

Breviarium Chronologicum Veteris Testamenti Rerum Gestarum

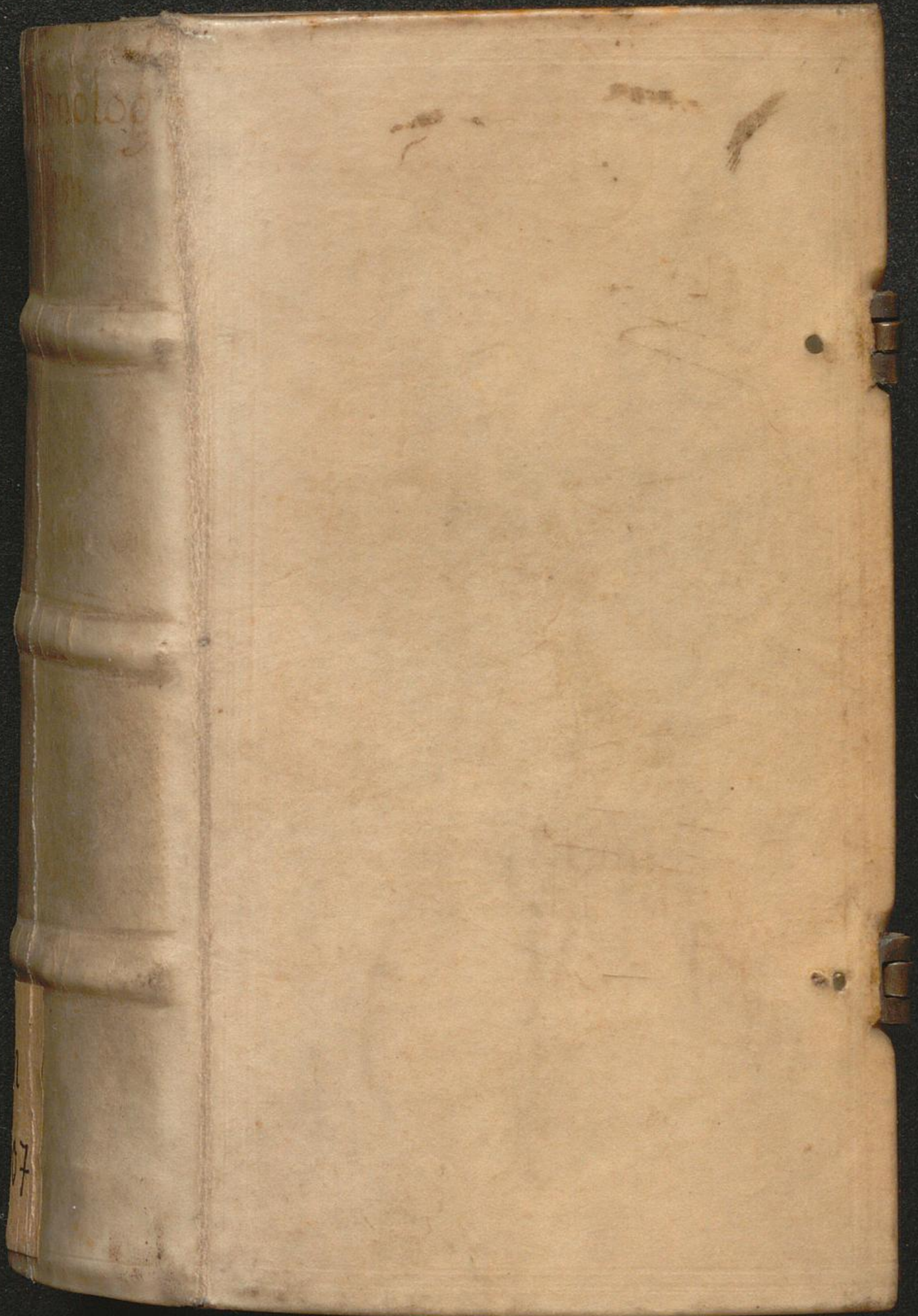
Ab Orbe condito Vsque ad Christum natum Synopses complectens.
Xenivm Academicae Sodalitati Dominorum, B.M.V. Annuntiatae Herbipoli
oblatum

Sacerdotium Ducale ... - Complectens Synopses Sacrae & profanae historiae
à fine captivitatis Babylonicae & Hebraeorum Ducum ac Persicae
Monarchiae initio usque ad Christum natum

Gartner, Michael

Herbipoli, 1697

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65122](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65122)

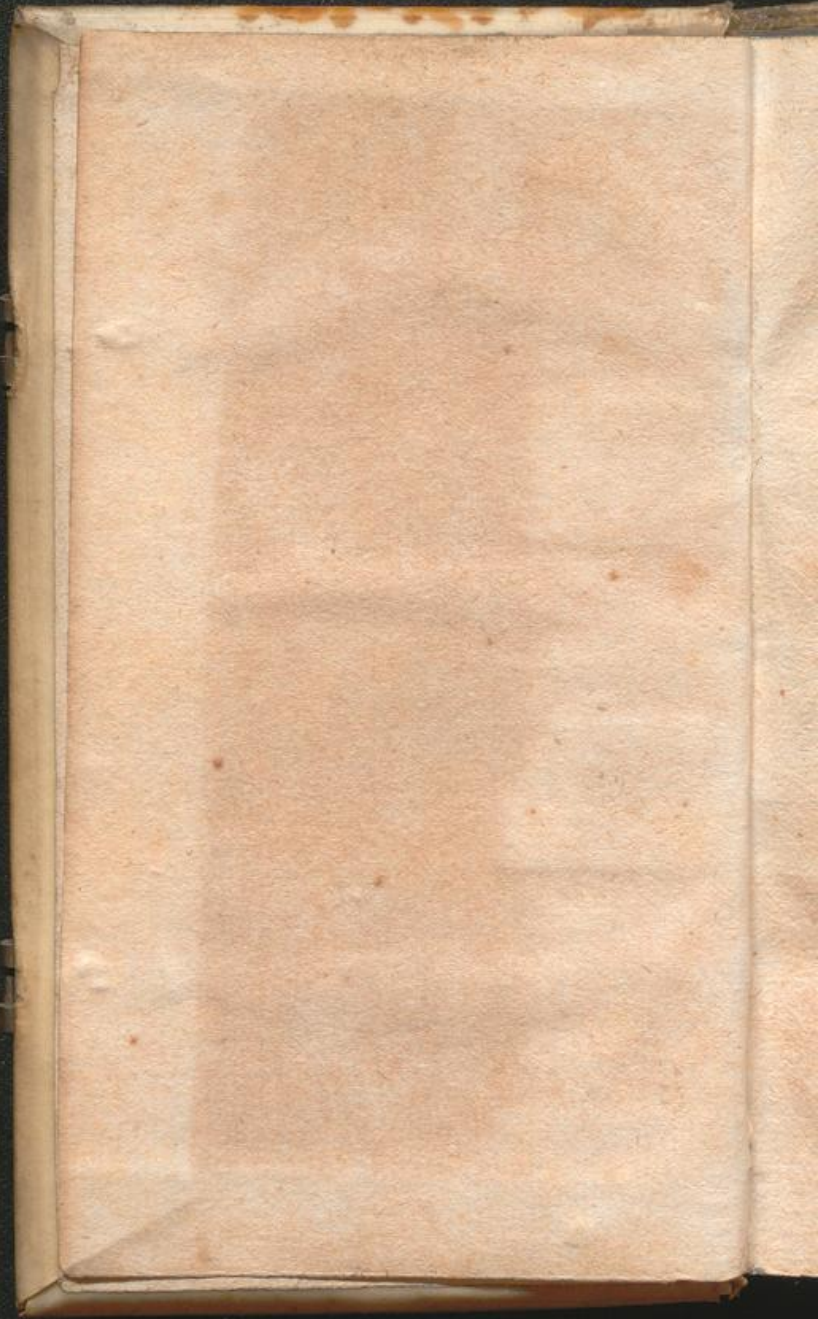

Jh. 5007.

1
12

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th.
5007

SACERDOTIUM
DUCALE

BREVIARII CHRONOLOGICI

PARS TERTIA

Complectens Synopses Sa-
cræ & profanæ historiæ à fine ca-
ptivitatæ Babylonicæ & Hebræorum
Ducum ac Persicæ Monarchiæ ini-
tio usque ad Christum

natum

XENIUM

ACADEMICÆ

SODALITATI

DOMINORUM,

B.M.V. Annuntiatae Her-

bipoli oblatum

ANNO

1697

Cum Permissu Superiorum.

Herbipoli, Typis Hæred. Zinck, Vniuers. Typog.
Per Martinum Richter,

QUINTA ÆTAS MUNDI

Incepit anno conditi orbis 3517.
ante Christum 536. Olymp.

LX. an. 4.

Zorobabelis Ducis Jud. & Jolue
Pont. 1.

Cyri & Imperij Perlarum 1.
Completur periodo 225. an-
norum.

SEXTA ÆTAS.

Incepit Anno mundi 3743.
Oniæ Pont. & Ptolomæi Lagi 14.

Seleuci & Imperij Græcorum 1.

Olymp. CXVII, an. 2. Urb.
cond. 442. ante Chri-

stum 310.

Completur periodo 309. an-
norum.

**
*

*Admodum Reverendo,
Perillustri & Gratoso
Domino,*

**D. DAMIANO
ECKENBERTO, CA-
MERARIO DE WORMATIA
LIBERO BARONI
à DAHLBERG,**

Domino in Hemsheim, Es-
singen & Gropsberg, Eccles. Me-
tropol. Moguntinæ & Trevirensis,
nec non Cathedralis Herbipolen-
sis Canonico Capitulari, & respe-
ctivè Custodi, Eminentiss. Ele-
ctor. Mog. Consil:

**Sodalitatis Majoris
Academicæ**

PRÆFECTO,

* * *

Admo-

Admodum Reverendi
Perillustribus, Prænobilibus, Ma-
gnificis, Eximijs, Consultissimis,
Experientissimis, Pruden-
tissimis

MAGISTRATIBUS
Sodalitatis,

* *

D. Joanni Reider, *Jur. U. Doct. Canon.
Capit. in Hanguis, & Consistorij Asses-
sori.*

D. Joanni Joachimo Bentz, *J. U. D.
Consistorij & Vicariatus Assessor.*

DD. ASSISTENTIBUS

* *

D. Joanni Christophoro Augustino
à Riedheim, *Eccl. Cathed. Heripol.
Canon, Capit. Reverendiss. & Consist.
Prinç. in Spiritualibus Consiliario.*

D. Jo

- D. Joanni Antonio ab Erthal, *Imperiali
Eccles. Bamberg. & Cathedr. Herbip
lan. Capit.*
- D. Heriberto Camerario Wormatiensi
L. B. de Dahlberg, *Eccles. Cathedr. Her-
bipol. Canon. Capit.*
- D. Ernesto Hirschman, *SS. Theologia
Doct. in Haugis Canon. Capit. & Scho-
last. Reverendiss. & Celsiss. Princ. in
Spiritualibus Consiliario & Fiscali.*
- D. Joanni Georgio Cæsar, *Jurisconsul-
to, Reverendiss. & Celsiss. Princ. Con-
siliario & Camera Consulem.*
- D. Joanni Wilhelmo Stadler, *Jur. U.
Doct. Reverendiss. & Celsiss. Principis
Consiliario.*
- D. Georgio Casparo Holtzapffel, *SS.
Theol. Doct. Novi Monast. Canon.
Capit. & Consistorij Assessor.*
- D. Joanni Ignatio Christophoro Er-
berman à Bibelheim, *I. U. Doct. ac
Professori Ordinario.*
- D. Philippo Wilhelmo Virtungo ab
Hartung, *Medicina Docteri & Pro-
fessori Ordinario.*

D. Jo

- D. Joanni Bartholomæo Adamo
ringer, *Medicina Doctore, & Pro-
fessori Ordinario.*
- D. Joanni Adamo Wachter, *I. V. Doct.
Iudicij Provincialis Consulenti.*
- D. Joanni Gernert, *SS. Theol. Doctore,
Novi Monast. Can. Capit. & Sum-
mi Templi Parocho.*
- D. Melchiori Gernert, *Canon. Capit.
in Haugis.*
- D. Francisco Conrado Schildt, *Canon.
Capit. in Haugis.*
- D. Tobizæ Andreæ Brenzer, *Novi Mo-
nast. Canon. Capit. & Cellario.*
- D. Georgio Andreæ Scheffner, *Invis-
dictionalium Secretario.*
- D. Dominico Zecher, *Hospitalis Julia-
nai Prasecto & Senatori Herbipol.*
- D. Joanni Nicolao Schmidt, *Superiori
Senatus Secretario, & Senatori Her-
bipol.*
- D. Joanni Laurentio Heiligenthal, *Se-
natori Herbipol.*
- D. Joanni Adamo Simon, *Cellario in
Haugis.*

D. Mat.

D. Matthæo Conrado Pfefferman,
Summi Templi Vicario.

D. Joanni Michaëli Zorn, *Summi Tem-
pli Vicario, & Succentori.*

D. Valentino Benckart, *Vicar. in Haug.*

D. Joanni Martino Vögelein, *Vicario
in Haugis.*

D. Joanni Tobizæ Deichelman, *Novi
Monast Vicario & Succentori.*

D. Jacobo Raum, *ad S. Burckardum
Vicario & Sub-Custodi.*

DD. CONSULTORIBUS.

* * *

D. Joanni Francisco Bauman, *Indicij
Civici Assessori.*

SECRETARIO.

* * *

*Dicant
Dedicant
Consecrant.*

Sodales Mariani,

Divisio Materiarum.

atq. V. atq. VI.

<i>Progenitores Christi.</i>	pag. 4	206
<i>Pontifices Hebraorum.</i>	pag. 8	212
<i>Duces Hebraorum.</i>	pag. 11	234
<i>Monarchia & Monarcha.</i>	p. 13	282
<i>Ortus & Occasus regnorum.</i>	p. 39	379
<i>Institutio rituum.</i>	pag. 81	374
<i>Sanctitate & prophetia clari.</i>	p. 96	384
<i>Nova inventa & urbium natales.</i>	pag. 108	388
<i>Scientiis & artibus celebres.</i>	pag. 125	398
<i>Bella & bellis clari.</i>	pag. 152	421
<i>Memorabilia miscellanea.</i>	pag. 183	451
<i>Eventus tragici & Signa.</i>	pag. 195	464

QUIN

QUINTA ÆTAS
MUNDI.

Continens annos & gesta ab
Anno conditi orbis 3517, ante Chri-
stum 536. Olymp. LX. an. 4. usque ad
annum mundi 3743. ante Christ.
310. Olymp. CXVII,
an. 2.

Quintam mundi ætatem
auspicamur, secundum
eam distributionem, quam
initio Breviarij Chrono-
logici digessimus, à Saliani nobilissi-
mi Historiographi divisione nonnihil
diversi ob materiarum ubertatem, quæ
posterioribus sæculis mundi in seni-
um vergentis longè copiosius abun-
dat, quàm primis sterilibus sæculis
mundi adolescentis. Quemadmo-
dum enim lapsu temporum corpora
eventuum imminuuntur, sic e contra
A inge.

anz.
at. 71.
206
212
254
282
359
374
374
388
398
421
451
464
QUIN

ingenia corroborantur, & sæcula
 storum varietate perficiuntur, qui
 in tanta copia geographos imita
 oportebat, qui magnas urbes puncto
 grandes fluvios lineolis, & longo
 montium tractus parvis intervallis de
 scribunt, sic quoque minutim res fer
 tilissimorum sæculorum amplissimas
 attingendo, hæc Synchronotaxis con
 fici & coarctari debuit.

Vocatur autem hæc 5ta, uti & cæ
Ætas Ducalis & Sacerdotalis, ob
 mutatam in populo Hebræo Regni
 nis formam. Res namque, fortuna,
 & decor Hebræorum gentis Babylo
 nicæ captivitatis squalore ita elan
 gavit, ut extincto atque sepulto honore
 & nomine regio, posthac Ducum &
 Pontificum subesse, moderarique im
 perii grandis beneficii & gratiæ loco
 reponerent, utpote quæ nunquam de
 inceptis planè sui juris facta est, ut
 Duces & Magistratus quidem suscipi
 beret, sed non nisi ex alienigenarum
 voluntate & gratiosâ benevolâque
 per

permissione, qui tamen Patribus suis naturali generatione succederent, (sic enim fieri vaticinij veritas exigebat. Gen. 49. v. 10. *non auferetur Scepulum di Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est*) ab alienigenis tamen Regibus, quibus manifesto continuatæ servitutis argumento Hebræi tributum pendebant, eosdem approbari confirmariq; oportebat, quorum etiam Imperio Hebræi Magistratus non raro exauctorabantur. Eò quoque temporum necessitas impulit, ut sacrâ administratione cum profana conjunctâ, unus idemq; Pontificis simul & Ducis titulo crebrius præesset, quo factum est, ut nobis notiores Pontifices, quàm Duces Scriptura reliquerit, vixq; definiri possit, fueritne Dux Pontifici, an vice versâ Pontifex Duci subordinatus. Quam ob causam tertiam hanc partem Breviarij Chronologici *Ducale Sacerdotium* gentis Hebrææ non immeritò nuncupamus.

S. I. Progenitores Christi.

ZOROBABEL filius SALATHIEL
& nepos JECHONIE Regis, natus
Babylone anno mundi 3499. ante
Christum 554. Nomen habuit à spe pa-
rentis sui; quòd re ipsà Zorobabel,
id est, à *confusione alienus* futurus esset,
quem alio nomine Babylonij SAS-
SABASSARUM appellaverunt. Hic
Bosphorus gentis lux, qui post lon-
gam caliginem novæ lucis, & gloriæ
Dux & antesignanus fuit, cui Deus gra-
tiam contulit in oculis Cyri & Darij Re-
gum, ut post gentis analecta ex anno-
sâ captivitate Hierosolymam reducta,
fieret novæ Domûs Domini à funda-
mentorum ruinis fortissimus resusci-
tator. Hic pro populo suo & avidâ
pietate potentissimus orator; Hic glo-
riosus veritatis Patronus & Propu-
gnator, cui coram Dario ortâ disce-
ptatione de vini, Regis, mulieris & ve-
ritatis fortitudine, pro veritate con-
tendenti victoria adjudicata est, quam

con

confessionem videtur Dominus (in cuius manu sunt corda Regum) non solum Darij gratiâ, sed æternâ quoque vitâ remunerâsse. Obit piè ac religiosè, uti sperare fas est de Duce optimè merito, Babylone, ut Hebræi tradunt, quò ædificato urbis Jerosolymæ muro & æde Sanctuarij aptatâ rediit. De anno obitûs nihil certum. Templo absoluto diu quidem adhuc vixit, sed nihil egisse legitur; satis enim egit, qui Deum recepit.

ABIUD filius **ZOROBABELIS** natus anno mundi 3554. ante Christum 499 anno vigesimo tertio Darij: in eo fortunatus filius, quia primus extra Babylonem natus est renato templo, ut Messix nobilitatem restitueret. Quamdiu vixerit nemo probatæ fidei scripsit; de gestis ejus etiam summum silentium.

Tametsi neque in Sacro eloquio, nequè apud ullos probatos auctores expressum sit, quando **ABIUD** aliique Successores post transmigrationem Babylonis ab Evangelista Matthæo relati usque ad *Ioseph vi-*

rum Maria, de qua natus est IESVS, genuerint, quia tamen necesse est, ut quatuordecim generationes inter Iechoniam, qui primo loco recensetur, & inter Christum in quem, ut docet S. Hieronymus decima quarta generatio reputanda est, factæ fuerint intervallo 634 annorum, qui ab ortu Iechoniæ usque ad ortum Salvatoris fluxerunt, propterea ad indagandum quoto ætatis suæ anno quilibet ex his, quos S. Evangelista enumerat, Successorem suum legitimum sibi genuerit, hæc commodior esse videtur, ut primò statuamus S. Iosephum, quando accepit Beatissimam Virginem in Conjugem, fuisse annorum circiter triginta septem vel octo, nimirum neque juvenem valde, neque provecctæ nimium ætatis, ob causas satis rationabiles, quas adducit Cardinalis Toletus in caput primæ Lucae, & Salianus, & infra in sexta ætate de S. Iosepho annotabuntur.

Secundò ut ponamus, quòd ij, qui inter Salathielem & S. Iosephum nominantur, singuli anno circiter vitæ suæ quinquagesimo primo, secundo vel tertio filium in dicta linea Christi nominatum genuerint, alios enim filios quoq; vel ante hanc ætatem vel post genuisse, qui rectam Christi lineam non ingrediantur, perinde est, & nihil obstat huic suppositioni, per quam fiet, ut tota illo

allorum 634. annorum, qui Jechoniam inter & Christum fluxerunt, summa commode exhauriatur, quod cuilibet computanti patebit. Et secundum hanc viam à Tornello & Saliano sagaciter quæsitam, hic quoque proceditur, non quodd hæc omnino certa & indubitata sit, sed quodd veritati propius accedat, & nihil probabilius & dispositioni temporum, rationique sacræ & profanæ historiæ magis consentaneum adferri posse videatur.

ELIAKIM filius ABIUDI natus anno mundi 3604. ante Christum 449.

AZOR filius ELIAKIM natus anno mundi 3655. ante Christum 398.

SADOC filius AZORIS natus Anno mundi 3705. ante Christum 348.

Huc usque protendit se linea progenitorum Christi intra ætatem quintam sub imperio Persico. Cæteri regno Græcorum & Romanorum cœvi sunt: de omnibus autem tum hujus, tum secuturæ ætatis Christi majoribus usque ad Iosephum omnes libri & monumenta silent. Nullâ famâ gestorum, sed solo nomine superstite, nimirum voluit ignotus in terris Deus ex ignotis nasci, & futurus Magister humilitatis pedagogiæ suæ experimentum fecit in proavis, quos iussit latere, docuitq; *amare nescire*

8 *ÆTAS V. ab an. 3517.*

nosci, itaque eorum virtutes & gesta
celi archivis recondita manent, nomi-
bus tantum ab arcanorum Divinorum pro-
fecto Matthæo exinde transcriptis, & cu-
redivivo Messia reviviscentibus; ut discat
Christianus hæc Christianæ humilitatis pro-
ma elementa esse, *Silere & Sileri*. Non
ægrè fert in annalibus mundi tegi, qui in
libro vitæ desiderat legi.

¶ 300 255 500 205 500 205 500 205 500 205 500

S. II. Pontifices Hebræi.

XXXV. JOSUE filius fuit JOSE-
DECHI, remigrantibus Babylone Hie-
rosolymam Hebræis Pontifex datus
est à parente, ut verisimile est. Hic
instauravit templum unà cum Zoro-
babele, uti habetur 1. Esd. 5. v. 2. *Tem-
surrexerunt Zorobabel filius Salathiel &
Josue filius Josedec, & ceperunt adificare
templum Dei in Ierusalem & cum eis Pro-
pheta Dei adjuvantes eos AGGEUS scilicet
& ZACHARIAS filius ADDO.* Pon-
tificatum hic gessit ab anno mundi
3517. solutæ captivitatis 1. usque ad
annum mundi 3567. annis scilicet 50.
ad annum usque Darij 36. Imperij Per-
sarum 51. Huc

usq; ad an. mundi 3743. 9

Huc usque ad exitum scilicet Darij Josue Pontificatum Salius producit, cum certi nihil constet, quando Sacerdotio suo finem fecerit.

XXXVI. JOACIM filius JOSUE, de quo 2. Esd, 12. v. 10. *Josue autem genuit Joacim &c.* Fuit hic Dux simul & Pontifex, de quo ita Josephus: *regnante Xerxe Pontifex erat Joacimus filius Iehus sive Josue, apud Babylonem vero degentium Iudaorum primarius Sacerdos erat Esdras vir Iustus.* Pontificatum protraxit usque ad annum Xerxis 22. & ultimum, qui erat anno mundi, 3589. ante Christum 464.

XXXVII. ELIASIB filius JOACIMI, Dux simul & Pontifex, de quo constat ex Nehemia fuisse Sacerdotem magnum Hierosolymis, regnante Artaxerxe; quoto autem anno Pontificatum terminaverit, incertum est. Salius protrahit annos Pontificatus ejus usque ad finem vitæ Artaxerxis an. mundi 3629. ante Christum 424.

Cum hoc Pontifice Hierosolymis quoque claruerunt Esdras Sacerdos & scriba Doctissimi.

A 5

10 **ÆTAS V. ab anno 3517.**
tissimus, qui Babylone Hierosolymam
Artaxerxe missus fuerat, & Nehemias D
integerrimus, de quibus in *s. de viris ill*
tribus hujus ætatis.

XXXVIII. JOJADA filius **ELIASIB** aliàs dictus **JUDAS** vel **JOACHAZ**.
Dux simul & Pontifex, Pontificatum
gessit sub Dario Notho usque ad ann.
m. 3649. ante Christum 404.

XXXIX. JONATHAN ^{Joan.}
filius aliàs **JOANNES**, ut eum ^{Joannes}
vocat, vel Joathan ut alij appellant.
Dux simul & Pontifex sub **ARTAXER-**
XE MNEMONE usq; ad annum ^{mun.}
3689. ante Christum 364.

XL. JEDDO Avel **JADDUS** filius
JONATHANI Dux & Pontifex sub **AR-**
TAXERXE OCHO Imperatore Persico
ARSE & **DARIO ARSAMI** filio Imperatori
bus Persicis, & sub **Philippo Mac-**
done & **Alexandro** gessit pontifica-
tum usque ad annum mun. 3739. ante
Christum 323.

Hic Pontifex occurrit **Alexandro Migno-**
iratumque placavit Judæis, teste **Josepho**
l. II. antiq. hujus **Jeddoæ** frater **Manasset**
fui
rum
tite
and
ante
S. A
D
mo
Pon
trib
rob
tul
face
hoc
v. 10
& D
mit
voca
am
cept
Hero

fuit primus Pontifex templi Samaritano-
rum in monte Garizim.

XLI. ONIAS JEDDOÆ filius dictus
quibusdam Priscus, Dux simul & Pon-
tifex sub Ptolomæo Lagida & Alex-
andro usque ad annum mundi 3753.
ante Christum 300.

§. III. *Duces Hebræorum.*

Dux primus fuit ZORABABEL,
& post Zorobabelem supra me-
morati Pontifices, qui simul Duces &
Pontifices fuerunt. Quamquàm ex
tribu Levi oriundi fuerint, qui post Zo-
robabelem Ducis simul & Pontificis ti-
tulo Hebræis præfuerunt, erant enim
sacerdotes & filij Aaron, nihil tamen
hoc obstat vaticinio Jacobi Gen. 49.
v. 10. *Non auferetur Sceptrum de Iuda
& Dux de femore ejus, donec veniat, qui
mittendus est, censebantur enim illi &
vocabantur adhuc filij Judæ, sicut eti-
am Machabæi seu Assamonæi, qui
Sceptrum Judæ tenuerunt usque ad
Herodem, partim ob genus mater-*

num, quod trahebant ex femore Judæ
partim ob infitionem & quasi ad opti-
nem in tribum Judæ: à reditu enim e
Babylone, licet plurimi ex alijs tribu-
bus reverterentur in patriam suam
non tamen aut regno aut loco utan-
tè distincti fuerunt, sed uniregno &
tribui Judæ adscripti, & quasi infiti,
imperium verò in omnes uni soli tri-
bui Judæ cessit, & penes hanc manum
remansit, omnesque Judæi, seu tribus
Judæ vocati sunt, unde licet in ea
sceptra tenuerint, qui erant exalati-
bu, quales erant Machabæi & Ponti-
fices, quia tamen illud ipsum accepe-
runt à tribu Juda, & in eadem tribu,
in quam infiti erant, & nomine ejus-
dem tribus (nam omnes vocabantur
Judæi) verè proprieque dici poterat,
sceptra teneri à Juda, sicut hodie
dum sceptra Poloniæ diceretur te-
neri à Polonis, etiam si extraneus qui-
piam, quod aliàs non semel contigit,
sceptra moderaretur, quia nempe
electione statuum Regni talis poloni-

Regibus Medorum. Primus hic Pe-
fici fundator Imperij, quod septema-
nis victoriis gestisque celeberrimis il-
lustravit, verè CYRUS, id est, SOL
MONARCHICUS REGNORUM
cæpit regnare an. m. 3517. ante Chr. 536.
Felix, què Deus excitavit, per Danielem
Prophetam, qui ostendit Regi, quæ tan-
to antè Esaias de eo prædixerat, fore
scilicet, ut Deus illi victoriam de Ba-
byloniis daret, & ipse vicissim pote-
statem faceret Judæis redeundi in pa-
triam, & templum ædificandi: Felix,
qui in veri Dei cognitionem adeo de-
venit, ut omnia regna terræ sibi à ce-
lo divinitus tradita protestaretur: fe-
lix, quem Deus tanto honore digna-
tus est, ut eum Christi Domini typum
& quendam velut populi sui conser-
vatore[m] esse voluerit, sed longè feli-
cior fuisset, si quem cœli terræque Do-
minum prædicavit, cujus cultum re-
stituit, cui templum suis sumptibus ex-
strui præcepit, cujus cultores benevo-
lentiâ & favore profecutus est, eun-
dem

dem etiam ipse abjecta inanum Deorum superstitione veneratus fuisset. Qui è contrario, inani figmento divinitatis, in cœlum superstiosè relatus est, postquam, æternùm infelix, occubisset in fausto prælio cæsus à Tomyre Regina anno septimo Imperij, Regni anno trigesimo an. mundi 3523. ante Christum 530.

Mors Cyri ex Herodoto ita refertur. transito Araxe fluvio Cyrus in Massagetarum fines irrupit, cui occurrit Tomyris Regina virilis animi scemina, & quæ nuptias Cyri vel veras, vel simulatas spreverat. Ac primò quidem irrumpenti cum exercitu ducentorum millium Persarum, fortuna dolusque faverunt. Simulatâ enim fugâ reliquit vinum & epulas in castris, quibus dum Scythæ se ingurgitant, mox à Persis supervenientibus trucidati partim, & partim capti sunt. Inter cæteros Tomyris filius Spargapises vino ac vinculis solutus, ex doloris & ignominie impatientia sibi manus intulit. Tomyris autem insidias aliis insidiis ulta, vertente belli aleâ ducenta Persarum millia cecidit, ne uno quidem claudis relicto superstitite. Invento Cyri cadaveri caput rescissum est, immissumque in utrem humano sanguine plenum, cum hoc

hoc Sarcasmo, *Satis te Sanguine, quoniam iisti.* Sic Cyrus Orientis terror sub auctoris sceminae obiit pudendo planè mortis genere, nisi hæc scemina Tomyris fuisset quæ Scythis hoc est, mortalium fortissimi imperabat.

Cyro à Cambyse filio sepulchrum extructum esse memorat Strabo lib. 16, cuius Custodibus in singulos dies ovis, vinum & farina dabatur, & singulis mensibus equus unus, quem Cyro Persæ sacrificarent. Narratur à Curtio Alexandrum Macedonem hoc sepulchrum aperuisse; ut aurum argentumque, quod ibi latebat, erueret, sed præter clypeum putrem, arcus duos Scythicos & acinacem nihil reperisse. Inscriptio monumenti mirificè à Persis honorati & ornati hæc erat, *O homo! ego Cyrus sum, qui Persis imperium paravi, & Rex Asia fui, ut igitur mihi hoc monumentum invidet.*

II. CAMBYSES dictus quoque ASSUERUS: *Esdra*; & ARTAXERXES *Esdra* 3. Ne tamen putes illum Assuerum esse etiam Artaxerxem dictum, qui fuit maritus Estheris, is enim longè post alius fuit. Hic autem filius fuit Cyri ex *Cassandana* genitus, à patre profecturo ad *Massagetas* in omnem

nem mortis eventum Rex Persiæ nominatus est. Annis octo regnavit, & multa sæpe insanæ mentis indicia demonstravit.

Ex insano agendi modo Cambyſis auidiam & occasionem ſumpferunt duo Magi fratres Germani fabulam Regi & Perſis ignominioſam ludendi. Alter *Patizithes* dictus eſt, quem *Cambyſes* in Ægyptum proficiſcens rei domeſticæ reliquerat procuratorem, & alter *Smerdis*, qui corporis habitu, quàm ſimillimus erat *Cyri* filio, fratri *Cambyſis*, qui eodem nomine *Smerdis* appellabatur, ut quem *Cambyſes* ob ſuſpicionem regni affectati (ſomniauerat enim quòd videret eum vertice cælum attingere) à *Prexaſſe* clam & inſcio populo interfici curauerat. Huic ergo *Smerdis* conſimilis alius *Smerdis* *Cyri* ſe filium ſimulat & regium ſolum artibus Regii Procuratoris occupat loco *Cambyſis* emotæ mentis viri. Quam fabulam plurimum iuvabat, quòd verus frater *Cambyſis* nemine conſcio ceſſus fuerat. Cùm ergo Rex novus toto regno vulgaretur, res *Cambyſis* innotuit, qui irâ percitus, illico verſus *Suſam* movet, & in equum furioſè conſcendens ſibi gladium deſixit in femore, atque eodem in loco, in quo vulnerabat *Apim* celebre Ægypti idolum,

lum, tanquam in pœnam sacrilegii, quam enim laudabile sit idolum deltru- repugnante tamen conscientia egit, ide- etiam in bono opere peccavit. Cum igitur vigesimum jam diem ægrotaret, sequē m- riturum videret, accitis Persarum Satrap- tam fratris sui cædem, quàm fraudem ma- gorum detegit, rogatque, ut iis depulsis regnum apud Persas retineant. Mortuo Cambyse anno m. 3571. ante Christum 522. nequaquam persuasum est Persis rerum per fraudem potiri magos, sed reverà fratrem illius regnare, præsertim cum Prius pernegaret à se Cambysis fratrem intenc- tum esse. Regnavit ergo Pseudo-Smerdis septem mensibus, donec detecta est Magorum impostura per Oshanem ejusque filiam Phadimam, quâ tum Smerdis utebatur pro uxore; cum enim Smerdis ex arce nunquã egrederetur, neque in conspectum suum quemquam admitteret, ne Cambysis quid- dem uxores & Concubinas, Oshanes fratrem Cassandanes & avunculus Cambysis, id eandem focer, primus fraudem odoratus est, in- nuitque Phadimam, ut dormientis aures ex- ploraret; sic Rex mutilatis auribus (quibus eum Cyrus pridem privaverat in pœ- nam alicujus delicti) deprehensus est Smer- dis suppositivus esse. Rem hanc agerunt Oshanes duobus aliis Satrapis Persis, & hi tres

tres sibi singuli socium adsciscunt, quibus superveniens *Darius Hystaspis* filius, septimus adjunctus est. *Prexaspes* etiam cædem à se vero *Smerdi* illatam nunc demum manifestante, hi conjurati septem Principes in aulam irrumpunt à *Bagabate* Eunuchopatefactam, & ambos magos egregiè sese propugnantes trucidant, quâ in pugna *Smerdis* magus complexus *Gobryam*, qui in conclave fugientem Pseudo-Regem cum *Dario* insecutus fuerat, cum interfici non posset sine *Gobrya* periculo, is *Darium* monuit, ut sui nihil sollicitus, magum transverberaret; quod feliciter executus est, intacto *Gobryâ*. Inde quinque conjurati per urbem discurrunt, magosque passim interimunt, unde festum *Magophonia* eodem die quot annis à Persis celebratum est, quo die magis ex domibus prodire non licet. Quinto post die in Electionem *Darj* novi Regis conventum est. Fuit igitur magorum nequitia occasio *Cambysi*, ut vir ille sanguinum non dimidiaret dies suos.

Neque *Cambyses* aliunde memorabilior est, quàm à crudelitate, utpote qui *Smerdi* fratri non pepercit, sed manibus impij *Prexaspis*, sustulit (qui & ipse pro scelere suimet carnifex patefactis fraudibus ex altâ turri præcipitem sese dedit, dignus tali facto, quodd Regi nefaria jubenti impiè paruisset.)

Memo-

Memorant Historiæ *Cambyses* cum urbem *Saim* cum exercitu appulisset, cadaver *Amasis* Ægypti Regis conditum erat, iussisse illud erui, & ad detigationem usque suorum cædi verberibus & stimulis fodicari, donec ferrum hebesceret, major verberantis quàm vapulantis dedecore. Cùm ad Æthiopes progressus esset cum exercitu, quos auro ditissimos audierat, & annona in itinere defecisset, iussit forte ductâ vorare milites, & retro redire compulsus est, non alio operæ pretio, quàm ut se insanum præstaret.

Sororem suam dedit uxorem, iulibus id ex adulatione dissimulantibus & Regem legibus omnibus esse solutum asserentibus, eam autem paulò post interemptam ad aspectum canis auxilium fratri conuoluentis adversus Leonem secessisset, & interrogata causam reddidisset, quâ *Smerdi* fratri illata nex arguebatur.

Neque *Proxaspes* charissimus licet *Cambyses*, ejus amentiam furoremque vitavit. Regem enim cùm ebrietatis à Persis infamulari monuisset, ut refutaret convitium, iussit filium adduci, eumque telo in corde percussit Patre inspectante, quod sibi pro capite præfixerat & tangendum præcipientem. Quod factum ab aulico adulateore *Lachrymas* non elicit, sed potius laudem in filii sui

fui nece, quasi is actus non hominis, sed
 DEI speret manum. Alia ejusmodi cru-
 deliter multa perpetravit, quæ cum homi-
 num nemo impedire auderet aut posset,
 DEUS ultor adfuit, & vitam Tyranno suc-
 cidit, ut adimpleretur illud Davidis Ps. 54.
Vni sanguinum non dimidiabunt dies suos.

III. DARIUS filius HYS TASPIS, qui
 magno *Cyro* militavit, in bello Massa-
 getico, ex quo ob somnium quoddam,
 unde *Cyru Darium* Regni æmulum
 esse suspicari incepit, domum remissus
 & *Darius* in custodia asservatus est,
 donec à Massagetica expeditione re-
 duci causam suam diceret, sed morte
Cyri hoc periculo defunctus *Darius* sub
Cambyse præclare meritis, & demum
Pseudo-Smerde, manu propriâ trucidato,
 Rex creatus est. Electio *Darij* ita
 contigisse scribitur.

Post longam deliberationem inter Prin-
 cipes de republica constituenda, prævalen-
 te *Darij* sententiâ, quâ concludebatur uni
 soli Principatum deferendum esse, casui tam
 grande negotium permissum est, & con-
 ventum in hoc, ut quia Persæ solem adora-
 re, eiq; statutis temporibus equum im-
 molare consuevissent, sub ortum solis Prin-
 cipes

cipes & Satrapæ regni competitores
 nes conscens equis convecarentur, &
 jus equus primum hinnitum edidisset,
 Rex inauguraretur, id cum *Darius*, for
 equisonis arte, ante omnes evenisset, & fu
 men insuper sereno cœlo emicuisset, om
 nes continuò equis suis defuxere, Regem
 que novum *Darium* communi plausu sa
 lutavere.

Fuit primis annis imperij sui multò
 fortunatior, quàm postremis; quam
 quam enim ferro victorioso metret
 lauros & palmas quaqua versum, non
 potuit tamen, ut voluit, de *Ægyptis*
 & *Atheniensibus* triumphare, sed
 stans ulciscendi desiderijs anno re
 gni sui 36. an. mundi 3567. ante Chris
 tum 486. fatis concessit.

Coluit *Darius* inter amicos suos singula
 ri favore *Zorobabelem*, quem in questione
 de vini, mulieris, Regis & veritatis forti
 tudine victorem renunciavit, & præmij lo
 co liberalissimis decretis pro populo Je
 daico & templi structura perficienda mul
 tis privilegijs & immunitatibus insignivit
 quo Regis favore ita inceptum opus ma
 turatum est, ut quod impiorum satrapa
 rum invidiâ sub *Cyro* & *Cambyse* per mul
 tos

tos annos retardabatur, imò ruebat, antequam surgeret, nunc sub *Dario* quadriennio consummaretur & coronaretur. Nee dubium est, quin beneficentiam Regis benignus in retribuendo Deus longo regimine & divitiis multis compensaverit, collegit namque ex regno in 20. Provincias digito annuè 14560. talentorum.

IV. XERXES hujus nominis. I. anno mundi 3567. à patre *Dario* successor declaratus est hortatu *Demarati* Spartani & auctoritate *Atossa* matris, quæ *Cyri* filia fuerat, excluso *Artabazane* five *Artemene* filio natumajore, hoc præcipuo titulo, quòd ille à *Dario* privato adhuc homine, *Xerxes* autem à *Dario* Rege genitus esset. De regno *Xerxis* hæc scribit *Josephus*: *Xerxes sicut regni, ita & hæres paterna pietatis, nihil enim ex Patriis institutis circa divinum cultum mutavit, & judæos summam benevolentiam profecutus est.* Regnum tenuit 25. annis, cladibus suis, quam rebus fortiter gestis famosior, de quo *Cicero* *Tusculan.* quæst. lib. 5. *Xerxes restitutus quidem omnibus promissis donisq; natura, non equitatem, non pedestribus copiis non.*

non navium multitudine, non infinito possidere auri contentus, pramium proposuit, qui invenisset novam voluptatem, quâ ipse inventâ non fuit contentus, neque enim unquam finem inveniet libido &c. Athenæus hoc idem ad omnes Persarum Reges transfert.

Xerxes non tam magnificentiæ, quàm amentix suæ, elationis, & crudelitatis monumenta reliquit. Nam Athon montem confodi jussit, ut circum navigaretur, & insula fieret. Hellespontum ponte junxit, qui cum aquarum impetu fractus esset, Neptuno verbera infligi jussit, & in mare compedes jaci, ne sibi obstitisse gloriaretur impunè, tum duplici ponte iterum conjunxit Hellespontum, sicque Europæ conjunxit Asiam. Ex Abydeno tumulo copias aliquando suas contemplatus gaudia ob tot collectas copias lachrymis ob brevitatem vitæ permiscuit. In itinere dum Celenas transiret Xerxes, incidit in *Pythium Athys* filium, virum supra modum divitem, ut

ut qui totum terrestrem exercitum hospicio excepit, & huic stipendium ad bellum obtulit; sed liberalitatem *Pythij* Rex more barbarico remuneratus est. Filium unum ex quinque, (nam reliqui 4 tuor militabant,) quem petebat in subsidium senectutis, medium discindi iussit, & per ejus medias partes totum Persicum agi exercitum, hoc facinore contaminatum, & ad certissimam cladem properantem.

Finem sæviendi fecit an. m. 3789. ante Chr. 464. interfectus ab Artabano Hircano genere, & regionum satellitum Principe, qui inductus in cubiculum à Mithridate Eunucho *Xerxes* obtruncavit, moxq; perrexit ad *Artaxerxes*, monuitq; cædem à *Dario* fratre Patri illatam esse, & nisi mature provideat, eandem ipsi imminere, idque ad celerem ultionem auxilium se suum sponndit. Persuafus nimis facile *Artaxerxes* ejusdem operam remittentem *Darium* interemit. Hoc exempto statim *Artabanus* in ipsum

B *Arta-*

Artaxerxem insurrexit, eumque le-
tervulneravit: At is percussorem
thali vulnere percutit, & mox cu-
septem filijs, quos *Artabanus* habebat
robustissimis, alijsque consocijs, macta-
jussit: sicque solus in paterno solio
successit *Artaxerxes*, usus alieno scele-
re ad regnum securius obtinendum.

V. ARTAXERXES Xerxes. I
filius dictus LONGIMANUS, quod bra-
chium seu manum dextram lævâ lon-
giorem haberet. Successit in regno
an. m. 3590. ante Chr. 463.

Hic *Artaxerxes*, ut plerisque pla-
cet, *Assuerus Estheris* conjugio & gran-
di convivio in scripturis clarissimus
est. Præter amplissimam pulcherrimamque corporis formam, etiam in-
credibilis ejus bellica virtus celebra-
tur. Commendatur mansuetudo &
humanitas ejus heroica declara-
ta ab eo, tum alijs in rebus plurimis,
tum erga *Themistoclem* Athenien-
sem, hunc enim Lacedæmoniorum
invidiâ ex Græcia pulsum, hospitio be-
nign

nig
per
tiffi
suc
trax
alig
cere
foel
exte
sup
nu
vice
put
ex g
A
caus
æm
Juda
tirp
dign
Juda
horu
Ab e
potu

nignè excepit, & prudentiâ hominis
perspectâ tanti fecit, ut trium opulen-
tissimarum urbium imperio donârit, &
successores inde in consuetudinem
traxerint, ut cùm ab homine Græco
aliquid peterent, ei per litteras polli-
cerentur, *majorem eum apud se Themis-
tacle futurum.* Marcellinus lib. 30.
extollit clementiam ejus, & affirmat
suppliciorum varietates lenitate ge-
nuinâ ita castigare solitum, ut tiaras
vice capitum quibusdam noxiis am-
putârit, & ne secaret aures pro delictis,
ex galeris fila pendentia præciderit.

In aulicis ejus claruit præcipuè
Amanus Amalezita, quem honoris
causâ *patrem Regis* appellatum, cùm ex
æmulatione cum *Mardocho* sceleratè
Judæos criminatum, & sceleratiùs ex-
turpare conatum esse, rescivisset, poenâ
dignâ afficit, edicta irritat, & inde in
Judæorum cædem animatos gentiles
horum arbitrariæ multæ subijcit.
Ab eo tempore plurimùm apud ipsum
potuere *Espera* & *Mardocheus*, huic

quidem dignitas *Amani*, *Amano* a
 tem patibulum obtigit. In amoribus
 etiam præcipui fuere *Esdra* Sacerdo
 & *Nehemias*. Templum Hierosoly
 mitanum & sacrificia magnificè ex fi
 sco regio juvari iussit. Sacerdotes ab
 oneribus omnibus immunes esse vo
 luit, aliaque præclara multa gessit,
 donec obiit anno 40. Regni mundi
 3629, ante Chr. 424.

Hic idem *Assuerus* ab *Esdra* nominatur
Artasasta. Singulariter etiam observan
 dum hic venit, pluribus nomen *Assui*
 tum etiam nomen *Xerxis* & *Artaxerxis* ab
 Historicis attribui; quod inde venit, quia
 uti annotavit *Tirinus* in *idiotismis* lingua He
 braica & Græca num. 19. sæpe nomina pro
 pria Hebræa, cum in aliam linguam trans
 feruntur, ita mutantur, ut vix eadem esse
 videantur, maximè cum interpretes ad
 aliud etymon suæ linguæ alludunt, sic qui
 Hebraicè & Chaldaicè vocatur *Asharverus*
 id est *magnum Caput* seu *magnus Capitaneus*,
 & Latine *Assuerus*, Persicè nominatur
Ochsoarjes, *Ochsoarjes*, *Xerxes* id est bella
 tor, *Axurxes* *Artaxerxes* id est *acer Mars*,
 sic propria nomina sæpe fiunt communia,
 hinc magnum subinde diffidium historico
 rum.

VI. XERXES II. ARTAXERXI

Successit filius unicus, intellige legi-
 timus XERXIS II. Rex Persarum, qui
 degustavit potiùs, quàm rexit impe-
 rium, intra dies 45. sublatus à *Sogdia-*
no, quem alii *Secundianum* vocant, qui
 conciliato sibi *Pharnacyâ* Eunuchò
 eum in quodam die festo ebrium &
 somnolentum occidit, & tyrannide
 regnum occupavit.

VII. SOGDIA, XERXIS fratris in-

teritu regnum consecutus, crudeliùs
 imperare cœpit, qui *Bagorazum* Eu-
 nuchum jam pridem sibi odiosum
 mox lapidibus obrui iussit, *Dario* in-
 super occultis insidiis exitium ma-
 chinatus est, quod permolestè tulit
 exercitus, qui mox ad *Ocham* alio no-
 mine *Darium Nothum* defecit, à quo
 interceptus Sogdianus, cum sex men-
 sibus & diebus quindecim regnâset,
 in cineres coniectus & suffocatus in-
 teriit: dignior, qui vivus flammis ar-
 deret. Quidam utrumque Regem
 propter regiminis brevitatem omise-
 runt.

VIII.

VIII. DARIUS NOTHUS
 Etus à Græcis, quòd è pellice gen
 effet. Alio nomine DARIÆUS fil
 ARTAXERXIS ex *Cosmartidene* Baby
 nia susceptus, regnum invasit, &
 annos 19. tenuit. Habuit is uxorem
 eandemque sororem, sed ex diversis
 matre *Parysatidem* mulierem crude
 lem, cujus Consilio *Sogianum* op
 pressit. Ex ea priusquam regnum ad
 pisceretur, duos liberos suscepit
Sacan, qui postea dictus est *Artaxer
 xes Mnemon*, patrique in regno suc
 cessit, & *Amistrin* fœminam, post re
 gnum autem occupatum suscepit *Cy
 rum minorem* dictum, & alios tredecim,
 fœcundioribus nuptiis, quam rita
 licibus. Translatum in se regnum te
 nuit per annos 19. variâ bellorum,
 & cladium viciffitudinibus.
 Priusquam autem obiret, utrumque ad
 se filium evocavit, illisque præsentibus,
 cum *Artaxerxi* natu majori filio
 quem privatus susceperat, regnum
Cyro autem, quem Rex genuerat, mag
 na

nam
 oræ
 cessi
 stur
 IX
 ob p
 initia
 Cyri
 dera
 capt
 mor
 bus
 am f
 tibu
 ratis
 Xen
 & G
 inter
 mort
 trâ,
 Fu
 libe
 praP
 na od
 quad
 na

nam quandam præfecturam Lydiæ & oræ maritimæ commisisset, vitâ decessit anno mundi 3649. ante Christum 404.

IX. ARTAXERXES MNEMON

ob præstantiam memoriæ sic dictus, initia regni sui propter rebellionem *Cyri* turbatiora habuit, sed omnia moderatè sapienterque composuit? nam captum in aurea vincula conjecit, mortique adjudicatum, matris precibus donavit, & incolumem in satrapiam suam remisit; qui tamen novis motibus adversus fratrem cum confœderatis insurgens exercitum eduxit, ut *Xenophon* scribit, 100000. Barbarorum & Græcorum 12800. qua in pugna interemptus est, sævitumque in demortui cadaver abscisso capite & dextrâ, paloque affixis.

Fuit hic *Cyrus* ingentis animi juvenis liberalitate, fortitudine & comitate supra Persâ nobilis, nisi has artes in fraterna odia impedisset. Sic domito æmulo quadraginta annis imperium & magnâ pacem

pacem obtinuit, quam in regno
& in Græcia magno studio, maxim
que sumptibus stabiliendam curav
Clemens fuit, & naturâ, ut Plutarchu
ait, mollior & mulierosus, usus tre
centis & sexaginta pellicibus, ex qui
bus suscepit centum & quindecim fi
lios. Morbo decessit, quem ex animi
dolore contraxerat Anno mundi 389
ante an. Chr. 364.

Pugna & cædes *Cyri* minoris sic referunt à
Saliano: *Cyrus* viso rege irruit in eum inde
stus in media acie, perque ipsam lanceam
ferream pectus vulnerat, sed vice versa quid
dam hastam sub oculum *Cyri* atigit, domi
que Rex & *Cyrus* animosè inter se comba
cant, *Cyrus* ipse interficitur, & super ipsam
concidentes octo fortissimi pugnatore, di
mulque spes omnis Græcorum accisa est.
PARYSATIS *Cyri* mater incredibilem exer
cuit carnificinam in *Carem* quendam, quæ
Cyrum à se occisum jactabat; abreptum
enim hominem per dies decem excruciatum
jussit; inde oculis effossis in aures ejus as
fervens instillari, donec animam efflaret.
Neque minorem Rex in *Mithridatem* pœ
nam exercuit, qui eandem necem sibi per
temulentiam arrogabat: in scaphis enim
inclu

inclusum computrescere vivum in excrementis iussit.

Memorabilis est crudelitas huius supplicii, de quo ita Plutarchus scribit. Scaphas duas inter se congruentes accipiunt, in alteram supinum eum, qui neci destinatus est, collocant, inde alteram imponunt & coaptant, ita ut caput, manus & pedes exerantur, & reliquum corpus inclusum sit: tum cibum homini præbent, quem si rejiciat, oculos fodiendo sumere compellunt. Præterea mel & Lac confusum ei pro potu infundunt: tum ad solem assidue obvertunt faciem ejus, ut incubantium muscarum examine tota integatur: cum autem inius faciat, qua homines, qui edunt & bibunt, necesse habent, tinea & lumbrici ex tæbe & putredine excrementorum proveniunt, à quibus in viscera penetrantibus consumitur. Ad hunc modum Mithridates septendecim dies contabescens tandem interiit.

X. ARTAXERXES Ochus successit ARTAXERXI Patri, fratrum nativissimus, nihil paternum præter nomen imitatus. Ne quis enim in se con-

B

jura-

jurare posset, statim omnes filios
 tris sui expellicibus genitos, (quoru
 quinquaginta cum fratre *Dario* part
 cipes conspirationis jam necati erant)
 omnes reliquos 75. unâ cum conju
 gibus uno die obtruncavit, & cogna
 torum cæde ac strage regiam imple
 vit, ut solium securus premeret. Na
 turâ fuit inquietus, militaris fortitu
 dinis & gloriæ crudelis affectator, &
 secundis fortunæ eventibus plurimum
 elatus, ut bella bellis continuò conca
 tenaret. Quamquàm auri & argenti
 ex Ægypto subacta ingentes copæ
 illi accreverint, adeò tamen avarus
 erat, ut cum mos Persiæ Regibus esset,
 quoties in eam regionem venissent, au
 rum Persarum mulieribus dividerent
 ipse nunquam eò accesserit, itaque ipsa
 suâ tenacitate voluntarium quasi exi
 lium sibi indixerit.

Demum Anno m. 3712. ante Chr.
 341. à *Bagao*, qui gente Ægyptius
 erat, militum tribunus, & conditione
 Eunuchus, *Ocho* charissimus, dato per
 medi

medicum veneno è vivis sublatus est.

Cadaver demortui *Bagoas* in Religionis suæ violatæ ultionem felibus devorandum objecit, & ex ossibus manubria gladiatorum huius curavit, Regisq; funus funeribus filiorum cumulavit, servato uno natu minimo *Arses*, cujus nomine nefarius parricida *Bagoas* regnaret; causam hujus sævitæ exinde hausit vir Ægyptius, quia *Ochus* occupatâ Ægypto sacras ædes diripuit & succendit, gentis religionem risit, & mactato *Api* asinum in contumeliam *Serapidis* coli imperavit.

XI. *ARSIS* filius *Ochi* natu minimus ad arbitrium *Bagoas* triennio regnavit, cumq; incautiùs manifestaret se *Bagoas* sceleribus offensum, vindictam meditari, eadem perfidiâ, quâ pater, unâ cum liberis suis à parricida sublatus est. Scribitur à nonnullis *Alexandrum Magnum* opera *Bagoas* usum *Arsen* interemisse an. m. 3715. ante Chr. 338.

XII. *CODOMANUS* cognomento *Darius*, ultimus Persarum Imperator. Filius hic fuit *ARSAMI*, quem
Dio-

Diodorus ait fratrem fuisse *Artaxerxis*. Militavit hic *Oeho* contra *Cassios*, & provocatorem barbarum insultantem dum illo confecit, ideò amplissimè donatus à Rege, amatus à populo, & in *Bagoa* amicitiam singularem admissus, ejusdemque opera ad regiam dignitatem evectus est. Quem filius quoque ut antecessoribus insidias daretem prudenter prævenit, & venenum quod in suam necem paratum erat, bibere adegit. Sic homo sceleratus incidit tandem in foveam in qua totos alios suffocaverat. Hostem hic fortissimum expertus est *Alexandrum Magnum*, à quo bis victus fugatusque, regni arbitrium victori permittere jussus est. Quæsit *Darius* quibus cunq; demum posset gravissimis conditionibus initis, pacisci prius & imperii retinere, quàm totum alteri submittere. Et quia sub idem tempus contigit mors *Statira* uxoris *Darij*, (quæ cum omnibus liberis captiva

ptiva detinebatur ab Alexandro, cu-
jus funus etiam lachrymis Alexander
profecutus est, ac magnifico apparatu
sepelivit) Hoc ubi *Darius* per nun-
cios intellexit, etsi omnia consilia in
bellum converteret, decem tamen le-
gatos ad Alexandrum misit, qui eum
suo nomine laudarent, quòd captivos
tam humaniter tractaret, peterentq;
ab eo, ut amicitia secum inita quid-
quid terrarum citra Euphraten esset,
triaque millia talentorum & alteram
filiarum suarum uxorem acciperet. Eâ
re ad concilium delatâ, *Ego* inquit *Par-*
menio, si Alexander essem, oblata acciperẽ;
& ego si Parmenio essem, reponit Alex-
ander, idem facerem, non facio autem,
quia Alexander sum Legatis deinde re-
spondit, nec cœlum duos soles, nec
orbem terrarum duos summos Princi-
pes ferre posse, proinde *Darius* aut de-
ditionem hodie, aut in crastinum bel-
lum pararet. Igitur *Darius* tertiâ nunc
vice duplicatis copijs, exercitu scili-
cet 300000. peditum, & 100000. equi-
tium

tum renovavit bellum contra Alexandrum, nec feliciore exitu, quàm aliàs. Nam fufis tantis copiis à longe impare hofte, *Darius* turpi fugâ in Bactrianam compulfus, ubi *Befsi* & *Nabarzanis* præfeftorum confpiratione interemptus eft. Cadaver ejus Alexander in Perfiam regiâ fua chlamyde involutum reportari juffit ad matrem *Sifygambem*, & in regiis monumentis condi.

Tradunt aliqui *Dario* adhuc fpiranti Alexandrum fuperveniffe, ejusque calamitatem vehementer indoluit, cumque *Darius* orâffet, ut eandem fuam ulcifci vellet, Alexandrum fe id facturum recepiffe, & in perfequendo *Befso* multum operæ impendiffe.

Erat *Darius* ingenio miti & fimplici, fed quod adulatores Regum & aularum peftes non rarò corrumperant. Cicero in Tufculanis intemperantiæ illum notat: *Darius*, inquit, in fuga cum aquam turbidam & cadaveribus inquinatam bibiffet, negavit unquam fe bibiffe.

Alexandri Imperium veluti medium
 Persarum inter & Græcorum, & quod
 dem huic paragrapho, quo ortus &
 occasus regnorum calculandus est, in-
 feritur: quia post mortem Alexandri
 ex uno illius imperio quatuor præci-
 pua (alii dividunt in multo plura mi-
 nora regnorum divisorum capita) uni-
 us factâ dilaceratione enata sunt. Ex
 quibus deinde adversis bellorum
 flammis irrestinguibili conflagratio-
 ne novum Græcorum imperium vici-
 ti redivivus Phœnix Monarchicus re-
 tum suum extraxit.

*Synopsis brevis vite Alex-
 andri Magni & rerum ab eo
 gestarum.*

ALEXANDER PHILIPPI filius ob rerû ge-
 starum excellentiam MAGNI NOMINE
 affecutus. Natus est Olymp. CVI. an. L.
 an. m. 3698. Romæ conditæ 398. ante Chr.
 355. in cuius nativitatâ die tres simul lectos
 nuncios pater accepit, primo Illyrius à
 Parmenione ingenti prælio superatos. Se-
 cundo in ludis Olympicis se pernicitate
 equi

equi victorem fuisse declaratum, tertio natum sibi ex Olympiade uxore sua Alexandrum.

Eadem nocte, quâ in lucem Alexander editus est, Dianæ templum Ephesi deflagavit, de quo dictum Timæi extat. *Minimè id mirandum esse, quòd Diana cum in partu Olympiadis adesse voluisset, domo suâ absumpta.*

Cum annorum esset tredecim, & audiret patris sui victorias, querebatur nihil sibi à parente suo relinqui, quo se magnum ducem probaret. Anno ætatis decimo quinto Philippus evocavit Aristotelem ad erudendum Alexandrum, apud quem commoratus est, quamdiu vixit. Philippus porro Rex in ejus gratiam Stagiram patriam restauravit, & populares ejus exules in urbem reduxit.

Anno mundi 3716. Philippus Olympiadem repudiavit tanquam suspectam adulterij, duxitque uxorem Cleopatram ATTALII neptem, in quibus nuptiis dum Attalus optasset successorem Philippo ex Cleopatra, ejus temulentiam & ebrietatem impecto ei in caput scypho Alexander represit: in quem dum stricto ferro irruit Philippus, tallente vestigio, inter lectos prolapsus est, cujus casum Alexander scommate perstrinxit, *negans eum ex Europa in Asiata*

Asiam transire posse, qui ex lecto in lecto sine lapsu transilire non posset; fugit de de Alexander ad Illyrios meliora operis tempora.

Anno mundi 3718, ante Chr. 418, Philippo à Pausania cæso succedit Alexander, qui statim paternæ cædis auctores & consocios sustulit, ut fucum faceret suis subditis, cum in sinu suo cum matre rideret & gauderet. Concilium pauld post coëgit in Peloponneso, ubi se Imperatorem Græcorum adversus Persas eligendum curavit, sibi de more Lacedæmonijs resistentibus.

Anno mundi 3719, dum Alexander in Thracia versatur, Græci Demosthenis auctoritate & epistolâ persuasi, ab eo plique deficere moluntur: cum verò celerius cum exercitu adveniret, Alexander ab Atheniensibus cæterisque placens contra Thebanos, qui pertinacius in sententia persistebant, arma transtulit, & orbem illorum vi expugnatam funditus diruit, cæsis Thebanorum 90000. in servitutem redactis 30000. Liberi autem omnes sub corona vānerunt. In qua strage tantum pepercit Philippi hospitibus, quos puer in ea urbe obses fuerat, necnon posteris Pindari, cujus domum solam intactam reliquit.

Anno mundi 3720. relicta Græcia & Macedonia

Macedoniæ administratione Antipatro cum triginta peditum & equitum quinque millibus & navibus quinquaginta per Hellespontum trajecit in Asiam, in littore divisit inter suos omnia, quæ habebat in Europa, satis sibi esse Asiam dicitans, cujus possessionem immissâ in eam hæcâ adijt. Pugnatum est primò ad Cranicum amnem victique Persæ factum est præmium victoriæ Asia pene omnis Græcorum colonijs frequentata. Mnemone interim Darij duce præstantissimo insulas Græcorum populante, & partim muneribus, partim vi ad Darij partes trahente: ubi magno bono Alexandri, & magno Persarum infortunio Dux ille & colamen Persarum morbo interiit.

Annus mundi 3721. dum Alexander in Cydno fluvio frigidissimo natat contrahit periculolum morbum, verum morbus à Philippo medico feliciter discussus est, cujus manu porrectum pharmacum hausit, licet à *Parmenione* monitus per epistolam, ut ab eo ejusque insidiis sibi caveret. Sic restitutus ad *Issum* venit, ubi duce *Parmenione* fortiter contra Darium pro torius Asiæ imperio dimicatum est. Cæsa peditum Persarum centum millia, & equitum decem millia, cum Macedones vix 300. pedites, & 150. equites desiderassent. Reperta in castris gaza ingens & superbissimus apparatus

ratus, mollior, quàm belligerantes de-
 Capta mater *Darij* & uxor & filia cum
 lio sexenni *Ocho*, quos Alexander ad
 splendide ac castè tractavit, ut de se maj-
 rem hic, quàm de *Dario* in campo victo-
 riam retulerit.

Anno 372. Alexander venit in Phœni-
 ciam & Judæam, ubi *Aradu*, *Biblus* & *Si-
 don* ex odio Persarum se se dedunt; *Tyrus*
 autem Insula & maris domina resistit, sed
 & hanc expugnavit spatio. 7. mensium,
 Tyriosque omnes interimi iussit, & urbem
 incendi, quindecim tamen millia à *Solo-
 niis*, qui Alexandro militaverant, servati-
 donè devedta sunt; armatorum autem in urbe
 sex millia cæsa, & duo millia virorum, qui
 cædi superfuerant crucibus affixa per totum
 littus pependerunt; statim tamen repara-
 ta est urbs, cui *Hephestionem* præfecit. Per-
 rexit inde Hierosolymam, ut vindicaret,
 obnegata subsidia, cui *Iaddus* Pontifex occu-
 currit cum agmine Sacerdotum linteato;
 Dei nomen in ejus fronte inscriptum ado-
 ravit Alexander, asseruitque Deum à se
 visum in urbe *Dio* Macedonia, in eodem
 cum Pontifice cultu. Legit quoque in urbe
 Prophetiæ *Danielis* caput 8. & undecimum,
 atque uti verè est, de seipso interpretatus
 est, ideoque Deo vero in templo sacrificavit,
 & judæis permisit ex suis legibus vi-
 vere,

vere, iisque concessit, quæ læti victores bene meritis civibus donare solent. Exinde expugnata *Gaza*, *Bari* Eunuchum Præfectum urbis, quod semivir ausus esset Magno Alexandro resistere, talos loro trajectum raptari & discerpi iussit.

Anno mundi 3723. *Ægypto* potitur Alexander absque magno negotio, tum *Mazaca* tum *Memphi* tradita; hinc *Iovis Ammonis* templum adit, ibique *Iovis filius* à Sacerdote salutatur, unde cornua posthac imaginibus suis appingi iussit (quia *Jupiter Ammonius* arietinis cornibus insignis erat) hoc tamen divinitatis ambitu apud peritos non aliud obtinebat, quam ut scorti filius haberetur, quod hæc suspicio in *Olympiadem* matrem merito caderet.

Anno 3724. movit adversus *Euphratem*, pervenitque ad *Arbela* *Affyræ* urbem, ubi *Darius* stabat cum peditum decies centenis millibus, duplo numerosiore exercitu, quam superiore pugna & cum quadraginta millibus equitum, cum curribus falcatis ducentis & indicis elephantis quindecim. Suaserat *Parmenion*, ut nocte invaderet *Perfas*, sed renuit *Alexander*, eo quod nollet *latrunculorum* more noctis subsidio vincere, *mallo*, ut se fortuna pœniteret, quam *puderet victoria*. Permisit igitur exercitui suo nocturnam quietem, cum econtra

tra

trâ Persæ in armis vigilarent, unde factum est, ut de die recentes & robusti Alexandri milites contra fatigatos pugnarent, & ingentes copias robustâ paucorum manu opprimerent, Dario in Mediam fugiente, & tandem perfidâ suorum manu occumbente. Quâ victoriâ passim innotescente certatim fortissimæ urbes Alexandro (qui magis victorijs, quàm passibus Orientem peragravit) se submiterunt.

Anno m. 3725. *Philotas* filius *Parmenionis* cum aliquot socijs in conjurationis suspicionem venit contra Alexandrum, ideoque gravissimis tormentis necatus est, Sed miserabilior filio pater *Parmenion* fuit, nam & ipse quoque per charissimum sibi *Polydamantem* interfici jussus, oblati ad Alexandro litteris. Sunt qui *Philotam* minus faciunt nocentem, scribuntque conjuratum à *Divino* & *Nicomacho* contra Regem fuisse, eorumque consilium ad *Philotam* delatum, sed *Philotâ* tergiversante hæc innotuisse Alexandro, ideoque filium & Patrem sublato, quia hæc taciturnitas regno perniciofa perduellio videbatur.

Anno 3726. Alexander in *Bactrianam* transit, ut assequeretur *Bessum Dary* interfectorem (*Bessus* idem apud Persas, ac apud Turcas nunc *Bassa*) qui erectam tiam regiamque vestem induit, & Asiæ se se Regem

Artax

Ariaxerxis nomine assumpto promulgabat. Quem tandem post longam fugam, **Oxo** flumine transmissio, proditum à **Spitamene**, deprehendit. Quem ut Parricidam flagris confissum, auribus naribusque mutilatis **Oxatri** fratri **Darij** necandum permisit, à quo minutatim dilaceratus longas & atroces pœnas nunquam satis castigati facinoris luit.

Vicit eodem anno **Scythas** & **Sacos** hæc genus invictos, quæ victoria potissimum **Persicum** firmavit imperium.

Hæc omnia tam gloriosa obscuravit **Cliro** illata nex, hunc enim veterem **Philippi** Patris commilitonē (ebrius ebrium) in urbe **Maracanda** **Sogdianorum**, lanceâ arreptâ interemit, luxitque postea acerbis, quàm deceret **Alexandrum**.

Anno m. 3727. trajecto **Indo** conflixit cum **Poro** acerbissimè, quem vivum cepit & humaniter tractavit, & in ita amicitia regno ampliore donavit. Hoc in prælio **Bucephalum** insignem equum suum amisit, quem honorificè sepeliri curavit, & de ejus nomine urbem ædificavit. Sed & **elephas**, cui **Rex Porus** infidebat, memorabilis fuit in hac pugna. Cum **Porus** esset in ardentissima fuga, & telis gravatus labasceret nonnihil de belluæ dorso, tum **Indus** elephantem de more procumbere jussit in genua

nua, qui ut se submitit, cæteri quoque elephantas omnes, prout erant instituti, terram corpora demiserunt, quæ res moram injecit fugientibus, & Porum & cæteros omnes victoribus tradidit.

Reliquis vitæ annis gentes propè innumeras usque ad Gangem fluvium, & Indicum Oceanum subjugavit, ut tot successibus elatus, humanæ sortis oblitus, Deum se haberi voluerit.

Tandem anno mundi 3730. ante Chr. 323. cum integris duodecim annis & aliquot mensibus regnâsset, Babylone obiit ebrietate, sicut etiam compotator ejus Epistemon intemperantiâ suffocatus est, cui paulo antè iusta persolvit, & pro pompa funebri duodecim millia talentorum impendit.

Mortuus est ergo Alexander Magnus in flore ætatis & regni. *O quàm omnis potentatûs vita brevis est!* mortuus est ille, qui miraculum & portentum naturæ fuit, sic illum Cornelius à Lapide appellat ex iurino Curtio & alijs, enumeratis ejus minime vulgaribus naturæ donis in *caput. 2. Danielis Propheta.* Mortuus, in quo fortitudo mentis & artuum robur conspirârunt, nullis laboribus fractus, nullis periculis deterritus, hic & tantus ebrietate mortuus est eo vitio, quod in abjectissimum quemvis mediastinum potius, quàm in tantum Principem cadere debuit!

Corpus Alexandri à Ptolomæo Lago Mem-
phim in Ægyptum, & inde paucis post an-
nis Alexandriam translatum est. Memo-
rant historiæ, quòd siue aromatis, siue ta-
be & siue livore ad septimum usque diem
jacuerit à die mortis; quòd inde ortum, quia
complexionis fuit igneæ, & indolis ferve-
dæ. Ex hoc igneo corporis temperamen-
to non tantum animus illi semper similis,
sed & odoris aliqua acceptabilis fragran-
tia, quam ex cute, ex ore & toto corpore
efflabat. Qua de causa etiam in locis cali-
dis thura & aromata generantur, quòd
æstus solis ibi ea percoquat, ut ignescant,
& halitus igneos expirent. O si hæc na-
tura tam præstans, tam bene temperata pa-
ri divinâ gratiâ fuisset condecorata, quid
non præstitisset? & si Alexander solis naturæ
viribus tanta præstitit, quanta viribus gra-
tiæ naturam longè superantis Christianos
facere oportebit?

*Ortus Regnorum ex occa-
su Alexandri Magni.*

Alexander moriturus nullum re-
gni successorem nominavit,
præteritis etiam propriis filiis. Ea-
rum funestam ducum accendit æmu-
lacio.

C

lationem, ut totidem pene re-
 emergerent, quot erant præfecti
 duces. Summa tamen potentia
 tio penes PERDICCAM erat, cui ma-
 riens Alexander (an compos rationis
 an phrenesi actus ex vini æstu, dubi-
 tatur) anulum tradidit. Hujus ta-
 men modestiâ & tergiversatione in
 regno acceptando factum est, ut rex
 crearetur ARDÆUS, cui PERDICCAS
 copiarum dux supremus adjungeretur.
 Erat ARDÆUS ex PHILIPPO
 Theffala Philippi scorto genitus, rex
 nomine & specie tenus factus, cui Phi-
 lippi nomen attributum, & PERDICCAS
 curator factus est. Tunc satrapæ
 omnes, præfecturæque in Principatibus
 distributæ sunt.

*Ptolomæo filio Lagi Ægyptus * La-
 medoni Mitilinao Syria * Ptolomæo
 licia. * Paboni Media * Eumenei Pa-
 phlagonia & Cappadocia * Antiocho
 gono Pamphilia, Lycia, & Phrygia ma-
 jor * Cassandro Caria * Melicæo Ly-
 dia * Leonnato Phrygia minor, Lyfi-
 maçh*

macho Thracia * *Antipatro* Macedo-
nia * Asiæ Superioris Provinciæ iis,
qui tum præerant, permiffæ *Selencus*
sociorum equitibus præfectus est. *
Craterus ab Alexandro jam missus erat
in Ciliciam cum 10000. emeritorum,
cui quidem unâ cum *Antipatro* Græ-
cia concessa est. Sic duces isti ve-
luti catuli leonis diviserunt prædam
Alexandri.

Ex horum ducum mutuis bellis,
conflictibus, dilacerationibus & cæ-
dibus quatuor præcipua regna emer-
serunt, quæ in S. Scripturâ à Daniele
prophetâ obscuris significationibus
adumbrantur, REGNUM ÆGYPTI à
Ptolomæo Lagi * REGNUM MACEDO-
NIÆ & GRÆCIÆ à *Cassandro* * RE-
GNUM ASIÆ ab *Antigono* * & RE-
GNUM SYRIACUM à *Selenco* possessum.
Antigono postea devicto ad regna
tria, summa devenit, ÆGYPTIACUM
SYRIACUM, MACEDONIUM.

Minora autem regna & veluti par-
ticulæ Monarchiæ Alexandri plura
nu-

numerantur, nimirum REGNUM CRY-
 NIACUM, * REGNUM BYTHINIE, quod
Zipates Thrax occupavit. * REGNUM
 PONTICUM, quod fugiens ab Antigo-
 no *Mitridates* restauravit * RE-
 GNUM MEDICUM Media minoris,
 quam invasit *Atropaus*, & occupa-
 tam feliciter transmisit ad posterum *
 REGNUM PERGAMENUM a *Ptolero*
 permissum *Seleuco*, eoque mortuo
Attalo primo rege possessum * RE-
 GNUM PARTHURUM, qui defensus a
Seleuco novum regnum liberum sibi
 constituerunt * REGNUM ARMENIA-
 RUM, quod sibi condiderunt *Armenii*,
 quos *Antiochi Epiphanis* saxita ad-
 ma pro patria religione summo con-
 git, & auctorem habuit *Masabianus*
am * REGNUM COMMAGENESE,
 quo legitur in bellis Pompeii * RE-
 GNUM SICULUM, quod *Agathocles*
rannide sibi usurpare cepit. * RE-
 GNUM THRACIÆ, in quo *Lysimachus*
 regium sibi nomen & insignium im-
 pfit * REGNUM PARTHICUM ab *Aspac*

primo rege inchoatum * REGNUM
 BACTRIANORUM à *Theodoto I.* mille
 Urbium Bactrianorum præfecto, ut
 ait Justinus, postquam is à *Seleuco Gal-*
lusico defecit, erectum. * REGNUM
 ARMENIACUM Armeniæ minoris à
Zadriadere, qui inter duces Antiochi
 magni enituit & defecit, primò occu-
 patum. * REGNUM ARMENIÆ majo-
 ris, quod usurpare incepit *Artaxias*
 primus sub Antiocho Magno præfe-
 ctus, quod regnum postmodum ce-
 lebre reddidit *Tigranes* dictus à *Pli-*
nio MAGNUS.

Omnia hæc regna vel portiones
 regnorum ex cineribus *Alexandri*
Magni prodierunt. Quorum regum
 omnium catalogum subijcere non pa-
 titur libelli angustia.

Pro notitia chronologicâ singula-
 riter observandum hic est: Quanquam
Alexander è vivis, ut dictum, excessit
 an. m. 3730. & ab ejus morte mox
 divisum fuerit in multos successores
 imperium, quia tamen imperium
 quod

(quod ab ipso partum ac fundatum
& ex usu chronologorum atque ipsi
etiam scripturæ in Machabæorum
bris, Græcorum appellatur) nondum
inchoatum est, donec res Asiæ in Se-
lenci potestatem cesserunt, & familia
Alexandri in Aridæo rege Macedo-
niæ ejus fratre, & matre Olympiade
quoquo modo adhuc stabat, neque
Alexandri duces apertè se se reges di-
cebant, reliquum tempus ad Seleucum
primum ab Alexandro imperij Græci
fundatore appellari solet.

*Reges Ptolomai, qui regnâ-
runt in Ægypto ab anno mundi 3731*
Olymp. CXIV. a. l. Urb. Cond.

429. ante Chr. 323.

Quia in historiis tum sacrâ, tum
profanâ frequentissima mentio
est Ptolomaeorum, qui in Ægypto im-
perârunt, eorum seriem præ cæteris
pertexere libuit.

I. PTOLOMÆUS cognomen
to MAGNUS filius LAGI Mace-
doni

donis receptus ab Alexandro Magno inter custodes corporis ob præstitam patri Philippo fidem, belli pacisque artibus clarus, prudentissimus & fortissimus. Comis fuit & charus popularibus, liberalis in omnes, dicere solitus, *nobilius esse regi dicere quam ditescere.* Apellem pictorem conjurationis falso apud se per *Antiphilum* accusatum, cognitâ calumniâ, donavit talentis centum, & calumniatorem *Antiphilum* ei in servum tradidit. Mortuus anno mun. 3767. ante Chr. 386. Narratur à plerisque historicis, quod *Lagus* Macedo acceperit à Philippo patre ALEXANDRI MAGNI uxorem *Arfinoem* jam à rege uterum ferentem, & genitum inde Ptolomæum æneo clypeo imposuerit. Neque succensuit Ptolomæus cuiquam, si scorti filius audiret, dicere solitus, *si regium non est ferre, cum dicto tangitur, nec illud regium sit, dicto quenquam tangere.*

II. PTOLOMÆUS PHILADELPHUS dictus, filius LAGIDÆ. Uno anno

anno priusquam pater moreretur, societatem regni adscitus. Filius *Berenices*, quam *Ptolomæus Laps* susceptis jam ex *Eurydice* liberis deperit. Dicitur autem *PHILADELPHUS*, qui fratrem suum uterinum insidias sibi parientem, & præterea alium adhuc fratrem anonymum, *Cyprus ad de* fectionem sollicitantem interemit. Scilicet que fratricidii reus melior postea fuit, quam regni candidatus.

Inter præclare gesta memorabilissima illud reliquit posteritati, quod anno 3770 LXXII viros peritissimos lingue Hebraicæ & Græcæ convocavit, & magnis sumptibus, ut scripturæ sacre libros hebraicè scriptos accuratè in Græcæ converterent, de qua versione § *de monumentis vabilibus sexta ætatis.*

Fuit & ipse eruditissimus & eruditissimus amator insignis, convocatis ex orbe doctissimis quibusque scholas Alexandriæ aperuit, ibidemque condidit bibliothecam nobilissimam, in qua volumina 70000 numeravit. Præceptore in juventute illius est *Stratons* Philosopho, cui talenta hoc est, Coronatorum 48000, donavit. Urbes

Urbes numeravit in ditione sua 33339. unde Philo refert tantæ illum magnificentiæ monumenta erexisse, ut proverbialiter dictum fuerit de sumptuosis operibus *Philadelphæa opera.*

Cum podagricis doloribus vexaretur, multos sumptus in venatores erogavit, quorum studio multa de animantibus exploravit, quæ ignota erant, & apta hominum valetudini & usibus. Judæorum sacra & legem liberalitate multum promovit. Mortuus est anno regni 40. an. m. 3906. ante Chr. 247.

III. PTOLOMÆUS EVERGETES filius PHILADELPHI ex conjugè *Arsinoë.* Successit patri anno m. 3803 ante Chr. 245. Variis bellis implicitus fuit, & secundâ plerumque fortunâ usus. Domitis regibus benignum sese exhibuit, iratum autem se præbuit *Onia* Judæorum Pontifici ob non solutum tributum 20. talentorum, quibus tamen iterum placatus est. Post occupatam Syriam adiit Hierosolyman, & more Judaico sacrificium peregit. Dicitur autem EVERGETES

C 5 ob

ob restitutos patrios Deos. Victo-
nim *Selenco Callinico*, Syriam crude-
ter diripuit. 40000. talenta argenti
& vasa pretiosa inde tulit, nec non si-
mulachra Deorum 2500. quæ Cam-
byses captâ Ægypto in Perlas porta-
verat. Finem vivendi fecit anno regni
26. an. m. 3833. ante Chr. 228.

IV. PTOLOMÆUS PHILOPA-
TOR filius EVERGETÆ ex *Canora*
conjugē natus. Hic *Maga*, cæci-
rūmq; fratrum cæde, metu domesticis
motus solutus, totus voluptatibus
pibus immerfus fuit, permiffa regi-
curâ *Sofibio* & *Agathocli*, quorum opo-
râ bella gessit, ipse autem voluptate
bus indulfit, quapropter viribus ex-
haustus florenti ætate decessit, relicta
regni & filii tutelâ *Agathocli*. Dicitur
à *Zonara* *Eupator*, & scribit *Justinus*
ipsum ambas matres & *Cleopatra*
& *Berenicem*, ex qua *Maga* genitus
erat, interfecisse, & inde hoc cogno-
mentum accepisse. Ab ejus *Justitia*
divinitus servatos esse Judæos scribit
Cædre

Cedrenus. Mortuus an. m. 3850. ante Chr. 205.

V. PTOLOMÆUS EPIPHANES filius PHILOPATORIS ex *Arsinoe*, dictus *Epiphanes*, quia fuit derelictus à patre decedente quinquennis sub tutela *Agathoclis*. Ab *Antiocho* oppugnatus, strenuè à Romanis defensus & fide optimâ conservatus est, eidemq; *Antiocho* per Cleopatraz filiaz connubiū conciliatus: factus sui juris adstitit Romanis contra *Antiochum*. Vocatur à Catone rex optimus & beneficentissimus. Mortuus est anno mundi 3874. ante Chr. 179.

VI. PTOLOMÆUS, dictus PHILOMATOR, filius *Epiphanis* è *Cleopatra* genitus, frater *Ptolomai Physconis* quem adversarium habuit & invasorem ditionum suarum conjuratum cum *Antiocho*, à quibus tamen Romanorum jussis & armis defensus & restitutus. Habuit in summo honore *ONIAM Onia Pontificis filium*, &
C 6 in

in præfectura Heliopolitana tem
 Hierosolymitani similis extruendi p
 testatem fecit. Generum suum Alex
 andrum Syriæ regem variis fraudi
 bus circumvenit, specie amicitie in
 civitates illius ingressus, in quas cum
 amicè reciperetur prætextu auxilii
 contra Demetrium ferendi, mutatis
 præfidiis in eisdem se communit, &
 duplici coronâ, Ægypti simul & Sy
 riæ sese insignivit: Demetrio in spe
 filiam suam, quam Alexandro conju
 gem dederat, tradidit alteris nuptiis
 copulandam, & tandem uxore & regno
 spoliatum, ipsâ quoque vitâ privatâ
 non alia de causa, quàm stimulo am
 bitionis, ut scriptura testatur. Sed
 & Philometor perfidiæ & ambitionis
 scelus mox luit: namque congressu
 cum Alexandri acie, eundem quidem
 fugat, sed & ipse equo excussus le
 thaliter vulneratur in capite, in cuius
 curatione, dum ossa medici terrena
 re contendunt, expirat. Alexander
 autem, qui fugerat in Arabiam, ibi
 dem

usq; ad an. mundi 3743.

61

dem à *Zebdielo* Dynasta interfectus est, ejusque caput *Ptolomæo* missum, quod tamen Deo ultionem accelerante vix accepit: nam tertio die post inflictum vulnus obiit. De *Zebdielo* dubitatur, an sponte *Philometori* gratificari voluerit Alexandrum interficiendo, an verò ad hoc conductus sicarius fuerit. Hæc contingere anno 3908, ante Chr. 145.

VII. PTOLOMÆUS PHYSCON à *Josepho*, *Strabone* & *Clemente Alexandrino* vir ventricosus à belluina ventris obesi magnitudine, ab *Epiphanio* dictus *Philologus*, ab *Eusebio* dictus *Evergetes*, qualem se ipse appellari voluit, ab Alexandrinis autem dictus *Cacergetes* sive *Maleficus*. *Strabo* hunc *Ptolomæum* septimum inter deterrimos & nequissimos numerat. Regnare cœpit an. m. 3909, ante Christ. 144. *Demetrii Nicanoris*, I. Imper. Græc. 167. regnavit annis 28. quos summâ crudelitate & tyrannide explevit usque ad annum scilicet 3936. ante

ante Christ. 117. quo vitam monstra-
hoc finivit.

De ejus ingressu in regnum ita Jus-
tinus: *In Ægypto mortuo Rege Ptole-
mao, ei, qui Cyrenis regnabat, Ptolemao
per legatos regnum & uxor Cleopatra
regina soror ipsius defertur, ut de illa
reginâ simul rex esset & tutor pupilla-
rum. Letus igitur hoc solo Ptolemao, quod
sine certamine fratrum regnum rece-
pisset, in quod subornari à matre Cleo-
patra & favore principum fratrum
cognoverat. Caterum infestus omnibus,
statim ubi Alexandriam ingressus, pueri
trucidari iussit. Ipsum quoque
puerum die nuptiarum, quibus mater
ipsum in matrimonium recipere, in-
ter apparatus epularum & solennia reli-
gionum in complexu matris interfecit, atque
ita thorum sororis eade filij eius crucem
ascendit, post quod non minor in populo
res fuit, qui eum in regnum vocarent.*
hæc Justinus,

Alij insuper meminerunt, quod forma
suam ac conjugem, postquam filio oba-
verat,

verat,
lerit,
virgin
scitâ.
quens
armi
in eo
necav
qui lit
urdes
Pedag
tatem
mios
nis ex
tos a
C
noru
lapsi
cita
met
exul
max
hunc
dein
studi
fecta
opti
iussit
stacu
des c

verat, tandem etiam conjugali thoro expulerit, filiâ ejus Cleopatrá minore, quam virginem stuprârat, in matrimonium adscitâ. Præter multiplices alias cædes frequens juventute gymnasium Alexandriæ armis & igne circumdedit, omnesque qui in eo erant partim ferro, partim flammâ necavit, cumque plurimis interfectis reliqui litterati viri diffugissent, ferme omnes urbes viris Grammaticis, Musicis, Medicis, Pædagogis completæ sunt, qui ob paupertatem docentes passim multos viros eximios effecerunt. Et tamen ipse eruditionis expers non esset, multum tamen eruditos afflixit.

Cum aversos ob tyrannidem Alexandrinorum animos suspicaretur, plerisque dilapsis edicto peregrinos Alexandriam sollicitavit, quibus mox æque factus invisus, metu insidiarum cum conjugate tacitus exulatum abiit, ac veritus, ne filius natus maximus, quem habebat, rex crearetur, hunc Cyrenis accersitum jugulavit. Idem deinde ausus in alterum *Momphiten*, cum studio erga sororem statuas suas ab eo dejectas esse arbitraretur, liberalis formæ, optimæque indolis & spei puerum occidit in Cypro, crudelissimi facinoris spectaculo oculos ipse suos depascens, ac pedes corpore detruncatos, caput, manusque

ia

in cista chlamyde opertâ pro munere a
litio matri transmisit. Hujus Ptolomæ
mentio lib. 1. Machab. c. 15.

VIII. PTOLOMÆUS LATHU-
RUS, alio nomine LATHYRUS, fi-
lius Ptolomæi Physconis ex Cleopatra mi-
nore, sive filia majoris Cleopatra, quam
Physcon repudiavit: fratrem habuit
Ptolomæum Alexandrum & sorores Se-
leucen, Cleopatram & Gryphinam. Re-
gnare cœpit post obitum patris an-
no. 3938. ante Chr. 115. matris suæ
vitâ & fraudulentâ regno eiecit,
& statuarum demolitione gravi co-
tumeliâ affectus in Cyprum exilium
discessit, sed inde à Ptolemaidæ colli-
evocatus contra Alexandrum Jannæum
regem Judæorum, victum ingenti
clade sternit, cæsis ex ejus exercitu
30000. & Judæam igni ferroque va-
stat; deinde Ægypto frustra tentatâ
quòd mater terrâ marique bellum
contra ipsum instrueret, in Cyprum
remeavit, ac demum post obitum ma-
tris & fugam Alexandri fratris sui
(quem

(quem mater in regnum intruserat, quamquam junior esset Lathuro) regnum recipit, & Thebanorum defectionem ita deinceps ultus est, ut nullum pristinae fortunae vestigium retinuerint. Uxorem duxit sororem suam Cleopatram, iterumque illam dimissa duxit sororem alteram *Seleucen* repudiatam Cleopatram, quae cum in Syria *Cyziceno* nupsisset, eique exercitum Cyprium quasi dotalem adduxisset, viribus Ptolomæo parem effecit *Cyzicenum*, unde ingens postea praelium exarsit, quo tamen superior factus Ptolomæus in fugam *Cyzicenum* convertit, & urbem Antiochenam expugnavit. Regnavit annis 36. usque ad annum mundi 3973. ante Chr. 80.

Aliqui hic PTOLOMÆUM ALEXANDRUM *Lathuri* fratrem ponunt ordine nonum, sed videtur Lathurus potius nomine regis ponendus, quam Alexander, qui nec regnum possederat iusto titulo (Lathuro in Cypro ad tempus exulante) neque retinuit: cum enim mater etiã hujus filij sui, quæ aliàs incredibili amore prosequabatur, insidijs sese
appe-

appeti tandem suspicaretur, effecit, ut
puli concursu in *Con* insulam exulatun
eijceretur, ubi vitam in fortuna priva
finivit. Tanta hujus Alexandri obesitas fuit,
ut non nisi duobus suffultus incedere posset.

IX. PTOLOMÆUS ALEXAN-
DER dictus *Ptolomæus Lathuri* ex fratre
nepos, quem an. m. 3973. ante Chr.
80. *Sylla* sperans multum se auer colle-
cturum ex regno opulentissimo, Alex-
andrinis obrusit. Sed cum *Syllæ*
auctoritate & viribus fretus insolenti-
us imperaret, decimo nono die regi-
minis è regia à seditiosis protrusus
atque injurijs & ignominijs appetitus
& necatus est.

X. PTOLOMÆUS AULETES,
quem *Lathurus* suscepit ex *Selenæ*. *Au-*
letes regnum retinuit post Alexan-
drum, sic dictus, quod nullâ dignita-
tis habitâ ratione choraulam exercere
non erubesceret. Eundem *Eufebus*
& alij vocant *Dionysum*, sed usitatum
nomen illi *Auletes* tribuitur, quod
Cicero eum appellat, ad differentiam
Ptolomæi Dionysij, qui ejus filius & Cleo-
patræ

patræ frater fuit, in qua stirps Lagi-
 darum defecit. Regnavit annos 30.
 usque ad annum m. 4003. ante Chr.
 50. liberos genuit, *Ptolomaum Diony-
 sum, Ptolomaum, Berenicen, Cleopatram*
 & *Arsinoen.*

Vitæ fuit flagitiosissimæ, & ob profusis-
 simas largitiones suas, quas fecit, ut Roma-
 norum societatem obtineret, populum
 gravissimis exactionibus ad ærarij supple-
 ndas angustias expilavit, ideoque in odio
 habitus, & Cyprum à Romanis repetere
 jussus, cum tumultuantes compescere non
 posset, Romam profugit, ibique de faci-
 enda restitutione Cypri ob inexplebilem
 Romanorum procerum avaritiam omnia
 frustra molitus Ephesum concessit, ubi à
 Pompejo litteras ad Gabinium impetrat,
 easque opem rogaturus in Syriam secum
 deportat: & cum decem millibus talento-
 rum hoc est 6000000. Coronatorum Ga-
 binium expugnasset, atq; ad expeditionem
 pro se suscipiendam excivisset, regnum re-
 cuperat, quod exilio efferatus, & ceu ferro
 partum asperius administrat. Præter alias
 cædes, filiam *Berenicen*, quæ se reginam
 post fugam illius gesserat, crudeliter pere-
 mit, atque ob factos immensos sumptus ad
 novas rapinas conversus, sine causa, & sine
 dis-

discrimine, tantum pecuniæ desiderio, cupletissimum quemque bonis & vitâ spoliavit. Annotavit ex Cicerone *Strabo* regnante *Aulere* Ægyptiaci regni reditus fuisse 12500. talentorum, id est, coronatorum ad nostram monetam 750000. refert *Plutarchus M. Crassum* voluisse ab eo Ægyptum Romanis stipendiariam facere.

XI. PTOLOMÆUS cognomento DIONYSIUS regnare cepit anno m. 4004. ante Chr. 49. unâ cum *Cleopatra* famosa illa regum regina (se sese appellabat) sic enim pater eius moriens testamento jufferat, ut frater regnaret cum sorore. In regimine annos transegit quatuor, in Nilo submersus an. m. 4007. ante Chr. 46.

A Senatu Romano tutorem acceperunt *Dionysius* & *Cleopatra* *Pompejum*, cumque *Dionysius* vix dum natus annos 13. per pro-pinquos, & familiares *Cleopatram* captivississet, magnis utrimque exercitibus dimicatum est, *Cleopatram* demum cedentem *Pompejum* quoque ex pugna Pharfatica se profugum, auctoribus *Theodoro* præceptore, & *Phosino* eunucho, per *Achillam* occidit, & caput unâ cum annulo *Cæsari* intulit, cau-

tanquam pignus singularis amicitiae; à quo gratiam, quam speraverat, non assecutus, cum sorore Cleopatra pacificari iussus, gravissimos tumultus concitavit, quos tamen Cæsaris dexteritas sedavit; cumque mox scelere *Photini* reditum esset ad arma, prætextu novæ pacificationis à Cæsare instituendæ, reposcitur ad Cæsarem, iterumque dimissus humaniter, benefactori gratiam eam retulit, ut & sediciosæ multitudinæ ducem se præbuerit, & bellum acrius urserit, cumque bello cum Cæsare contendere auderet, ab eo magnâ strage devictus, castris exutus, in fugam coniectus perijt in Nilo, nave, quam in fuga conscenderat, fugientium multitudine submersâ.

Cleopatra extincto fratre *Dionysio*, inito cum altero fratre *Ptolomæo*, æque incestuoso secundum pessimam consuetudinem *Ægyptiorum* connubio, & tori & regni sociâ iterum facta, & simul ardentiore Cæsaris amore accensa est, ideoque post debellatum *Scipionem* in Africa, Cæsarem inivit Romæ, filioque sibi nato ab eo nomen imponit, *Ptolomæi Cæsarionis*; deinde *Dolabella* auxilia subministrat contra *Trebonium*, & apud *Antonium* in suspitionem vocata, quod *Cassium* pecuniis juvisset, hunc non solum placat, sed & insanis suis amoribus planè dementat.

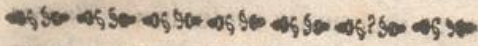
A quo

A quo tempore variis grassata sociis, & fratrem maritum & Arseni sororemque per Antonium interiturat, ab eoque REGINA Regum in Phœnice, Cœlæsyria, Cyro aliisque Provinciis salutata, tandem etiam ipsum Antonium, ut *Octavia* repudiata se in thorum conjugalem receperet, impellit; ideò hostis iudicata & declarata ab *Augusto* Cæsare, & post infelicem ad *Actium* pugnam *Alexandriam* obsessâ & captâ à C. *Procure* (est hic, quem celebrat *Horatius* lib. 1. carm. od. 2.) cum ad triumphum sese asservari didicisset, seu alio modo morsu, seu veneno dilibatorum mortem sibi conciliat, cum vixisset annos 39. & regnasset annis 20. usque ad an. m. 4024. ante Chr. 29. mense Augusto postquam ex *Antonio* genuisset *Alexandrum*, & *Cleopatram* gemellos, quos *Antonius Solis* & *Luna* cognominibus appellari voluit, & *Ptolomeum*. Sicque *Alexandria*, & cum ea tota *Ægyptus* Romanorum effecta est, & *Lagidarum* fami-

familia extincta, postquam 295. annis in Ægypto regnasset. Plura de interitu Antonij & Cleopatraz. de bellicis expeditionibus ætatis 6. ubi de pugna Actiaca mentio fiet.

Liberi à Cleopatra ex Antonio geniti à Cæsare in triumpho ducti sunt, ab eoque viâ donati; Ptolomæus autem Cæsaris permissu à matre Casarion cognominatus, ob eisdem contra Trebonium studium, rex Ægypti salutatus à Triumviris, & postea rex regum, quod Casarioni plurimum nocuit, etenim Cæsar persuasus à Philospho ARIO, non bonum esse Casarionem vivere, si Casar vivit, Cæsaris jussu jugulatus est.

Magistratus Romanorum

post regifugium Tarquinij Superbiusque ad an. m. 3743. ante Christum 310.

Postquam à senatu populoque Romano decreto sancitum atque juramento confirmatum est, abdicare in perpetuum regiam potestatem propter

ter Tarquini superbi insolentiam exercitam, primi consules creati sunt *L. Junius Brutus* & *L. Tarquinius Collatinus* ambo patricii, & ab hoc tempore universa res publica esse cepit in potestate patriciorum Anno m. 354, Urbis cond. 508. ante Chr. 244.

Tarquino lapidem omnem moriente ut amissa recuperaret, civitatis intus & foris molitionibus periculosis conjurationis pro reditu Tarquino complices quoque detentis sunt duo filij *Bruti*, & duo filij consulis *Collatini* nepotes quos cum innotuisset consulibus, *Brutus* filios suos ad tribunal suum à detentibus adduci jussos in populi conspectu, ætatem commiserantis, prostratos affectos & virgis fœdè laceratos securi percuti jussit: tum *Aquilius* collega nepotes ad eandem penam detulit, pro quibus cum *Brutus* consilium avunculus, ille contra convocato consule *Collatinum* collegam ut tyrannorum accusavit, & eum

uti cognatione, sic & voluntate con-
 junctum esse arguit, tantumque effe-
 cit, ut abrogato magistratu abire ex
 urbe juberetur, qui *Lavinium* profe-
 ctus, ibi consenuit & mortuus est.
Brutus autem ne videretur regni cupi-
 ditate collegam expulisse, assumpsit
 secum in consulatum *P. Valerium*, cu-
 jus consensu supplicium sumpsit de
 omnibus conjuratis pro restitutione
 Tarquiniorum, deinde præcipuos ex
 plebe in patriciorum ordinem adle-
 gerunt, & ex his senatum ad nume-
 rum trecentorum suppleverunt; cæ-
 dibus enim & exactionibus & bellis
 à temporibus *Tarquinij Prisci* defece-
 rat magistratus, ut 164. ex legitimo
 numero deessent.

Tarquinio superbo occultis artibus nihil
 efficiente, apertam in vim machinationes
 eruperunt utrimque collectis & in aciem
 ductis magnis militum copiis. Cumque
Arms Tarquinius convitiis Brutum lace-
 seret, mutuo provocati, uterque extra or-
 dines procurrunt, tantoque impetu equos
 adverso committunt, ut sarissis per cly-
 peos

D

peos & thoraces adactis, certo utri
 ictu sit confossus, cuspide alter in colli
 in ilia alter impacta. Ducibus ita profu-
 tis reliquæ copiæ magno clamore con-
 rere, paribusque damnis usque ad solis
 casum ducum jacturam vindicaverunt, deo
Valerius hostilia castra nostris beneficio in-
 vasit & cepit. Postridie spoliatis hostium
 cadaveribus, suisque humanis, in urbem
 rediit senatu honoris causa obviam pro-
 grediente, postero die palatia in
 collegæ corpus in honorificâ dea pu-
 blicè in foro populo propositum, curia
 soque tribunali funebri oratione pro-
 tavit.

Cùm porrò **Valerius** collegam suum
 scere cunctaretur, & nihilominus in
 nentiore urbis loco ædificaret, in
 nem venit affectati regni, qua de re
 nitus ab amicis, indictis comitiis
zium consulem legit, quo postquam
 defuncto **M. Horatium**, quintum
 no consulem assumpsit, & deum locum
 summo tumulo in imum clivum tra-
 lit, multisque rebus è populi libertati
 stitutis **Poplicola** nomen adeptus est.

Tenuit deinceps consuetudo
 sules annuatim eligendi, penes
 esset potestas summa usque ad
 tum à

3604. ante Chr. 449. conditæ urbis
 303 Olymp. LXXXII. an. 3. consu-
 latum gerentibus *Appio Claudio Cras-
 sino Regillensi & Genucio Augurino* ex
 his *Appius Claudius* primus fuit, qui
 censuit esse eligendos *Decemviros* ex
 senatûs primoribus, quorum annum
 esset imperium & potestas consularis;
 quod consilium approbantibus Tri-
 bunis & populo, uterque consul *App.
 Claudius & Genucius* progressi in me-
 dium consularem magistratum eju-
 rarunt: quos propterea vehementer
 populus laudavit, eorumque ratio-
 nem in creandis *Decemviris* præ om-
 nibus habuit: namque hi ipsi primi
 creati sunt, tum *P. Sextius*, & his tri-
 bus adjuncti legati, qui leges ex Græ-
 cia attulerant *Sp. Posthumius, Ser. Sul-
 pitius & A. Manlius*, denique *F. Rom-
 ulus* cum aliis tribus Patriciis.

Ex his constitutis *Decemviris* penes unum
 fasces erant per 10. dies, & reliqua consu-
 laris dignitatis insignia: reliqui ad minu-
 endam potestatis invidiam habitu non mul-
 tum à privatis differebant, sicque mutatis
 D 2 vici-

vicibus administrabant singul rempub
sam. Penes quem autem fasces erant, i
convocabat senatum, decreta confirmaba
& pro imperio cætera agebat. Hanc for
mam magistratûs quanto applausu populus
approbavit, tantâ mox displicentiâ repu
diavit. Cùm enim factâ jam tertiâ crea
tione *Decemvirum* clandestino inter ipsos
jurejurando fœdus ictum esset, ne quis ex
collegio alteri adversaretur, sed quod uni
placuisset, omnibus probaretur, neque co
mitia haberent, sed perpetuò retinerent
imperium singulique pari honore ac pot
estate essent, senatûs consulto ac populi re
scitis raro & nonnisi necessariò uterentur,
primo die honoris, singuli regio cultum
fasces ac securibus processerunt, magno
cum totius populi terrore, dicentis, *se pro
uno rege decem habituros*. Neque eorum ad
ministratio à tyrannide aberat, hanc præ
aliis exercente *Appio*, qui aliis *Decem
viris* adversus *Sabinos* cum exercitu pro
fectis, *Siccium* Tribunum plebis, palam mi
litaribus illustrem interfici curavit.

Videns quoque *Virgineam* quandam
nomine, *Auli Lucij Virginei* plebei ho
minis optimi & honestissimi filiam, in ætate
decore conspicuam, eâ secundum suam
indinem abuti proposuit, ad quam cum atque
blanditiis, nec donis, nec precibus pertin
gere

gere posset, ad crudelem vim animum con-
 vertit: ideoq; cuidam clienti suo negotium
 imposuit, ut Virgineam transeuntem secus
 forum observaret, & eam tanquam manci-
 pium suum fugientem arriperet, & confe-
 stim, si quis obstaret, coram Appio in cau-
 sam traheret: quod & factum: puellæ enim
 ad forum venienti manus injecit calumnia-
 tor & mendax plagiarus, tanquam fugiti-
 vo mancipio: puella verò pavida, claman-
 do tunc quidem liberata est, altero autem
 die ad Appij tribunal à plagiario in jus vo-
 cata, tanquam serva fugisset à domino.
 Quod inaudiens puellæ pater, & advertens
 ab Appio sibi & filix vim inferri, ab eodem
 obtinuit, ut sibi in conspectu nutricis loqui
 fas esset, ut fortè erroris veritate comper-
 tã mancipium cum minore noxa sui conce-
 deret, cumque aliquantulum (in conspectu
 tamen curiæ) ab Appio pater recessisset,
 sumpto cultro, inquit, *dilectissima filia, quã
 possum viã ego libertatem suam vindico*, &
 statim spectantibus omnibus in filix pectus
 tam altè cultrum immerisit, ut continuo ex-
 piraverit, ac sic libidinosi Appij per inno-
 centis cædem spes exinanita est, populus
 autem universus in turorem actus: pater
 quoque Virgineæ mox ad libertatem non
 mitto conatu, inde plebem concitat, & in-
 vocat milites ad defectionem provocat, quos
 sacra-

D 3

sacramento solutos aiebat, eò quòd mag-
stratus transacto legitimo tempore, legi-
mus non esset. Ergo miles in urbem rever-
tit, & *Aventinum* occupat, totaque castra
à *Decemviris* deficiunt, inde *M. Duillio* hor-
tatore (erat hic tum temporis tribunus,) transeunt in *Montem Sacrum*, ibique castra
locant: victique *Decemviri* se imposteros
in patrum potestate futuros affirmant, vi-
tam orant, simulque monent, ne suo san-
guine populum assuefaciant ad Patrum super-
plicia. *Valerius* & *Horatius* à senatu missi
ad plebem furiosam revocandam & miti-
gandam initis conditionibus, quas plebs
postulabat, tumultus componunt.

Compositis motibus pro consulis
bus creandis & tribunis conventum
est, factique consules *Valerius* dictus
Publicola positus & *M. Horatius* dictus
barbatus. Posthæc contra *Duimvires*
iudicio agitur. *Appius* à *Virgineo* ac-
cusatus perit in carcere, vel tribunum
rum jussu, vel laqueo sibi ultro accen-
sitâ morte. *Oppius* quoque necatur
carcere: reliqui sponte exulant, sed
eorum bona publicantur, & à quatuor-
tribus in ærarium referuntur: *Virgineo*
calum-

calumniator in exilium abigitur, cæ-
teris administris *Decemvirorum* venia
impertitur.

Deinceps annuatim consules crea-
ti sunt. Sed duravit iterum hic magi-
stratus consularis tantum ad quinque
annos, quando ad tribunos plebis
militares creandos, qui consulari po-
testate præessent, rerum novandarum
cupidus polyformis gentis Romanæ
Protheus animos convertit. Creati
igitur sunt ex Patriciis Tribuni mili-
tares *Sempronius, Atratinus, Atilius lon-*
gus & C. Lalius Siculus an. m. 3611. an-
te Chr. 441. Olymp. XXIV. an. 2.
urbis cond. 310. sed perbrevis etiam
hic magistratus fuit; tertio enim men-
se, augurum decreto, perinde ac vitio
creati essent, honori abdicaverunt.
Unde intelligi potest, quantum augu-
rum vanissimæ disciplinæ tribuerint
Romani, cum primarij magistratus
tantâ contentione expetiti ad augu-
rum arbitria, officio decederent. Hic

D 4

ad

ad priorem formam consules iterum
 creati è Patriciis *L. Papirius Magonianus*, & *L. Sempronius Aratinus*, alii
 que, qui per aliquot annos cum consulari potestate successerunt: donec iterum fluctuare cœpit hoc inquietum,
 & continuâ varietate alternans mare populi Romani, mox consules, mox tribunos militares, qui consulari quoque dignitate eminent, postulare ac extorquentis: habueruntque inter se paucis intervenientibus, qui consules tantum essent, plerisque in ordine Patriciorum tribunos militares consulari & tribunitiâ potestate conjunctâ. Anno m. 365. ante Cl. 398. hæc summa reipublice administrandæ potestas tribunitiâ & consulari, relicto Patriciorum ordine ad plebem quoque descendit. *S. Licinio Calvo* præfuerunt tunc tribuni plebis sine curulibus magistratus hanc Livius vocat *Anarchiam* similitudinem Magistratum: quam

perxi post quinquennium ad milita-
res tribunos, & demum ab his ad
consules reversi sunt. Ex plebe pri-
mi creati sunt *Emilius, Mamerci-
nus, & L. Sextinus Lateranus*. Reti-
nuit hunc summum honorem magi-
stratus plebs Romana annis circiter 14.
& redditus est consulatus Patriciis,
permanfitque usque ad *Casarem Au-
gustum* ejusque consulatum decimum
tertium, sub quo Christus cæli terræ-
que Monarcha natus in mundo.

Illi porro, qui præfuerant consulari
dignitate sub finem ætatis hujus quin-
tæ ad initium usque Monarchiæ Græ-
corum, erant *M. Valerius maximus
& Decius Mus*.

¶ S. VI. Rituum sacrorum
Profanorum institutio vel in-
novatio.

A Nno primo Cyri regis Persarum,
qui erat annus mundi 3517. so-
lutæ
D 5

lutæ captivitatis. 1. Zorobabelis D
 cis, Jolie Pontificis. 1. Imperij Perli
 rum. 1. Olymp. LX an. 4. urb. cond
 216. ante Chr. 536. mense Martio, seu
 Aprili Judæi in viam se dederunt, &
 Babylone ascendere cœperunt Jero-
 solymam, quorum spiritum suscitavit
 Deus ad ædificandum templum Do-
 mini, magno numero personarum om-
 nis generis & sexûs cum impedimen-
 tis vasorum, pecorum, variæq; supel-
 lectilis, postque confectum quatuor
 fere mensibus iter Hierosolymam re-
 nentes *magnâ provisione*, ait Beda, *primo*
altare adificaverunt, ut quia tem-
plum nondum erat fundatum, haberent
ubi sacrificantes devotionem sua mensis
ostenderent, jamque adveniente mensis
 septimo, quod erat conductum sacri-
 ficii faciendi tempus, collocaverunt
 altare Dei, & obtulerunt super illud
 holocaustum Domini mane & vespere;
 itaque à primo die septimi mensis,
 qui ferè cadit in Septembrem nostrum,
 à Judæis antiquus holocaustorum &
 facti.

sacr
 stau
 resu
 men
 & C
 Ri
 cand
 trun
 suo, &
 lis, ca
 bus p
 gno:
 deru
 fund
 mag
 mor
 tia t
 non
 Græc
 No
 sollici
 anath
 muli a
 pes ju
 cum ju
 adifica

sacrificiorum ritus instauratus est. Re-
 staurato ritu sacrificandi, actum est de
 resuscitando templo, cujus funda-
 menta posita anno reditûs Judæorum,
 & *Cyr* ac Imperij Persarum secundo.

Ritus fundandi templi & reædifi-
 candi hic erat. Inter fundandum ste-
 terunt sacerdotes cum tubis in ornatu
 suo, & *Levitæ* filii *Asaph* cum cymba-
 lis, cantantes psalmos Davidicos; qui-
 bus populus succinebat clamore ma-
 gno: plurimi autem seniorum, qui vi-
 derunt prius templum, & novi templi
 fundationi intererant, flebant voce
 magnâ; multi vicissim elevabant cla-
 morem: sic factus est clamor ex læti-
 tia tristitiâque confusus, & tantus, ut
 non exaudirentur tubæ, sicut habet
 Græcus historicus.

Non diu lætitia stetit: citò enim novâ
 sollicitudine attemperata fuit; nam prisco
 anathemate tacti samaritani judæorum æ-
 muli adierunt *Zorobabelem* & alios princi-
 pes judaici populi, offerentes sumptus suos
 cum judæis communes faciendos in templi
 ædificationem, sed repulsam passi à judæis,
 qui

qui meritò metuebant id fieri fraudulentè à Samaritanis, ut sibi scilicet partem templi vendicare, & suos sacrificulos cum idolorum suorum cultu introducere possent. Ideo posthac omnibus modis impedierunt templi reedificationem, clandestinè corruptentes ministros Cyri, quæstores, & satrapas (aded non refert pium esse regem, si impius sit satrapa, & perinde serè est injustum regem, an consulem injustum habeant subditi: rex enim injustus nocet, consiliarius impius nocere docet.) *Notarunt*, inquit, Josephus *satrapas* & *quibus commenda erat hac adificatio*, ut *impedirent*, quo minus urbem ac templum *restaurare valerent*, illi verò pecuniam *corrupti vendiderunt* *Cuthai* suam *circum* *mandatum officium cessationem* & *negotiaziam*, sic Josephus. Ex hac regionum ministrorum prævaricatione atque perfidia factum est, ut lentissimè templum Domini surgeret, magis judæorum & amicorum sumptibus, quàm Cyri, qui hos suppeditavit in mandatis dederat ministris. Cumque Cyrus sumptuosis bellicis expeditionibus intentus esset, judæis non licuit de perierum præfectis & samaritis queri.

Mortuo Cyro judæi apertis armis *samaritis*, & ministris in super *Cambylis* *am edicto prohibiti sunt ædificare* *templa*.

tumque est usque ad annum secundum Darij Hytaspis : hinc vox illa apud Zachariam judæorum apud Deum precantium, *Domine exercituum usque quò tu non misereberis Ierusalem & urbem Judæ, quibus iratus es. Iste jam septuagesimus annus est, scilicet dolent post 70. annos captivitatis adhuc prohiberi à templo reedificando.*

Puniti tamen sunt judæi sterilitate terræ propter negligentiam in ædificando templo: quamquàm enim prohibuerit Cambyses ædificare urbem, non tamen prohibebantur ædificare templum, sed ipsi judæi neglexerunt, causati quòd sine muris urbis templum non esset tuto satis loco, cum tamen ipsi interea magnificas domos in urbe non munita nec clausa exstruerent.

Anno mundi 3533. ante Chr. 520. Zorobabelis & Josuæ pontif. 17. cum gratiam singularem in oculis Darij Hytaspis invenisset Zorobabel rex, voti sui, quòd fecerat in regni sui initio de templo ædificando, memor factus, præter ligna cedrina aliamque materiam necessariam jussit singulis annis 20 talenta de regijs redditibus dari ad templi fabricam, & in sumptus sacrificiorum judæis alia adhuc decem talenta annuè erogari. Alijs insuper privilegijs & immunitatibus eosdem insignivit, à tributis liberavit, Idumæos, qui castella judæorum

pos-

possederāt, cedere iussit, omnes siue capto bello siue seruos natos, liberos esse voluit. Denique stolam sacram, aliaque vestimenta leuitica & vasa sacra, quæcunque Cyrus edixerat, Hierosolymam remitti imperavit; edictum insuper edidit aduersus eos, qui iudæis essent obstaculo futuri, *tolletur*, inquit, *lignum de domo ipsius, & erigatur & configatur in eo, domus autem eius publicabitur.* 1. Esd. 6. v. 11.

His favoribus usi Iudæi, denique templum Domini secundum consueverunt anno Domini 3537, ante Chr. 516. *Darij Hystaspis* 6. & solennitate magnâ dedicaverunt, oblativutulis centum, agnis quadringentis, viticis caprarum, pro peccatis scilicet totius Israël, duodecim, iuxta numerum tribuum Israël.

Itaque templi constructio tenuit annos quatuor, mensem unum, & dies novem, nimirum à die 24. mensis noni anni secundi *Darij*, quâ die facta sunt de novo fundamenta templi, scriptum est ab Aggæo usque ad diem tertium mensis Adar anni sexti

dem *Darij*. Ita contra *Josephum* (qui ait spatio septennii extructum esse) *Salianus* computat.

Unde patet graviter errasse *judæos*, qui *Christo Domino* obijciebant, templum istud 46. annis fuisse ædificatum, quod tum è trivio petitum jactabatur. Finxit quoque *Josephus*, aliud templum ab *Herode* ædificatum fuisse, cum temporibus *Christi* fuerit hoc ipsum templum à *Zorobabele* fundatum; quamquam ab *Herode* fortasse auctum aut nonnihil renovatum vel exornatum. Vellent nimirum fautores *judæorum*, *Aggai* prophetiam obscurare, quã prædixit novissimam hanc domum fore gloriosorem priore, ob præsentiam scilicet *Christi*, qui erat desideratus cunctis gentibus: nam quoad splendorem & magnificentiam materialem, hæc posterior domus contemptibilis erat, & viluit in oculis intuentium præ illa, quam *Salomon* construxerat. Ergo *Christi* præsentia gloriosorem effecit domum à *Zorobabele* extructam, de quo prophetia prolata est; non fecisset autem, si aliud templum ab *Herode* ædificatum retisset temporibus *Christi*.

Genebrardus enarrat quinque, in quibus templum prius mirum in modum prævalebat templo posteriori. Primum carebat posteriorius

sterius templum divinâ presentia, quæ propitiatorium responsa & oracula edebat. Secundò spiritu sive afflatu sancto, qui prophetas olim corripiebat. Nam à Malachia ad Joannem Baptistam Christi, nulli prophetæ extitère. Tertio igne sacro, cujus custodiam tam anxie Moses Levit. 6. præceperat, qui in urbis excidio in puteum à sacerdotibus, ne in impiorum manus veniret, demersus est. 2. Mach. 1. Quartò URIM & THUMMIN, quæ erant lapides in pectorali pontificis, quorum conspectu sacerdotes occulta intelligebant, & populo denuntiabant, dum puer solito lapides radiarent: nam si retinebant naturalem speciem & colorem nihil est mutandum docebatur. Quintò carobæ arcæ, ipsiusque tegmine, id est, propitiatorium, & duobus Cherubim arcæ hærentibus, in quibus Deus sedere dicebatur propter sui copiam, quam ille pontificibus faciebat: arcæ autem nomine hic utraq; intelligitur, una à Mose constructa sacrorum monumentorum & reliquiarum receptaculum, & altera à Salomone, cujus locum pedem judæi posuerunt tribus digitis terra prominentem & suprâ habeentem tabernaculum.

Neque tamen propterea populum Deus dereliquerat: ut enim ad Christum

perduceretur, sæpe edebantur oracula per
Eab Koel, id est, per exilem quandam vocē
 cælitis demissam in aures collectæ multi-
 tudinis, aliaque signa in populo continua-
 bantur. Talis vox fuit in Evangelio, quæ
 à patre delapsa est ad filium glorificandum
 2. Petr. 1.

Anno m. 3609. ante Chr. 444. fe-
 stam tabernaculorum, sive scenope-
 giæ instigante Esdrâ, & antiquâ con-
 luetudinem jam prorsus abolitam in
 memoriam revocante secundum legis
 interpretationem celebratum est.

Anno m. 3722. ante Christum
 331. *Sanaballetes*, qui focer erat Manaf-
 sis fratris Jaddi Pontificis à *Dario* de-
 fecit, & assumptis secum de sua pro-
 vincia octo millibus in castra Alexan-
 dri se contulit, à quo libenter & hu-
 maniter acceptus petiit, ut per eum li-
 ceret templum in sua Provincia exci-
 tare, cui generum suum *Manassen*
 Pontificem præficeret. Quod ubi im-
 petratum est, connitens omni ope
 ædificavit in monte Garizim, & *Ma-
 nassen* ejus Sacerdotem constituit, fu-
 itque

itque hoc antitemplum in Samaria
conditum Hierosolymitano æmulum
cum magna ruina & everfione pluri-
morum in Israël, perpetuum semina-
rium rixarum inter Hierosolymitanos
& Samaritanos utrimque pro ara
pugnantes. Et verè templum dis-
cordiæ fuit, ubi vota votis & victi-
mæ victimis adversæ, Dei cultum
geminando minuerunt: quo factum
ut tutius tyranni imperarent rixan-
tibus, & Hebræos per Hebræos dis-
ceps perderent.

Anno m. 3602. ante Chr. 457. post-
quam Judæi ultionem planè langu-
neam & acerbam sumpfissent de in-
micis suis, Amano & sociis, (occasione
scilicet septuaginta quinque millium,
tum Sufis & Babylone, tum aliis pro-
vinciis Affuero subditis) celebritatem
magnam in perpetuum instituerunt
scriptis literis per Mardocheum &
Estherem mandârunt, ut quarta die
ma & decima quinta dies mensis datur
annuo honore solenniffimè celebra-

rentur, præmissis semper jejuniis ante
diem festum conviviorum, quod eti-
amnum die 13. observant.

Solent etiam hoc tempore in synagogis
suis, quando historia de Amano & Esthere
legitur, strepitum excitare malleolis, &
manibus scamina & pulpita ferire, inscrip-
tionemq; Amani nomen contundere, ut scri-
bit *Serarius*, & notârunt, qui de ritibus ju-
deorum scripserunt. Et quia Aman cruci-
fixus fuit, solebant olim judæi in ejus con-
tumeliam crucem quandam ligneam quasi
in supplicatione circumferre, eamque mox
exurere. Posterioribus autem sæculis Ju-
dæi ita celebrare cœperunt hunc diem, ut
ejus ritus contra Christum traducerent, ut
Baronius annotavit; unde Honorij & Theo-
dosij imperat: contra sacrilegum hunc ri-
tum facta prohibitio est in hæc verba codi-
cis de judæis & cælicolis *judæos quosdam fe-
stivitatis sue solenni, Aman ad poena quon-
dam sumpta recordationem, incendere, &
sancta crucis assimilata specie in con-
temptum christiana fidei sacrilegâ mente
exurere, Provinciarum rectores probi-
beant, neque jocis suis fidei nostræ signum
immisceant. Sed ritus suos circa contem-
ptum christiana legis retineant, amissuri
sine*

sine dubio permiffa hætenus, nisi ab illis temperarint. dat. 4. Cal. Jun. Confutino Baffo & Philippo Coll.

*Ritus Gentium in quinta
atate mundi inffituti.*

ANno mundi 357. ante Chr. 528. olymp. LXII à 4. urb. cond. 224. extrui cœpit à Tarquinio superbo templum Capitolij Romani, uti venerat avus ejus Jovi, Junoni, & Minervæ, si victor contra Sabinos evaderet, quibus superatis ingenti sumptu ædificio destinata aræ comparavit; morte autem præventus non potuit absolvere: id igitur Tarquinius ex decimis Stessanæ prædæ perficere cogitans, fundamenta ad ingentem altitudinem eduxit, cumque interfo diendum recens hominis occisi caput magno prodigio inventum esset, intermisso opere consultus Etruscus magister, respondit, *legatis referte Romanis civibus esse in fati, ut locus, in quo hoc caput inveniatis, fiat caput totius*

lia; quibus auditis Tarquinius magna
ex parte templum perfecit, vocatus-
que est locus ille CAPITOLIUM.
Magnificentissimè autem hoc templū
anno m. 3667. ante Chr. 386. sub tri-
bunis militum. T. Quinto Cincinnato
& Servilio Fidenate cum 4. collegis,
quadrato substructum est.

Ad vitandam apud populum in-
vidiam, ne pro uno rege duo creati vide-
rentur, post creatos consules institue-
runt, ut alterum consulem duodecim
lictos cum securibus præcederent,
& alterum totidem cum solis fascibus,
idque alternatim singulis mensibus
fieret, & initium à Bruto ductum
est.

Anno mundi 3558. ante Chr. 495.
Sempronio Atratino & M. Minutio
Coss. templum Saturno dicatum est
Romæ, & ferix publicæ cum sacrificio
decretæ in annos singulos, quæ Satur-
nalia dicta, celebrari solita ad quartum
decimum Cal. Januar.

Initio uuo tantum die durabant, succes-
sive autem temporum in triduum propagata
sunt.

sunt. Hisce diebus Romani synthesi assumptâ servis discumbentibus inlebant, muneraque ultro citroque mitti remittere solebant.

Saturnalia exceperunt eodem tempore sigillariorum celebria, quibus in dies septem publicè discursum est cum magna lætitia, quibus diebus bellum sumere aut pœnas à nocente exigere nemo erat, his quoque diebus servi cum dominis refectabantur. Suspicatur Salius in locis in Italia Innocentium conservatam esse.

Anno m. 3656. ante Chr. 397. celebrari Romæ ceperunt lætissimi cum gravissima pestis grassaretur in urbe, hominibus & pecoribus animalis, ejusque nec causa nec finis inveniretur. Libri Sybillini ex senatus consulto aditi sunt, & Duumviri sacris faciendis per dies octo Apollinem, Latonam & Dianam, Herculem, Mercurium atque Neptunum tribus lætissimè apparari poterunt. Ubi constratis placare intenderunt. Ubi lætissima dicta.

Scribit Livius magnâ tum omnes inter se familiaritate, nullo notorum ignorantia

que discrimine usos, & victos quoque è carcere eductos fuisse. Ex quo videri potest fuisse hoc dæmonis maligni institutum eo fine, ut pestis magis magisque mutuâ contagione vulgaretur. Athenæus vocat hanc solennitatem *epulum Iovis*, quia inquit, in Capitolio stratis tribus lectis convivium apponebatur tribus diis Jovi, Junoni & Minervæ. Et Jupiter id est, Jovis simulachrum statuebatur in lectulo recubans, Juno autem & Minerva in sellis considebant. Appositis autem epulis non ipsi Dij, sed septem epulones fruebantur.

Anno m. 3552. ante Chr. 501. introductus est Romæ ritus ovandi, pro ut distinctus ille est à ritu triumphandi. Differt autem ovatio à triumpho in eo, quòd in ovatione dux non curru, sed pedibus in urbem præcedebat militarem pompam, deinde pro picta & auro intertexta trabea induebatur togâ prætextâ, & sceptrum non gestabat, ut triumphantes, sed coronam lauream.

Primus, qui Romæ hoc ritu ovavit, fuit hoc anno *Posthumius*, consule *Maninio* collegâ suo triumphante; tantum enim ovatio permissa est *Posthumio*, qui rem romanam
in

in magnum discrimen coniecit: vicissim enim Sabini, nisi Meninio armatorum metu superveniente, Posthumius cum copiis suis periculo ereptus esset. Itaque in ipsius honoris luce poenâ aliquâ obscurari debuit & præ Meninio humiliari.

§. VII. *Persona in Sacra Scriptura Celebres V. Aetate Mundi.*

ESDRAS Sacerdos, scriba regis ARTAXERXIS, & Doctor legis præstantissimus, & Propheta, innotescere cœpit an. m. 3595. ante Chr. 458. Olymp. LXXX. an. 2. nrb. cond. 294. ARTAXERXIS 6. Fuit ESDRAS vir elegantissimi ingenii, & memoriæ incomparabilis, Saraia cujusdam summi Pontificis à Nabuchodonosore capti, & capite plexi filius, ut scribit *Tirinus* in *Comment. ad Esdras*. Hic præter legem reparatam plures libros edidit, quos D. Hieronymus transcribendo coarctavit, & tertium & quartum inter apogryphos codices numerat.

rat. Profectus est anno supra citato cum socijs 1775. iisque maximâ ex parte Levitis Hierosolymam, cum summa potestate ab Artaxerxe imperitâ judicandi, corrigendi, docendi, imò etiam pecunias, quas ex fisco regio acceperat, expendendi, ut in populum Dei (annitentibus saltem occultè Esthere & Mardochæo) regis Deiq; procurator constitutus esse videretur. Ibidem peregit, quæ ad optimum doctorem, & sacerdotem, pertinebant in extruendo, ornandò, que templo, in docendo, monendo, reprehendendo & emendando. Conubia præsertim Judæorum cum alienigenis dissolvit, & difficiliore operâ, quò uxores illæ ardentius à maritis suis diligebantur: prævaluit nihilominus divina lex cum Esdræ fortissimis admonitionibus regis auctoritate firmatis. Obiit sanctus, ejusque festum celebratur tertio idus Julij.

ESTHER, dicta alio nomine EDISSA. Hebræa, Abiahil *Mardochæi*
E

chai fratris filia, ex tribu Benjamin
Sufis nata, & maturè parentibus or-
bata, cùmque esset formosissima, &
omnium oculis gratiosissima anno re-
gni Artaxerxis 4. ante Chr. 460. re-
pudiata Vasthi reginâ, inter reliquas
toto imperio conquistas præelecta
est, quæ ita *Egeo* eunucho placuit, ut
huic præ omnibus mundus muliebris
acceleraretur: cui tamen majorem
virtus, quàm muliebris ornatus amo-
rem, & æstimationem apud regem
conciliabat, eò usque, ut primaria
uxor ac regina solennibus nuptiis in-
auguraretur, Estheris exaltatio fuit
gentis Hebrææ salus & conservatio.

Non existimandum est, Estherem regis
libidinè ante nuptias expositam fuisse: si
quidem omnes virgines ex regno universo
collectæ, cùm deducerentur ad regem fa-
ctæ sunt concubinæ, id est, inferioris no-
cunjuges præter illam, quam rex ad reg-
næ dignitatem vellet evehere, quod Esthe-
ri contigit.

Repudium Vasthi ita evenit: cùm *Artaxerxes*, dictus in sacro codice *Assuerus*, fa-
trapis suis grande convivium stravisset, ul-
timo

timo convivij die, quo rex post longam palati ac ventris hilaritatem, etiam oculos convivarum insigni spectaculo pascere voluit, iussitque reginam diademate ornata producere, & cunctis populis ac Principibus pulchritudinem ejus exhibere: illa autem venire renuit; idem rex contemptum se ratus, furore, ut scriptura ait, nimio succensus est, visumque ei intolerandum.

Quare (adhibito septem sapientum suorum consilio, ac suadente potissimum *Machabæa*, sive quia ream putaret, sive quia præ cæteris regi plus gratificari voluit) abrogatâ per edictum regiam dignitate eam repudiavit, iussitque de hujusmodi repudio universas provincias edoceri, ad mulierum superbiam comprimendam.

Hæc multo atrocior pœna fuit ipso delicto, neque enim *Vasthi* videtur ex arrogantia non paruisse mandato regio, sed potius, ut legi & *Perfarum* consuetudini obtemperaret, quæ vetabat uxores ab aliis, quam à domesticis conspici. Hinc *Sulpicius* ait, *consultior fuit mulier sapiens stulto & temulento rege, quæ negavit pudens virorum oculis spectaculum præbere*, præsertim hominum magnâ ex parte temulentis. Unde factum, ut *Assuerus* ipse, postquam deferbuerat indignatio, dicatur *recordatus esse Vasthi*, quo verbo scriptura significat cœpisse regem

gem, sedato jam animo, culpam reginæ et atrocitate pœnæ componere, & animam vertere hanc longè graviolem esse, quàm mulieris levicula pertinacia promeruerit, quamque prudentius dissimulare, quàm privatione regni castigare debuisset, ex quâ recordatione animum regis miseratio subierit; non revocâsse autem, quia constitutum sic erat apud Persas, & sacrosanctum, ut regi non liceret factum semel, & promulgatum decretum iterum tollere & irritare.

MARDOCHÆUS Hebræus, patruus *Estheris*, qui mortuo utroque parente eam adoptaverat in filiam, Postquam neptis Babylone Susas ad regem adducta est, ipse quoque curam neptis suæ occultam habiturus, ad civitatem regiam migravit, & ad palatii fores obambulavit sæpe, ut neptis ejusque amplitudini prospiceret; longè plus Deo, quàm suæ confidens industriæ & neptis venustati, Singularis fidelitatis specimen dedit, quando duo eunuchi voluerunt consurgere in regem, & occidere eum, loq

loquitur scriptura, tunc enim Mardo-
 chæus, qui in conjurationis hujus co-
 gnitionem, duce divinâ providentiâ,
 venerat, malum hoc regi impendens,
 nunciavit reginæ Esther, & illa regi
 ex Mardochei nomine; quæsitum di-
 ligenter de crimine, inventaque veri-
 tate uterque eunuchus patibulo ap-
 pensus est, & historia in diarium sive
 commentarios relata.

Conjurationis causa putatur fuisse Vasthæ
 repudium & Estheris subrogatio, quam ini-
 quiore animo ferentes eunuchi, machinati
 fuerint ad regem Macedonia Persicum im-
 perium transferre occiso Assuero; & fuisse
 hujus conjurationis non ignarum *Amanem*,
 cujus hi duo eunuchi consiliarij fuerunt:
Aman tamen sua negotia ita tractare scivis
 apud regem, ut ab eo omnium fidelissimus
 haberetur.

*Exaltatio Mardochei &
 ruina Amani.*

Cum Mardocheus facili aditu frequens
 esset in regia, Amanus, qui regem jam
 totus possidebat, se à Mardocheo con-
 temptum ratus, eò quòd caput detectum

E 3

nom

non profundius inclinaret, in tantū exan-
 furorem, ut non aliter, quàm totius pe-
 puli sanguine restinguendus esse videretur.
 Tamque certus erat petitionis hujus à rege
 obtinendæ, ut cædis etiam diem commi-
 teret forti: immixtis scilicet primâ fortitio-
 ne in urnam omnium mensum nominibus,
 & in secundâ fortitione mensis sortiti diebus
 omnibus. Deus porro ita disposuit, ut in
 mensem duodecimum ejusque diem tertium
 vel decimum quartum fors caderet.

Apparet ex hoc magna temeritas Ama-
 ni, qui prius tempus occisionis sortitur,
 quàm à rege facinoris perpetrandi pote-
 statem petierit. Secundo magna cæcitas
 Amani, quòd non viderit duodecim mensi-
 um intervallum rebus suis parum conve-
 nire, cum eo tempore judæi multa moliri
 vel contra regem agere in tam multis regni
 Persarum locis ex summa animi desperatione
 ne potuissent, aut sua distrahere & fugâ
 sibi consulere: sed & summa Dei providen-
 tia elucescit, qui ita sortem temperavit,
 ut disturbando impijssimo consilio pluri-
 temporis attribueretur. Sic semper verum
 fuit, eritque: *non est consilium contra Deum*
minimum.

Tandem ergo impetrata est ab impu-
 dentissimo rege omnium judæorum cædes,
 cujus denunciatio etiam publicis locis af-
 fixa

fixa, mirificè judæos perturbavit. Et principio quidem precibus & corporis afflictationibus confugerunt ad Deum; deinde humana etiam remedia adhibuerunt, monuit enim Mardochæus Estherem, ut regem adiret, & negotium quocunque tandem posset modò, disijceret, sed huic quoq; periculum imminabat, si non vocata regem adiret, quia leges patriæ id prohibebant. Tandem illa proprium discrimen publico gentis periculo posthabuit; splendide enim vestita regis cubiculum ingressa est, sed hanc ille respexit oculis, qui plus majestatis quàm amoris testarentur. Unde Esther (seu verum fuit, seu simulatum deliquium) velut exanimata cecidit; cui ut opitularetur rex, descendit è solio, & regis oblitus, mariti personam induit, huic sceptrum deosculandum offert clementiæ signum, atque ut omnem suspicionis timorem abstergeret, ei spontè offert omnia, quæ petitura erat, dimidiâ tantùm exclusâ regni parte. Hic Esther rogavit regem duntaxat, ut sequenti die apud se cum Amanò cænam fumeret, quod statim obtinuit. Itaque Rex cum Amanò splendido convivio sunt excepti apud Reginam, neque tamen tum aperuit Esther mentem suam, sed eandem convivij cum eodem comite gratiam postulavit à rege, quam non difficul-

E 4

culter obtinuit. Dum exit Aman ex vino
ex facta sibi gratiâ hilarior, incidit in Ma-
dochæum, à quo non est exceptus honor
quem sibi ambitiosus homo debitum puta-
bat; unde tantum hausit mœroris, ut in
omnes delicias, quibus perfruebatur, qua-
si felle dilueret. Qua de re cum quæstus
esset apud uxorem & amicos, suadent illi,
ut crucem 50. cubitorum statim Mardo-
chæo excitandam curet, ejusque mortem
die sequenti à rege & regina obtineat.

Eam porro noctem Assuerus tradidit
insomnem: quam ut falleret, annales sibi
prælegi iussit, & anagnoltes forte in illum
locum incidit, quo detectæ per Mardo-
chæum insidiæ describebantur. Interro-
gavit Assuerus, quid præmij inde recepisset
Mardochæus? negatumque quæquam
accepisse. Itaque manè orto quæritur
quis ex aulicis staret in vestibulo, stans
que est Amanus inventus Mardochæi peti-
turus necem, & suppliciam jam paratam
crucis. Hunc Assuerus interrogat, quid
esset illius hominis honorandi modus, qui
regi acceptissimus esset; ille quasi suis
modis respondens, ait, hunc hominem
aditum vestibus regijs imponendum esse
equo regio per urbem regiã circumducendum
primario aulico præcedente, qui vocetur
retur præconis instar: sic hominem hono-

rari, quem rex maximè honorari vellet:
vade Rex, inquit, & hæc ipse in Mardo-
chæo perfice, & vide, ut accuratè exbau-
rias, quæcunq; suggestisti.

Quid multa? cum insignibus regijs per-
Sulas Mardochæus ab Amanò circumdu-
citur, unde invidus ille superbusq; præco-
tantum concepit tristitiæ, ut se abderet do-
mo, vicem suam dolentiùs deploraturus.
Inde tamen per vim propè ab eunuchis re-
gijs ad convivium reginæ abstractus est.
In eo cum Rex mero incaluisset, & Esthe-
rem de petitione sua monuisset, illa com-
posito ad miserationem vultu sibi vitam po-
puloq; suo deprecata est, cumq; is per-
citus furore iracundè auctorem tantæ
crudelitatis postulâset, illa oculos & ma-
num intendit in Amanum, quem in super-
hostem suum capitalissimum appellavit.
Rex itaque furore & indignatione concita-
tus, nec monstri conspectum ferens, reli-
câ subito mensâ pergit in hortum: Ama-
nus turbatior accedit ad reginam supplex,
ut eam flecteret, & accedit propiùs, quàm
ejus conditio pateretur, adeo ut veniret in
suspicionem apud Regem Zelotypiæ atten-
tata uxoris pudicitia; quare illicò jubente
Assuero, ejus quasi cadaveris operitur faci-
es, & in crucem, quam Mardochæo para-
verat, ab eunuchis indicatam tollitur.

E 5 Mar-

Mardocheus in ejus locum & bona substituitur : cujus operâ atque Estheris, rescissum de tollendis omnibus judæis decretum, in eorum hostes conversum est. Ita vir impius ex purpura ad furcam sublatus, & vir innocentissimus ex cruce tantum non ad diadema exaltatus. Hæc ita gesta Sallianus refert ad an. m. 3601. ante Chr. 451. Artaxerxis 12. oliymp. LXXXI. an. 4. urb. cond. 300.

NEHEMIAS Hebræus ex tribu Levi & sacerdos ut patet ex lib. 2. Machab. 2. 21. Artaxerxis, seu Assueri temporibus floruit doctrinâ & sanctitate, & multâ gratiâ præcelluit apud regem, ita ut pincernam ejus agere mereretur : ad quem Judæi ab ædificatione Hierosolymæ impediti & ab adversariis suis plurimas adversitates perpeffi, tanquam ad potentissimum causæ suæ procuratorem, nuncium miserunt *Hanani* Levitam, qui nunciaret afflictionem gentis suæ ; quo percepto *Nehemias* mox epistolas obtinuit a rege ad principes & præfectos quibus fultus, & regio insuper præsidio munitus, tanquam legatus ex la-

tere regis, ipsemet Hierosolymam
profectus est anno m. 3609. ante Chr.
444. ibique magno molimine & ad-
mirandâ celeritate & solertiâ urbem
mœnibus auxit & portas extruxit nec-
quicquam absterritus adversariorum
vel apertis insultibus, vel clandestinis
machinationibus impeditus: & ex-
pleto deinde opere ad regem pro gra-
tiis exolvendis rediit: à quo præter
egregias laudes & munera novam
eam gratiam retulit, ut ad componen-
dos mores labefactatos populi He-
bræi redire liceret in Jerusalem, &
ibidem principem populi seu ducem
agere, quâ in curâ duodecim annos
impendit. Legem Dei intermissam &
obliteratam ita accuratè doctrinâ &
exemplo suo restauravit, ut brevi ci-
vitas quemadmodum lapidibus, ædi-
ficiis, muris, portis & templo, ita di-
vino cultu redintegrata, formosior
& novam faciem prætulerit. Ipse
quoque ubi à negotiis regiis vacuus
fuit, aliud semper, quod ingenium
sape-

faperet, edidit; unde & librum nomine sui titulo prænotatum scripsit, edidit & alium librum, cuius fit mentio 2. Mach. 2. v. 13. ac bibliothecam pulcherrimam extruxit, quibus gestis plenus annorum & meritorum vitam finivit.

Controvertunt interpretes scripturæ, fuerit nō hic Nehemias idem cum Nehemia, cuius meminit Esdras cap. 2. & lego, putant nonnulli diversum esse, probabilior autem *Salianus*, *Sanchez*, & *Cornelius à Lapide* scribunt unum eundemque esse, & non duos. Rationes affert *Cornelius à Lapide* in argumento ante librum *Nehemiæ*.

Liber Nehemia dicitur etiam *liber Esdræ* secundus, partim quia continet ea, quæ simul ab Esdra & Nehemia gesta sunt, partim quia olim apud Hebræos & Græcos *Nehemias* & *Esdras* unus tantum liber erant, uti *Bellarminus* de scriptoribus Ecclesiæ in *Nehemia*, & *S. Hieronymus*, *Lyranus* & *Scaliger* servant. *S. Athanasius* autem in synop. & *S. Isidorus* libr. 6. etym. c. 2. tam secundum, quàm primum librum censent scriptum ab Esdra.

§. 8. *Nova inventa & ur-
bes condita.*

Inter ea, quæ hâc mundi ætate no-
va inventa sunt, præcipuè memora-
bilis est & miraculosa inventio ignis
sacri anno m. 3609. ante Chr. 444.
Artaxerxis 20. de quo igne sic refer-
tur.

Judæi, qui præ cæteris pietate præ-
stabant, cum in Chaldæam captivi
ducerentur, partem quandam ignis ex
altari incensi acceptam in caverna
ficcæ putei reposuerunt diligenter il-
lam occultantes: cum præterissent
autem anni multi videlicet 163. utpo-
te 70. desolationis & 93. Imperii Per-
sici *Nehemias* missus à Rege Persidis
Hierosolymam, nepotes sacerdo-
tum illorum, qui ignem absconde-
rant, misit ad inquirendum ignem, qui
aquam crassam pro igne invenerunt.
Jussit igitur *Nehemias* afferre aquam
illam, & sacrificia, quæ imposita erant,
& ligna, quæ superposita erant, asper-
gi,

gi, cūque sol, qui prius erat in nū-
lo, subitō refulsisset, magnus ignis ac-
census est, ita ut omnes mirarentur re-
novata Eliæ miracula. Atque sic in
laudes Dei universus populus se effu-
dit, donec sacrificium consumptum
esset. Tum Nehemias iussit residuum
aquæ crassæ infundi in lapideas ur-
nas, ex quibus mox iterato miraculo
ignis emicuit; ignis autem, qui per-
petuus erat in altari, ita exarsit, ut aqua,
quæ erat in lapidibus, inflammata
fuerit atque consumpta.

Delato ad Artaxerxem hoc miraculo, Jo-
cum, in quo aqua inventa fuit, voluit im-
posterum ut sanctum, & instar templi in ve-
neratione haberi, & tum locum, tum sa-
cerdotes multis muneribus honoravit, &
tantò quidem majore honore, quò magis
Persæ ignem semper venerari consuere-
runt.

Eodem festo, primo scilicet die Scen-
pegiaæ sive tabernaculorum, quo ignis
reperitus est, probabiliter etiam repe-
ta sunt tabernaculum, arca & altare
censi, quæ eodem tempore, quamquam
diversis locis, occultata fuerant. *Quam-
quam*

quam his de rebus in scriptura mentio non fiat, uti de igne sacro: nam & alia plurima sacra scriptura silentio involvit, quæ optarem tradita esse.

Post reditum ex captivitate Babylonica, restituti sunt libri sacri, qui à principe militiæ *Nabuzardan* vel ex parte accensi, vel temporum injuriâ & rapinis perditæ erant, restaurato *re Esdrâ*.

Multi censent libros omnes veteris testamenti à Chaldæis cum templo fuisse exustos, & ab *Esdra* ex memoria potius divinâ, quàm humanâ restauratos. hujus opinionis fuit *Tertullianus*, *S. Basilus* episto ad *Chilonem*, *Theodoretus* in præfat. ad psalmos, *Rabanus*, *Leo Castrius* præf. in *Maiam* & alij multi. Verùm etsi sententia hæc videatur probabilis ob doctorum virorum auctoritatem, probabilius tamen, & ex ratione certius videtur *Cornelio à Lapide*, non omnes libros sacros à Chaldæis exustos, nec ab *Esdra* ex memoria restitutos esse; primò, quia nusquam legitur Chaldæos exussisse hos libros, & esto exussissent omnes, qui erant *Hierosolymæ*, tamen exurere non potuerunt eos, qui per totam *Judæam*, imò per totum orbem manibus

nibus Judæorum, præsertim scribarum Rabinorum assidue terebantur, & in synagogis legebantur. Secundò quia Daniel *cap. 9.* ait se anno primo *Darij* intellexisse numerum septuaginta annorum, de quibus scripserat Jeremias Propheta; habuit ergo Daniel prophetiam Jeremiæ ac cæterorum prophetarum, eamque lætabat. Tertio quia *Josephus* scribit lib. 11. c. 1. Prophetiam *Isaiæ cap. 45.* de *Cyro*: ipsi *Cyro* ostensam fuisse à judæis, ideoque illum sibi benevolum reddidisse lib. 11. judicandum igitur est *Esdram* hoc sensu libros sacros restituisse, quòd in rectum ordinem digesserit, & in lectiones, quas *Paraschæ* vocant Hebræi, & successivè in synagogis legunt, divisit: errata insuper, quæ scriptorum vitio irreperant, correxit, & purior puritati restituit, idque non tam scientiâ acquisitâ, quàm cælitus infusâ. Præterea, quæ in libris singulis deerant, *Esdram* supplevit. Unde multi censent *Esdram*, assistente spiritu S, *Moyse* addidisse *cap. 34.* *Deut.* eoque *Moyse* mortem & sepulturam descripsisse. Idem fecisse *Isaiam ultimo* ac *Jeremiam cap. ultimo*, ubi regnum *Evilmerodach* & exaltatio *Jechoniæ* narratur, cum hanc *Jeremias* jam mortuus scribere nequiverit: sic quoque supplevit finem *Tobia* & *Judith*; liber enim *Judith* scribitur

scriptus putatur à Joacim pontifice, qui ante Judith vitâ functus est. Sic *Cornelius à Lapide & Saliannus* cum *Isid.* lib. 1. Alleg. in *Esdram*. Addit S. *Hieronymus & Eusebius* *Esdram* invenisse novas litteras Hebraicas, quibus etiamnum utimur & præfatas reliquisse *samaritanis*, ut *judæi* nihil commune haberent cum *samaritanis*, ne quidem litterarum commercium. Unde elementa, quibus jam olim & hodie utuntur *Hebræi*, non sunt veterum *Hebræorum* sed *Assyriorum* auctore *Esdra*.

Genebrardus in *chron.* ait: *Esdram* *Cabalam* apud *Hebræos* collegisse, & 72. duobus libris mandasse, ejus consilio & operâ libros sacros collatos & emendatos esse; unde *Tikkun Sopherim*, id est, CORRECTIO SCRIBARUM appelletur, sive *Tikkun Ezra* id est CORRECTIO EZRÆ, quasi *Ezra* princeps fuerit *scribarum*.

Idem *Genebrardus* refert in *chron.* *Prophetis* successisse post *Esdram* & *Nehemiam* *synagogam* magnam, cuius primi institutores & principes fuerint *Esdra*, *Nehemias*, *Mardocheus*, *Zorobabel*, *Josue*; hos præfuisse concilio, quod centum viginti homines, quorum alii nobiles, alii plebeji erant, de

de emendandis libris sacris, eorum canone juxta præscriptum Cabbala inierunt, in quo concilio sancitum sit, Josuam fuisse ita edoctum à Moysè, & à Josua seniores, à senioribus prophetas: concilij autem notarium *Esdram* fuisse. Addit *Genebrardus* in hoc concilio scribas initium sumpsisse, quos *Esdra* instituerit, ut legem ad litteram interpretarentur, legis difficultates explicarent, librosque ejus intactos conservarent, ne denuò corrumpèrentur. In Evangelio appellantur *Legisperiti*.

Hæc synagoga magna sub antistite *Esdra* scripturas distinxit in versus Hebraicè *Pesukim*; unde Hebræorum codices per sententias, membra & versus divisi, & intervallis distincti sunt, qui antea veluti unicus versus erant. Quas distinctiones postmodum *S. Hieronymus* quoque observavit in versione scripturæ sacræ, ut ipse de se scribit *præf. paral. & Esdra*.

Anno m. 3609. Artaxerxis 20. surgent
cap.

ceperunt, & eodem adhuc anno, vigesimo quinto die mensis ELUL spatio quinquaginta duorum dierum, perfecti sunt muri Hierosolymæ, cum portis & turribus, cum omnium gentium admiratione, operâ nimirum & solertiâ, singulari fortitudine & auctoritate Nehemiæ, qui singulis tribubus & vicis ac vicorum præcipuis habitatoribus, partes & spatia murorum ædificandorum distribuit: ædificantes autem suâ prudentiâ & magnanimitate adhibitis solerter custodibus protexit, & interpositis ad Deum precibus in opere prosequendo constantes retinuit & corroboravit. Circumdatur igitur Hierosolyma muro undique fortissimo, & duodecim portis pervio, ita ut civitas quatuor portis pateret ad Orientem, quatuor ad Occidentem, & totidem ad septentrionem: nam meridiem versus, unde præruptæ rupes montis Sion nullum aditum dabant, nulla porta construebatur.

No.

Nomina porrò portarum singulorum, sunt : primò ad orientem *porta fitchilis* * *porta aquarum* * *porta equorum* * *porta gregis* * ad Aquilonem *porta Benjamin* * *porta piscium* * *porta vetus* * *porta Ephraim* * ad Occidentem, *porta anguli* * *porta vallis* * *porta sterquilini* * *porta fontis* * si quas alias portas alii nominant, vel illæ sunt eadem cum his, vel extra urbem non ducunt, suntque fictæ portæ, ut non veteri Hierosolymæ, sed novæ Æliæ conveniant.

Judæis ædificantibus valde solerte & properante manu, omnibus modis obistere conati sunt Samaritani, duce & invadente antesignano *Sanabelle*. Samaritani primò tanquam temerarium quid & supra vires suas machinantes contemptui habuerunt, & subsannaverunt, postmodum ex improviso armis eos opprimere paraverunt, si possent aperti facinoris apud regem arguere, cujus diplomate instructi ædificare voluerunt : sed impeditum est facinus crudele Nohemix industriâ, qui, ut Josephus ait, *non circumquaque urbem obibat, nunquam defessus aut opere aut duritiâ victus, nisi*

nec somno utens, nisi quantum necessitas postularet. Alias quoque occultas insidias Samaritanorum cautè & prudenter elusit. Ut enim Nehemiam facerent judæis contemptibilem, usi sunt operâ cujusdam Pseudo-Prophetæ. Erat is *Semeias* sacerdos, & habitus quasi vir quidam sanctus, qui domi sese continebat; hic vocavit *Nehemiam* ad se, quasi dicturus aliquid nomine Domini: Venit ergo in domum ejus secretò, cui pseudo-prophetes, *tractemus, inquit, nobiscum in domo, & claudamus portas adis, quia venturi sunt, ut interficiant te, & nocte venturi sunt ad occidendum te*: voluit ergo timore percellere Nehemiam, ut se absconderet in templo, & sic absente Nehemia ædificantes languerent in opere, & excubias negligerent, tantò faciliùs opprimendi; cui fortiter Nehemias reposuit: *an quisquam mei simili (vir fortis scilicet & cui populi commissi cura fidelis est) fugit? & quis, ut ego, ingreditur templum, & vivet?* id est, ut vitam suam tueatur, quasi rebus omnibus jam desperatis: *non ingrediar.* Et intellexit Nehemias, quòd Deus non misisset hunc mendacem prophetam, sed quòd inimici conduxissent eum. Igitur tantò fortius animavit Judæos, ut alterâ manu armarentur contra hostes suos, si qui fortè ir-

rumperent, & alterâ lapides struerent, muros ædificarent.

Postquàm auspice & auxiliante Deo murus stetit, solennitate magnâ dedicaverunt eum Domino, ut & murus & civitas esset Deo sancta, in quem finem, convocatis Levitis & Judæis extra urbem quaquaversum habitantibus; præviis ablutionibus & expiationibus comprecatio totius populi bipartitò instituta est circa murum, ita ut unus chorus iter susciperet ad dextram à porta scilicet sterquilini ad montem Sion, & alter chorus ex adverso procederet ab eadem porta ad sinistram versùs Aquilonem, donec occurrerent sibi ad *Portam Custodis* (quæ non ducebat extra urbem, sed vicina erat portæ gregis) circumeunte in hunc modum populo & magistratibus super murum decantabantur divinæ laudes, & psalmi Davidici magno instrumentorum consonantium apparatu, & sacerdotes hyssopi fasciculis murum conspergebant, sicque magnâ

magn
tes g
tutat
incli
latum
genti
defor
nitas
puli
ac vic

No
te

A
Rom
ciam
Rom
conv
humil
triren
gnati
gnitar
regat

magnâ lætitiâ in templam introeun-
tes gratias Deo persolverunt, quòd
tutati ab eo essent contra inimicorum
incursiones & machinationes, & sub-
latum nunc esset opprobrium, quo à
gentibus traducebantur, ob urbis suæ
deformem ruinam. Duravit solen-
nitas integro octiduo in publica po-
puli lætitia, & divinis simul laudibus
ac victimis transacta.

*Nova quedam apud Gen-
tes hæc ætate Instituta vel In-
venta.*

A Nno m. 3601. ante Christ. 452.
Olymp. LXXXI. urb. cond. 300
Romani legatos suos miserunt in Græ-
ciam & Athenas ad leges petendas
Romanorum moribus & institutis
convenientes, electique sunt *Sp. Post-
humus, Ser. Sulpitius, & A. Manlius,*
tremibus ad hanc legationem affi-
gnatis, & ex ærario exornatis, pro di-
gnitate populi Romani. Redierunt
legati cum legibus anno 3603. quas
con-

conscriptas partim ex Græcorum, partim ex patriis consuetudinibus decem tabulis Decemviri populo legendas proposuerunt, & primò quidem privato cuilibet, non ægrè ferentes à privatis hominibus admoneri, si quid displicuisset, longoque præmisso examine centuriatis comitiis in præsentia Pontificum & augurum, aliorumque sacerdotum à re divina exorsi, calculos dederunt, tum plebiscito quoque confirmatas, & in area columna incisas unà serie in loco fore maximè conspicuo proposuerunt.

Hæc quoque ætate Romani varia officia reipublicæ gubernandæ in primis idonea excogitaverunt, & officiales constituerunt. Ejusmodi fuerunt *Tribuni Plebis*, qui erant quasi proprii iudices & defensores, quibus populus à consulum & senatus tyrannide protegebatur.

Dictatores, quorum potestas erat, ut auctoritate summâ & potentia adversus consules procederent, si illi hosti

hostiliter agerent. Ut factum, quando *Porsenna Clusij* rex armis *Tarquinius* superbum reducere conatus est, quod ne fieret, primus dictator *T. Lars* obstitit; post quem deinde alij creati sunt: fuitque non annua tantum, sed quinquennalis dignitas.

Cum *T. Lars* primo dictatore institutus est simul primus Magister equitum *Sp. Cassius*, cujus erat in omnibus obsequi dictatori.

Anno m. 3612. Olymp. XXCIV. instituta est censoria dignitas & potestas, cujus magistratus creandi causa fuit, quod consules senatum docuissent propter continuas consulum expeditiones, tum alia multa, tum census quoque habendi curam negligens ex quo censu, & numerus eorum, qui militari ætate esse cognoscebantur, & opes observabantur, pro quarum ratione unumquemque ad bellicos sumptus contribuere, oportebat, primi que censores creati sunt *L. Papyrius Murganus*, & *L. Sempronius Attratinus*.

F Anno

Anno m. 3646. ante Chr. 487. con-
urb. 345. instituti sunt primi *quæstori*
& primò collata est dignitas *Patriciorum*
Fabio Ambusto. Eratque hoc inven-
tum primò bellorum causâ ; mitte-
bantur enim quæstores cum consuli-
bus & prætoribus in militiam ad rem
pecuniariam administrandam, & præ-
das ac manubias in rationes publicas
referendas. Hujusmodi quæstores
thesaurarios bellicos vocamus. Quæ-
stores quoque constituti erant urbani,
qui ærarium publicum curabant, &
pecunias expensas & acceptas in ta-
bulas publicas referre consueverant.
Pro quibus nunc habentur præfecti
ratiociniorum, quos magistros com-
putorum vocamus.

Instituti *Decemviri*, qui legibus
constituendis & reipublicæ ordinan-
dæ cum summa potestate præerat,
adeo ut ab iis, quemadmodum à
Statoribus nulla esset provocatio.

Creati sunt etiam *Adiles*, quibus
fuit quasi urbis curatores.

Hâc ætate præter varia inventa in usum rei militaris, primus auctor navium solubilium fuit Alexander Magnus, qui cum adversus Indos moveret, & flumina multa superanda essent, ita jussit navigia construi, ut soluta plaustris vehi possent, rursusq; ubi opus esset, conjungi: & sic contra hostium expectationem exercitum transportavit.

Urbes Conditæ

Urbes celebriores conditæ propter historicorum dissensionem, quolibet antiquitatis palmam pro affectu suo nationali sibi vendicante, vix nominari neque numerari possunt. Præcæteris in historiis antiquis memorantur, *Abdera* in Thracia primò condita aut reparata hâc ætate à Clazomeniis: unde etiam *Clazomene* dicta est. Ejus incolæ adeo stupidi fuerunt, ut locum proverbio dederint. Hujus urbis indigena fuit *Democritus* ad quem sanandum ut fanaticum cum

deritæ Hippocratem medicum evocasset, hunc quidem sapere pronunciat: evocantes autem elleboro indigere, & quibus totæ satis Anticyræ non essent.

Mediolanum * tempore Artaxerxis * Pavia in Cisalpina Gallia * Comus in Lombardia * Bergomum in Cisalpina Gallia * Brixia in Cisalpina Gallia. * Verona Venetarum civitas * Vicentia * Cremona * Mantua * Placentia * Alba * Taurinum totius Pedemontanæ regionis caput * Augusta Prætoria * Vercellæ * Novaria * Savoia * Naulum * Albinga * Agrippina nunc Colonia dicta * Lugdunum * Narbona * Tolosa * Parisij * Vesuntio * Parma * Mutina * Ferraria * Bononia dicta primò Felsina, postea Boionia * Ravenna * Imola * Florentia * Ariminum * Florentia * Sena * Perusium * Aretium * Beneventum * Nicea * Alexandria condita ab Alexandro Magno intra spatium

tium 17. dierum cum sex millibus mu-
rorum passibus * Antiochia * Lao-
dicia * Apamia * Cornetum * Luca *
Treviri; quanquam multò antiquio-
res natales suos hæc civitas jaçtet, un-
de potiùs hæc ætate reparata vel aucta
videtur, quàm primò fundata.

Refert Bergomensis in suo chroni-
co, plurimarum urbium hæc ætate con-
ditarum fundatorem Brennum fuisse,
Monuchi Anglorum regis filium,
ducem Gallorum Senonensium, qui
temporibus Artaxerxis sive Assueri,
cum exercitu trecentorum millium
Gallorum, patrio solo derelicto, in Ita-
liam venerit, & expulsis veteribus Tu-
scis urbes plerasque in ea excitavit.
Sed difficile est litem dirimere, & tot
urbibus pro antiquitatis prærogativa
certantibus, singulis certos natales de-
terminare.

¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90 ¶ 90

*§. IX. Scientijs & artibus
celebres in V. mundi etate.*

ZENO ELEATES natus circa an-
num
F 3

num 3517. Philosophus fuit longè patientiâ suâ, quàm eruditione famosus. Is ut patriam servitute liberaret, adolecentes contra *Nearchum* tyrannum concitavit, sed re detectâ in crudelissimam laniam datus est; nullum tamen ex consciiis nominavit; denique cum se imparem deinceps tormentis timeret, civibus suis in tyrannicædem animatis, linguam dentibus conscissam in os tyranni exspuit; quo factò circumstantes commoti impetu factò tyrannum trucidârunt.

HIPPONACTES poëta circa annum m. 3519. optimus scriptor, sed vultu deformissimus, acerbissimus osor pictorum, quos severè linguâ & calamo perstrinxit.

THESPIS poëta an. m. 3518. docuit Athenis dramata & tragœdiæ fundamenta jecit, usus plaustrò pro theatro. Visa quidem primò inutilis tragœdia, sed ea postmodum dedecit viros principes duritiem & impietatem,

PIN

PINDARUS princeps lyricorum natus an. m. 3534. cujus gratiâ patriam ejus græci hostes servârunt, & familiam ejus Alexander Magnus, cum Thesbas dirueret: sicq; tanti viri recordatio homines ferro & furore armatos repressit: scribitur mortuus fuisse in Gymnasio, cum in gremio pueri, quo unice delectabatur, deposito capite quieti se dedisset, sicque subito è vivis excessisse.

HERACLITUS Ephesus philosophus lugubris semper an. m. 3550. hic vocatus à Dario in Persidem, ire neglexit, nihil esse ratus philosophis cum magnis principibus commercij. Dicitur propter doctrinæ obscuritatem *tenebrosus*: à quo cum discipuli peterent in ultimo vitæ, ut aliquid notabile proferret, nihil respondit, sed digitum volvens significabat omnia in continuo motu esse.

EPICHARMUS & FORNIO flo-
ruerunt circa an. m. 3568. comædi
insignes, qui privatorum hominum

figendis moribus non inutilem operam collocaverunt.

HERODOTUS historię parentis appellatus circa an. m. 3570. de quo scribitur, Musas ore ejus locutas; tantę fuit eruditionis.

DEMOCRITUS *semper ridiculus* (cujus continuo risu videtur ludens natura continuum luctum Heracliti temperare voluisse) qui cum varias regiones scientię indagandę causã peragrasset, tandem doctissimus in patriam reversus, patrios agros & magnas opes reipublicę donavit, satius ducens, cum paupertate studiorum libertate lætari, quàm divitiarum fervili curã vexari: abdidit se in hortulo suo, ibique naturę arcana rimatus est. Oculos demum sibi ipsi effudit, ut minùs distraheretur. Vixit annos centum & novem. Multis libris conscriptis clarus fuit, dicere solitus: *convenientius esse, ut parcatum in tuo serves, quàm luxum in alieno.*

Læte

Laërtius sex Democritos fuisse ait, quorum primus hic, secundus Chius, qui fuit musicus, tertius sculptor, quartus qui scripsit de templo Dianæ Ephesinæ, quintus Poëta, sextus pergameus orator.

ÆSCHILUS poëta tragicus, hic cum in aprico loco esset soporatus, & aquila testudinem in aëra levâisset, ut inde super lapidem demissam frangeret, eam super Æschili caput (quod propter calvitiam aquilæ lapis esse videbatur) tanto impetu impegit, ut fatali vulnere percussus vitam amisserit. Ut sexcentis modis homines mori posse docerentur.

SOPHOCLES Atheniensis poëta tragicus natus an. m. 3583. qui Æschilum vicit, ut Cimon judicavit, præstantiâ poëseos; unde ex mœrore Æschilus in Siciliam secessit, ibique, ut dictum, testudinis jactu extinctus, Sophocles autem cum audisset se victorem esse, præ gaudio exspiravit.

SOCRATES Atheniensis philos: natus an. m. 3585. adeo excelluit in

F 5

Phi-

Philosophia, ut Tullius de eo dicit
Philosophiam è cælo vocasse: fuit insuper
 castitate eximius. Symbolum ejus
 erat: *Amicus hominis sapientia illius, &*
inimicus hominis stultitia ejus. Item,
qualis vis videri, talis esto; & sic age alie-
num, ut tuum negotium non obliviscaris.
 Accusatus ab *Anyto & Melito* læsæ
 pietatis in Deos, & corruptæ juvenitu-
 tis, eòquòd derideret quercum, hir-
 cos & canes Deos esse, ideò in carce-
 rem conjectus, & in eo hausto ve-
 neno defunctus est an. m. 364. cujus
 iniquissimæ actionis populum statim
 pœnituit, & omni irâ in criminatores
 versâ, eisdem capitis supplicium ir-
 rogavit.

THEMISTOCLES Atheniensis
 philosophus & miles fortissimus ac de
Xerxis 1200. navibus triumphator
 cum 100. triremibus tantum.

Hic urbis principatum anhelans rogavit
 cytharistam quendam celebrem, ut artem
 apud se in domo sua exerceret, ut sic do-
 mus sua à multis & præcipuis quibusque
 frequentaretur, quibus suâ eloquentiâ &
 libe-

liberalitate eò usque se commendavit, ut tandem principatum urbis obtineret, quo etiam magnâ laude & virtutum commendatione perfunctus est. Tantæ fuit magnanimitatis, ut cum aliquando victo fugatoque Xerxe ad visenda Persarum interfectorum corpora descendisset, & torques & armillas pretiosas adspexisset, præteriens ipse diceret amico, qui eum sequebatur: *Collige ista tibi, tu enim nequaquam Themistocles es.* Denique ostracismo expulsus est Athenis, de tribus accusatus: de nimia potentia, de severitate, & quòd Persis videretur favere; melius autem, quia ejus operâ Athenienses non ultra indigebant. Unde se cum arbore comparabat, sub qua tempore pluvio viatores latent, sereno cœlo autem ejus ramos diffringunt. Ejectus è civitate sua ad Persarum regem confugit, & ab eo, (quanquam maxima damna quondam intulisset) perhumaniter & honorificè exceptus est, ac demum post multas persecuciones suæ ætatis anno 65. an. m. 3593. voluntariam sibi mortem accivit hausto sanguine taurino, ne cogeretur contra patriam militare. Reverà pro patria mortuus quanquam ingratiſsimâ.

EURIPIDES poëta floruit cum Themistocle, castitatis laude ita emi-

F 6

nuit,

nuit, ut vulgò *mulierum os* appellaretur.

THUCYDITES natus an. m. 3584 alter historiæ parens dictus, & quidem *Herodoto* multò accuratior: uti omnia procedente tempore meliora fiunt.

ARISTIDES *Atheniensis* philosophus circa eadem tempora floruit vir discretissimus & justitiæ amantissimus: unde nomen *justi* obtinuit. Ferunt illum tam inopem mortuum, ut suis sumptibus ad tumulum efferti non potuerit.

PROTAGORAS natus circa ann. m. 3610. cognominatus est *Atheos*, quia initio libri cujusdam ita scripsit de Diis: *sintne, an non sint, neque statuere; multa enim id scire prohibent, rei incertitudo & brevis hominum vita.*

Bajulus hic fuerat quondam, sed cum *Democrito* collocutus *Philosophiam* addiscendam humeris imposuit, cui par ferendo non erat; itaque factus est *sophista* abdicato *philosophi*

phi nomine, neutro dignus, sed ignibus, quibus libri ejus Athenis, accufante *Theodoro* quodam conflagrârunt. Fuerunt & alii duo *Protagoræ*, unus astrologus, & alter philosophus stoicus.

MELISSUS origine Samius, auditor *Parmenidis*, qui non docuit otiosam & inertem Philosophiam, sed regendis civitatibus accommodatam, & æque domi, quàm militiæ bonus fuit philosophus & miles.

ANAXAGORAS philosophus *Clazemensis*, qui studendi ductus desiderio, totum patrimonium suum reliquit, & peregrè abiit. Ubi cuidam interroganti, nonne tibi patria cura ulla est? respondit, *michi patria cura est & summa quidem, atq; ita* dicens, digitum cælum versus erexit. Cumque in patriam reversus vidisset possessiones suas interiisse: *non essem*, aiebat, *ego salvus, nisi ista perissent*. Interrogatus ad quid factus esset? *ad contemplandum*, dixit, *solem & lunam & cælum*.
Ad

Ab Atheniensibus in carcerem con-
 jectus est, quia solem, quem illi pro Deo
 colebant, lapidem ignitum esse dice-
 bat: carceris squalore semiconsum-
 ptus epoto veneno vitam finivit.

EMPEDOCLES Philosophus
 Atheniensis cum Anaxagora floruit.
 Musicæ adeo peritus fuit, ut hominem
 furibundum in hospitem suum irru-
 entē ad occidendum, suavitate cantus
 moverit, & mitigatā iracundiā à nece
 abstraxerit. Deum ita describere so-
 litus: *Deus est sphaera, cujus centrum est
 ubiq; circumferentia nusquam.* Arbitra-
 tus deniq; animas esse immortales, se-
 metipsum in incendium coniecit.

CRATINUS Atheniensis quidam
 poëta comicus & satyricus fuit.

HIPPOCRATES medicorum
 princeps natus an. m. 3618. in insula
 Coo: hic medicinam longo tempore
 deperditam in usum revocavit, in
 eamque rem multos libros conscrip-
 sit. Hostis fuit voluptatum, & cum
 discipulos suscipiebat, prius ab eis ju-
 ramentum

ramentum exposcebat, quod essent
servaturi silentium inconcussum &
mansuetudinem & modestiam exhi-
bituri in moribus. Modici cibi fuit,
& cum quiesceret, terram aspicere so-
licus, & dicere sæpe auditus est: *qui vult
liber esse, non cupiat quod habere non po-
test: qui vult habere, quod cupit, cupiat
quod habere potest: qui vult pacificè in hac
vita vivere, similis fiat illi, qui ad convi-
vium invitatur, & de omni appposito gra-
tias agit, neq; de rerum defecta murmu-
rat.* Mortuus est, cum esset 95. anno-
rum.

GORGAS philosophus Empe-
doctis discipulus, tam dives effectus
est quæstu tradendæ oratoriæ artis, ut
primus hominum solidam auream sta-
tuam in templo Delphico statuerit.

ZENO CITHREUS philosophus
insignis fuit hæc ætate, de quo Laër-
tius scribit: cum esset adhuc parvu-
lus, oraculum consuluisse, quo pacto
optimè viveret; & responsum accepit.
se, ut magno studio libros perlegeret.

Fa-

Factus Cratini discipulus, magnæ
mæ fuit.

ZENO alius stoicus fuit tempor
Ptolomæi Philadelphi, auctor stoicæ
sectæ, cujus sententia erat, posse omnes
perturbationes mentibus hominum eradi-
cari. Summum id bonum esse, quod bo-
nestum est. Nihil deest ad rectè vivendum
ei, in quo virtus est. Tanto in honore
fuit apud Athenienses, ut claves ur-
bis apud eum deponerent, & post
mortem ab eisdem coronâ aureâ æreâ-
que statuâ decoraretur. Zenones se-
ptem fuerunt, primus, secundus & ter-
tius de quibus supra: quartus histori-
cus, qui Pyrrhi res gestas scripsit in Ita-
lia: quintus Chryssippi discipulus: sex-
tus medicus acutæ intelligentiæ:
septimus sydonius philosophus Epi-
cureus.

ISOCRATES Atheniensis philo-
sophus natus an. m. 3618. septennio
ante Platonem orator clarissimus, cu-
jus laudes meliùs scripta, quàm alius
quivis celebrare queat. Dicere con-
sue-

fuetus: talis fias parentibus, quales erga te
 natos fieri peroptas, & magis verborum,
 quam rerum deposita serua. Anno vitæ
 centesimo mortuus est, inquit Plu-
 tarchus, cum in Hippocratis palæstra
 nuncium de Chæronensi clade acce-
 pisset; non enim sustinens videre Græ-
 ciam in servitutem iterum redactam,
 quadriduanâ inediâ se ipsum è vita
 eduxit.

XENOPHON philosophus &
 simul insignis imperator exercitûs
 Atheniensis. Patrem habuit *Gryl-
 lum*, patriam Athenas, quanquam diu
 quoque vixerit Corinthi. Vir fuit
 verecundus & mirum in modum spe-
 ciosus, pari que gratiâ præditos habu-
 it duos filios, *Gryllum* ac *Diodorum*,
 quos ex *Philefia* suscepit, dictique sunt
Iovis filij, tanquam *Castori & Polluci* pa-
 res essent venustate. Formæ Xeno-
 phontis respondebat eloquij elegan-
 tia, ob quam *Aspis Attica* dictus est,
 & videbatur cultus ipse commendare
 orationem, ut verum sit, *gratior est pul-
 chro*

chro veniens in corpore virtus. Motuus est nonagenarius factus, anno m. 3694.

ARCHITA TARENTINUS philosophus Pythagoricus. Hic Platonem philosophum à Dionysio Siracufano necandum ex manibus ejus eripuit, dicere solitus: *nulla pestis capitalior est, quam voluptas corporis.* Fuerunt & alij Architæ, unus *Mytilenus*, alter, qui scripsit de agricultura: tertius epigrammatum scriptor: quartus qui Architectus fuit, & de machinalibrum edidit.

PLATO Græciæ & philosophorum magnum lumen, natus anno m. 3626. ante Chr. 427. genus paternum traxit à *Codro rege*, & maternum à *Solone*. Variis scientiis imbutus à variis præceptoribus & magistris, excellens in omnibus; unde & *divinus* appellatus est, propter oracula sapientiæ singularis. Laudatur à S. Augustino quòd ipse acutiùs & veraciùs præ omnibus aliis philosophis Philosophiam

gentium intellexerit. De vero Deo
 hoc eius effatum fuit: *quòd sit causa sub-*
stentis, ratio intelligendi, & ordo viven-
di. Varia quoque scripsit & reliquit
 monumenta verâ doctrinâ refertis-
 sima.

Obiit anno ætatis 81. occumbens
 innuptiis An. m. 5706. Secta, quæ ab
 ipso defluxit, dicta est *Academica*, de
 quâ etiam Aristoteles fuit princeps Pe-
 ripateticorum.

DEMOCEDES medicus Croto-
 niata illustris, iisdem cum Platone
 temporibus floruit. Inter *Darij* capti-
 vos existens, cum *Darius* acerrimis pe-
 dum doloribus cruciaretur, & ex me-
 dicis nemo opitulari posset, ex vinculis
 accersitus, *Democedes* iuvit; propterea
 maximo deinde apud Regem in ho-
 nore habitus est.

ANTISTHENES philosophus
 Atheniensis & orator. *Hic*, ut testa-
 tur de eo Augustinus, *summum bonum*
in virtute posuit. Cujus sententia fuit
 in-

inter alias tritissima: *in scitia est multa
discere, & quod satis est, nescire.*

ARISTIPPUS philosophus Cyrenus, *Socratis* discipulus, qui summum bonum in voluptate constituit.

EPICURUS Athen: discipulus *Socratis*: docuit animas cum corporibus interire: ideoq; voluptatibus fruendum tanquam summo bono. Auctor sectæ *perversissimæ* Epicureorum.

POLYSTRATUS discipulus *Epicuri*, non melior magistro, qui eodem die cum *Epicuro* natus & eodem mortuus.

SPEUSIPPUS *Platonis* ex sorore nepos, postquam *platonicae* scholæ octo annis præfuisse, *Epicureæ* sectæ discipulū se dedit. Obijt demum à pediculis enectus: *cujus* libros conscriptos *Aristoteles* emit duobus talentis.

HERMIAS eunuchus philosophus, ex *Asiæ* quadam urbe natus, *trapezitiæ* *cujusdam* viri famulus, *Athenas* profectus, cum *Platonem* audivisset, doctissimus evasit, & domum regressus

fus unà cum domino suo Affenenses
aggreditur, quos omnes sibi subegit,
& ipsis unà cum domino suo impera-
vit, quo mortuo solus dominatum ad-
eptus est. Aristotelem & Xenocra-
tem ad se accersitos plurimum hono-
ravit, & Aristoteli fratris filiam uxo-
rem dedit.

DIONYSIUS ludimagister fa-
ctus, postquam defuncto patre *Dio-
nyso* Syracusano regnum occupasset
& propter tyrannidem eodem extur-
batus esset. Vir omnium turpitudi-
num plenus. A Syracusis pulsus Co-
rinthi pueros docere cæpit, regnante
Artaxerxe. Sic cum regnare non posset
viris, voluit saltem in pueros tenere
imperium, de quo Ovidius canit:
Ille Syracusia modo formidatus in urbe.

Vix humili duram reppulit arte famem.

DIOGENES CYNICUS dictus,
quòd canino dente homines carperet,
& os deforme, velut canis rictum
præferret habitare solitus in dolio.

Mor.

Mortuus eodem, quo Alexander, anno, ætatis suæ nonagesimo
Vir ambitiosæ paupertatis, & fastum
aliorum fastu proprio calcare con-
suetus.

ARISTOTELES natus an. m. 3670
filius *Nicomachi*, qui genus & artem
referebat ad Machaonem *Æsculapij*
filium, matre Phæstide Chalcidensi;
patriam habuit Stagiram in Macedo-
nia, quam nomine suo & gloriâ illa-
strem reddidit. Discipulus Platonis
postmodum vix non factus supra ma-
gistrum, auctor sectæ Peripateticæ,
qui & Alexandri Magni per octo an-
nos præceptor esse meruit. Cum in
Lycaeo multos annos docuisset, ex
invidia accusatus, quòd de Diis non
rectè sentiret, veritus ne sibi idem
contingeret, quòd Socrati, in Chalci-
dem abiit. Plurimis operibus de
Philosophia conscriptis clarissimus.
Mortuus anno ætatis 63. an. m. 3730
scribunt nonnulli, quòd aconito hinc
sto interierit, cum in jus vocatus esset

ob hymnum in Hermiam eunuchum scriptum. Fabula est, quod seipsum in mare præcipitem dederit.

DEMOSTHENES triennio Aristotele junior, natus an. m. 3673. & eodem anno, quo Aristoteles mortuus est. Ignobili quidem natus origine, vultu tamen, voce, gestu, totiusque corporis pondere & sententiarum gravitate in dicendo fulmen & Jupiter eloquentiæ fuit. Quod adversus Philippum Macedonum regem Athenas obsidione prementem perstiterit civitas, debuit Demostheni. Ab Archia Antipatri duce satellitum manu comprehensus in Neptuni delubro in Calauria, cum se Antipatro sistendum audiret, *sustinete pauluper*, inquit ad satellites & ducem, *donec domum nonnihil scribam*. Sic fatus ad interiora templi recessit, & sumpto libello, quasi scripturus, calamum imbutum veneno ori admovit, eumque mordens aliquam diu in ore tenuit, ut aliàs, velut
medi.

Alexa
agesime
& factum
are con.

m. 3670
& artem
viculapij
eidentis
Macedo-
ria illa
Platonis
upra ma-
pateticæ.
octo an-
Cum in
isset, ex
Diis non
bi idem
Chalcid-
ribus de-
rissimus.
p. 373
ito hau-
tus esset
ob

meditabundus facere confluverat
tum caput obvolutum reclinavit, &
cùm ad abeundum adigeretur, ante
aram transiens concidit, animamque
efflavit.

BION Syracusanus, nobilis phi-
losophus, quia in utraque *Dionysij ty-*
rannide complicatus fuit, & affinitate
conjunctus, apud Syracusanam urbem
interemptus est.

CARMEIDES philosophus Dio-
genis auditor. Hic adeo studiis im-
mersus erat, ut cùm ad mensam sede-
ret cogitationibus suis abreptus, cibos
ori apponere oblivisceretur, sed Me-
lissa, quam uxorem habebat, dexteram
ejus ne effariis usibus coaptabat; ani-
mo cum vita fruebatur, corpore verò
quasi alieno circumdatus videbatur;
vivendo annos centum traduxit.

ÆSCHINES philosophus & ora-
tor Atheniensis & pauper, qui cùm
nihil haberet, quod offerret Socrati
magistro suo, aliis liberaliter offeren-
tibus, se ipsum obtulit, dicens, quod
ha-

habeo, hoc tibi do. Laertius septem fuisse ait, qui hoc nomine appellantur.

XENOPHILUS philosophus Pythagoricus summâ doctrinæ laude vixit annis 105.

PHEDRON philosophus Eliden- sis Socrati & Platoni familiaris, cujus nomine Plato librum de animæ im- mortalitate prænotavit.

XENOCRATES Chalcedonensis philosophus & Platonis auditor: in- signi gravitate morum fuit, & doctri- næ quoque severitate ac constantiâ. Ejus inquietandi causâ nobile scor- tum *Philene* à leviculis quibusdam in cellam ejus immissa est; sed cum nihil ab eo impetrâisset vel suæ vel aliorum levitati, à quibus immissa erat, confi- mile, & votis correspondens, disce- dens à Xenocrate, dixit *se non à viro, sed à statua redire*. Omnis fastûs singu- laris contemptor fuit.

Mortuus est noctu, cum in sartagi- nem fortè impegisset, anno ætatis suæ 82. Plato de Xenocrate dicere solitus:

G hunc

hunc calcaribus, Aristotelem, quem Xenocrates condiscipulum habebat, frano indigere; adeò erat ingenio & moribus gravis & tardus.

HERMEGISTUS (qui & *Trismegistus*) Platonis olim discipulus fuit: docuit Deum esse unum rerum conditorem, & majores suos damnavit erroris, qui statutâ Deorum pluralitate, homines mortuos adoraverunt. Dicitur quoque *Mercurius*, quia orator insignis erat, & librum scripsit de *Verbo perfecto*: eloquentia autem per *Mercurium* proponitur, cui alæ appinguntur, eò quòd verba, quæ loquimur, per aërem volent.

APULEJUS *Apher* discipulus Platonis, libris clarus: inter cæteros scripsit unum, quem *asinum aureum* intulavit, & unum de Deo sacratis, de iis qui Deo sacrati sunt, cuius meminuit S. Augustinus de civitate Dei de Cosmographia; de paupertate &c. sententia ejus erat, *nihil est Divinus, quàm vir animo perfecte bonus.*

PLOTINUS discipulus Platonis,
& præceptor Porphyrii, vir ad omnia
virtutum ornamenta compositus, ju-
stus, fortis, temperans & prudens;
unde & librum de virtutibus edidit.
Docuit, sicut habetur lib. 20. de civi-
tate Dei cap. 2. *Animam rationalem,*
quam in cœlestibus sedibus habitare
non dubitavit, *non habere supra natu-
ram, nisi Deum, qui sicut sol illuminat lu-
nam, ita illustret animam.*

DEMAS Atheniensis philosophus,
quando Athenienses Alexandro post
civitatem traditam sacrificare volue-
runt, illud auctoritate suâ impedivit,
ne fieret, dixitque, *videte ne dum cœlestem*
custoditis, terram amittatis.

CALISTHENES insignis philo-
sophus, discipulus Aristotelis, dicere
ausus ad Alexandrum: *si Deus es, bene-
ficia mortalibus largire, & non sua eripe:*
si homo es, cogita semper id, quod es. Pro-
pter quod iratus Alexander eum in fo-
ream cum cane includi, & sic miserè
occidi iussit.

*Aliis quibusdam rebus ce-
lebres hęc etate,*

POLYCRATES circa an. m. 3522.
à felicitate & fortuna celebratissi-
mus, Sami tyrannus fuit, fortunę fi-
liolus, quam ita faventem sentiebat,
ut felicitatem ipse suam temperandam
censuerit: itaq; annulum magni pre-
tiji, quem in digito ferebat, projecit in
mare, ut saltem sponte aliquid per-
deret, verum paulò post idem annu-
lus in ventre piscis à piscatore reper-
tus, eidem restitutus est, majori fortu-
næ beneficio. Captus tamen, & cru-
deliter tandem à Persis in crucem
actus & necatus, ante obitum felicem
neminem dicendum esse ostendit,
& fortunam, quos arctius stringit &
complectitur, sæpè suffocare.

MILO CROTONIATES ab-
leta gloriosus circa an. m. 3522. tan-
tæ fuit fortitudinis, ut malum puni-
cum integrum & illibatum à plurimis
viris sibi eripi non sineret. In siten-

disco peruncto, à nullo potuit excuti
quâlibet factâ impressione. Bovem
& statuam æneam sibi magnitudine
parem humeris extulit, tandem tamen
factus est præda dentibus luporum.

RHODOPE meretrix fuit cele-
bratissima & miræ pulchritudinis.
Hæc captiva reportata in Ægyptum
à *Crasse Saphonis* fratre, maximâ pecu-
niâ redempta est; & tantas hæc me-
retrix suo turpi commercio opes con-
flavit, ut apud Memphym Pyrami-
dem sumptuosissimam exstruxerit.

ZEUXIS HERACLEOTES vixit
temporibus Xerxis, præstantissimus
pictor, arte suâ tantas opes acquisivit,
ut instituerit donare opera sua, eo quod
pretio nullo sat digno permutari pos-
se diceret. Inter cætera mirabilia
pinxit, ut *Plinius* refert, puerum uvas
ferentem; ad quas cum aves advo-
larent, processit iratus, & dixit, *uvas*
multius pinxi, quàm puerum; nam si hunc
non elaborâssem, ipsum timuissent. Dici-

G 3

tur

tur à Quintiliano *umbrarum magna Inventor.*

PARRHASIUS EPHESIUS circa eadem tempora pictor nobilissimus, certavit cum Zeuxide picturæ peritiâ; cùm enim Zeuxis uvas exhibuisset tanto artificio pictas, ut aves advolarent, Parrhasius detulit cortinam adeò consimilem veræ lintæ cortinæ, ut Zeuxis cuperet removee cortinam ad picturam ipsam latentem contemplandam. Sed deprehenso errore suo, palmam ingenuò pudore concessit Parrhasio, quoniam ipse aves fefellisset, Parrhasius autem Zeuxidè,

TIMANTES præcipuus inventor colorum miscendorum.

PHIDIAS statuarius clarissimus, cujus opus præstantissimum & miraculum artis fuit statua Minervæ, ex ebore elaborata Athenis, in cujus extimo scuto Amazonum prælia, in concavitate scuti dimicationes gigantum, in soleis autem Lapitharum &

Centaurorum pugnas, in basi triginta
Deos miro artificio exculpfit.

HEROSTRATUS natione Græ-
cus, homo scelestus & ignavus, qui
Ocho regnante, ut famam sibi com-
pararet, templum Dianæ Ephesi ac-
cendit & incineravit: quo audito sena-
tus Ephesius decretum tulit, ne quis
unquam ejus nomen litteris mandaret:
dignam sanè supplicium, sed minimè
obleratum.

POLYDAMAS athleta fortissimus
circa an. m. 3646. hujus famâ *Darius*
permotus, videre eum voluit, & Surâ
evocavit. Hic tres viros valentissi-
mos in se simul irruentes pugnis &
calcibus interemit; inermis leonem
præferocem confecit; currum cum
equis incitatis retinuit; demum spelun-
cæ ruinâ oppressus est fugientibus
aliis, cum se parem monti sustinendo
imprudenter crederet.

DINOCRATES Alexandri Magni
insignis architectus: hic jubente Ale-

tum, in tribus, quomodo affectus es-
 set, exploravit: primò misit filiam
Psammeniti cum alijs primæ nobilita-
 tis virginibus ad servile ministerium
 aquæ in hydria comportandæ, ad
 quod spectaculum rex vultu dejecto
 obmutuit: secundò filium ejus unà
 cum duobus Ægyptiorum millibus
 æqualis ætatis fune in collum injecto,
 ad supplicium abripi jussit, spectante
Psammenito, & profundo corde dolo-
 res premente: tertio amicum inti-
 mum, quem semper apud *Psammeni-
 tum* in lumnis amoribus fuisse nove-
 rat, bonis omnibus exutum ostiatim
 mendicare coëgit: Quod cum videret
Psammenitus, ejusque viri sortem
 ægruùs, quam filiz aut filii mortem
 ferret, ingentem ploratum edidit, &
 causam rogatus à *Cambyse*, respon-
 dit: *priora illa mala domestica majora
 fuisse, quam ut ea deslere posset: amici au-
 tem miseriam dignam fuisse lachrymarum
 & ejulatuum.*

G s Post-

Ægypti
 i templi
 250 250
 lavi.
 lonica
 familia
 à bellis
 entis suæ
 ploque,
 is inteu-
 si forte ad
 sa.
 liora bel-
 tate gesta
 ri Massa
 at Massa
 axe am-
 tu casus.
 Psamme-
 necit, &
 phireten-
 tum;

Post hæc Cambyses triplici expeditione Africam domare aggressus est; prima adversus Carthaginem irrito conatu suscepta, Phœnicijs adversus coloniam suam pugnare recusantibus. In secunda, quæ Ammonæos petebat, pugnam habuit cum ventis, qui magnis arenæ cumulibus congestis quinquaginta millia virorum, scilicet selectum sui exercitus obruerunt: in tertia contra Æthiopas cum fame ludantes, humanis corporibus pro comæatu substitutis. Itaque sine victoria Memphim repetit, relicto belli imperatoribus documento: *Summum opus imperatoris esse, non tantum pugnare sed etiam facere, ut pugnare milites possint.*

Anno m. 3534. Babylon rebellans post novendecim mensum obstinationem, operâ Zopyri Dario regi subpugatur. Zopyrus iste nares & aures deformissimâ mutilatione sibi met præcidit, & simulato transfugio, quasi indignè à Dario & injuriosè habitus esset, gratiam fidemque apud Babylonicos eò usque invenit, ut operâ eius contra Darium uterentur, creatâ summâ exercitus præfecturâ: quæ illi opportunitatè usus, cum urbi cla-

claves nactus esset, Dario urbem tradidit.

Anno m. 3536. Darius expeditionem suscepit in Scythas Europæos, totumque Orientem ad bellum cum Europa habendum excivit: sed ingentibus exordiis bellandi impar omnino exitus respondit; amissis enim hominum nonaginta millibus, retrocedere coactus, didicit, posse Deum uti ex parvis magna, sic ex maximis quibusque minima efficere.

Anno m. 3539. cœpit bellum Jonicum inter Persas & Jones Græcos, Histixeo Milesio incendente, quod Jonibus valde infaustum fuit: omnibus, quas habebant in Asia, tum urbibus, tum insulis amissis, & in Persarum potestatem redactis.

Histixeo autem id præmium cessit, quod ab ipsis Persis supplicio perfidiæ digno peremptus fuerit.

Anno m. 3562. pugnatum est ad Marathonem pugnam celeberrimam, ad quam Persæ trecenta millia, Atheni-

enses tantum undecim millia eduxerunt, sed Duce Miltiade, qui fuit producentis & octoginta novem millibus, quibus Athenienses Persis erant inferiores: nam victi Persæ & in fugam acti, victoriam nullâ temporum oblivione mergendam reliquerunt in mari.

Quanta fuerit pugnantium Atheniensium ferocia, colligere licebit vel ex uno facto *Cynegiri*, qui navem hostilem dextrâ, post sinistrâ, & tandem utraq; carens, dentibus prehensam detinuit, quasi victoriam fugientem occuparet, & stabilendæ fortunæ anchora factus esset.

Anno m. 3574. Græci ad Salaminam de Persis celebrem victoriam reportarunt duce Themistocle. In hoc prælium Xerxes eduxit 3235220. gemino ponte instruxit Hellespontum, Athon suffodit, dixisset etiam flumina potantium multitudine epotata effundisse. Sed quid tantus apparatus, nisi Deus adspiret præliantibus? Xerxes cum tantis copijs victus, sparsâ per Græ-

Græciam Asiâque fugâ, docuit homines, sæpe eligi à Deo infirma, ut confundantur fortia.

Anno m. 3575. terrestri prælio iterum Persæ devicti ad Platæas in Bœotia per Lacedæmonios & Tegeates, ubi cæsus est *Mardonius* infensissimus hostis Græcorum, & quidquid Persarum erat in bello, deletum est: exinde Athenæ antea everse iterum reparatæ sunt, & Athenienses *Themistoclis* industriâ, *Cimonis* humanitate, & *Aristidis* justitiâ in socios, maris sibi dominium stabiliverunt.

Anno m. 3590. *Cimon* dux Atheniensium valida cum classe in Asiâ transgressus, ea damnaturus Persis, quæ Græciæ Xerxes trajecto Hellesponto intulisset.

Fuit illa classis navium trecentarum, partim Atheniensium, partim urbium sociarum, quibus Cariam & Lyciam occuparet, quæ à Persis ad Græcos defecerunt, Persæ quoque gemino exercitu, terrestri & navali in Græcos pugnaverunt, & navali quidem ad Cyprum, ubi cum fortiter diu pug-

pugnatum esset, ad extremum victoria
 cessit Atheniensibus, qui multis hostium
 navibus afflictis & pessumdatis, plures quam
 centum in potestatem suam redegerunt,
 reliquis navibus ad Cyprum fugâ dilapsis.
 Milites quidem in terras evasere, naves
 autem propugnatoribus vacuæ in manus
 Græcorum venere: quibus *Cimon* magnâ
 arte in hostium perniciem usus est. Cum
 enim percepisset Persas stativa habere ad
 Eurymedontem fluvium Pamphyliæ, in na-
 ves fortissimos quosque suorum triaris &
 reliquo ornatu Persico instructos colloca-
 ut eos sub noctem venientes barbari pro-
 suis excipiant, figurâ & apparatu navium
 decepti; nocte autem obortâ *Cimon* mili-
 tem exponit, & pro amico receptus in
 castris barbarorum incredibilem stragem
 excitat. Cum autem scirent Persæ Græcos
 navali tantum exercitu esse instructos, Pi-
 sidas finitimos jam pridem sibi inimicos ex
 continenti & inopinato se adortos puta-
 bant: itaque ad naves quasi socios fugie-
 bant, ubi hoste reperto, ingenti strage
 mediis in tenebris affecti sunt; postera de
 inde luce trophæo illic erepto in Cyprum
 renavigant, geminâ victoriâ, navali alterâ
 & alterâ terrestri, uno in die potiti.

Fuit iste *CIMON* singularis virtutis:
 inter aliâ de eo *Plutarchus* memorat, quod
 cum

cum spoliis hostium opulentissimus evasis-
 set, divitias suas in cives partiri iusserit.
 Insuper fruges omnes agrorum suorum
 egenis & peregrinis absumentas concessit,
 & quotidie ingenti convivio plurimos pau-
 peres pascere solebat. Admittebat intra
 suos lares perinde atque in publico diversio-
 rio inopes, ac præcipuè cives, ut Saturnia
 tempora Athenienses renovata esse crede-
 rent. Refertur etiam in parentem suum
 Miltiadem tantæ fuisse pietatis, ut, cum
 ille in vinculis, quibus captivus tenebatur,
 obiisset, pro mortuo patre se vivum in vin-
 cula dederit, ad vinculum cadaver patris re-
 dimendum & sepulchro tradendum: unde
 videtur Deus voluisse tantas virtutes insi-
 gnis ducis tot victoriis coronare. Pudeat
 Christianum pietatem non discere ab
 Ethnico.

Anno m. 3623, ante Chr. 430. cond.
 urb. 322. cœptum est bellum Pelope-
 nesiacum, quod 27. annis gestum est
 Spartanos inter & Athenienses com-
 muni totius Græciæ clade.

Fax prima & potissima tanti belli extitit
 Pericles tam manu promptus, quam linguâ
 facundus, qui suis civibus dominatum in
 Græcia, & sibi Athenis primatum instrue-
 bat, æquè cupidus gloriæ militaris, quàm
 ratio.

rationibus reddendis obnoxius. Unde quibus poterat ignibus Athenienses inflamabat, ad Spartanos, qui libertatem Græciæ ab Atheniensibus violatam prætexentes arma corripuerunt, lunditus excindendos; sed modicam inde gloriam retulit inceptor belli cruenti Pericles, qui altero statim anno peste, quæ Athenas depopulata est, decessit. Neque tamen cessatum est à bello, ut duplex scilicet belli ac pestis calamitas sæviret, Alcibiade, Periclis ex sorore nepote armis omnia involvente.

Alcibiades erat juvenis turbulentus & fortis, qui interceptos Spartanorum legatos missos ad Persarum regem interfici, & in profundas fossas præcipitari jussit, in ultionem aliquorum Atheniensium, qui eodem modo Lacedæmone tractati fuerant. In varia fortuna semper audax, ab Atheniensibus ad causam dicendam citatus ad Spartanos confugit. A Spartanis revocatus, Athenas redijt, & quasi Deus de cælo allapsus receptus est; mox tamen iterum, ut primò ejectus & transfuga ad Persas factus, curante Lyfandro interfectus est.

Anno

Anno m. 3649. pugna ad Ægæos Potamos Lysandrum inter & Cononem ducem Atheniensium commissa, finem fecit funesti belli Peloponesiaci, cum irreparabili Atheniensium clade; deperditis enim 180. navibus perdiderunt simul socias urbes & maris imperium, Conone ad Evagoram Cyprium fugiente. Ipsæ Athenæ à Spartanis obsessæ, ac captæ Lysandro victori permissæ sunt, à quo portu, muris & legibus spoliatæ, novas leges & triginta rectores seu dominos acceperunt, constitutis pro alijs urbibus decem viris, quasi Athenæ alijs urbibus tribus pares essent, ut triginta viris gubernari necesse esset.

Sic tandem humiliata tumidagens per tyrannos triginta (qui cum potestate prærant) ita direpta bonis, exhausta cædibus, ut plures cives octo mensibus per pacem raptos lugeret, quàm gravissimo bello tot annis. Lysander autem Lacedæmonem navigavit cum spoliis innumerabilibus & immensis thesauris pecuniarum : quam summam Diodorus scribit fuisse mille & quingentorum talentorum.

Inde

de qui
nflam
rtatem
oræte
excin
retulic
altero
popu
fatum
estis
li ex
te.
entus
orum
em in
æcipi
orum
Lace
varia
enien
tus ad
nis re
i Deus
nox ta
trans
Lysan
Anno

Lyfander rei præclarè gestæ successibus elatus, cum jam Græciæ imperium Lacedæmonijs subiecisset, consilium quoque in regnum Heraclidarum antiquandi, & populi electioni permittendi, ratus, si id obtinuisset, se ob rerum gestarum magnitudinem in regem electum iri. Neque absurdè regnum ambiebat apud populum, qui illum jam divinis honoribus afficiebat per summam assentationem. *Festa enim Lyfandrem pro Junonijs celebrabantur, jamque aræ illi ceu Deo erigebantur, jam victimæ immolabantur, aliæque id genus in novi Dei honorem fiebant.* Occulta autem hæc Lyfandri consilia (neque enim detecta sunt, nisi post mortem inventâ apud eum concione, quam de eo argumento scripserat) evertit certissima felicitatis comes invidiæ *Agessilaus* enim, qui post *Agim* regium thronum apud Spartanos conscenderat, animadvertens, quòd multa hominum turba sectaretur Lyfandrum, quibus potuit modis, alas succidit, & in ordinem redegit; quanquam adhuc uteretur fortitudine ejus & militari scientiâ, quam etiam pro Lacedæmonijs fideliter impendere usque ad ultimum vitæ non destitit, ad *Haliartum* Bœotiæ urbem; cujus occupandæ intempore ardore accensus (non exspectatis *Pausaniae* copiis in suppetias adductis) cum

The

Thebanis præcoce pugna conflixit & interfectus est.

Fuerunt Spartani tam benevoli in Lysandrum, ut, cum inventa esset illa oratio, quam suaserat populo regni ab Heraclidis auferendi mutationem, Agesilao auctores fuerint, permoverintque, ne proferret in lucem orationem illam, sed ad parcendum nomini viri de reip. tam bene meriti, unam cum auctore sepulchro defoderet. Ex eo quoque tum populi gratitudo in Lysandrum, tum Lysandri gloriosa paupertas laudem summam promeretur, quod post mortem deprehensum fuerit, rem suam familiarem ex ingenti pecunia bellis parta, ex tanta potentia, ex tot urbium clientela ne obulo quidem locupletiores reddidisse, cumque proci, qui nuptias filiarum ejus ambiebant, inopia ejus post vitæ exitum modò erumpente, nuptiis renunciassent, Ephori id indignè ferentes multam indixerunt, quod eum, quem arbitrabantur pecuniosum, coluissent: justum autem & probum ex tenuitate compertum repudiassent.

Anno m. 3659. in Peloponneso ad Nemeam fluvium à Spartanis contra Thebanos eorumque socios acriter pugnatum est: victoriam non incruentam

tam obtinuere Spartani Lacedæmonij; sed vice versâ classe victi sunt à Conone & Pharnabazo, illo Græcis navibus, isto Phænicij præposito: Diodorus ait 50. triremes à Lacedæmoniis amissas esse, *Periarctum* classis præfectum occubuisse, *classem* reliquam fugâ ad *Cnidum* dilapsam. Agefilaus autem ex Asia revocatus in patriam (Græcis scilicet passim exurgentibus contra Lacedæmonios) vicit Thessalos equestri pugnâ, & ad Coronæum Thebanos: ubi ipse quoque multis vulneribus affectus Delphos delatus est; sed Spartanorum vulnus, navali pugnâ inflictum, hiscè victoriis non sanabatur. Ex eo enim tempore maris imperium amiserunt, & Conon mirâ solertiâ & felicitate cû Atheniensibus totam oram Laonicam circumvectus, damnis undique Spartanos afflixit, & urbibus ac provinciis exiit, donec à Teribazo Persa ad regem delatus, quòd copiis Persicis, Atheniensium ditioni urbes ad-

junge.

jungeret, adeoque regi injurius esset,
in vincula conjicitur.

Auro apud Teribazum id effecere Lacedæmonij, ut Cononem adeo sibi fatalem, si armis non possent, fraude saltem tollerent è medio; & votis Lacedæmoniorum mors Cononis respondit; nam in vinculis perijt vir patriæ amantissimus. Eadem fata Thrasybulo Atheniensium quoque duci fortissimo evenere: his enim ducibus sublatis Spartani regis Persici amicitiam & armorum societatem per Teribazum sese obtenturos confidebant; nec spes fefellit: nam anno 365. Græcos inter & Persas conciliatos magnâ contentione pax recepta est.

Anno m. 3667. Lacedæmonij iterum belli flammam excitant, Cadmæam Thebanorum arcem per ducem Phæbidam occupant, miscunt omnia, ut imperium Græciæ sibi usurparent; sed paulò post pœnas dederunt ambitionis.

Anno 3676. Thebanos inter & Lacedæmonios gravissimum bellum Bœotium exarsit, cum Thebani arcem Cadmæam, felici stratagemate usi, recuperassent.

Do-

Dominabantur Thebis septem prætores militares, quos Polemarchos vocabant, contra quos septem exules de Tyrannide extinguenda conjurant, qui cætera inermes, sicas tantum secum sumunt, Thebanumque agrum nocte ingressi, proximo die latuerunt, vesperi more rusticorum tarde redeuntium in urbem ingrediuntur, & eam noctem, diemque proximum se in ædibus Charonis continent: interim Phillidas (qui caput erat conjurationis) Polemarchis festum Veneris celebrantibus, jamque cænatæ & vino incalescentibus, promissarum muliercularum loco, conjuratos muliebri habitu introducit, famulis omnibus aliò callidè ablegatis. Cùmque singuli conjurati apud singulos collocati essent, cum primum assidere jussi sunt, quisque suum Polemarchum sicâ confodit, inde carceres adeunt, & specie adducendi rem vinculis constringendum admissi, custodem carceris interficiunt, vinctos solvunt, armis instruunt, eisque se cives, per præconem evocati, & de Tyrannorum cæde admoniti, mox conjungunt, tum reliquos exules & auxilia Atheniensium ad arcem expugnandam evocant, obsident, & deditione factâ recipiunt. Post hæc acerrimis præliis pene attriti pugnatum est, & Lacedæmonii pene attriti conciderunt, aut saltem non procul à casu esse cœperunt.

Anno

Anno m. 3683. ad Leuctra victi sunt Lacedæmonij, quos superba de se ipsis præsumptio in ruinam coniecit. Thebanis enim suam rem sollicitè curantibus Cleonbrotus rex cum Spartanis suis poculabatur, nec de pugna deliberavit, nisi post longiorem potum: unde Thebanis facile erat de temulentis, improvidis & præsumptuosis triumphare, præsertim duce Epaminondâ vigilantissimo & peritissimo.

Nuncius rei tam malè gestæ Lacedæmonios adeo non affixit, ut nequidem ludos interrumperent, quos tunc celebrabant, quin potius, qui suos in bello amiserant, nitidi ac læti postridie in publico versabantur, quasi ingenti honore affecti, quòd suos patriæ saluti consecrassent: quorum autem cognati superstites fuisse numerati sunt, illi tristi & lugubri vultu obambulabant, rati eos fugâ aut ignaviâ evasisse.

Eodem anno iterum ad Mantinæam, Thebanos inter & Spartanos pugnatum: ubi Spartani iterum cæsi, sed & Thebani in Epaminonda, stragem

gem magnam perpeffi, quando unum occubuit, qui erat adinftar plurium millium.

EPAMINONDAS enim modestiâ & virtute dux erat nobiliffimus, qui omnes Græcos suffragante Tullio animi dotibus superavit, in fummo imperio cultor paupertatis, & simul litterarum scientiffimus. De morte ejus perhibent hiftorici præcipui, eum multis jam telis appetitum, lethale vulnus accepiffe, haftilique tracto & ferro in corpore relicto, acerbitate vulneris subactum, prolapsum effe, & vivum in castra reportatum; cumque medici accerfiti affererent, quàm primùm corpore telum extractum effet, mortem certiffimè fecuturam, evocatum ad fe armigerum rogaffe, num clypeus fuus falvus fit, quem cum ille ostenderet, rurfum rogaffe, utri vicerint? cumque respondiffet, viciffe Thebanos, jam tempus est, inquit, moriendi, statimque ferrum juffiffe fibi extrahi; & amicis cum lachrymis quærentibus, an liberorum expers libenter mori poffet? filias fe duas, aut relinquere, fcilicet victoriam ad Leuctra, & ad Mantinæam: atque his dictis, haftæ mucrone educto animam efflavit.

Anno m. 3692. ortum fuum habuit bellum Megapolitanum, quo pluri-

mæ

in Asia provinciæ cum Præfectis
suis adversus Persam defecerunt, &
nutavit cum Ocho crudeli rege Persi-
cum imperium, nisi duces, qui defe-
cerant, variè se prodidissent.

Anno m. 3694. Dionysius dictus
junior à *Dione* propinquo suo regno
expellitur: rectius dixeris pulsum à
propriâ socordiâ & timiditate, quam
ab hoste: habebat enim regnum mu-
nitum quingentis navibus & militum
plùs centum millibus instructum, ni-
hilominus die tertiâ ab appulsu Dio-
nis regno exiit, neque *Dio* tamen
illud diu retinuit: nam plebis levitate
& *Calippi* amici proditione cæsus est.
Dionysius autem sceptrum cum pue-
rili ferula mutavit, Corinthi Ludima-
gistrum agens.

Expertus hic est exemplo suo, quod pa-
ter ejus Dionysius Sículus senior docuit as-
sentatorem *Damoclem*: regibus ac præcipuè
tyrannis, quos subditorum benevolentia
non munit, semper formidolosum è filo re-
mi pendentem vindicem gladium immine-
re, etiam dum convivantur, & ignaviâ tor-

H

pes-

persecunt; quanquam ipse senior Dionysius non ferro, sed crapulâ mortuus sit, Exemplum dedit tamen tyrannis semper metuendum esse.

Anno m. 3697. Phocenses *Philonem* suasore Delphicum Apollinis fanum diripuerunt, *Agathocle* principatum athenis obtinente. Sacrâ pecuniâ potiti statim totâ Græciâ copias contraxerunt: quos Thebani bello aggressi, decem continuos annos alternante victoriâ divexârunt. *Philonem* in fuga, cum se ex arduo saxo præcipitem dedisset, exanimatus est; quod supplicij genus jam antè à iudicibus Græciæ in ejus factionem fuerat constitutum. Quibus calamitatibus hoc bello sacro, sic enim appellabant, fuerint provinciæ affectæ, plurimæ solo æquatæ urbes ostenderunt.

Anno m. 3703 *Ochus* in Phœnicem movit, qui pridem defecerant: Sidonem obledit, & à *Mentore* Græcorum duce aliquamdiu fortiter propugnatam, sed demum ab eodem proditam occu-

occupavit, in qua Cives desperatâ salute se cum liberis & uxoribus, incensâ urbe, ad 40. millia flammis absumplerunt; inde tota Phœnicia ab Ocho recuperata est.

Anno m. 3716. pugnatum est ad Cheronæum Bœotix urbem ab Atheniensibus & Thebanis contra Philippum; quâ pugnâ totius Græciæ impetium huic partum, & illis ademptum est. Anceps diu hæsit victoria sub fortissimis utrimque ducibus; hinc Macedones Philippo & Alexandro, inde Athenienses & Thebanos Lyfidâ ducente: diremitt tandem dubiam victoriam Alexander, qui accensus studio patri virtutem suam probandi, facto impetu oppositam Bœotix aciem perripit, & post multam stragem in fugam vertit, nec minus rex ipse Philippus Athenienses è statione depulit, Atheniensibus victis paritû à Philippo Thebani autem sævissimè habiti sunt. Et Philippus posthæc totius Græciæ imperator ad Persicum bellum desti-

H 2 natus

natus est, sed in medio fortunæ cursu
concidit, nondum anni unius Imperator,
in nuptijs, quas cum Cleopatra,
repudiatâ Olympiade Alexandri matre,
celebravit, ut dictum ætate præcedente.

Mirum ex qua gente & ex quo Principe
tanta Monarchia, ortum traxit: Macedones
enim sordida gens & obscura, vix
nomine nota, inquit Bussieres, Myris &
barbaris populis serviens. Ipse Philippus
Eurydice crudelissimâ fœminâ genitus,
quæ proprios filios Alexandrum & Perdicam
interfecerat; & Philippus ipse,
qui fratrum erat natu minimus per triennium
obses Thebis apud Epaminondam nullo in pretio.
Sed unde calamitas, inde felicitas; quippe sagacissimus
juvenis Epaminondæ virtutibus & disciplinâ
eruditus, in ipsa captivitate Thebis fabricare
didicit jugum, quo orbem premeret, & per
parricidia matris Macedoniam regnum invenit,
& per regnum totius Græciæ imperium Alexandro suo
amplissimam hæreditatem constituit.

Bella Romanorum celebriora V. mundi ætate.

Bellum Romanorum contra Latinos

nos anno 3559. dictatore Aulo post-
humo Regillense susceptum. Eduxe-
runt Latini 40. peditum & equitum
tria millit: Romani non nisi 24. millia
in pugnam armârunt; tantâ autem
clade affecti sunt Latini, ut ex tanto
numero vix decem millia reciperent,
plerisque ducibus occisis.

Dicuntur in hoc prælio duo juvenes hu-
mana specie augustiores pro Romanis visi-
bilitè pugnâsse, quos ipsi Castorem & Pol-
lucem fuisse opinati sunt; illudente nimi-
rum per præstigias dæmone, & sibi regnum
in gente futura orbis domina præparante:

Bellum Volscorum duce *Marcio*
Coriolano contra Romanos an. m. 3567
urb. cond. 266. ante Ch 486. accentor
hujus belli infensissimi erat Coriola-
nus, qui à tribunis tyrannidis affecta-
tæ accusatus, à consule autem *Mi-*
nucio fortiter & eleganter, tametsi
frustra defensus, à tribubus exilij con-
demnatus est; itaque Româ expulsus
est vir optimè de Romanis meritis, qui
mox dispiciens ulciscendi viam, ope
Attij Tulli excitavit Volscos ad bel-

H 3 lum,

lum, pollicitus se tantum posthac
 ni eis allaturum, quantum antea dan
 ni intulisset, si in amicitiam & societa
 tem armorum se reciperent. Incepit
 exinde multa oppida puls Romanis
 Volscis subijcere, & quaquaversum
 Romanos infestare.

Quâ necessitate coacti Patres quinq[ue]
 Coriolano gratissimos viros elegerunt,
 qui de pace cum illo agerent: quorum sapi
 entissimam orationem ille mirâ ingenij se
 licitate refutavit remissisque legatis pro
 pius urbem cum exercitu accessit, ad quem
 Senatus alterâ legatione decem præstanti
 simos viros emittit, qui pacem ea condi
 tione offerrent, si deductis ex agro Roma
 no & Latino copiis eam peteret. At Mar
 cius è vestigio in urbem legatos rejecti
 minatus, nisi confestim viam relegerent
 pro exploratoribus habendos esse. Cui
 autem spei adhuc superesset aliquid flecten
 di Marcij, missa est tertia legatio sacerdotum,
 cum religioso vestium apparatu, sed irrita
 cum Marcius juberet Romanos imperari
 facere, nec aliter ad se reverti. Staterunt
 denique matronæ nobiles desperatum
 quin negotium Veturix sorori Publilix
 & Mar
 & ma
 filijs
 castra
 orati
 con
 ut m
 nore
 secut
 postu
 Vetur
 tuam
 prop
 dicer
 even
 conti
 nobis
 vere
 ipsa
 me
 clo
 nibu
 tur,
 ri in
 gens
 sci q
 tate
 Mar
 nim
 plex
 tibi

& matri Coriolani committere; itaque cum
 filijs & matronarum comitatu ad hostilia
 castra profectæ sunt cum Veturia Romanæ
 oratrices vultu, vestituque lugubri & ad
 commiserationem composito. Coriolanus
 ut matrem adesse sensit, magno cum ho-
 nore ac pietatis sensu eam excepit: tum
 secuta est multiplex ac vehemens utrinque
 postulatio, & negatio. Postremò fuit hæc
 Veturiæ conclusio, *quod si repuleris matrem
 tuam & inhonoratam dimiseris, quod tibi
 propterea malum eventurum sit, non possum
 dicere; auguror tamen cerie nihil prosperè
 eventurum. & Veturia, si coram tot testibus
 contumeliosam repulsam patiatur, non susti-
 nebit vel minimum spatium temporis supervi-
 vere, sed in conspectu omnium vestrum me
 ipsam interficiam, divasq; & furias tibi pro
 me vindices atq; ultrices relinquam.* Hæc
 elocuta humi se abjecit, & ambabus ma-
 nibus Marcij pedes amplexa deosculaba-
 tur, simul vim intolerabilem Marcij pecto-
 ri inferens: accessit quasi ex composito in-
 gens & longus matronarum ejulatus: Vol-
 sci quoque qui affidebant, spectaculi novi-
 tatem non ferentes, oculos averterunt. Ipse
 Marcus è sella profiliens correptam semia-
 nimem matrem elevavit, eamque com-
 plexus exclamavit: *vicisti mater, quod nec
 tibi bene vertet, nec mihi; nam patriam qui-*

dem servasti, pius verò & indulgentem si-
um perdidisti. Nec vanus augur fuit: cùm
enim copias reduxisset, odium Volscorum
incurrit, à quibus in cõventu publico, præ-
sertim à factione *Attij Tulli* lapidibus obru-
tus est; quanquam imperatorio cultu orna-
tum honorificè sepeliverint.

Anno m. 3578. ante Chr. 475. com-
missa est pugna *Fabiorum* cum Etru-
scis ad Cremeram. Fuit hæc familia
Fabiorum clarissima & potentissima
inter Romanos: hæc ab Etruscis pro-
vocata propter castrum Crementis,
quod *Fabiorum* erat, audacis, quam
consultiùs propriis sumptibus adver-
sus Etruscos bellum instruxit, atque
congressa est, ita ut in uno confictu
sex supra trecentos ejusdem familie
milites patricij ordinis fortissimi viri
interierint; quæ quidem clades, ut *Li-
vius* scribit, *Fabiorum* familie quasi
exitium fuit: nam unus duntaxat ado-
lescentulus familie superstes relictus
est, qui postea belli domique repu-
blicæ maximo fuit adjumento, & in
hoc genus & nomen *Fabiorum* reho-
rescere cœpit.

Anno m. 3665. urb. cond. 364. ante Chr. 388. Galli à Romanis irritati cæde, quam *Fabius* eorum duci intulerat contra jus gentium, Romam imparatam expugnant, incendio & cædibus miscentes & vastantes omnia, nullo discrimine senum juvenumque interemptorum: & fuisset penitus mortua Roma, nisi spem servasset in Capitolij arce, quæ Gallorum armis apertis & iteratis insultibus inexpugnabilis perstiterat; occultis autem & nocturnis irruptionibus vix non succubisset, jamque sublustri nocte ad rupem in sublime perrepantes Galli tenebant muros, cum dormientibus custodibus clangor anserum *M. Manlium* excitavit, qui cum suis animosè hostes deturbavit. Sic repressi, & viribus insuper *Camilli*, quas colligerat, magna ex parte iterum attriti Galli, retrocedere vias suas coacti sunt, & Roma suis iterum ex cineribus eruta *Camillum* alterum

H 5

Ro-

Romulum ac servatorem triumpho publico condecoravit.

Arx porro Capitolij servatori suo Manlio paulò post fuit ultima ruina: cum enim populi studio confusus novas res moliri per immodicas largitiones compertus esset, datus est in vincula consulum & dictatorum jussu, à quibus per plebem ereptus, cum seditionem concitaret, captus iterum de saxo Tarpejo dejectus interit.

Anno 3675. contra Prænestinos dictator creatus *Quintus Cincinnatus* victores vicit, & urbes amissas recepit, ipsumque Præneste expugnavit, *Cincinnatus* autem die post vicésimo, quam dictaturam ceperat, deposuit, ad agrum suum reversurus: tantò diutius dignus honore, quo citius renunciavit.

Anno 3603. Romani à C. Pontio Samnite sub jugum missi sunt: sed anno sequenti eluta est ignominia per Papyriū ingenti victoriā quā Samnites iterum oppressere jugumq; exculsere.

Bellis & bellicis gestis clari
hæc ætate.

MUTIUS CORDUS cognomine
sca.

SCÆVOLA cum Porſenæ Hetru-
ſcorum regi morte illatâ ſtatuiffet
bello finem imponere, in caſtra Etru-
ſcorum diſſimulanter ingreſſus in
prætorium ſubiit: vidensq; ibi homi-
nem corporis proceritate & robore
inſignem, quem Regem putabat eſſe,
circumſtante magno armatorum nu-
mero (erat enim ſcriba regius, qui
tunc ſtipendia ſolvebat militibus)
ſtricto ferro interficit; compre-
henſus & ad regem deductus fa-
tetur, ſe ejus interficiendi cauſâ veniſ-
ſe; cumque rex ei ignes minitarerur,
ut proderet conſcios & conjuratos,
ille dexteram in foculum, qui ad ſacri-
ficium accenſus erat, inijcit, & tam-
diu ardere permittit, donec rex atto-
nitus rei miraculo, juffit ab igne amo-
veri Mutium, & in præmium tantæ
fortitudinis liberum dimiſit.

HORATIUS COCLES ſic dictus,
quòd in pugna oculum unum amiſiſ-
ſet, tantæ erat virtutis, ut ante pon-
tem conſiſtens totum exercitum ſolus
ſuſti-

sustineret, usque dum pons à tergo
dejectus transitum hostibus negaret;
tunc enim ipse in amnem sese, ut erat
armatus dejecit, & salvis armis ad su-
os enatavit.

CLÆLIA virgo Romana & aliquot
virgines regi Porſenæ à Romanis obſi-
des datæ obtentâ à custodibus licen-
tiâ, sese lavandi in flumine, generoso
ausu inter tela ruentia natatu flumen
superârunt, & ad Romanos incolu-
mes redierunt; cùm verò id privato
consilio factum à virginibus esset, &
fidei datæ repugnare, atque virtuti
Romanæ gentis maculam inspergere
visum esset, reductæ sunt in castra
Etruscorum, à Porſena tamen cum lau-
dibus & benevolè acceptæ, atque li-
bertati cum omnibus alijs captivis ob-
præclarum facinus restitutæ sunt.
Clælia etiam, quâ suadente facinus
ausæ sunt, generoso equo bellator
inſignibus phaleris ornato à Porſena
donata est.

MIL

MILTIADES DUX Atheniensium victorij clarissimus mortuus est anno 3563. ex vulnere femoris, quod accepit, cum maceriam, quam templum Cereris sepiebatur, horrore præoccupatus transfiliret. Scribunt alii invidiam populi ingrati damnatum, in vinculis obiisse, multam verò 30. talentorum filium ejus *Cimonem* solviffe.

CIMON filius *Miltiadis* à virtute patris haud degener partus, de quo jam supra *THEMISTOCLES* *ARISTIDES dictus *Themis corporata* Atheniensium *ARTEMISIA foemina fortissima, quæ pro Xerxe strenuè militavit, Mausolæi structurâ celebrata *FABIJ Romani *PAPYRIUS Romanus *QUINTUS CINCINNATUS dictus *agricola triumphalis* *PERICLES Atheniensis *ALCIBIADES Atheniensis *NICAS Atheniensis *DEMOSTHENES Atheniensis *LYSANDER dux Lacedæmoniorum *TIMELEON imperator Corinthiorum *XENOPHON dux Græ-

Græcorum, utramque simul Minervam complexus, apud Atticam fundens mel facundè perorando & aculeum fortiter pugnando. *

DERCYLLIDAS Spartanus. *
 AGESILAUS rex Spartanorum
 victoriarum semente fecundissimus *
 TISSAPHERNES Artaxerxis Mne-
 monis gener * FURIUS CAMIL-
 LUS Romanus Vejorum expugnator
 * CONON Atheniensis * Chabrias *
 ATTALCIDES Spartanus * MAN-
 LIUS *Capitolinus* Romanus * TIMO-
 THEUS Atheniensis Chyronides
 Gelon siculus Diomedis filius * Dux,
 cujus in dormientis suam fortuna
 urbes congerere dicta est * IPHI-
 CRATES Atheniensis arte & peritiâ
 militari inclytus * MANLIUS, qui
 Gallum provocantem duello vicit, &
 à raptō torque aureo *Torquati* nomen
 sibi & omnibus ex familia peperit *
 VALERIUS CORVINUS nomen
 adeptus, quòd Gallum provocantem
 ad duellum, spectante gemino exer-
 cita

aquâ completis oneravit, & in deserto
 Cambyſis exercitum præſtolari juſſit
 idque non tam ex neceſſitate, quam
 magnificentia. Præterea ex magno
 flumine, quod Arabiam ſecat, &
Corys appellatur, ac in mare rubrum
 ſeſe effundit, rex Arabum canales
 ex bovinis alijsque crudis *corys* con-
 ſutos tantâ longitudine produxit, ut
 ad loca arida uſque pertingerent, co-
 pioſamque aquam transfunderent: in-
 que ipſo deſerto arido ingentes cister-
 nas fodit, quæ aquâ receptâ pecum
 ſuppeditarent. Cùm ergo flumen à
 terra arida duodecim dierum itinere
 diſtet, per tres aquæ ductus in toti-
 dem partes aquam tanto & propè in-
 credibili intervallo propagavit: quo
 conſilio Arabum auxilioque adju-
 Perſæ in Ægyptum cum Cambyſe
 penetrârunt anno m. 3526.

Conſilij hujus auctor primus erat *Phan-*
ſim regem, qui ob offenſam aliquam regi
 in vincula conjectus, & ex ijs, cuſtodibus
 pæ-

poſt l
 ſum tr
 in eun
 dum a
 rillia
 ſugge
 crude
 enim
 longè
 Græci
 ſios P
 reliqu
 bos e
 conſp
 gulos
 laniam
 aquam
 com
 quo
 tant
 utrin
 verſi
 reliqu
 A
 ſenar
 con
 matr
 & Ro
 edid.

post laxiorem potum interfectis, ad *Cambysim* transfugit, & tum fœdus cum Arabibus in eundem, tum ex Arabia desertum aridum adaquandi rationem, quanquam difficillimam, tactu tamen non impossibilem suggestit: unde illud præmij tulit, ut fieret crudelissimæ tragœdiæ spectator. Cùm enim Persarum exercitus ab Ægyptijs non longè subsideret, tanquam jam congressuri Græci & Cares auxiliarij Ægyptiorum filios Phani, quos ille fugitivus in Ægypto reliquerat, ex castris in medium inter ambos exercitus producunt in patris Phani conspectum, & posito Cratere magno singulos pueros barbarâ carnificinâ sectos & laniatos trucidant, simulque vinum & aquam & puerorum sanguinem in cratere commiscentes, ex eodem in orbem potant, quo sumpto veluti mulso mirificè confortante, acerrimè confictum est innumeris utrinque cadentibus. In fugam tandem versi Ægyptij cruentam palmam Persis reliquerunt.

Anno m. 3559. ante Chr. quoniam senatus Romanus videbat imminente contra Latinos bello ex affinitatibus matrimonio contractis, Latinos inter & Romanos multas turbas ortum iri, edidit senatus consultum, ut si quæ laci-

Latinæ mulieres viris Romanis nuptæ
essent, aut Romanæ Latinis, penes
ipsas esset; vellent nè apud conjuges
remanere, an patrias repetere; è libe-
ris mares apud patres suos manerent,
fæminæ autem innuptæ cum suis ma-
tribus proficiscerentur. Quæ acce-
ptâ ex senatûs consulo licentiâ satis
indicârunt mulieres, quæ anto urbis Ro-
manæ, tum etiam virorum suorum
desiderio tenerentur: namque ex Lati-
nis Romæ nuptis supra mille, duæ
tantum repertæ sunt, quæ relictis ma-
ritis in patriam suam reverti præcule-
runt: e contra quæ Romanæ in latinis
oppidis nuptæ fuerunt, illæ pene om-
nes relictis maritis ad parentes suos
Romam reversæ sunt.

Quæ culpa in hac dissolutione matrimo-
niorum contra jus naturæ commissa est
absque dubio magnâ ex parte senatui im-
putanda fuit, qui auctor erat juris naturæ
divini violandi; dixit enim Dominus de lege
naturæ agens: quod Deus conjuxit, homo
non separet; quia ejusmodi dissolutio
grave damnum prolis redundat; potest
bilis
fac
jug
cip
qu
no
car
ten
142
lis
xx
no
off
fu
sci
co
m
bu
pr
ali
ul
sex
tat
est
su

bilominus aliquo modo per ignorantiam factum hoc excusari, quia perpetuus conjugum nexus non est de primis naturæ principijs & per se notis, sed de secundarijs, in quibus ratiocinatio, opinio, & ignorantia locum habet, præsertim cum prolium educatio parentum perpetuam vitæ societatem necessariò non requirat.

Anno m. 3592. ante Chr. 461. *Artaxerxis Longimani* tertius memorabilis est magno convivio, quod *Artaxerxes* sive *Assuerus* Sufis celebravit; non solum ad regiam magnificentiam ostentandam, sed etiam ad animos subditorum conciliandos, de quo scriptura copiosè refert. Duravit hoc convivium, quod Principibus & primariis viris exhibitum est, sex mensibus, id est, 180. diebus: alijs scilicet præfectis & satrapis venientibus & alijs ad functiones suas abeuntibus; ultimâ autem hebdomadâ mensis sexti universum populum regie civitatis magnificentia regia complexa est, à minimo usque ad maximum. De sumptuosissimo apparatu, ornatu & luxu

luxu illad universim dictum sit, quod
 proverbio dici solet de Persicis appa-
 ratibus & mensis Medicis, fuisse *convivium Persicum* in finitibus propè volupta-
 tum illecebris constructum: & quod
 de convivio regis refert scriptura,
 idem intelligendum esse de convivio
 reginæ: nequidem minor est cura ma-
 gnificentia in mulieribus; quod ta-
 men non in propatulo, sed in palatio
 celebratum est.

Consuetudo enim Persicarum feminarum
 erat à viris non videri, nisi suis tantum. Et
 ideo quia Regina convivium suum habuit
 seorsim, mirum non fuit reginam Vastoi in
 convivio virorum comparere noluisse. Non
 erat Persis, inquit Diodorus siculus, ut
 qui pellicem regi adduceret, in curru undi-
 que oblecto eam veheret, neque in via oc-
 currentium quisque scrutari, quod vehero-
 tur, aut contemplari audebat, qua com-
 moditate aliquando usus Themistocles, in
 scis omnibus, ad regem pervenit.

Septuaginta hebdomades ante
 adventum & mortem Messia à Danie-
 le propheta prædictæ exordium su-
 unt

um sumpserunt anno m. 3809. ante
Chr. 444. Artaxerxis Longimani 20.
solutæ captivitatis 93. olymp. LXXXIII
an. 4. urb. cond. 308.

Cum enim Daniel, vel potius Angelus
Gabriel, apertè ordiatur *ab exitu sermonis*,
ut iterum ædificetur Jerusalem, hic exitus
sermonis de alio loquente nequit intelligi,
quàm de eo, qui eam ædificationem pote-
rat vel permittere, vel impedire, de alicu-
jus scilicet Principis decreto, cui Judæi eo
tempore parerent; nisi ergo, qui contra
sentiunt, alium Principem, quàm Artaxer-
xem ostenderint, cujus decreto & sermone
muri templi & urbis ædificati sunt, aliud
tempus non assignabunt pro exordio heb-
domadarum. Cyrus tamen potestatem
fecerit templum restaurandi, nihil tamen
meminit de re ædificandis; ergo ab illius ser-
monis sive decreti exitu non potest sumi
initium hebdomadarum, & si inde sumere-
tur, à dimissa scilicet captivitate Babylo-
nica, septuaginta hebdomadæ non com-
plectentur annos 490. sed reperientur 570.
anni, qui numerus æque parum convenit
aliis regibus, ut computanti patebit. Ne-
cesse igitur est, ut ad decretum Artaxerxis
verba illa Prophetiæ referantur *ab exitu
sermonis hujus &c.*

Neces-

Necessariò autem (secundùm hanc computationem probabiliorem præ cæteris) supponere oportebit, per annos septem cujuslibet hebdomadis intelligendos esse annos non solares, sed lunares, quales communes & ordinarij Hebræorum anni erant: complectebantur duodecim menses sive dies 354. solares autem complectuntur dies 365 cum quadrante, quorum 478. æquivalent 490. lunaribus. Quod ipsum haud obscure indicavit Angelus, quando vocavit hebdomadas abbreviadas, sive concisas, ut habent LXX. utpote singulartum undecim diebus decurtatas.

ARTEMISIA annom. 3675. ante Chr. 378. *Mansolo* marito suo & Caræ regulo defuncto monumentum erexit *Mausoleum* dictum, quod propter operis nobilitatem in septem miraculis mundi locum invenit; in circuitu suo complectebatur quadringentos & undecim pedes, in altitudinem cubitis 24. efferebatur, cingebatur columnis triginta sex: ab occidente cælestis *Scopas*, à septentrione *Bryaxis*, à meridie *Timotheus*, ab occasu *Leobanus*. secto è marmore opus totum erat con-

vestitum, præferens in marmore cæ-
laturas artificiosissimas. Neque hoc
Mausolæo contenta fuit Artemisia, sed
aliud quoque specimen sui amoris
conjugalis edidit: cineres *Mausoli*
vino diluto sensim ebibit, ne is un-
quam vivus aut mortuus à charissima
sibi conjugè divelleretur.

In pugna *Eumenis* contra *Antigo-
num*, quæ facta est anno m. 3738. con-
tingit, ut inter alios quoque occumbe-
ret ex militibus *Eumenis* quidam na-
tione *Indus*, duarum uxorum mari-
tus, cumque pro more gentis fune-
ralibus flammis occisi cadaver expi-
andum esset, ingens uxorum conten-
tio exorta est, utra earum impetraret,
ut cum marito mortuo viva combure-
retur. Junior magno cum gaudio insa-
nam victoriam adepta: rivalis autem
quæ uterum ferebat, vivere coacta
est; ob quam rem ita afflicta fuit, ut
paulò post ipsa quoque mæroribus
confecta interiret.

Maximis incrementis & ornamen-
tis

tis Roma clarescere cœpit a. m. 374. sub censura *Appij Claudi*, hic enim & viam, quæ vocata est deinceps *Appia*, munivit, & lapidibus stravit ab urbe usque ad *Algidum* per mille & amplius stadia; aquam etiam fluminis *Anienis* in urbem deduxit per 80. stadia, ut urbs impostero non ex *Tiberine* cesse haberet aquam haurire, sed per novem aquæ ductus copiosas posthac in urbem influeret.

Temporibus *Ptolomæi Evergetis* visa est *Phœnix* avis volare in *Helio-*polim urbem magno multarum volucrum comitatu, faciem peregrinam *Phœnicis* persequentium.

Reditus populi *Israëlitici* ex captivitate *Babylonica*, isque triplex (quem admodum etiam fuerunt tres captivitates) Primus duce *Zorababelo* anno m. 3517. Secundus Duce *Esdra* anno m. 3596. qui secum partem magnam populi ac Sacerdotum adduxit in *Jerusalem*, aurum quoque & argentum Deo consecratum, & vasa Sacerdotum

tum curæ commissa Jerosolymam transtulit. Tertius reditus fuit duce *Nebemia* sub Artaxerxe an. m. 3609. causa fuit triplicis reditus, quòd populus difficulter avelleretur à *Babyloniis*, quibus jam erat assuefactus, & ex magna etiam parte depravatus, ut patet ex matrimonijs initis cum gentibus.

Genebrardus ad tempora Cyri refert cultum & venerationem singularem oraculorum in Græcia & Africa, cujusmodi erant *Dodoneum*, *Delphicum*, *Hammonium*, *Amphiarai*; quæ celeberrima fuerunt ob responsa multifariè reddita & sæpe futuris eventibus consentanea. Sed de his responsis Diabolicis illud Christiano constare debet, fuisse illa plerumque dubia, aut à prophetis veri Dei sumpta, qui multò ante gentium & populorum varios casus & vices prænunderant: uti *Assyriorum Esaias*, *Babyloniolorum Jeremias*, *Macedonum Damius*, *Romanorum Balaam* Num. 24. &

I Da-

Daniel sæpius de Cyro, de Alexandro &c. atque sic facile erat Dæmonibus ingenio & scientiâ potentibus jam dicta dicere, demere, addere, vel aliâ linguâ interpretari.

Ad tempora *Artaxerxis Longimani* refert Strabo lib. 4. græcas litteras ita viguisse Massiliæ in Gallia, ut Galliarum litterarum studio singulari affecti, jam pacta & conuenta græcè scriberent.

Carthaginenses circa tempora *Artaxerxis Mnemonis*, cum regnum eorum floureret, oceanum Atlanticum dimensi sunt, terrasque aperuerunt omni ex parte amœnissimas Americam & Brasiliam; quare cum plurimum desiderio tam fortunatarum regionum illecti eò navigarent, pertæfice licet patriam suam ob bella & bellorum asperitatem; poenâ capitis cautum est, ne quis deinceps in eas terras ex Africa se transferret. Dedit igitur illa navigatio, ne Africa habitatoribus exhauriretur; sed renovata demum

demum est ultimis temporibus à Lu-
fitanis & Castiliis, & antiquissima
Afrorum colonia iterum reperta. Ita
Geneb. & Aristoteles in lib. de auditu
mirabilibus.

§. XII. Eventus tragici &

Signa.

Memorabilis est Hebræis annus m.
3602. ante Chr. 451. Artaxerxis
13. à cæde, quam ipsi impunè intule-
runt inimicis suis, & à sumptâ poenâ
talionis ab iis conjuratis, qui judæos
omnes neci destinârunt per totum re-
gnum. Percusserunt, inquit scriptu-
ra, inimicos suos plagâ magnâ, & occide-
rent eos reddentes eis, quod sibi parave-
rant facere, in tantum, ut etiam in Su-
san viros quingentos interficerent extra
(id est præter) decem filios Aman Aga-
gæ hostis Judæorum; de hac cæde ita
Salianus.

Illo ipso die, quo suspensus est Aman, &
omnia ejus bona fisco regio addicta, etiam
tota familia, uxor, concubinæ, filij filiaq;
famuli & ancillæ, & si qui alii domestici
eius erant, in vincula coniecti sunt, é tōta
I 2
verò

verò illa turba decem reservati sunt, qui erant præcipui Amani filij, ut essent primitiæ eorum, qui Susis duodecimo mensis, **Adar** scilicet, interficiendi erant: reliqua verò familia & cognatio cum patrefamilias in ejus ædibus crucis supplicium pertulit; & corpora cum crucibus mox ante urbis portam translata sunt. Die autem cædibus destinata, initium cædendi Susis sumptum est à decem filiis Aman, qui reliqui erant, & ab iis ad quingentos usque in eadem urbe cædes progressa fuit die decima tertiâ mensis **Adar**: die postera, quæ fuit decima quarta (iterum Eithere idrogante apud regem) interfecti sunt in Solimani trecenti viri, & sic per omnes provincias, quæ regis ditioni subiacebant. Steterunt pro animabus suis Judæi, interfectis hostibus ac persecutoribus suis, in tantum, ut septuaginta quinque millia occisorum numerarentur.

Addit scriptura, cum Judæi occidissent eos, prædas de substantiis eorum tangere noluerunt: abstinerunt nimirum Judæi bonis occisorum, licet rex permittente nominatim, ut spolia eorum diriperent, ut ardore avaritiæ potius, quàm zelo justitiæ moti ad lanienam istam viderentur. Eadem hanc & ultionem Mardocheus descripsit, & omnia, quæ evenerunt, litteris

comprehensa misit ad Judæos, qui in omnibus provinciis morabantur tam in vicinopositis, quàm procul: unde perspicuum est auctorem libri Esther esse ipsum Mardochæum.

Eodem anno tam sæva pestis Romam depopulata est, ut omnia servitia absumpta, & civium ferè dimidium interierit: nec medicis, nec domesticorum, atque amicorum ministeriis sufficientibus. Amplificata autem plurimum pestis est, corrupto ex inhumatis & projectis cadaveribus aëre, & per rusticos ac quadrupedes contagio communicata. Refert *Livius* adeò exhaustam fuisse Romam, ut Volscis ad mœnia urbis pabulantibus, homo non occurreret.

Anno m. 3870. Romæ viva defossa est *Pompilia Vestalis*, & qui ei stuprum intulerant, necati verberibus, longas & acerbis breviculæ voluptatis pœnas dederunt.

Simili supplicio affecta est an. m. 3880. *Valeria Vestalis* corrupta, amari-

fiis ejus inter verbera necatis; cū
grassata Romæ pestis post sumptum
supplicium cessaret, creditum fuit à
Romanis pestilentiam, propter hoc
commissum Valeriæ Scelus tanquam
supplicium à Diis immisissam fuisse.

Anno m. 3656. prodigia multa Ro-
mæ contigerunt; inter quæ memo-
rabilius illud, lacum Albanum supra
modum sine causa intumuisse, ex quo
Veios urbem mox capiendam esse
aruspex denunciavit. Missi quoque
Legati ad Apollinem Delphicum, qui
eum de portentis interrogarent, qui-
bus Roma paulò post à Gallis ever-
tenda, terrebatur: ita respondit Apol-
lo obscure, ut quasi nihil locutus esse
videretur.

Anno m. 3680. ingentes terræ mo-
tus Græciam concusserunt, quando
etiam duæ urbes in Achaja, Bura, &
Helice his motibus labefactatæ; in-
super inundatione maris ita obruta
sunt, ut altissimæ locorum illorum
arbo-

arbores vix ex aquis supereminent,
cives omnes fluctibus hausti, credi-
tumque malum illud immissum esse
propter supplices vi abstractos è tem-
plo, atque trucidatos. Contigit eti-
am tum temporis hoc memorabile,
quòd diebus quinque, priusquam He-
lice concideret, ex ea mures visi sint
catervatim migrare; quod etiam in
omnibus domibus mox ruinâ colla-
psuris contingere Physiologi affir-
mant, si tamen illis fides habenda sit.

Romæ Anno m. 3692. cum forum
magno specu in summam altitudi-
nem, terrâ dehiscente, apertum esset,
monuere *Dij*, ut ruina illâ re occlu-
deretur, quâ Romani plurimùm pos-
sident; itaque *M. Curtius* egregius bel-
lo juvenis negans quicquam esse apud
Romanos bellicâ virtute potentius,
armatus subjectis equo calcaribus in
hanc rimam irruit, atque uno corpore
totius Romæ labem & ruinam miles
generosus impedivisse creditus est;
& lacus ex ejus nomine postea *Cur-
tium* est appellatus. Eo-

Eodem anno, *Manlio* (dictator officio jam jam defuncto) dies à *M. Pomponio* tribuno plebis dicta est ob acerbitatem, quâ erga cives in militari delectu fuerat usus, aliis cædendis, & aliis in vincula conjiciendis; ob morum etiam asperitatem, quâ in proprium filium sævit, quem ruri detinebat, velut opilionem, & non ut Romanum adolescentem tractavit, idque tantum propter aliquam linguæ & mentis tarditatem. Quod cum filius audiisset, inscius omnibus sic succinctus domum Pomponii adit, & remotis arbitris ferroque intento jurare compellit, quod patris sui accusandi causâ concilium magis quam habiturus esset: se alioquin in templò eum transfixurum minatur. Exterritus tribunus se solum inermem conspicens, in ea, quæ *Manlio* citat verba, adactus jurat: quod sum postea plebi patefecit, hæc subactum inceptâ accusatione stete.

Ex hoc facinore dubij hinc & contrarij mox
motus animorū inter Romanos exorti: alij,
qui factum hoc ad rectæ rationis normam
accuratiùs examinabant, reum unà cum pa-
tre filium postulabant, quod hic ausus esset
in tribunum (cujus per Romanas leges
persona erat sacrosancta, & violatio capi-
talis) ea facere, quæ nulli privato magi-
strati intentare licuisset: quem neque pie-
tas aut paternus amor, aut ulla omnino
virtus (quæ nihil temerè, nihil inconsultò
agit) sed potiùs audacia quædam impu-
dens, & violenta temeritas in tantum fa-
cinus abripuisset; neque si honestum fuerit,
filium patris in se exercitam acerbitem
patienter ferre, ideo eidem licitum fuisse
eà acerbitate, se contra legitimum magi-
stratum, judicem, atque ultorem consti-
tuere; neque etiam tribunum ejusmodi
jurejurando obligari ab accusatione desi-
stere, sed jure posse ac debere ex uno reo
geminum facere, filium cum patre; quòd
hic latronum more ad injustum & indebi-
tum iusiurandum magistratum vi adhibitâ
compulisset. Alij e contra mitiora omnia
sentientes, non solum patientiam adoles-
centis in toleranda patris acerbitate, sed
etiam pietatem in eundem exhibitam, &
animi fortitudinem in tribuno adigendo
virum in modum deprædicabant, sed in-
super

super præmio & honore afficiendum esse
 adolescentem, qui talia ausus esset, voca-
 ferabantur: & in tantum hæc mitior vox,
 plebis præcipuè acclamantis, prævaluit,
 ut nec ipse (cui vis esset illata) tribunus
 factum improbare, & patri simul & filio
 causæ dictio remissa esset, imò adolescenti
 novo tribuni militaris honore condecora-
 ratur.

Anno m. 3534. cùm Zopyrus cùm
 Darij exercitu Babylonem obledisset,
 jamque vigesimus mensis ageretur,
 quo circumvallati erant: tum Zopyrus
 Megalysi filio hoc portentum con-
 git, ut quædam mularum ejus, quæ
 frumentum advectabat, pariter, quo
 partu portentoso conspecto, Zopyrus
 vetuit, ne quisquam servorum id ma-
 nifestaret, recordatus verborum, quæ
 Babylonius quidam jactabundus
 xerat: postquam mula pareret, fore
 muri à Persis expugnarentur; divinus
 enim omine & illum locutum, & sua
 mulam esse enixam credidit. Itaque
 filio miro secum ipso conclusit, ut
 gemate, cùm armis apertis fieri
 possit.

posset, Babylonem occupare; id factū
felici successu per Zopyri voluntariam
mutilationem, & simulatum transfu-
gium, ut supra dictum.

Regnante Artaxerxe Longimano,
primā vice Ætna incepit ignes &
mixto cinere lapides evomere & re-
gionem vicinam obruere.

Eodem fere tempore, anno scilicet
387. lapis ingens de cœlo in Ægo-
spotamum magno naturæ miraculo
decidit.

Romæ anno m. 3723. sævum ve-
neficium plurimos sustulit, atque in-
ter alios utrumque etiam consulē.

Tantimali causæ extiterunt matronæ
quædam per ancillam proditæ & de-
prehensæ, cū venenata medicamen-
ta coquerent: quæ cū salutaria esse
affirmarent, eadem ebibere iussæ ex-
templò interiēre. Deinde compre-
hensæ quoque earum sociæ & con-
fortes sceleris, magnum numerum
matronarum indicaverunt, ex quibus

170. veneficij damnatæ pœnas dede-
runt,

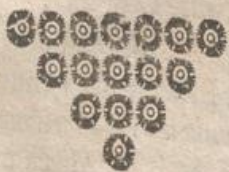
runt, quas inter à Livio duæ patriciæ, *Cornelia* ac *Sergia* nominantur, Meminit hujus historiæ D. August. lib. 3. de civitate cap. 7. & ait, supra fidem multas ac nobiles matronas complures deprehensas esse.

Anno m. 3727. *Spiramenes* ab Alexandro Magno inter *Dabos* sive *Scythas* ad necem quæsitus, à propria uxore, quam fugæ suæ comitem secum trahere solebat, inter dormiendum capite truncatus est: quæ cum in vicina Macedonum castra Alexandro caput rescissum obtulisset, is tamen meti viso eo multum lætare non tamquam de hoste occiso, qui multas moras iniicere adhuc potuisset progressibus suis victoriosis; impium tamen facinus averfatus est, eique de barbaræ licentiæ exemplar in Græcorum mores transferret.

Anno m. 3704. *Artaxerxes* Cibus post transactum in Ægypto maximum bellum plurimos Judæorum

transmigrare compulit, & in *Hircania* trans *Calpium* mare conclusit, quos hodiernum in diem amplissimis generis sui incrementis consistere, atque exinde aliquando erupturos esse opinio multorum Rabbiorum, aliorumque *Judæorum* est.

Anno m. 3728. fuit in exercitu *Alexandri Magni* Indus quidam *Calanus* dictus, qui cum ægrotare cœpisset, quod huic nunquam antea contigerat, coronatus floribus ac splendide vestitus more patrio in ignes influit, seq; vivum combussit: plus ideo laudatus à Græcis, quàm voluntarium hoc parricidium merebatur.

SEX.

SEXTA MUNDI
ÆTAS.

Continens annos & gesta ab anno
 conditi orbis 3743 ante *Christi*. 310.
 Olymp. CXVII. an. 2. urb. cond. 442. *Im-*
perii Græcorum primo usque ad an. m.
 4052. *Jesu Christi Registegum*
 in terris nati,

S. Primi progenitores Christi
sti, qui vixerunt sextâ mundi
etate.

ACHIM natus anno mundi 3743
 ex patre Sadoc ante *Chr.* 397.
ELIUD filius Achim natus an-
 no m. 3806. ante *Chr.* 247.

ELEAZAR filius Eliud 3858. ante
Chr. 195. Eleazar iste genuit *Math-*
nem & Pantherem: ex *Mathane* Josephi
 paternam & *B. V. Maria* maternam
 traxit propaginem: ex *Panthere* autem
B. V. genus duxit paternum.

MATHAN filius Eleazari natus an.

m. 3909. ante Chr. 144.

JACOB filius Mathan natus an. m.

3962. ante Chr. 91.

JOSEPH filius Jacobi natus an. m.

4015. ante Chr. 38. desponsatus Be-
atissimæ Mariæ Virgini circa annum
ætatis 37.

Hujus ætatis tunc Josephum fuisse pleriq; Ss.
Patres existimant, contra opinionem S. Epi-
phanij, qui eum octuagenariū fuisse scribit,
quando virgini desponsatus est. Rationes
adfert Toletus. 1. quia si adeo senex fuisset,
Beatissimæ Virginis famæ apud homines
minimè consultum fuisset: si illam ex tam
profecto sene concepisse diceretur, haud
facile id omnes credidissent, & judæi id
ipsum calumniati essent, neque eum pro se-
mine Davidis agnovissent. 2. non com-
mendasset hoc continentiam Josephi,
quemadmodum nunc singulariter commen-
dat, quod ætate tam vegeta & virili virgi-
nitatem constantem & illibatam in ipso
conjugio servaverit; ait enim S. Basilius
orat. 8. de temperantia: *temperantia, qua
est in senectute, non tam temperantia est, quam
quædam incontinentia & libidinis imbecilli-
tas, 3o tam profecta ætas inepta fuisset*
mini-

ministerijs, ad quæ præstanda Deipatre & Christo Josephus à Deo electus. & Virgini per conjugium in adiutorium datus est, ut laboribus suis familiam aleret, Virginem custodiret, peregrè in Ægyptum duceret, convenientius ergo ea ætas assignatur, quæ nec juvenem nimis, neque senem, sed virum maturum, & matrimonio rei quæ domesticæ maximè idoneum constituerit.

Hæc genealogia prout à S. Matthæo descripta est, non tantum Josephi, sed etiam B. V. Mariæ est, in qua recensentur majores & Abavi, utrinque ab Abrahamo usque ad Mathanem ita, ut Maria & Joseph habuerint eundem avum Mathanem, & eandem aviam Mariam, quondam ex tribu Juda uxorem Mathanis. Mathan autem & Maria genuerunt has proles, Mariam, Soben, Jacobum, Annam. Jacobus genuit Cleopham sive Alpheum & Josephum, virum Mariæ, Anna autem Nathani, qui nupsit Heli, id est, Joachimo, genuit Mariam, ex qua natus est Iesus. Itaque Iosephus fuit fratruelis, sive consobrinus Beatissimæ Virginis. Unde Evangelista commodans se consuetudini tum gentium tum judæorum, qui per patres & non per matres genealogias contexebant, genealogiam in Josepho potius, quam in Maria terminare voluit: quo sufficienter

festavit, Iosephum & Mariam contribules
 ejusdemque familiæ esse; quanquam enim
 feminæ apud judæos potuerint nubere
 viro alterius tribus, si tamen ipsæ, defici-
 ente prole masculâ, in hæreditatem patris
 succedebant, debuerunt tunc secundum le-
 gem num. ult. v. 7. nubere viro ejusdem
 tribus & familiæ, ne hæreditas per conju-
 gum ad aliam tribum transiret. Et sic fa-
 ctum est in Maria: cujus parentes Ioakim
 & Anna, cum masculâ prole carerent, ut
 Matthæus supponit tanquam vulgatum
 illo ævo, & notum vel ex fama, vel ex ta-
 bulis genealogiarum & matrimoniorum,
 quæ apud judæos exactissimè servabantur;
 ideo genealogiam Iosephi tanquam ean-
 dem cum genealogia Virginis deducit. Ad-
 dit Cornelius à Lapide ex SS. Patribus,
 ideo quoque non per Virginem, sed per
 Iosephum genealogiam Christi deduci,
 quia per Ioseph, & non per Mariam Chri-
 stus fuit hæres sceptri & solij Davidici: fæ-
 minæ enim jus ad regnum nullum est, quam-
 diu proles masculæ supersunt.

Sed quomodo, inquires, per Ioseph Chri-
 stus fuit hæres regni Davidici? qui tamen
 non erat filius naturalis Iosephi? Respon-
 detur, jure gentium in paternam hæredita-
 tem & jura etiam illos succedere, qui so-
 lus publicæ famæ testimonio filij habentur,

tur, vel à parentibus adoptantur. Quam magis, qui re ipsâ proprius ac legitimus est filius, etsi non coitu naturali, sed supernaturali spiritûs Sancti virtute, maritus prognatus sit ex legitima suâ conjugate, quia enim maritus est caput, ac dominus corporis suæ uxoris, ideo est etiam dominus fructûs, quicumque & quocumque domum modo ex isto corpore legitime procreatur: sicut, qui agri dominum habet, dominus est quoque segetis, etiam illa cresceret in agro supernaturaliter: cum ergo Iosephus habuerit omnia jura veri domini ac patris in Iesum, ut erat homo, & sic vocatur pater Iesu, etiam ab ipsâ Virgine; vicissim etiam Iesus, ut erat prius atque legitimus, etsi non naturalis filius Iosephi, habebat omnia jura in respectu illius, ac proinde etiam jus regni à morte Iosephi. De hac re plura à Augustino lib. 5. in Iulianum cap. 9.

Cognatio D. N. Iesu Christi secundum carnem per Mariam & Iosephum contracta.

ELEAZAR duas proles genuit Mathanem & Batherem.

Linea Pantheris,

PANTHER genuit Bapantherem.
 BAPAN THER genuit Joachimum sive Iosaphatum etiam Heli.
 JOACHIMUS ex Anna genuit Mariam, ex qua natus est JESUS.

MATH
 genuit
 Juda. le
 Anna n
 est Ma
 dictum
 ex qua
 Ex Sa
 Joanni
 Ex Mar

CL
 prima
 dicta M
 mento
 Seco
 40. m
 Galat
 solym
 Te
 dictu
 16. di
 Lebba

Ge
 poste
 recen
 paren
 appel
 mater
 M
 quoa

Linea Mathanis.

MATHAN filius Eleazari & frater Pantheris tres genuit proles ex Maria uxore sua, qua fuit de tribu Juda, scilicet Mariam * Sobem * Jacobum * Annam * Anna nupsit Heli sive Joachimo, & ex his procreata est Maria Mater Jesu. Jacob genuit Cleopham dictum Alpheum, & Josephum, cui nupsit Maria, ex qua natus est Jesus.

Ex Sobem nata est Elisabeth uxor Zachariae Mater Joannis Baptistae.

Ex Maria Mathanis filia nata est Salome.

Linea Cleophae filij Jacobi.

CLEOPHAS sive ALPHEUS sex proles habuit: prima proles Cleophae fuit Salome Matt. 23. v. 1. dicta Maria, uxor Zebedaei, & mater Jacobi cognomento majoris, & Joannis Evangelistae.

Secunda Cleophae proles fuit Jacobus Marc. 15. v. 40. minor dictus Act. 1. v. 13. Jacobus Alphai. Ad Galat. 1. Frater Domini, Episcopus primus Hierosolymitanus.

Tertia proles Cleophae fuit Judas frater Jacobi, dictus initio Epist. Judae. & Act. 1. v. 13. & Luc. 6. v. 16. dictus etiam Thaddaeus Matt. 10. v. 3. alias Lebbeus.

Genealogia, quam texit S. Lucas per posteros Nathan, qui fuit filius Davidis, recenset stirpem paternam Mariae, scilicet parentes Ioachimi (sive Heli, ut Graeci appellant) sicut Matthaeus recenset stirpem maternam seu parentes Annae.

Meminit S. Lucas inter majores B. V. quoad paternam propagationem alicujus, qui

qui vocabatur *Ianne*, & filius erat Iosep
 filij Mathathia; de hoc Ianne refert Gene
 brardus, fuisse ultimum principem de domo
 Iechoniae, & sub initium regni Antiochi
 Epiphaniis semet ipsum interfecisse, eo
 quod videret à regibus Syria oppressam fa-
 milia suae libertatem; ideoque illius opes
 ab Epiphane fisco regio ex arte addicta
 esse, & hinc familiae Christi accidisse tan-
 tam accifarum opum, & plebeis sortis te-
 nuitatem, per posteros ad Christum usque
 propagatam.

S. 2. Pontifices Hebraorum.

XLII. SIMON I. dictus etiam *Pr*
seus cognomento *Justus*, fili-
 us Onia propter sollicitudinem, in
 Deum & religionem, & pronam in
 suos cives clementiam: gubernatus
 ejus turbis caruit, quia successores
 Alexandri Magni civilibus bellis im-
 plicati fuerunt. Præfuit annis 37. a-
 que ad annum m. 3765. ante Christum

XLIII. ELEAZARUS filius Onia
 & frater Simonis Justi, pontificatus
 assumpsit, cum Onias filius Simonis
 adhuc parvulus erat, & postea lib

Ptolomæo Evergete modò Pontifex factus est, Eleazaro & Manasse Pontificibus interjectis. Pontificatum suum memorabilem fecit liberatione captivorum Judæorum, quos Ptolomæus Lagi in Ægyptum abduxerat, quorum singulos 120. drachmarum lytro redemit: erant autem captivorū 120000. sub hoc etiam Pontifice versio scripturarum per LXX. interpretes facta, & singulari curâ ad felicem exitum deducta. Sedit annis 32 usque ad annum m. 3797. ante Chr. 256.

XLIV. MANASSES demortui Eleazari patruus: de rebus ejus gestis nullibi fit mentio; præfuit annis 9. usque ad annum m. 3806. ante Chr. 247.

XLV. ONIAS II. Simonis Justi filius, amisit patrem infans, & pontificatu primò ab Eleazaro tutore, postmodum à Manasse patruo exclusus est: cui denique senex surrogatus ita præfuit, ut dignitas collata seriùs, non inju-

injuria fortunæ, sed animi parvipotentis
fuisse videatur : totus enim pecuniæ
colligendæ incubuit, adeo quidem,
ut etiam Ptolemæo Evergetæ usita-
tum 20. talentorum argenti annuum
tributum denegare ausus fuerit; que
res cum ad gentis universam pervenire
em tenderet, eamque rex per legatos
severè minitaretur, nihil tamen mo-
tus est, sed periculum omne in popu-
lum & legatum Josephum sororis sue
filium rejecit. Præfuit annis 14. &
factus fere centenarius obiit anno m.
3819. ante Chr. 234.

XLVI. SIMON II. plurimum vices
amicitiâ Antiochi Magni; templum
Hierosolymitanum instauratum alti-
tudine duplici, & munimine firmavit
cumq; gentis curam principe dignam
gereret, urbem contra calum sibi
& obsidionis pericula fortiter con-
munivit: præfuit annis 25. usque ad
annum m. 3846. ante Chr. 207.

XLVII. ONIAS III. filius Simeonis,
in omni genere virtutum & pietatis

is exercitatusissimus fuit : sedit annis 36. usque ad annum m. 3882. ante Chr. 171.

Fuit iste Onias tum *Arco* Spartano regi, tum *Seluco* adeo in amoribus & veneratione ob insignem virtutem, ut ab illo in amicitiam sollicitaretur: à *Seluco* autem, hujus Pontificis amore præcipue & æstimatione, sumptus ad sacrificia necessarij è regio fisco penderentur. In hac felicitate annis multis peractis orta est ex levi contentione de rationibus fori summum dissidium *Oniam* inter & *Simonem* quendam de tribu Benjamin, qui alicui officio in templo præfectus erat, & ed usque adversus *Oniam* invidiæ & vindictæ stimulis agitari cœpit, ut, cum opportuniorem nocendi occasionem non inveniret, sacrum ararium (in quo præter viduarum & pupillorum, etiam *Ioannis Tobiaz F.* depositum asservabatur) *Apollo* nio Cælesyriæ & Phœnicæ præsidi proderet. A quo cum rex edoctus, & pensionem annuam in sacrificia negasset, & per *Heliodorum* quæstorem suum pecuniam illam depositam fisco adjudicasset: *Onias*, quod unum poterat, cum gente universa ad vota & preces confugit, & hæc panopliâ ita vitæ, ut *Heliodorum*, qui protervè ad adyta pergebat, prodigio in vitæ periculum coniectum

jectum, iterum precibus suis restituerit, ad regem suum reversus præclari testimonio confessionem de judæorum religione deposuit.

Cumque ne sic quidem Simon à criminibus absterritus esset, ferentque à consanguineis hujus Simonis quotidianæ rudes, ad controversiam componendam, Onias ad regem iter suscepit, quo interea defuncto, novâ calumniâ apud successorem Antiochum Epiphanem à lalone traxe accusatus est, & pontificatu regis sententiâ abdicatus, Itaque vim veritus ad Alylum Antiochiam fecus Daphnen se recepit, ubi cum aliquamdiu extra pericula commoratus esset, auditis Menelai rapinis ita sollicito zelo exarsit, ut publicè eas argueret, quod dum homo facinorosus ulcisci omnibus modis satageret, occultâ fraude & pectore Andronico purpurato conficiendum tradidit. Andronicus itaque juramenti religione evocatum Oniam tam nequam, tamque crudeliter peremit, ut vel ipse Antiocho lachrymas mors Oniæ & simul in dictam exprimeret; mox enim Græcis in ci religionem violatam esse infremmentibus rex quoque ipse inflammatus particula continud purpurâ exutum, vestibus laceratis per urbem ad eundem locum, ubi Onias in Oniam perpetraverat, educi, & in

interfici imperavit anno mun. 3882. ante
Chr. 171.

De Heliodoro, qui thesauros templi
sublatum venerat, refert scriptura, quod
templum subeunti Angelus apparuit in-
signis ornatu splendido, armis auro ruti-
lantibus, vultu minax, cuius equus in He-
liodorum insurgens, anterioribus unguis
impulsus in terram prostravit: prostratum
autem duo juvenes invaserunt insigni glo-
ria & decore fulgidi, qui plagas utrimque
ingererant sine cessatione, donec famuli
Heliodorum suum multâ circumfusum cali-
gine rapuerunt, atq; in sella gestatoriâ po-
situm, extra Gazophylacium portaverunt;
quem mutum jacentem Onias oblato sacri-
ficio sanitati restituit; & didicit sacrilegus
raptor à castigatoribus Angelis Dei veritatem
predicare.

Oniâ per nefas depulso & exu-
tante, pontificatum per nefas occu-
parunt tres successive Pseudo-ponti-
fices qui sequuntur.

XLVIII. JASON Pseudo-Ponti-
fex, appellatus etiam Jesus adulationibus:
in amicitiam Antiochi Epistatani, & simul largitione 500. talentorum
in pontificatum, furis ad-

K

in-

instar & latronis irrepsit, superius
 adhuc Oniâ fratre suo. Quo in
 nere cùm totus regi, ne quicquam De
 serviret, patriæ religionis desertor
 impius transfuga factus, Græcos mo
 res & errores simul inexit; Gymnasia
 Græcum sub ipsa arce condidit; Ty
 riorum quinquennales ludos Hæc
 lis pecuniâ adjuvit: regem ab Ægy
 ptia expeditione ad urbem dehect
 tem cum funalibus & falsis accla
 mationibus excepit; pro remunera
 tione autem præsidium gentium ve
 luti compedes recepit, & totum populum
 suo acerbam servitutem attraxit. Quo
 re averfis suorum animis, & patre
 etiam divinâ Nemese repetente,
 à fratre suo Menelao everlus,
 pontificatu dejectus est. Veritas
 de, ne in manus Menelai incidere
 exul ad Ammonitas confugit; inde
 que ad Antiochi alteram in Ægypto
 expeditionem commoratus, cum
 interitu hujus rumor falsus in
 set, copias collegit, urbemque

provi
 genti
 cum
 Men
 moni
 ter in
 bum
 alter
 nifex
 dæm
 spe
 inop
 neris
 stitu
 X
 erat
 niam
 ficat
 talen
 prom
 man
 fex e
 nit, f
 pavit

proviso adortus occupavit, factâ ingenti civium strage; arcem autem cum occupare non posset, in quam Menelaus se receperat, ab Ammonitis redux exclusus est, & atrociter insuper apud *Aretam* regem Arabum accusatus, cum nullibi tutò consistere posset, impius proditor & carnifex, ad Ægyptios, & inde ad Lacedæmonios profugit; ubi minimè pro spe sua exceptus, omnibus rebus inops tandem mortuus est, omni funeris honore & patrio sepulchro destitutus: anno m. 3882. ante Chr. 171.

XLIX. MENE LAUS, missus hic erat à fratre ad Antiochum, ut pecuniam ei ferret; qua in legatione pontificatum emit sponcione trecentorum talentorum, supra tributum à Jafone promissum. Acceptis igitur à rege mandatis (quibus loco Jafonis pontifex esse jubebatur) Hierosolymam venit, fugatoq; fratre pontificatum usurpavit, *nihil dignum habens Sacerdotio,*

Ka

an.

animus verò crudelis tyranni illi & fo-
 bellis iram gerens: quam mox patefecit
 omnigenere rapinarum, cives ad Ethio-
 nicas superstitiones adigens, & reli-
 ctantes sanguine & opibus exhaustus
 ens: cum verò etiam post tantas rap-
 pinas pecuniâ nihilominus destitueret-
 retur, tam ipse, quàm arcis præfectus
Sostratus dignitate exuti sunt. Post
 quæ aurea vasa è templo deperula-
 tus est, hisq; *Andronicum* præfectum
 corruptum, in *Onia* fratris cædem im-
 pulit, & novo scelere *Lysimacho*, quem
 successorem acceperat, sacrilega ad-
 iuvit; ideoque apud regem cubum
 dicere iussus per *Ptolomæum* quendam
 tum absolutionem sui, tum adverte-
 riorum suorum supplicium impetra-
 vit, & mox cæteros quoq; purpura-
 tos largitionibus aggressus pontifici-
 tum recuperavit. Quo tempore etiam
 otio securè indulget, subitâ Iulianæ
 irruptione grave salutis discrimen
 edit, & in arcem elapsus, Antiochum
 ab expeditione altera *Ægyptiacâ*

versum in urbem fremebundum reci-
pit, eique ad immania scelera ducem
& adiutorem se præbet.

Quæ res cum Asmonææ gentis
principes, quos Machabæos appella-
mus, in justum furorem concitasset
(unde longa bellorum & malorum
series concatenari cœpit) suadente
Lysia, ab Antiocho tanquam fax &
incensor malorum merito supplicio
peremptus est.

Memorant historix ductum esse Bœtes-
am, ubi turris erat 50. cubitorum plena
cineribus, quæ machinam habebat in sum-
mo versatilem, undique in cineres decli-
vem; ibi eum, qui damnatus esset sacri-
legij, aut magni alicujus criminis deicere
consueverant, ut cineribus vivus intumu-
laretur; & hoc supplicium denique obtigit
Menelao impijssimo prævaricatori, anno m-
1892. ante Chr. 161.

LX. LYSIMACHUS frater Jaso-
nis & Menelai, quo exauctorato pon-
tificatu & templo, ejusdem potitus
est; nec annum tyrannide hic exple-
vit, & à populo furente obrutus est.

K 3

Cum

Cum judæis intolerabilis videretur eja
 in sacra & profana grassandi libido, quam
 frater Menelaus multum consiliis impius
 accendit, & ferociorem effecit, armati in
 eum insurrexerunt: Lyfimachus verò vi-
 cissim civibus tria millia militum opposuit
 cum duce quodam sene, sed amente, quem
 nonnulli *Araunum* vocant; cives autem ex-
 hausti bonis, majoribus animis & viribus
 restiterunt, & in cohortes iniquas lapides,
 fustes, cineremque projecerunt, easque
 multis cæsis, pluribus vulneratis, aut ex-
 cæcatis expulerunt; quin etiam captus, ad
 sacrum ærarium Lyfimachus interfecit, ut
 intelligeretur ex loco mors, propter sa-
 crilegium potissimum irrogata. Lyfimacho
 interfecto, iterum Menelaus fraudibus &
 adulationibus suis pontificatum adiit, eoque
 perempto Alcimus successit.

LXI. ALCIMUS alio nomine
 JACIMUS, postquam pontificatum à
Demetrio Sotere muneribus emisisset, à
Bacchide cum exercitu Hierosolymam
 reductus est, ut inde Judam Macha-
 bæum, verum pontificem, & populi
 ducem eijceret. Ibi violentarum pro-
 mò machinationum contra *Alcimum*
 sperato successu frustratus, & à *Bac-*
chide

ebidē discēdente copiarum partem
 praesidij causā secum retinere per-
 missus, ad fraudes se convertit. Cle-
 mentiam erga omnes propensam si-
 mulat; in congressibus comem se
 praestat & facilem; atque pluribus
 jam ad eum confluentibus, mox ite-
 rum apertum furorem exerit, & com-
 prehensos eos, qui Judæ Machabæi
 partes sequebantur, immanibus sup-
 pliciiis excarnificat, Neque tamen
 in Ecclesia delenda quicquam profi-
 cit, Judā talionem in ipsius compli-
 ces fortiter reddente. Igitur novas
 suppetias militares à *Demetrio* implo-
 rat & impetrat, duce *Nicanore*, quem
 Judas felici prælio quidem devicit,
 contra Bacchidem tamen bellum fir-
 mioribus copiis instaurantem succu-
 buit. Rebus sic confirmatis, Alcimus eā
 partem templi, quam sanctorum va-
 tum ædificium appellabant, sub-
 ruere incepit: sed morbo repentino
 præventus est, ita ut ore obstructo
 totus sideratus, neq; loqui, neq; te-
 stamen-

stamentum condere potuerit, brutio
instar, maximo cum dolore vitam
niverit: anno m. 3894. ante Chr. 159.

LXII. MATHATHIAS filius Jo-
ANNIS, sacerdos ex filiis Joarib verus
& legitimus Pontifex: non heredi-
tariâ successione (hæc enim per Pleu-
do-pontificum tyrannidem interrup-
pta erat) sed populi acceptione, vel
communi electione, quæ contigit an-
no m. 3888. ante Chr. 165.

Erat hic annus quasi crisis Iudæica xpi-
tudinis, quæ hætenus velut ad summum
ascenderat, nunc modicis levamentis co-
walescere incipientis. Cujus occasio fuit
adventus præfectorum regis Antiochi, qui
in oppido Modin cogebant judæos idolis
sacrificare, quod ansam dedit Mathathia
cum quinque suis liberis Joanne, Simone,
Iuda Machabæo, Eleazaro & Ionathæ ab An-
tiocho ejusque præfectis deficiendi. Scri-
bit autem Iosephus Mathathia proavum
Assamonaum dictum esse, cujus nomen pro
modum ad familiam Machabæorum transiit.

Veri similis conjectura multorum est, quæ
id nomen, à dignitate profectum censent,
ut sit Ægyptium HASMONAI, quod est
Maga-

Magnates sive *Principes*. MATHATHIAS porro
 elapsus Hierosolymis in sua civitate Modi-
 no degebat, in quam missus praefectus, aut
Euchides aut *Apelles* diadus, edictum impi-
 um regis propoluit Modinitis; id non mo-
 do contempsit bonus senex, sed & iudaeum
 publice sacrificantem idolo trucidavit, eo-
 demq; impetu sancto, & a Deo concitato,
 velut alter Phinees, Zelator gloriae divinae,
 filiorum suorum agmine cinctus, populum
 ad religionis defensionem vocavit, ac pri-
 mum cum viris Deo vero servientibus ad
 loca deserta secessit. Quosdam eorum in-
 secuti regij duces die sabbathi non resi-
 stentes interimunt. Quod cum ad ultimam
 gentis perniciem vergeret, MATHATHIAS su-
 mus jam arbiter religionis pontificia usus
 potestate & auctoritate, edixit, ut hoc quo-
 que die iudaei resisterent invadentibus:
 quod deinceps gloriose atque fortiter Ju-
 daei praestiterunt; samam passim dein vulgata
 undiq; ad Mathathiam confluerunt, inter
 quos numeratur imprimis synagoga Assy-
 dazorum, quae erat virorum religiosorum
 familia (quales etiam *Esseni* erant in repub-
 lica iudaica, non tantum viribus, sed etiam
 sanctitate pollentes) tum alij etiam viri
 boni & gloriae divinae studio accensi, tanto
 numero, ut brevi exercitum conficerent.
Reverseruntque peccatores in ira sua, scilicet
 K 5 judae-

judæos apostatas occiderunt, præter eos qui
 fugerunt ad nationes infidelium, ut evaderent,
 & percusserunt viros superbie, id est, præco-
 etos, & destruxerunt aras cum idoli suis, &
 circumciderunt pueros incircumcisos, qui
 quot invenerunt in sinibus Israël. Hæc dum
 strenuè agerentur, appropinquarunt dies
 Mathathie moriendi: igitur exhortatus fi-
 lios suos ad strenuè propugnandam religio-
 nem patriam, disposuit domum suam, & reli-
 quias publicæ judæorum, bellique ducem & simul
 Pontificem illis constituit *Iudam Machaba-*
um, cui consiliarium adjunxit *Simonem* ni-
 tu majorem: denique paternâ & pontificâ
 benedictione impertitâ obdormivit & ap-
 positus est in sepulchris patrum suorum in
Modin: & omnis Israël planxit eum plan-
 ctu magno.

LXIII. JUDAS MACHABÆUS
 verus & legitimus Pontifex, cujus au-
 spicijs judæi non solum respirare, ut
 proximo anno sub *Mathathia*, sed flo-
 rere etiam, hostibusque suis terrere
 esse ceperunt.

Nomen MACHABÆI, ut Hebræi & lati-
 ni passim tradunt, inde accepit, quod belli
 sacram contra infideles tesseram accepit
 illud Mosis (devicto Pharaone) concin-
 tis exod: 15. v. 11. *Mi Camocha* *Basilin*
bræ

leva, id est, *quis similis tui in fortibus domine*? ideoque initiales horum verborum literas brevitatis studio vexillis suis inscripserit, quæ suppositis punctis vocalibus in unam dictionem conflata faciunt MACHABELI ut MACHABI sit quasi idem, quod MICHAEL: *quis ut Deus*.

Huic Machabæo, pro patria lege contra barbaros accincto, universa militavit natura, Angeli armis, aer spectris, somnus prælagijs: mortuos etiam auxiliarios sortitus est: siquidem ab Ozia pridem defuncto animatus, & armatus à Jeremia est: cui & ipse Deus centuriatus, fulmineâ manu sese reluti fecialem præstitit: Epiphanem solo nomine exterruit; Eupatorem exarmavit pugnando: Demetrium etiam occumbendo exagitavit. Nicanorem trium regum prætorem, ter insurgentem, primo congressu nudavit, secundo fugavit, tertio occidit. Apollinem, Leonem Ptolomæum, Gorgiam, Timotheum, fulminis instar percussit. Octoginta millia sub Lybia; centum quindecim millia sub

Anti-

Antiocho; centum viginti millia su-
 Timotheo, exigua manu superavit, &
 Galaatarum urbes incendio dele-
 vit; Maspham ferocem, contrucida-
 tis maribus, eviravit; Caspium mon-
 tibus, Carnionem situ, Ephronem ci-
 vibus optimè munitas urbes subegit;
 Jerusalem septies propugnavit, &
 quater triumphans ingressus est; Jop-
 pitarum, Jamnitarumq; malefida ne-
 valia succendit, & Pharum fecit victo-
 riarum suarum luce longè lateq; et
 fulgurantem, pro aris & focis bella-
 tor invictus, & incomparabilis trium-
 phator, aded in omnibus confidit
 tenax victoriæ, ut nequidem in ultima
 pugna contra Bacchidem, quanquam
 hostilibus armis occumbens, eam his-
 ti suo & inimico Nominis Dei con-
 cesserit: ita enim pugnavit, ut cum
 octingentis viris, non solum totam
 diem in aperto campo restiterit, sed
 ginti duobus millibus militum, sed
 robur ipsum hostilis exercitus contem-
 verit, fuderit, fugaverit, & deniq; de-
 luit.

sus ipse, victoriam sanguinis sui generosi rubricâ, solenniore festo celebrandam, transcripserit, postquam sexennium victoriis implevisset usque ad annum m. 3894. ante Chr. 159.

LXIV. JONATHAS Judæ suffectus est, ne oves sine pastore morsibus luporum paterent. Suscepitq; Jonathan principatum & pontificatum, cum nulla esset ambitio de successione: res enim erat non tam honoris, quam oneris, gravissimique periculi. Qui enim metu Judæ vel latebant, vel pietatem tantum simulabant, illi nunc impudè volitare, impietatem ostentare, hostique sese adjungere audebant. Bacchides quoque veluti lupus rapax, pastore percusso, ferocius nunc perdendi libidine bacchabatur, Alcimus etiam opinione suâ summus sacerdos, reipsâ fidei desertor & sicarius improbissimus, pontificatum sibi firmare visus est, prostrato Judâ Machabæo cum fratribus duobus Joanne & Eleazaro (quorum hic ab elephan-

phanto, alter à latronibus infidiose
 oppressus) Inter has adeo dubias sortis
 procellas, Jonathæ prudentia Judai-
 cæ reipublicæ clavum feliciter mo-
 derata, sustinuit & superavit tempe-
 states: æstimatis enim hinc & illinc
 viribus, semper applausit fortiori;
 junctus Demetrio contra Alexan-
 drum; fortiori facto Alexandro, jun-
 ctus est contra Demetrium: versâ
 aleâ, junctus iterum Demetrio, con-
 tra Alexandrum. Cùmque pruden-
 tiam & fortitudinem Jonathæ pro-
 carentur omnes amasij bellicæ tot-
 tunæ, jungi cœpit Antiocho contra
 Demetrium, iterumq; Tryphoni con-
 tra Antiochum: sic, callidus heros
 Jonathas, inter præsentem hostem &
 futurum in omnia sibi suisque provi-
 dus & cautus, veluti fluctus pellitur
 fluctu, sic alterum hostem altero tra-
 hit, & aliquid semper ex utroque de-
 libavit. Deniq; tamen expertus est
 cæcam esse politicorum sapientiam
 & gentium nuspiam inveniri, qui om-
 nibus

nibus horis sapiat. Tryphon enim Græcâ fide receptum Jonatham, vinculis tandem suis constrinxit, & unâ cum filijs interemit. Anno m. 3912. ante Chr. 141.

DIODOTUS TRYPHON cùm pupilum suum decennem Antiochum regno exuere decrevisset, veritus sibi à Ionatha viro forti & iniquitatis inimico, eum Scythopolim invitavit, adfuit hic sed cum quadraginta hominû millibus, quibus perterritus Tryphon, qui statuerat vi agere, eum dolo perdere proposuit; suadet igitur ei dimittere exercitum, & cum paucis venire Ptolemaidem, quam ei traditurus erat. Remittit copias suas Ionathas imprudenter, missis tantum duobus millibus in Galilæam, ipse mille stipatus cum Tryphone Ptolemaidem ingreditur; verum statim clausis portis datus est in vincula, comites ejus cæsi, missique equites, qui dimissos in viâ cæderent. At illi admoniti de periculo suo, ita se paratos ad ultionem commilitonum suorum, & ad prælium ostenderunt, ut visi sint dimittendi, tanquam viri desperatæ audaciæ, & à quorum parte stare posset victoria. Fraudi huic fraudem alteram annexuit malignus, & dolosus
Try-

Tryphon: cū videret, quōd Marte aperto non posset, totum Mathathie reliquum germen tollere, spondit iudæis dimittere Ionatham, quem in vinculis secum trahebat, si centum talenta fisco debita persolverentur, & duo filij Ionathæ obsolescerentur. Simon, qui jam in pontificatum & ducatum pro Ionatha suffectus erat, prævidebat quidem fraudem, veritus tamen maledicorum linguas, à quibus avaritiæ accusari posset, pecuniam & obsolescentiam misit. Verū perfidus Tryphon retinuit omnia, & paulò post in oppido Baccanæ Ionatham & filios interemit: quorum corpora ad sepulturam non negavit, sumptibusque magnificentissimo funere elata, trinitissimo Simonis solatio, sed hoc tēpore necessario.

LXV. SIMON quintus Mathathie filius post Ionatham electus à populo, dux simul & Pontifex, statim solertia magnā publicæ rei providere cepit, absolvere murorum instaurationem, Joppem periclitantem novo firmo præsidio, seque modis omnibus communitate; & cū videret Tryphonem regem Syriæ declaratum esse (per dolum sublato Antiocho pupillo)

Demetrium transijt, eumque tanquam legitimum Syriæ regem, cum muneribus per legatos salutavit. Gavisus hæc legatione mirum in modum Demetrius (cò quòd sibi per hæc amicitiam & societatem cum judæis spes magna affulgeret redeundi in Syriam & sua recuperandi) honorificè Simonem, gentemque totam in fœdera & sociam admittit, & multa, quæ liberaliter promisit, tam fideliter præstitit, ut deinceps Israëlita jugum gentium excusserint, factique sint regum Syriæ non subditi, sed amici, ab omni tributo liberati. Et fortunæ judæorum, quæ in morte Jonathæ & filiorum ejus, ac mille insuper primariorum civium luctuosâ strage, pene desperatæ erant, rebus terrâ, marique belli & domi, in acie & in templo, ubique præclare gestis, in statum non solum quietum, sed etiam florentissimum Dei benignitate conversæ sunt, quem tamen felicitatis pedissequa invidia mox pessumdare conata est; Ionathâ

nathâ anno pontificatus sui octavo ad annum m. 3919. ante Chr. 134. proditoriâ cæde sublato, à genero ambitioso & invido.

PTOLOMÆUS filius Anobî Simonis gener, à quo præpositus fuerat Jerichontinæ provinciæ, cum divitiis abundaret, proprio nomine regionem obtinere flagrabat, æstu ambitionis accensus, itaque Sacerum suum Simeonem cum filijs duobus Juda & Mathathia, dum hanc provinciam lustrat, in munitione Docho, quæ erat in Jericho, convivio fraudulento excipit, absconditis sicariis: cum quibus, ubi convivia bibissent aliquando laxius & lætius, matus irruit, & sacerum senem, candidissimum pontificem, cum duobus filiis, & aliquot famulis interficit, statimque de perpetrato scelere regem *Sadatem* certiores facit, potens ab eo exercitum in auxilium, ut eam regionem omnem Judæorum cum civitatibus eorum traderet in manus. Ex quo patet patrati sceleris conscium & compertum fuisse *Sadatem*, sed & in Gazam miseram emisit, ut tollerent Joannem, & Hierosolymam occuparent submissis milite: sed præmonitus Joannes eos interfecit, & Hierosolymam conservavit.

LXVI. JOANNES HYRCANUS

Simonis filius, Mathathiaæ nepos, post susceptum pontificatum obsidere paricidam Ptolomæum aggressus est: sed matris verberibus & cruciatibus quibus impius Ptolomæus affinis, eam in conspectu Joannis supra muros excarnificari jusserat, commotus, obsidionem sustulit. Inde Antiochi Soteris bello vexatus, & infestâ obsidione Hierosolymis pressus, & ad deditionem eâ moderatione invitatus est, ut solutis regi 500. talentis & munitionibus dejectis, hunc ad bellum Parthicum sequeretur: quod factum est eo eventu, ut Antiochi interitus ipsi fieret occasio ad rem feliciter gerendam, & regnum amplificandum. Cum enim duce Indate profligato & Pentecostes sacros dies progredi ulterius cum Antiocho detrectaret; & ille nihilominus bellum urgendo, in prælio occubisset, Joannes mox Syriam populabundus invasit, recuperavit urbes judæis detractas, destruxit

tem-

templum in Garizim, subjugavit Iudeos, & ad circumcisionem adiecit Romanos, & Alexandrum Zebidem foedere sibi junxit, Samariam oblatione annuâ captam solo & quatuor ductis torrentibus, ut horum eluvione vestigium nequidē oppidi superesset. Pontificatum suum gessit usque ad annum m. 3950. ante Chr. 107, & mortuus est, tribus præcipue rebus signiter fortunatus, nempe principatu gentis, pontificatu, & futurorum prælagitione. Etenim filium suum Antiocho Cyziceno victoriam ab Samariam cœlesti voce denuncians, populo eodem die indicavit, & principatus eorum fata prædixit. Hæc ilios reliquit ex Alexandra susceptos Aristobulum, Antigonum, Alexandrum, Absolonum, & alium quemdam anonymum.

LXVII. ARISTOBULUS L. post Joanni Hyrcano successit in Pontificatu & principatu, quem in regno ille mox commutare ausus, regem

diademate assumpto nominari primus
 iubet: cum fratre Antigono eandem
 dignitatem communicat: matrem au-
 tem dominatūs partem postulantem
 & prætendentem quòd eandem con-
 cessisset maritus Hircan, necat ambi-
 tiolus parricida, & fratres cæteros,
 qui matri adhæserant, vinculis con-
 stringit. Nec diu Antigono commu-
 nicatā dignitatis benevolentiam præ-
 stat, sed per calumniam regni affecta-
 ti ab invidis accusatum, & Alexandrā
 uxore suā, quæ etiam Salomes dicta
 fuit, facem subdente, per satellites e-
 medio tollit. Unde immanium scele-
 rum conscientia pressus, morbo, eo-
 dem in loco correptus, quo fratrem
 extinxerat, inter acutissimos corporis
 & animi dolores, cum sanguine ani-
 mam simul evomit, primo anno re-
 gni ad annum m. 3951. ante Chr. 102.

LXVIII. ALEXANDER JAN-
 NÆUS dictus etiam JOANNES II.
 filius Hyrcani & frater Aristobuli,
 quem statim Salome demortui re-
 gis

gis uxor, ætate & modestiâ cæteris præcellentem, vinculis carceris solutum sibi matrimonio coniunxit, duorum fratrum facta successive coniunx & regina. Eum pater Hyrcanus oderat, quia huic, pro aliis duobus liberis, Aristobulo scilicet & Antigono oranti, Deus exhibitâ in somnis effigie coronati Jannæi, indicat successorem fore in regno, ideoq; innoxium summo odio prosequi cepit, nec aspectu dignaretur, sed in Gallilæa procul à suis oculis nutriendum curaret. Is sui principatus innoxium fratrem suum (nomen à Josepho dicitur) tacetur) insidiantem regno intus mit: alterum autem Absolonum dicitur, privatâ contentum vitâ, in deliciis habuit. Rebus domi contentus, Ptolemaidem obsedit, obsedit verò Lathurus Ægyptius operam tulit. Coëgitq; Jannæum obsidionem tollere; conversus igitur ad fratrem Jannæus cum Lathuro fectè peritur, clàm autem Cleopatram

Lathurum excitat, ob quam perfidi-
am fortissimo exercitu à Ptolomæo
sive Lathuro oppugnatus & victus
est, amissis suorum triginta millibus,
sic Deo perfidiam vindicante; auxi-
liaribus tamen copiis à Cleopatra re-
dintegratus, grassatorem Lathurum
scdè Judæos ferro & igne depopu-
lantem iterum ejecit, variisq; urbibus
subactis rem Judaicam plurimum au-
xit. Sed nescivit vir immoderatus
uti fortunâ suâ: quam laudem gesto-
rum meruisse videbatur, eam crude-
litate & perfidiâ iterum extinxit.
Postquam alternantibus victoriis &
cædibus, bella bellis multa innexuit,
set, æquè cum gentibus extraneis,
quàm cum domesticis & civibus. Fe-
brim quartanam ex ebrietate contra-
xit, quâ integro triennio confictatus
tandem occubuit, per 27. annos mag-
nâ crudelitate administrato Pontifi-
catu usque ad annum m. 3978. ante
Chr. 75. reliquit post se filios ex Alex-
andra

andra susceptos Hyrcanum & Antiochum.

De Jannæi crudelitate refertur, quod in bello, cum civibus gesto, 50000. peremerit: cuius belli incentores fuerunt Pharisæi, qui capitali odio à Jannæo, & à parte ejus Joanne dissidebant.

Judæorum, (qui auxilio Demetrii adversus Jannæum bellum gesserant) in Bethouia expugnata octingentos cepit & Hierosymam adduxit, ibique facinus inhumanissimum commisit: epulans enim cum concubinis excelsiore loco, unde prospectus patebat, ad octingentos iussit crucibus affigi, & in conspectu ad hoc venturum, jugulari uxores cum liberis propter quam crudelitatem THRACIUM cognomen apud Judæos obrinuit.

Perfidia simul & crudelitatis barbarum argumentum dedit in Gaza, quam per Lyfimachum deditione acceperat: in hanc primo pacatus ingressus, deinde in civem milites immisit permisa sævienti licentia, quâ passim Gazei (quamvis non inulsi) trucidabantur, alij verò desolatas præter ædes incendebant, ne hostis prædâ potiri possent, quidam etiam suis met manibus uxores & liberos interficiebant, ne in civitate abstraherentur Senatores. numero

quing
runt,
urbs t
rorum
larum
D
gnum
enim
major
teltate
anno
autem
cipen
lagax
leos
minur
dolo &
cano
randi
gnum
genti
Arme
gressu
nique
ra, re
tâs ti
conju
LX
xand
prim

quingenti in templum Apollinis confugerunt, quos omnes jugulari iussit Jannæus: urbs tota facta est civium, uxorum, liberorum, & cujuscunq; sexus & fortis incolarum sepulchrum.

Defuncto Jannæo, cœpit apud Judæos regnum à pontificatu separari: Alexandra enim Jannæi vidua pontificatum Hyrcano majori natu filio permisit, ipsa autem potentatem sibi regiam cum regno servavit anno m. 3979. ante Chr. 74. Aristobulum autem filium natu minorem constituit principem militiae * Mulier fuit ingeniosa & sagax, sed improvida in hoc, quod Pharisæos sibi nimium arrogare passa sit, hominum genus malitiosum & concretum ex dolo & fastu. Hos sanctiones à Joanne Hyrcano abolitas revocare, & sævire in Alexandri amicos permisit: cæteroquin regnum ita administravit, ut etiam vicinis gentibus terrori esset: * TIGRANEM Armenum ex regno Syriaco Iudæam ingressum, muneribus & pecuniâ avertit: denique anno m. 3981. ante Chr. 72. mortuâ, regnum Hyrcano tradit, & pontificatus tiaram cum regio diademate iterum conjungit.

LXIX. HYRCANUS filius Alexandri Jannai ex Alexandra genitus: primò Pontifex tantum, postmodum à mo.

à moritura Alexandria etiam rex
claratus, quam dignitatem non
retinuit; cùm enim esset homo pro-
pter segnitiam rebus administran-
dum idoneus, statim ab Aristobulo
fratre bello appetitus est, & ad
chuntem victus consentire debuit
foedus, ut ipse pontificatus & divitiis
contentus viveret, regnum autem
Aristobulo cederet.

Hæc fortunæ mutatio non modicum
ba & noxia viro ignavo fuisse, non
patri Idumæi, quem familiariter
perniciosis consiliis obtemperasset
pater enim genere Idumæus, humilis
& factiosus, ideoq; plurimum in
stobulo, Hyrcanum concitavit in
suasitque, ut si vitæ suæ consulere
ad Aretam in Arabiam fugeret
Aretæ suasit, ut eum quasi legitimum
Hierosolymis restitueret, pactus
urbes à Iannæo ereptas Arabibus
Aristobulus igitur Hierosolymam
litur, & obsidetur in templo, sed
Syriæ præses, qui tunc agebat
300. talentis ab Aristobulo in auxilium
ductus & emptus, Aretam facere
& facti sunt Hyrcanus & Antipater

bulo subditi. Verum ad superius tribunal,
 ad Pompejum scilicet, sese converterunt,
 qui fratres ambos Hyrcanum & Aristobu-
 lum de regno disceptaturos Damascum
 erocavit; ubi damnata Aristobuli violen-
 tia, utrumque fratrem apud se manere jus-
 sit, donec bellum cum Nabathæis conse-
 cisset. Sed Aristobulus fugit in Iudæam
 quem cum exercitu Pompejus insecutus
 est, Hyrcano & Antipatro ad id stimulantibus.
 Facti poenitens Aristobulus obviam
 occurrit Pompejo, & pecuniam pollicetur,
 & donec eam numeret, retinetur in vincu-
 lis. Sed pecuniam negarunt cives. Quare
 Hierosolyma obsidetur, & ab inimicis Ari-
 stobuli tandem Pompejo traditur: sed à cor-
 datioribus multis templum occupatum,
 atque contra Pompejum aliquamdiu fortiter
 defensum, donec illud à Romanis die
 sabathi captum est magnâ strage civium
 elicâ. Templum ingressus Pompejus sa-
 cræ supellestilis nihil attigit (scribunt ta-
 men aliqui, templi pecunias ab eo direptas
 esse) deinde Hyrcano redditus est Pontifica-
 tus: auctores belli securi percussi: præter
 Antipatrum, cruce, quàm securi dignio-
 rem. Hierosolyma facta Romanis stipen-
 tharia, ita, ut intra breve tempus pendere
 debuerit 10000. talentorum, id est 60, ton-
 nas auri; ejus muri everfi, Iudæa in pro-
 vin-

vinctæ formam redacta, iussuque proprio parere præfidi, & ne temen belli relinqueretur, Aristobulus cum duobus filiis, Scylliabus totidem, Romam abductus est.

Proles Aristobuli quas ex filia Antipatri sui suscepit, fuerunt ALEXANDER ANTIGONUS, ALEXANDRA & alia adhuc anonyma. Servivit posthac Hyrcanus in dignitate pontificali perpetuam feruitutem Romanis ducibus, Gabino, Cassio, Casari; & huic quidem per Antipatrum contra Alexandrinos auxiliarius, idem Etnarchæ honoribus auctus est, & munerum Hierosolymæ reficiendorum pontificatem impetravit.

Interea Aristobulus cum filiis suis à manibus Romanorum variis modis in Iudæa concitavit, donec à Gabino captus, & Romam denuo reportatus est: Antigonus autem ejus operâ Paronem Oradis (quem Labienus ad bellum Romanum inferendum, & Syriam occupandam adduxerat) in pontificatum Hierosolymitanum intrusus est armatâ manu; & Hyrcanus captus cum Phaselo Antipatri filio, à populi favore in pristinam dignitatem restitueretur, amputatis auribus mutilatus, vincus Babylonem abductus est, ut cum gentilibus judæis ibi privatim viveret. Antigonus enim mutilos à pontificatu prohibuit.

Phaselus autem vinctus, capite ad saxum
allio, sibi vitam abruptit an. m. 4014. ante
Chr. 39.

Rebus ita turbatis Herodes, alter Anti-
patri filius, qui maturâ fugâ evaserat, ab
Antonio Romæ non tantum exercitum
auxiliarem, sed etiam pro stipulata magna
pecuniæ summâ regium nomen & regnum
Judaicum obtinuit: ideo cum valida manu,
& Silone duce Romano Hierosolyman
profectus, eam obsidione pressit & demum
an. m. 4017, ante Chr. 36. cum novis auxi-
liaribus copijs navalibus & terrestribus ab
Antonio, duce Sosio submissis, corrobo-
ratus esset, armatâ manu expugnavit, cæ-
dibusque omnia replevit: in qua expugna-
tione Antigonus de turri descendens, & ad
Sosis genua supplex factus, in vincula con-
jectus, atque ad Antonium deductus est,
quem postea Herodes precibus & pecuniis
multis impetravit, ductumque Antiochiam
securi percussit.

Cum Herodes jam regno potitus esset,
& optimates omnes sustulisset, quotquot
Antigono favisse suspicio tantum erat, ap-
positis in hunc finem ad portas custodibus,
qui etiam sandapilas scrutarentur mortuo-
rum, ne quis effugeret, Hyrcanum apud
Parthos, patriæ revisendæ præcupidum re-
vocavit Hierosolyman. Sed quoniam ob
L 3 muti-

mutilationem pontificatum exercere non
 poterat, illi Analelum quendam, ex Baby-
 lonia accitum, pontificem substituit, tra-
 stra frementibus judæis, & injuriam sibi
 Deoque fieri non obscure significavit.
 Hyrcanum autem aliquamdiu astituta simo-
 latione perhonorificè habuit, donec de-
 prehensum, res novas per litteras ad
 Malchum Aretæ successorem datas, moli-
 ri, octogenarium mortis supplicio affecti-
 Conformius autem est tum Herodis astutia
 & crudelitati, tum Hyrcani mitissimo inge-
 nio, quod per calumniam oppresserit. No-
 mam enim ad Cæsarem evocatus, propter
 amicitiam cum Antonio habitam male
 metuebat, ne vitâ vel regno privaretur.
 ideo ne quis è semine regio superesset, qui
 se in ordinem redacto, regnare possit. Hyr-
 canû sub ambitûs prætextu interfectus.
 4024. ante Chr. 29. de Herode plura
 quente §. Hyrcani hujus filia fuit Alexan-
 dra, quæ corrupta fuit Alexandro
 Aristobuli Hyrcani fratris, Alexander
 autem ex Alexandra genuit Aristo-
 lum & Mariamnem, cui nupsit Herodes
 itaque per Mariamnem Hyrcani
 Herodes cum Hyrcano, lupus scilicet
 agno, contraxit affinitatem.

Pontifices, qui post Asmonæos ademptâ vel ducali vel Regiâ dignitate vixerunt usque ad exsidi-um Hierosolymæ.

LXX. ANANELUS sive ANÆ-
LUS vixit avitâ Sacerdotis dignitate
Babylone, & ab Herode rege ad pon-
tificias functiones Hyrcano suffectus,
& solemniter inauguratus præfuit us-
que ad annum m. 4029. ante Chr. 24.

LXXI. JESUS filius Phabetis ob-
tinuit pontificatum post Ananelum,
sed eundem abdicare mox ab Herode
coactus, cum annum nondum exple-
visset. Sic post Asmonæos jus nul-
lum successionis fuit pontificibus, sed
omne eorum munus pependit à regi-
bus Idumæis, & Romanis prætoribus;
nec aliter, quàm vel favore, vel pecu-
niæ interventu hæc dignitas confe-
rebatur, & quidem non ad dies vitæ,
sed definito annorum numero, qui
ubi effluxissent, novas licitationes in-
tervenire oportebat.

L 4

LXXII.

LXXII. SIMON filius Barthelemy
 cognomento Cantharas, Patria Ale-
 andrinus erat, & tantæ felicitatis, ut
 tres filios pontifices viderit *Simonem*
 scilicet *Joazarum* & *Eleazarum*. Prae-
 fuit laudabiliter per annos 21, usque
 ad an. m. 4050. ante Chr. 3.

Habuerat hic Simon filiam, quam Jo-
 sephus *Mariamnom* vocat, cujus miræ pro-
 chritudine captus Herodes, duxit eam
 uxorem; & ne istæ nuptiæ judæorum regi-
 parum dignæ viderentur, puellæ parentem
 ad summi Pontificatus honorem creavit
 Phapetis filio exauctorato.

LXXIII. MATTHIAS *Theophili* fili-
 us, genere Hierosolymitanus, fuit
 cujus pontificatus anno secundo ex
 Virgine natus est Pontifex summus &
 æternus sacerdos simul & victima pro
 mundi salute CHRISTUS JESUS.
 Excidit autem Matthias suâ dignitate
 ob suspicionem conjurationis contra
 Juda & Matthia, quod aquilam in
 ream templi deicere ausos, non pro-
 hibuisset.

LXXIV. JOAZARUS datus est ab Herode successor Matthiæ post duos annos pontificatus; ab Archelao simulatus, quòd cum seditiosis fuisset, pontificatu iterum exutus, vitam privatam vixit.

LXXV. ELEAZARIUS fratri in pontificatu ab Archelao surrogatus est, & quàm facilè dignitatem invenit, tam citò perdidit, anno officij sui tertio.

LXXVI. JESUS filius *Sia*: in certum est, quàm fortunâ pontificatum acceperit vel amiserit; nam relegato aliquanto post Archelao dignitas illa ad *Joazarum* filium *Boothi* redijt, penes quem duobus annis permansit.

LXXVII. ANANUS sive Annas Zethi filius consecutus est pontificatum à *Quirino* (quem Lucæ historia Evangelica *Cyrenium* nominavit) eoque ad satietatem ut loquitur Josephus, perfunctus, amotus iterum est à *Valerio Grato*. Hic ille Annas in cujus domo Christus ab impio servo

alapâ percussus est: dictumq; ei est:
respondes Pontifici?

LXXVIII. ISMAEL *Fabi* filius
 qui annum integrum non explevit.

LXXIX. ELEAZARIUS accepit
 pontificatum à *Valerio Grato*, & tenuit
 anno tantum uno.

LXXX. SIMON filius *Cantab*
 pontifex anno uno.

LXXXI. JOSEPH CAIPHAS
 cer *Anani* sive *Anna*, secundum com-
 putum *Saliani*, sedit usque ad tempora
 Apostolorum, post Christi ascen-
 sionem Evangelium prædicantibus
 ipse quoque tanquam primatus
 & caput Sacerdotis præfuit. Nulli
 re celebrior extitit, quam vaticinium
 quod edidit de Christo, non ex sua
 sua, sed ex officio, cui Spiritus Sanctus
 stiterat, & veritatem ex ore impij
 ferri docuerat: *expedit, ut unus
 moriatur, quàm ut pereat tota gens.*

In hoc Caipha sistit *Salianus*, neque
 pontifices successores enumerat, eo-
 jam extincta esset Synagoga, quamvis

dum penitus cum lege antiqua fuerit sepul-
ta. Qui sequuntur pontifices, illi hoc or-
dine à Josepho, Nicephoro, & Zonara
commemorantur.

LXXXII. JONATHAS, qui à Fe-
lice Præfide Romano per sicarios sub-
latus est, eoquòd avarè & improbè
republicam administrantem, libe-
rius monuisset.

LXXXIII. THEOPHILUS ex
beneficio *Vstelij* pontificatum fratris
Ionathæ excepit.

LXXXIV. MATTHIAS filius
Anani pontificatum accepit ab *A-*
grippa: vir fuit auctoritatis, qui in
bello Judaico legatus ad *Simonem*, ut
Zelotarum tyrannidem reprimeret.

LXXXV. ÆLIONÆUS Cithæi
filius, suffectus est ab *Agrippa* in lo-
cum *Matthiæ*.

LXXXVI. JOSEPHUS Canei seu
Camydæ filius, honoratus pontifica-
tu ab *Herode Rege Chalcidis*.

LXXXVII. ANANIAS. infensif-
simus hic fuit *Pauli Apostoli* persecu-
tor,

tor, quem ad Cæsarem missum, cum aliis sacerdotibus confectus est, ut per *Tertullum* oratorem graviter apud *Felicem* accusaret. Denique bello Judaico, cum pro optimatarum partibus pugnasset, fugâ ad Euripum se abdidit, ubi comprehensus & interemptus est.

LXXXVIII. ANANUS II. dicitur etiam Ananias, erat audaciâ & ferociâ effreni plenus, & vesana Sacerdotum dogmata professus, ac tantus palam. Hic S. JACOBUM Hierosolymæ Episcopum falso impietatis condemnatum, judicium concilio, in absentia *Albini* Præfatis lapidandum objecit, sed propter hoc facinus ab *Albino*, qui post *Festum* provincie præses factus, pontificatus abdicatus est; quam ignominiam calidè dissimulavit, & tam *Albini* gratiam, quàm novum pontificem, & multitudinem populi, liberalitate devinxit, ut impunè posthac atrocioribus adhuc sceleribus se obstrin-

ret. Servos enim alebat, qui areas
 obibant, & sacerdotum decimas ra-
 piebant; quæ audacia eò excrevit, ut
 per totam Judæam ab ipsius cognatis
 rapinæ exercerentur, demum in bel-
 lo Judaico à Zelotis & Idumæis, con-
 tra quos fortissimè diu pugnârat, seque
 urbemque defenderat, cum ingenti
 civium lanienâ & cæterorum pontifi-
 cum internecone ipse quoque inter-
 fectus est.

LXXXIX. JESUS *Damnei* filius
 surrogatus Anano II.

LXXXX. JESUS *Gamalielis* filius
 post *Jesum Damnei*.

LXXXXI. MATTHIAS ab
 Agrippa II. Pontifex constitutus post
Jesum Gamalielis, quo tempore bellum
 ceptum adversus Romanos, ipsi quo-
 que exitium attulit; nam digladianti-
 bus inter se intestinis cædibus *Simone*
 & *Iohanne*, à *Simone*, quem civitate
 donârat, perimitur.

LXXXXII. PHINEES à Josepho
 PHANASSUS dictus *Samuelis* filius,
 Ulti-

variatum gentium regibus sæpius subiecti
 fuerint, & gemuerint sub iugo, huc usque
 tamen suis vivebant legibus, & institutis,
 sub iudicibus, Principibus & Pontificibus
 suis, è gente sua, & è regno Iudaico electis;
 nonc autem anno m. 4017. ante Chr. 36.
 Olymp. CLXXXV. an. 4. urb. cond 716.
 Hyrcani pontificis 39 plus suis civilibus, &
 intestinis bellis consumpti, quàm exterorū
 potentiā attriti, Herodi, genere Idumæo,
 Romanorum armis & viribus, cum magna
 Iudæorum clade, & plurimum invitis in-
 truso, obtemperare & servire cœperunt
 servitutem, cuius jugum nunquam excu-
 tere potuerunt. Mutata est tunc reipubli-
 cæ Iudaicæ forma, & factâ separatione du-
 calis, vel regis potestatis à summi ponti-
 ficatus dignitate, veluti soluta esset unio
 animæ cum corpore, sic ruit in interitum
 Iudaicum regnum, similis cadaveri pro-
 pediem eijciendo, quàm corpori vivo, quod
 suis potentijs animatur & gubernatur.

Fuisse autem Herodem alienigenam, cer-
 tum habetur ab antiquis Patribus, quia
 Idumæus: vel sicut Salianus scribit, Philistæ-
 us erat. Alieni enim censebantur illi, qui
 alio orti genere, quàm Jacobi: quamvis
 eandem cum Iacobeis religionem seque-
 rentur, essentque Iudæi, non stirpe, sed
 possessione, quales erant Idumæi. De statu
 & na-

& natura, non de fide ac religione agitur, si de alienigenâ discernendo quaeratur.

Quia in historia tum sacra, tum profana frequens mentio fit, Herodis ac Herodiani familiae cognatorum, videtur hoc loco stemmatis ordo, quo oriundi sunt, referendus esse.

Familia Antipatri, è qua

toti Iudææ cum regio nomine imperârunt Herodes Magnus &

Agrippa.

A *Niipas* Idumææ præfectum impetravit ab *Alexandro* Iamnicum, amicus exinde factus Arabum, Gazæorum & Ascalonitarum: liberum habuit *Antipatrum*, *Cephalionem* & *Iosephum*. *Cephalion* in bello contra *Astobulum*, *Iosephus* ab *Herode* impetratus est. *Antipater* retinuit præfecturam patris, & adhæsit *Hircano* cumq; apprimè gnarus esset emungendi subditos pecuniis, constitutus est *Julio Cæsare* procurator Galilææ. Nupta huic erat *Cypris*, familiâ illius

apud Arabas nata, ex qua liberos genuit *Phaselum, Herodem* postea dictum *Magnum, Iosephum, Pheroram & Salanem.*

Herodis Filij.

Conjuges Herodi à Josepho & Zonara decem tribuuntur, quas simul habuit.

I. DORIS Idumæa, ex qua suscepit *Antipatrum.*

II. MARIAMNE Asimonæa, ex qua suscepit *Alexandrum, Aristobulum, & Salampionem.*

III. MARIAMNE *Simonis* pontificis filia, ex qua suscepit filiam *Herodem.*

IV. MARTHACA Samaritis, ex qua suscepit *Archelaum, Philippum & Olympiadem.*

V. CLEOPATRA Hierosolymitana, ex qua suscepit *Herodem Antipam.*

VI. PALLAS, ex qua suscepit *Phaselum.*

VII.

VII. PHÆDRA, ex qua suscepit
filiam *Salomen*.

IX. & X. Uxor Herodis anonyma
sunt: hoc constat tantum fuisse alteram
neptem ex fratre, & alteram sororem
ejus patruelis; neque soboles ullae
ex his memoratur.

ANTIPATER filius primus Herodis,
quem *Doris* peperit, ex filia Antigonis
Asmonæi conjuge, suscepit filium
Antipatrum, cui postea collocata
est filia *Pherora*.

PHILIPPUS ex Martha matre genitus,
in Matrimonium accepit *Herodiam*,
neptem Herodis matris ex Aristobolo
filio, & ex hac suscepit filiam
Salomen.

HÆC SALOME cum adultera matris
adhæsit *Herodi Antipa*, & illa ipsa
mosa saltatrix fuit, quæ caput
JESU BAPTISTÆ in præmium saltem
petiit instigante matre, & impetravit;
ac suum deinde caput interfectum
tandem, glacie palustris refectum
pænâ talionis reddidit.

OLYMPIAS ex *Marthaca* nata, col-
locata fuit *Iosepho* filio *Iosephi*, qui fuit
Herodis, ex quo peperit filium *Iosephum*, & filiam *Mariamnam* nup-
tam *Herodi* regi *Chalcidis*.

HERODES cognomento ANTIPAS
ex *Cleopatra* natus (qui *S. Joannem*
Baptistam interfici iussit) duxit fili-
am *Areta* regis *Arabum*, quæ mari-
tum deseruit, & ad patrem reversa est,
quod *Herodiadem* incestuosi tori con-
sortem tolerare non vellet; de filiis
procreatis ab eo nihil legitur.

PHASELUS ex *Pallade* natus, HERO-
DIS filius ex *Marthaca*, & *ARCHELAUS*
ex *Mariamna Simonis* filia genitus,
non leguntur habuisse liberos; quam-
vis valde credibile sit eos suscepisse
quidem, sed maturè iterum amisisse,
ut memoria illorum nulla relicta sit:
& quia plerique historici referunt He-
rodem magnum in communi infanti-
cidio etiam propriis filiis non peper-
cisse, ut diceret *Augustus*: *malle se Hero-*
di porcum, quàm filium esse; colligere
inde

inde possumus, Herodis filios & nepotes annotatos in fastis non esse, nec multos posteritati innotuisse.

Rhoxane Pheroræ fratris Herodis filio copulata est ab Augusto Cæsare, cum dote 25000. coronatorum; de prolibus nihil habetur.

Posteritas Alexandri filij

Herodis ex Marianna.

ALEXANDER ex *Glaphyra* Archelai regis Cappadocum filia liberis suscepit *Alexandrum & Tigranem*. *Tigranes* vixit aliquamdiu obles romæ, & à Nerone Imper. regno Armeniæ donatus est: sed non diu retinere potuit, à *Vologese* rege Parthorum expulsus. Nihil de ejus progenie habetur.

ALEXANDER ex *Iotape* Antiochi Commageni filia suscepit filium etiam *Tigranem* dictum, & eodem regno Armenio, quo Patruus suus à *Vespasiano* Imper. donatus: sed æquè eodem spoliatus est.

*Posteratus Aristobuli alce-
rius Herodis M. filij ex Ma-
riamna.*

ARISTOBULUS ex *Berenice* filia *Salomes* (quæ fuit soror Herodis, illi non dissimilis, & genio & moribus, ideoque charissima, & per testamentum ejus facta locupletissima) suscepit *Agrippam, Herodem, Aristobulum & Mariamnem.*

AGRIPPA rex factus judæorum & cognomento *Magnus* dictus, Jacobi junioris interfector, ex *Cyprione PHASELI* junioris filia sustulit liberos *Agrippam, Drusum, Berenicen, Mariamnam, Drusillam.* **AGRIPPA** successit in regno. *Berenice* desponsata est *Martio, Lyfmachi* filio, & post illius mortem Herodi patruo, regi Chalcidis, *Mariamne* nupta *Archelao Chelcia* filio, peperit *Berenicen*: postmodum juncta *Demetrio*, ex eo genuit *Agrippinum. Drusus* ante pubertatis annos mor-

&nepo.
esse, nec
Herodis
Cæsare,
um; de
Ari filij
Archelai
a liberos
ancem. Tu
romæ, &
enia do-
re potuit
expulsus
tur.
Antiochi
lium et
em regno
à Vesp
quæ cito
Post-

mortuus est. *Drusilla* nupta est *Ani-
ocho Epiphani Commageno*, & post
hunc *Claudio felici*, ex quo genuit *A-
grippam*, qui jam adultus periit cum
uxore in incendio Vesuviano.

Ab Historicis alij adhuc propagan-
tur è regia Herodis familia, quos lon-
gum nimis referre. Plerique Herodia-
ni stemmatis magno honore & favore
habiti sunt à Romanis, & vel regnis
donati vel amplissimis præfecturis,
tetrarchiis, & dynastiis in Trachoni-
tide, Batanea, Chalcide, Lysania &c.
præpositi.

*Vita ac Tyrannidis Hero-
dis cognomento Magni Sy-
nopsis.*

Herodes natus anno m. 392. ante Chr.
71. Patre *Antipatro Idumæo*, vel
Salianus sentit, *Ascolonitâ*, id est *Phili-
sthæo*. Non ad ignaviam, sed ad res arduas
gerendas à patre suo excultus est, qui cum
omnia in Judæa posset, haberetq; Hyrcani-
num ad beneplacitum obsequentem in om-
nibus, Anno m. 4008. *Phaselum* Hieroso-
lymæ & circumjacentibus regionibus, He-
rodes

rodem autem natu minorem Galilææ præfectum constituit, quâ ille occasione non luxus aut ignaviæ, sed virtutis exercendæ usus est. Nam *Ezechiam* prædonem comprehensum, cum sociis Judæis supplicio affecit. Frater etiam *Phaselus* Hierosolymis ita sibi omnium animos conciliavit, ut Antipater regis instar à tota gente coleretur. Hinc factum est, ut optimates patrem cum filiis apud Hyrcanum de tyrannide & ambitu accusarent. Itaque Hyrcanus Herodem evocat ad causam dicendam de cæde prædonibus illatâ: adest vocatus Herodes, sed forti militum manu stipatus & litteris Præsidis munitus, ita accusatores suos tenuit, ut elingues reddiderit, & incolumis dimissus fuerit. (Saneâ viro bono & cordato excepto, qui Herodem audaciæ ac violentiæ constanter accusare perrexit) & factus ad hæc insolentior, clamad Syriæ Præsidentem abiit, ab eoque emptâ Cælesyriæ præfecturâ, iratus cum exercitu venit Hierosolymam. sed patris ac fratris occursum inhibitus, & urbem terruisse contentus, discessit.

Anno m. 4011. irrumpit in Judæam, & seditione ortâ Hierosolymis Antigonum filium Aristobuli è Judæa expellit, atque Hierosolymam reversus magno cum honore exceptus, despondit sibi uxorem *Mari-*
AMNAMO

annam filiam Alexandri filij Aristobuli, & Hyrcani neptem, licet antè *Doridem* Iudæam duxisset uxorem, jamque ex ea *Antipatrum* suscepisset. His rebus gestis, & artibus (quibus semper summa felicitas conjuncta erat) ad Judææ regnum ascendit.

Anno enim 3014. *Pacorus* Parthorum rex cum valido exercitu in Palæstinam progressus, Antigonum regem postquam Hierosolymæ creâisset, Phaselum & Hyrcanum in vincula conjecisset, Romam confugit tantumque odium in Antonio & Cæsare contra Antigonum, tanquam hominem turbulentum, ac Romanis inimicum accendit, ut convocato senatu, Antigonus Romanorum hostis, & Herodes rex Judææ declararetur, & inusitatis honoribus *medius* inter Antonium & Cæsarem in Capitolium deduceretur toto consulum, Senatorumque ordine comitante. Inchoatum itaque tum est regnum Herodis, aut jus saltem regnandi Romæ acquisitum.

Sic regno donatus à Romanis intra septem dies Ptolomaidem appulit, collectoque milite per Galilæam, Iosephum fratrem obsessum in castro Massada liberavit statimque Hierosolymam obsessurus advolavit cum *Silone*; hic autem pecuniâ corruptus ab Antigono causabatur comitatus inopiam: cui mox Herodes abundè providit.

vidit. An soluta tum fuerit obsidio, an
verò continuata, incertum est; probabilius
soluta ad tempus videtur, sic postulantibus
negotii *Silonis*, ejusque corruptelâ. Brevi
pòit an. m. 4016. fortissimâ obsidione pres-
am Hierosolymam occupavit, & Antigo-
num, desideratissimam prædam, in manus
suis Asmonæi cruoris sitientissima hyæna
cepit, obtinuitque precibus intensis ab
Antonio, ut fuerit Antiochiæ vel securi
percussus, vel ut alij memorant, in cru-
cem actus & strangulatus. Explevit dein-
de tyrannidis suæ rabiem in optimatibus
quibusvis tollendis, & folio suo firmissimis
præsedis communiendo curam omnem &
partem impendit.

Rebus ita fluentibus Alexandra mater
Mariamæ effecit, interpositis potissimum
Cleopatrz precibus, ut ab Ananelo pon-
tificatum in Aristobulum transferret: con-
tingit autem, ut, quod à mulieribus invito
Herodi extortum fuerat, & beneficium esse
credebatur, fieret mox semen multarum
adversitatum, vexationum & injuriarum.
Incepit enim ex eo tempore Herodes
Alexandram socrum suam & Aristobulum
Pontificem aded vexare, agitare & afflige-
re, ut per observatores importunos nuspi-
am quies daretur. Quare mulier sibi ac fi-
lio aliquid gravius verita, fugere cogitat

M

ad

ad Cleopatram, à qua benignè invitabatur. In hunc finem duas sandapilas paratas, quibus ipsa cum filio ex aula efferretur, ferre per indices Herodi patefactâ, deprehenduntur in fuga, verbisque tantùm increpiti, diligentius imposterum custodiuntur, ne offenderetur Cleopatra, cujus iram, furor Dei magis, Herodes reformidabat.

ignes interim doloso occultans cineribus usque in festum Scenopegiæ, ipso eodique quo Aristobulus adeo decenter cæremoniâ obiit Pontificis munere perfunctus, ut in se omnium oculos converteret, scelus peragere instituit, quod dudum meditabatur. convivio enim apud Alexandram susceptum, atque remotis epulis ab adolescentibus ad vicinas piscinas, fervente sole, invitatum Aristobulum, dum inter se in aquis colludunt, tandiu à nebulonibus corruptis subter aquas teneri iussit, donec animam efflâisset. Voluit quidem crocodilus crudelis lachrymis & magnificentissimo fœnere se purgare: at verò Alexandra id egit apud Cleopatram, ut facti huius rationem eorum Antonio reddere debuerit Herodes pecuniâ tamen & artibus suis absolutus effecitque apud Antonium, ut Cleopatra rebus suis non amplius implicaretur: profertim, quia Antonius & Cleopatra post pugnam Actiacâ interiêrunt. Tunc enim

versipellis vaferimè vela sua convertit ad
captandas Cæsareæ gratiæ favonios: quos
ita fraudulenter captavit, ut supplex factus
Cæsari etiam posito ad pedes diademate,
eodemque Cæsareis manibus recepto, ma-
jore gloriâ redierit in Judæam, quàm ti-
more recesserat.

Tam secundi successus in dies magis effe-
runt Herodis animum: redux enim à Cæ-
sare furere iterum cœpit, artificiosè tamen,
& dolosè sub larva iustitiæ; atque ut Ma-
riamnam conjugem suam tolleret è vivis,
Sohimum eunuchum reginæ tormentis ad-
hibitis eò adegit, ut æquo majorem fami-
liaritatem cum Mariamne habitam menda-
citer fateretur; quare & ipse necatus, &
Mariamne adulterij suspecta ac veneficij rea
per improbum Herodis senatum damnata,
& interempta est. Ex cujus tamen morte
tantum postea doloris hausit, ut morbum
contraxerit; qui cum Alexandræ videretur
fatalis, ipsa quoque ea agere cœpit (utpo-
te multum ab Herode alienata) quæ mor-
tuo eo agere modò debuisset. Quare illi-
co & ipsa pœnas dedit improvidæ provi-
sionis, & interfecta est: Herodes verò ve-
luti ex sanguine Asmonæo crudeliter fuso
vires suas reparâisset, convaluit, & quo
sanguinis plus potavit, plus adhuc sitivit.

Uno anno, qui erat an. m. 4028, quicquid
erat

erat ex cognatione Hyrcani, & Hassamio-
næorum, sustulit: Costobarum Idumæum,
cui sororem suam Salomen uxorem dede-
rat, orto inter eos jurgio, interemit: sicut
& Dositheum, Antipatrum, Lyfimachum,
ab hac impia ex technis, dolisque fabricatâ
Salome conjurationis accusatos, sangui-
nariâ interneccione delevit, putavitque felici-
tatem se regem esse, si ab omnibus tyran-
nus haberetur.

Conatus tamen est, rebus quoque ad spe-
ciem bene gestis, tyranni nomen nonnihil
mitigare, ut semper timorem inter & amo-
rem dubium populum suspenderet. Hinc
anno m. 4029. cum fames ingens pesti con-
juncta Palæstinam affligeret, è sua supelle-
ctile aurea & argentea vasa misit in Ægy-
ptum & ad *Patronium*, ut rei frumentariæ
providere; utiliterque providit, ac odium
sui conciliatâ aliquâ benevolentia tem-
peravit.

Et quia Principis magnificentia, & libe-
ralitas catena aurea est ad animorum affe-
ctus devinciendos: ideo ut Augustum &
Agrippam benevolos sibi compararet, uno
anno 4030. duas magnificas ædes extru-
xit, unam Augusto & alteram Agrippæ, *Ca-
saream* & *Agrippam* dictas: condidit etiam
templum in honorem Augusti unum *Sama-
riæ* & alterum ad fontes *Jordanis*. Post

Postquam varia delubra, officinas idololatriæ, & impias aras diversis in locis in veri Dei contemptum Principibus Romanis erexisset, etjam ad templum veri Dei Hierosolymis se convertit, & illud (ex parte saltem aliqua) restauravit: de qua reparatione inter memorabilia hujus ætatis. Neque tamen ab hoc ipso pietatis & veræ religionis sacrario abfuit Herodianæ impietatis & hypocrisis publicum monumentum. Ut enim palàm faceret, cujus honori augendo id fecisset, aquilam auream, Romani Cæsaris insigne, supra portam majorem templi collocavit, quæ deinde magnarum turbarum origo fuit: cum enim an. m. 4052. falsus quidam rumor increbuisse de morte Herodis, à Doctoribus suis excitata juvenis aquilam detraxit, & securibus concidit: cujus rei nuncio per adultores ad Herodem delato, emissâ cohorte quadraginta juvenes comprehendi, & cum se paratos ad mortem ostenderent, constanterque factum suum tanquam gloriosum jactare pergerent, Jerichuntem victos abduci iussit, cumque his auctores facinoris Judam & Matthiam, flammis adjudicatos, vivos concremavit.

Potuit vulpes astuta simulatæ adulationis blandimento suavissimè demulcere & capere eos, quorum favore indigebat.

Agrippam degentem Sinope officiosâ visitatione ita cepit, ut in omnibus urbibus Joniæ multa privilegia Judæis concesserit in gratiam Herodis: atque inter cætera quartam partem vectigalium remisit, pari gaudio Herodis, quàm Judæorum utilitate; & quanquam dedisset aliquando causam Augusto excandescendi, quia anno m. 4048. ausus fuisset extra regnum suum in Arabiam irrumperere, & armatâ manu latronum castellum occupare interfecto duce; illa tamen Imperatoris ira ultra minacem literas non processit, neque sufficiebat ad tyrannum compescendum, ut non pergeret esse leo in domo sua. Ob frivolas namque conjecturas an. m. 4050. florentissimos adolescentes regios, Alexandrum & Aristobulum ex Mariamne susceptos filios neci addixit, misitque Tyrum, & inde Sebastem, ubi strangulati sunt ambo, & in Alexandria sepulti, matris suæ Mariamnes innocentia & calamitatis hæredes infortunati.

His sublati Antipater jam hæreditatis securus, filii Mariamnes exterminatis, prope, quàm expectare maluit regnum Judæorum. Quem in finem potentissimum venenum ad patrem necandum per *Bartholomæum* libertum submittit, Romæ tunc per moratus apud Cæsarem, ut ab omni suspitione esset remotior. Verè serpens dolens

Antipater, quem in sinu suo fovit Herodes
factum suo genitori non dissimilem. Si un-
quam aliàs sævierit, potuit nunc sævire in
Antipatrum accusatum, convictum & sa-
tentem reum attentati parricidij: sed distu-
lit tantisper ultionem, ut in ipsa morte sua
adhuc haberet unum ex natis suis, quem
maclaret.

Cunclabundus ad pleclendum sceleratifi-
simum parricidam, mox velocissimus fuit
ad effundendum sanguinem multorum mil-
lium infantum innocentum, quos ambitio-
ni & furori suo immolavit. Immane infan-
cidium contigit, non biennio post factam
à Magis adorationem Christi, ut aliqui pu-
tant, sed quamprimùm se illusum sensit à
Magis, qui de invento novo rege Judæorum
non renunciârunt.

Hoc demum diluvio sanguinis innocen-
tis, quo Bethlehem & tota laté vicinia,
mixtis maternas lachrymarum fluentis,
penè suffocabatur, gestivit tyrannus no-
vissimè bacchari, qui totus jam sanguine
suorum exhausto ebrius erat. Verùm *opera
pretium erit, inquit Eusebius lib. 1, histor. c.
& intelligere, qua merces crudele facinus con-
tra Christum & pueros ejus aequales admissum
subsecuta sit, & quo pacto statim post ne mini-
mâ quidem interpositâ dilatione divina ultio-
nem exagisaverit.*

Morbos varios & gravissimos enumerat Josephus: lento calore torrebatur, qui non tam externo tactu deprehenderetur, quam intus viscera popularetur. Aderat & vehementis voracitas, cui necesse esset continue cibos suggerere, simulque vexabatur intestinorum exulceratione & colicis doloribus; pedes tumebant phlegmate humido & pellucido; similiter & inguina, ipsa quoque verenda putrefacta scatebant vermibus cum molesta tentigine & foetore gravissimo: super hæc omnium nervorum contractione laborabat, & anhelitus difficultate. Inter hos tamen cruciatus mori citò non potuit, quamvis jam vivus sepeliretur corrosus à vermibus, quos generat: & sicut fuit immanitatis libidinisque prodigium, sic tormentorum factus est portentum, ea passus, quæ votum mortis facerent. Ne tamen sicca morte occumberet in lecto, quinto die antequam decederet è vivis, iubet prius Antipatrum in carcere detentum perimi, & posthunc nobiliores Judæorum minaci edicto convocatos conclusit in circo, unde exire & evadere non possent, & sororem suam *Salomen*, ejusque virum *Alexam* ad lectum suum accitos infimis precibus ac lachrymis exorare aggressus est, ut cum primùm animam exhalasset, tantisper ejus morte celatâ, eam omnem multitudinem

nem immisso milite trucidarent, ut sic publico luctu honoraretur, omnibus per totam ultionem non fide lugentibus. Expectatione tamen sua frustratus est helluo sanguinis humani, totum facinoris reatum secum tulit ad inferos ipso facinore non perpetrato. Evomuit turpissimam animam, cum annos ætatis 70. regni 40. explevisset.

Elogij ejus compendium sic habet: Herodes ortu Idumæus, educatione Aſcalonita, cognomento Magnus, impietate in Deum, crudelitate in homines, & vitij omnibus maximus. Religione foris fuit Profelytus Judæorum, intus eam coluit, quam præscripsit ambitio; Messiam Dei filium ad necem quæſivit, dein infanticida factus immanis, et si potuisset Deicida futurus. Pontifices alios insidiis circumventos sustulit, alios dejecit; Scribas, Phariseos, Sacerdotes, quos inter etiam Zacharias pater Joannis Baptista refertur, interfecit, Davidis sepulchrum suffodit. Vir totus mulierosus, novem eodem tempore, præter nefandas delicias, uxores habuit, quarum duas expulit, tertiam cum matre & duabus ex ea susceptis filiis necavit, & pari penâ patrum & primogenitum filium, magnamque domesticorum partem multavit. Foris in præliis fortis, & felix, sed domi calamitosus, morborum suppliciis

M s ex

excruciatuſ, mortem, quam ſuiſmet ſibi
manibus carnifex æquè ſui ipſius ac alio-
rum, inferre conatuſ fuit, ab exquisitiſſi-
mis tortoribus morbis ſuſtinere & exani-
mari debuit,

Ethnarchæ & Tetrarchæ

*Judæa conſtituti poſt mortem
Herodis.*

ARCHELAUS per dies ſeptem
luctu parentis celebrato, & in
fine luctûs funebris epulo multitudi-
ni præſtito in templum aſcendit, &
quamvis fauſtis acclamationibus, qua-
cunq; tranſiret, exciperetur; à regis
tamen nomine & diademate abſtinu-
it, donec fieret à Cæſare teſtamenti
paterni confirmatio. Itaque hanc ob-
tenturus, profectionem Romam parat
cum Philippo & Antipa, aliisq; de re-
gia familia & amicis; ubi ita res or-
dinata eſt ab *Auguſto*, ut impoſterum
Judæa in tres partes, & dimidia pars
paternæ poſſeſſionis cederet Arche-
lao; neque ille impoſterum rex, ſed

ETHNAR-

ETHNARCHA effct; alterum dimidium
Antipas & Philippus Herodis filij par-
trentur, & hos voluit TETRARCHAS
appellari. Occasionem hujus divisio-
nis Augusto præbuit diffidium trium
fratrum Archelai, Antipæ & Philippi
pro regno paterno integro litigan-
tium coram Cæsare & mutuis crimi-
nationibus semetproscindentium; ita-
que vel ut tres principes hos simul
Augustus sibi demereretur, vel ut sin-
gulorum diminutione suæ Monar-
chiæ consulere, in tres partes re-
gnum divisit.

ARCHELAUS Ethnarcha dedit
litteris & disciplinis optimis Romæ
operam; à parentis crudelitate haud
multùm degener; cujus specimen de-
dit, quando defuncto parente sub fe-
stum Paschatis concitata est seditio ab
amicis eorum, quos propter concisam
aquilam auream Herodes supplicio
affecerat, simulque convitia in defun-
ctum regem jactata; quos dum Ar-
chelaus frustra placare conaretur, res
eò

eò processit, ut sub festum Paschæ
 immisso ab Archelao exercitu ad tria
 millia circa templum perirent. De
 qua crudelitate à fratribus suis Romæ
 accusatus tyrannidis, regium nomen
 & diadema non obtinuit: relicta ta-
 men spe, id non denegatum iri, si im-
 posterum regno se dignum exhiberet.
 Quod facere adeò neglexit, ut potius
 novâ tyrannide sæviret. Addidit
 quoque crudelitati incestum: nam re-
 pudiatâ *Mariamne* conjugē, viduam
 Alexandri fratris *Glaphyram* duxit,
 quod novæ accusationis apud Cæsa-
 rem crimen fuit; quamobrem in exi-
 lium deportatus est Viennam Galliæ
 anno regiminis decimo, ibique exul
 mortuus, & facultates ejus fisco ces-
 sere, & incepit verum esse: *non ha-*
bemus regem, nisi Cæsarem. Provin-
 ciæ enim subditæ per Præsides dein-
 cept administratæ sunt, è quibus *Pon-*
tius Pilatus postmodum Christum ad
 crucis supplicium condemnavit,
 PHILIPPUS filius Herodis Te-

TRARCHA Gaulonitidis, Trachoni-
 tidis, Bataneæ, & Paneadis, magnam
 justitiæ, moderationis & clementiæ
 laudem tulit è sua Tetrarchia, cum
 que fugeret turbas bellicas, & stu-
 dia tranquillæ pacis foveret, condi-
 dit Cæsaream ab ipso Philippo cog-
 nominatam, & Bethsaidæ oppidulo
 multis præclarisq; ædificiis exorna-
 to & amplificato Juliadis nomen de-
 dit. Fuit in magistratu annis 33. &
 obiit an. m. 4086. à Christo nato 34.
 Illud maximè memorabile reliquit,
 quòd in jure dicundo tam fuerit se-
 dulus & promptus, ut, cum iter face-
 ret, sellam, in qua causas audiret, se-
 cum duxerit, & si quis fortè ex occur-
 su opem ejus invocaret, sine mora
 sellam ponere juberet, sederetque,
 aut fontem damnaturus aut innoxium
 liberaturus.

HERODES ANTIPAS TETRAR-
 CHA Galilææ & Perseæ: hic filiam
 Aretæ regis Arabum repudiavit, ut
 duceret Herodiadem uxorem Philip-
 pi

pi fratris sui, cui propterea *Aretas* bellum intulit, ejuſque exercitum interneſione deleuit, ſed pace, Cæſaris interventu, iterum firmatâ, adeo ad frugē non rediit, ut *Iohannem Baptiſtam* idem nefas arguentem, primū carcere, deinde capite mulctârît. Jamque maleficijs ac dolis affuetus etiam Chriſtum opprimere inſidijs ſtudit: ideo in Evangelica hiſtoria vulpes à Chriſto nominatur. Demum etiam à Pilato miſſum vidit, & cum oſtenta ab eo, ceu mago aut circulatore fruſtrâ exſpectâſſet, contumelioſè habuit. Cæterâ vir fuit induſtrius & gnâvus in rebus gerendis; condidit urbem Tiberiadem ad lacum Genezareth; ampliavit ingenti ſumptu Autocratoridem & Juliadem urbes. Profeſtus Romam ad Tiberium, ut regiam dignitatem & nomen obtineret, quemadmodum propinquus ejus Agrippa obtinuerat, dum commendare ſe laborat Cæſari, contra ſpem interrogatus eſt de conſpiratione cum

Par.

Parthis, & de apparatu armorum, cuius per *Fortunatum* ab *Agrippa* missum eodem tempore accusabatur, & coram Cæsare convincebatur; ideo ceu hostis Imperij Romani in exilium Lugdunum deportatus est, & Tetrarchia ipsius *Agrippæ* commissa.

Antipas accipiendo *Herodiadem* in uxorem, tripliciter peccavit: primò adultèrio, quia vivo adhuc *Philippo* eà usus est; *Philippus* enim mortuus est modò anno 20. *Tiberij*, *Joannes* autem prædicavit anno 15. *Tiberij*, ergo vixit adhuc *Philippus*. Secundò peccavit incestu: non enim licebat fratri ducere uxorem fratris, si ille reliquisset prolem; permittebatur id tantùm in lege, si sine prolibus discessisset, *Philippus* autem prolem habebat scilicet saltatricem illam, cui donavit *Herodes* caput *Joannis*. Tertio peccavit raptu; cùm enim *Philippus* esset vir lenitatis & modestiæ, à qua *Josephus* illum commendat, & *Herodem* Romam proficiscentem liberaliter excepisset, & hospitalitatis beneficiis prolixè illum coluisset, gratiarum vice hoc retulit, ut uxorem in reditu raptam secum deinceps retineret.

AGRIP.

AGRIPPA *Aristobuli & Berenice* filius, nepos Herodis magni per varios casus exercitatus est variante fortunâ. Cùm Romæ, ubi puer annorum octo educari cœpit, in juvenilibus annis vitæ lautioris cultu & prodigalitate in Cæsaris Tiberii libertos, ad inopiam redactus esset, gratiâ insuper excidisset, in Judæam regressus & à creditoribus acerbissimè vexatus est: ab Agrippa tamen non modicis subsidiis iterum sublevatus, & Tiberiadi Præfectus constitutus est. Mox tamen in offensam incurrit apud Tiberium propter immodicum studium in Caligulam, quem demortuo Tiberio mox Imperatorem fieri publicè exoptare auditus fuerat. Ideo per semestre in vinculis conservatus, donec interveniente morte Tiberii à Caligula solutus, & Philippi & Lysaniæ Tetrarchiis cum regij nominis dignitate honoratus est; à quo etiam catenam auream, quæ ferream (quâ vincus à Tiberio fuerat) pondere

æqua-

æquaret, dono accepit. Non multò
post etiam Antipæ ditione auctus, &
alias, quas avus Herodes magnus te-
nuerat provincias, Judæam, Sama-
riam, Abellam Ciliciæ partem, Coña-
genem recepit. Ideò Deo Patrio pro
tanta prosperitate gratias exhibiturus
catenam auream à Caligula donatam
in templo Hierosolymitano pro ana-
themate suspendit. Urbem etiam
ipsam tanto apparatu munire aggres-
sus est, ut Imperatori propterea su-
spectus fieret: neque destitit gentem
suam beneficiis demereri: utque reli-
gionis zelum excitaret inter suos, *Ja-
cobum* Apostolum *Ioannis* fratrem in-
terfecit, Apostolos alios cecidit & eje-
cit. Demum prosperitate nimia elat-
us, cum magnificos ludos Cæsareæ
in salutem Cæsaris celebraret ob ve-
stis aureæ splendorem, quâ radiabat,
insanientis populi adulatoriis voci-
bus Deum se salutare permisit: sed
derepentè ab Angelo Domini percus-
sus est, ut paulò post à vermibus ero-
sus

turbis contra *Perdiccam*, oppressus est
 Ducum *Alexandri* clarissimus atque
 potentissimus (penes quem reges Ma-
 cedoniæ, *Aridaus* & *Alexandri* filius
 cum regiis copiis erant) à suis Mace-
 donibus, adversæ fortunæ eventibus
 irritatis, duce *Pythone*, qui unus de pri-
 mariis *Alexandri* amicis erat, noctu in
 tentorio suo obtruncatus est * *CRA-*
TERUS & *NEOPTOLEMUS*, *Alexandro*
 charissimus, *Eumene* adversantes & in-
 dignum rati corrivali obtemperare,
 primò insidiis, mox apertâ vi obstite-
 runt, *Neoptolemus* quidem singulari
 certamine in acie cum *Eumene* con-
 gressus, ab eodem occisus, *Craterus* au-
 tem ab equo cespitante excussus, in
 confuso equitum globo proculcatus,
 ignotus occubuit. * *ANTIPATRUM*
 multum auctoritate, populorum fa-
 vore & armis potentem senium &
 morbus in lecto confecerunt. * *EU-*
MENEM virum fide ac fortitudine præ-
 stantem, & regiæ familiæ, quam *Per-*
dicca tuebatur, addictissimum, diu in-
 fen-

fenissimè ANTIPATER, CASSANDER
 filius *Antipatri*, & *Antigonus*, quibus
 poterant viribus apertis & dolis oc-
 cultis persecuti sunt, & *Antigonus*
 tandem nefariè à propriis militibus
 proditum, & luctuoso spectaculo ar-
 mis exutum, manibus post terga revin-
 ctis in hostilia castra pertractum, suam
 in potestatem accepit, & ut trucem
 belluam primò triduanâ inediâ ma-
 ceratum, ferro tandem mactavit, resq;
 ipse suas per se agere continuavit.*
 NICANOREM victoriâ contra *Clitum*
 navali prælio obtentâ nonnihil elat-
 tum, & præfidio suo confisum *Cassan-*
der (quanquam optimè de se meritum
 ducem) dolo interceptit & peremit.*
 ARIDÆUS idem, qui *PHILIPPUS* ex *Phy-*
linna concubina *Philippi*, frater *Alexan-*
dræ suam & conjugis suæ *Euridicæ*
 bellicosæ mulieris cædem, debet *Poly-*
percontis, quem *Antipater*, invito *Cas-*
sandro filio, Macedoniae curatorem,
 cum summa potestate reliquerat) &
Olympiadi, matri *Alexandræ*, crudeli
 feci.

femina; *Polyspercon* enim juncto sibi
Acidæ Epirotarum rege, apud quem
Olympias dudum versabatur ad redu-
 cendam in Macedoniam *Olympiadem*,
 contra *Aridæum* & *Euridicem* eduxit
 exercitum, jamque castra castris op-
 posita stabant, & desertus à Macedo-
 num copiis *Aridæus* cum *Eurydice* ca-
 ptus est: quos *Olympias* comprehensos
 primò in tetro carcere truculentis
 modis afflixit, deinde *Aridæum* sagit-
 tis à Thracibus configi jussit; *Eurydi-
 ce* autem gladium, laqueum & cicu-
 tam misit, ut quâ morte perire mallet,
 eligeret: quæ similia dona *Olympiadi*
 precata, zonâ suâ usa pro laqueo vi-
 tam finivit. Nec *Olympias* sic cædium
 finem fecit: cùm enim *Cassandrum*
 odisset, qui *ARIDÆO* & *EURYDICE* fa-
 verat, & hostis erat *Polyspercontis*, à
 quo in regnum fuerat restituta, *Ni-
 canorem* *Cassandri* fratrem necavit,
 tum de *Cassandri* amicis centum præ-
 stantissimos Macedones elegit, quos
 omnes trucidavit. Receptit tamen &
 ipsa

NDER
 quibus
 lis oc-
 gonus
 liti bus
 ulo ar-
 a revin-
 n, suam
 trucem
 liâ ma-
 it, resq;
 aavit.*
 Clitum
 hil ela-
 Cassan-
 eritum
 remit.*
 ex Phy-
 ter Al-
 Euridice
 bet Po-
 rito Cas-
 torem,
 rat) &
 crudeli
 fami.

ipſa *Olympias* ab occiforum propin-
quis mercedem ſuam : qui furiam à
Cassandri exercitu Pydnâ, quam ipſe
copiis ſuis obſederat, Amphypolim
fugientem & parantem pro ſe cau-
ſam ſuam dicere in cætu Macedonum,
vindice furore aggreſſi jugulârunt.

Cædibus hiſce multo Heroum fan-
guine mixtis, atque peractis, ex Ale-
xandri ducibus ſupererant, (quos
tempeſtas bellorum nondum in fan-
guine ſubmerſerat) PTOLOMÆUS LA-
GI Rex Ægypti, CASSANDER, ANTI-
GONUS, LYSIMACHUS & SELEUCUS. Caf-
ſander nullum non audax, impium &
crudele facinus perpetrabat, ut ſolus
dominaretur, qui ideo æmulum am-
bitionis ſuæ *Alexandrum* adoleſcen-
tem, unâ cum *Roxane* matre à *Glaucia*
cuſtodix Præfecto obruncari, & bi-
ennio poſt ſuperſtitem quoq; *Hercu-*
lem, *Alexandri* ex *Barsina* filium à
Polysperconte, pupillum ſcilicet à tu-
tore ſuo, interfici juſſit. De Caſſan-
dro

dro ita scribit Pausanias. Cassander totam Alexandri domum funditus evertere contendit, quâ eversâ nec ipse fortunatus è vita discessit. Ex morbo enim aquæ subter cutem fusæ, erumpentibus ex vivente vermibus, extabuit, sed & gladius, quem ille in familiam Domini sui strinxerat, Deus in domum ejus convertit. Nam ex tribus filiis, quos post se reliquit primogenitus Philippus mox post obitum patris, qui contigit an. m. 3755. ante Chr. 298. tabe consumptus est. Antipater secundo genitus (qui matrem Theffalonicam propriâ manu obruncaverat) à Lyfimacho focero interfectus est. Tertius Alexander matris cædem vindicaturus à Demetrio peremptus est, sicque inter quatuor annos scelerati hominis familia tota extincta est.

Sed & Antigonus non mitior in sanguinem Alexandri, ut, quidquid superesset, totum funderet, desæviit, astu ambitionis efferatus. Cleopatram enim

enim sororem Alexandri, filiam *Philippi*, Antigonus è vivis sustulit amore in furorem converso, quia posthabitis, *Lyfimachi*, *Cassandri*, & *Antigoni*, fortissimorum procorum nuptiis, in *Ptolomæum*, qui & ipse sponsam regiam cum regno procabatur, propensior erat, & ad illum deportari ab *Antigono*, in cujus potestate erat, ardentius flagitabat.

Imperium Græcorum auspiciatur ortum suum anno m. 3743. ante Chr. 310. Olymp. CXVII. an. 4. urb. cond. 442. *Ptolomæi Lagi* & *Onizæ Pontif. 14.* quo anno recuperatâ *Babylone* *Seleucus* dominari cœpit, & neminem superiorem agnoscere: quidquid *Antigonus* contra moliretur & grassaretur cum conjuratis.

I. SELEUCUS I. Græcorum Imperator, fundator *Seleucidarum* & Monarcha cognomento *NICANOR*, natus patre *Antiocho* Macedone clarissimo duce inter duces *PHILIPPI AMYNTÆ*, & matre *LAODICE*; conse-

status

Demetrio Poliorceta, qui fuit filius *Antigoni* viribus novis & fœderibus fortior evasit, Demetrium tamen paulò post rupto amicitiae fœdere ad arma reversum, vivum cepit, & contra *Lysimachum* (qui etiam pretio oblato eadem ejus expetierat) perhonorificè habuit. Ideò alienior à *Seleuco* factus *Lysimachus* & magis adhuc exacerbatus, quòd *Alexandrum* & *Lysandrum*, propter sævitiam à *Lysimacho* profugos factos, & *Philacerum Eunucho* cum *Pergamo* & thesauris semet deudentem in fidem receperit, temerariè ei bellum intulit, suomet sanguine restinguendum. Nam *Seleucus* feliciter profligatâ acie atq; interfecto *Lysimacho* Macedoniam & universas, quas in Asia possederat provincias occupavit, fuitque ultimus inter duces *Alexandri Magni* superstes, & solus regnavit, cui quoq; finè tandem imposuit mors, septem mensibus post *Lysimachi* interneccionem à *Ptolomæo* *Ceranno* ad aram *Argos* illata an. m.

3773. ante Chr. 280. postquam 72.
 Provinciis annis 31. cum magna iusti-
 tie moderationis & industriæ laude
 imperâisset. Vitæ exitus hoc ambiguo
 oraculo ei prædictus fuerat

*Sifugias Argos fatum superabis iniquum,
 Sin minus ante diem, tartara nigra petes.*

Cum *Argos* sit nomen proprium ur-
 bum aliquot, & proprium quoque
 urbe, sic ambiguo oraculo illusit, ut
 nihil de arâ sinistri suspicatus fuit.

Ultimum certamen commilitonum
 Alexandri Magni fuit Seleucum inter
 & Lyfimachum, quorum ille Asiam &
 Syriam, hic Macedoniam & Græciam
 præcebat, Lyfimachus fuit annorum
 74. & Seleucus 77. sed in ea ætate
 immiserant utrique juveniles, propter
 insatiabilem regnandi cupidinem.
 Inter Lyfimachus æquè in morte, quâ
 prævita Dux strenuus: de quo præcla-
 rum illud facinus prædicatur, quod
 Alexandro præcipiti furore ali-
 quando sæviente in eandem cum leo-

ne caveam inclusus fuerit, quem cum bellua aggredere, manum amiculo involutam in apertum bellæ rictum immerferit, ereptâque è faucibus linguâ exanimaverit, quâ animositate non tantum in gratiam pristinam recipi ab Alexandro, sed etiam novos amores & applausus meritis est. Scribit Appianus quod extinctum Lysimachi corpus canis domesticus diu adversus alites & feras protexerit donec Thorax Pharsalius inventum ac tabefactum sepeliit.

II. ANTIOCHUS I. SOTER Imperator Græcorum, filius Seleuci, à quo posthac reliqui Syriæ reges *Antiochi* appellati sunt. Bellum contra Ptolomæum Ceraunum (qui post Seleuci cædem, Lysimachi in Europa provincias invaserat) contra Antigonum, contra Galatas feliciter gessit; expeditionis autem in Ægyptum contra *Ptolomæum Philadelphum* successu frustratus, nec tentare quidem alio bello fortunam ausus est.

Fuit

Fuit homo turpissimæ libidinis, Stratonem eandem cum patre suo Seleuco, vivo adhuc parente (qui id dissimulanter tulit in impio filio, regni consorte jam denominato) conjugem habuit & novercam suam, ex qua liberos suscepit Antiochum & Apantem, extinctus est an. m. 3791. ante Chr. 142. cum imperasset 19. annis.

III. ANTIOCHUS II. Soteris & Stratonica filius dictus Θεός (quod cognomen à Milesiis accepit, cum Timarchum eorum tyrannum sustulisset) Hic cum Ptolomæo Philadelpho longo & difficili bello contendit, cui per Berenica connubium reconciliatus, novum domesticum Laodices primæ conjugis in se odium concitavit; quam cum neglectam aliquamdiu, & concubina loco habitam in regiam tandem accepisset, veneno, ab eadem necatus est an. m. 3806. ante Chr. 247. cum regnasset annis 14.

Hic Antiochus primus & solus ex Seleucidis duas simul conjuges habuit pessimo suo fato : è quibus Laodice peperit Seleucum & Stratonicem.

IV. SELEUCUS II. filius *Antiochi* *Des* cognomento CALLINICUS, hic ut primùm in regnum successus fuit per fraudem *Laodices*, statim eâ instigante *Berenicen* conjugem suam, sororem regis Ægypti, unâ cum parvulo filio interfecit operâ *Iradionis* & *Genooi* principû *Antiochiæ*, quo scelerare *Ptolomæum Evergetem* contra se concitavit, & simul animos suorum avertit, ut à suis militibus derelictus, classe etiam naufragio amissâ, prælioque à fratre suo victus itidemque ab *Arsace Bartho* valde infestatus vix non regnum amississet, in *Arsacis* namq; manus captivus devenit, à quo tamen regiè tractatus est, & tandem liberaliter dimissus equi lapsu perit, titulo potiùs, quàm reipsâ rex, adeo inglorius fuit & undique spoliatus, nam Romani etiam anteriore *Asia Seleucidis* ejectis eam sibi posthac vendicârunt, anno Reg. 20. An. m. 3827. ante Chr. 226. reliquit post se liberos ex *Laodice* amita *Achai* & regis *Mithri-*

Thridatis filia susceptos *Seleucum III.*
 & *Antiochum III.* & duas filias ano-
 nymas. *Laodice* quæ eum instinctu
Berenices cum filio *Seleuco* sustulit, pœ-
 nas quoque sceleris dedit: ex alylo-
 namq; *Daphnes* per dolum educta, &
 trucidata est. Frater verò hujus *Seleu-*
didus Antiochus Hierax, (eo quòd
 non hominis, sed accipitris capaci-
 tate in aliena involaret) adjunctis sibi
 Galatis, pro fratre *Seleuco* stetit, sed
 & ipse à latronibus interfectus periit.

V. *SELEUCUS III.* cognomento
CERAUNUS statim à suscepto regno
 certior factus de *Attalo I.* Rege Perga-
 mensi, qui omnem cis *Taurum* Asiam
 suo imperio subjecerat, rebus suis
 consulendi impetu abreptus, ubi *Tau-*
rum montem cum exercitu transgres-
 sus esset, dolo appetitus, captus, ac ve-
 neno sublatus est An. m. 3850. ante
 Chr. 223. regni 2.

VI. *ANTIOCHUS III.* à rebus
 gestis cognomento *MAGNUS*, filius
Seleu-

Seleuci II. & frater *Seleuci III.* anno ætatis 15. regno applicatus, facinora edidit ætate majora, *Alexandrum* & *Achaum* duces Molini acie victos ad mortem voluntariam compulit: *Artabazanem* Medum subjugavit: *Achaum* alterum, qui cis *Taurum* montem victo *Attalo* Pergamensi regnum usurpabat, captum *Cambyli* & *Bolidis* proditione, de purpuratorum sententia ad supplicium rapuit, manibus, pedibus & demum capite truncatum in crucem egit. Mortuo *Ptolomæo* *Cælesyriam* adortus, victo *Scopa* *Ætolo*, hanc unà cum *Judæa* occupat, nec multò post sponte dimisit: recepit *Ciliciam* & *Cariam*: urbes *Hellesponti* redegit in formam: *Lyliam* instauravit. Demum Romanos audaciæ suæ & secundis successibus obstaculum ponentes, cum *Hannibale* aggressus, *Chalcidem* quoque ad *Euripum* cepit: ibi intempestivis & stultis amoribus homo jam quin-

qua.

quagenarius deditus, exinde nihil forte, nihil magnum gerere ausus, pacis conditiones inire coactus à Romanis, multatus Asiâ cis *Taurum*, & præter obsides talentorum 12000. in singulos años pendere iussus fuit. Quibus sumptibus exhaustus, dum *Beli* templum opulentissimum spoliare conatur, multitudinis concursu interfestus est. An. m. 3866. ante Chr. 187. cum regnâisset annis 37.

Ab humanitate, clementia & beneficentia studio non erat alienus, & famam bonam continuâisset, nisi adulatoribus aulicis obsecutus, voluptatibus se mancipâisset. Dicere solebat per jocum gratias se Romanis habere, quòd nimis magnâ procuratioe liberatus modicis regni terminis uteretur. Bis de hoc Antiocho Romani triumphârunt, & *L. Scipio* Romanus inde comimentum *Asiatici* assumpsit ob provincias Antiocho ereptas & Romanis subiectas. Habuit in matrimonio *Laodicen*, *Mithridatis* V. Regis & Pontificis filiam, & *Eubiam* filiam *Cleopolemi* Chalcidensis, filios ex his procreavit *Seleucum* IV. *Antiochum* IV. *Mithridatem*, *Ardym*, *Cleopatram*, *Antiochum* & *Antiochim* ac *Laodicen*.

VII. SELEUCUS IV. cognomen-
to PHILOPATOR, viribus & potenti-
tâ valde attritus & infirmatus regna-
vit, ideo cùm de opibus templi Hie-
rosolymitani per Apollonium, cui Si-
mon quidam proditor id revelârat,
edoctus esset, misit *Heliodorum* purpu-
raturum ad prædam illinc auferendam.
Cùm verò Heliodorus ab incepto di-
vinitus esset repressus, postea pro de-
mandato tam periculoso sacrilegii
ministerio, insidiis vitam ei ademit
an. m. 3874. ante Chr. 175. cùm re-
gnâisset annis 12. reliquit post se fili-
um *Demetrium* & filiam anonymam,
quæ nupsit *Perseo* Regi Macedoniæ.

VIII. ANTIOCHUS IV. cogno-
mento EPIPHANES, filius *Antiochi*
Magni, & frater *Selenci Philopatori*.
Datus hic fuerat à patre obses Roma-
nis, & dimissus ab urbe, rogatu fratris
Selenci, eidem defuncto successit in re-
gno, bella contra *Ptolomaos* fratres *Phi-*
lometorem & *Phisconem* gessit. Maxime,
infra

infamem se reddidit ob crudelitatem,
quam exercuit in Judæa. Hierosolymę,
quam *Menelai* ope expugnavit, 80000
civium interfecit, templum ingressus
ornamentis & thesauris spoliatum
Jovi Olympio consecravit, & con-
natus totam Judæorum religionem
abolere, circumcisionem prohibuit,
carnis suillæ usum mandavit, & jussa
detrectantes immanibus suppliciis
excarnificavit: contra quem divini-
tus exsuscitatus MATHATHIAS
ASMONÆUS tam religionis, quàm
libertatis defendendæ initium fecit; &
feliciter patris virtuti institit JUDAS
MACHABÆUS, ita ut *Apollonium* & *Sero-*
duces, & his in auxilium submissū
cum novo exercitu *Lysam* iteratis vi-
ctoriis debellaret, unde factum, ut
vario sumptibus exhausto Antio-
chus ad nova tributa colligenda se
convertere debuerit, ideoque Perse-
polim, ad conditos in templo Dianę
thesauros Alexandri Magni rapien-
tes, oppugnare instituit, sed turpiter
inde

inde rejectus ex animi dolore gravi morbo affectus est: tristi in super nuncio de cladibus in Judæa acceptis contritus, ex curru decidit, quo lapsu morbus ingravescens inter sævissimos animi & corporis cruciatus tyrannum extinxit Ann. m. 3891. ante Chr. 162 cum regnasset annis 13. filium post se reliquit *Antiochum & Alexandrum.*

IX. ANTIOCHUS V. cognomento EUPATOR filius *Epiphanis*: renovavit bellum contra Judam Machabæum, quem prælio victum in gratiam recepit, demolito tantum muro, qui templum ambiebat. Et iratus *Menelao* Pontifici tanquam Judaicorum bellorum concitatori missum in Berrhoëa Syriæ necavit. Hinc à *Demetrio* oppugnatus, & per milites proditores comprehensus cum *Lysia*, *Demetrioq;* traditus, & jugulatus est, cum regnasset tantum annis duobus.

X. DEMETRIUS I. cognomento SOTER, filius *Seleuci Philopatoris* ab eoque datus à patre obses Romanis pro

pro Antiocho Epiphane, post cuius obitu spe reditus à senatu frustratus, clam fugit, & ad suos reversus imperavit.

Fugam in hunc modum capeffivit. Diodorum hominem vasrum, qui recens è Syria venerat ad se evocavit, à quo didicit, res in Syria propter Octavij cadem esse turbatas, & Syros, si se ipsis ostenderit, regnum illico in ipsum translaturus, cumque sic fugam persuasisset, viam quoque & modum ejus capeffendæ suggerit operâ Menithylli legati Philometoris, qui fingens reditum ad suos, Carthaginensem navem Demetrio præparavit, quæ Tyrum vela faceret, cumque dictæ navigationis dies adesset, navarchum adit, fingitque novi sibi aliquid à rege mandatum, propter quod Romæ adhuc diutius morari deberet, daturum se nihilominus loco sui aliquot juvenes fidei probatissimæ, qui Tyrum proficiscerentur: exeunte tertiâ vigiliâ Demetrius adest cum socijs octo, quinque famulis & tribus pueris, quos cum Menithyllus nauclero, qui rem totam ignorabat, commendâisset, cum prima luce vela faciunt. Neque fugam comperti sunt Romani Patres ante diem quintum. Sic igitur elapsus in Syriam venit, & omnium favore exceptus est, quia missus à senatu ad regnum occupandum, credebatur: mox

Apud

Apameâ potitus, comparatis copijs Antiochiam contendit, ibique *Lyfiam* obviam egressum, interfecit. Et factum est, ait scriptura, ut ingressus est domum regni Patrum suorum (sibi scilicet à patre *Seleuco* & avo *Antiocho* Magno debitum tanquam primogenito *Seleuci*, ejus primogeniti) comprehendit exercitus *Antiochum* & *Lyfiam*, ut adducerent eos ad *Demetrium*, & res ei innotuit, & ait, nolite mihi ostendere facies eorum lib. 1. Machab. cap. 7. v. 2 (ne scilicet à me aliquid extorqueant) & occidit eos exercitus, sicque sublato æmulo sedit *Demetrius* super sedem regni sui, sic Deus ultus est peccata patris *Antiochi Epiphaniis* in filio tollendo, factumque est, ut radix peccati in primo frutice exaresceret.

Occisis, qui sibi regnum intercludere possent, omnibus modis placare Romanos contendit; primò insigni comitate usus est in legatos Romanorum in Pamphylia & Rhodo, præsertim in *Tiberium Grachum*, secundò conciliavit sibi personas, quæ causam suam Romæ fructuosè agerent, fugam excusarent, missis ad hoc muneribus, Legatis quidem privatim, publicè autem S. P. Q. R. coronam auream maximi pretij dono transmisit, tertio ad expiationem *Octavianæ* cædis (erat *Octavius* legatus Romanus, quem *Leptines* Syrus occidit)

non

non contentus *Lysiam* & *Eupatorem* necis
conscios interfecisse, *Leptinem*, qui cædem
patrârat, & *Isocratem*, qui approbârat,
Romam misit pro arbitrio supplicijs affi-
ciendos.

Sic prudenter regnum suum stabi-
lire cepit *Demetrius*, imprudenter au-
tem & inductus à *viris iniquis*, ut lo-
quitur scriptura, *quorum dux erat Al-*
cymus oppugnare incepit **JUDAM**
MACHABÆUM per *Nicanorem* &
Bacchidem duces, è quibus illo per-
empto, hunc post Judæ interitum op-
pult *Ionatha*, & omnia frustra mo-
litum pacem tandem componere jus-
sit. Cæpit posthæc otium sectari, ca-
stello cuidam ad Antiochiam inclu-
sus, Reipublicæ neglectâ curâ, unde
eum & cives & milites inciperent ab
eo averti, bello impugnatus ab *Ale-*
xandro, & prælio congressus occu-
bit. De hoc prælio *Demetrii* legitur
Mach. 10. Anno m. 3903. ante Chr.
150. cum regnâset annis 10. reliquit
post se liberos ex *Laodice*, *Demetrium*
II. & *Antiochum VI.*

XI. ALEXANDER BALÆ, dictus etiam *Epiphanes*, frater Antiochi V. instigatus & adjutus à *Ptolomæo Philometore*, (cujus filia *Cleopatra* nupsit) & *Attalo*, Demetrium vicit & vitâ cum regno exiit. *Jonatham Asmonæum* Pontificem Judæorum regie excepit & honoravit, neque Judæis mala intulit, factus alienus ab Attalo & desertus à Ptolomæo Socero Demetrii II. armis profligatus est, cumq; prælio victus in Arabiam profugisset, à *Zabelo* Dynasta interfectus est, & caput amputatum Ptolomæo transmissum an. m. 3908. ante Chr. 145. cum regnâset annis 6.

XII. DEMETRIUS I. cognomento *NICANOR* vel *NICATOR*, quod nomen Syri tribuerunt, quia alienum à sua familia Alexandrum regno pepulisset. Ob incertos bellorum calus *Enidum* à patre ablegatus per *Lasthenis* Cretensis mercenarias copias in Syriam reductus est, & mox gener adscitus à *Ptolomæo Philometore*,
ejus-

eiusdemque suasu ab Antiochenisre-
ceptus, bellum Socero Alexandro in-
fert; & praelio contendere ausum vin-
cit, regnumq; in se transfert. Con-
firmavit hic Pontificatum *Jonatha As-*
monai. & acceptis talentis 300. ei Ju-
dæam cum Toparchiis Samariâ, Jop-
pe & Galilæâ permisit: cumq; ratur
jam omnia pacata esse, milites suos
partim dimisisset, partim diminutis
stipendiis retinisset, illi seditiosè ad
Tryphonem & Antiochum *Σιδυ* con-
fluxerunt. Bello inde appetitus ac
praelio victus cedere coactus est in
Mesopotamiam: redux inde ab *Ale-*
xandro Zebina, quem Ptolomæus ex-
citaverat, iterum fugatus & victus, ac
perfidiosè à conjuge & liberis exclu-
sus, in fuga ad Tyrum cum navi ex-
scenderet, occisus est, ut legitur lib. i.
Mach. 10. 11. 12. 14.

ANTIOCHUS SEDETES V. SE-
DETES SOTER etiam, vel Eusebes di-
ctus, eo tempore, quo DEMETRIUS
NICANOR apud Parthorum Regem
Arsa.

Arsacem habebatur in vinculis, à Cleopatra uxore Demetrii (quæ Seleuciæ morabatur, & milites ad se attraxerat contra Tryphonem, tyrannidem in Syria exercentem) ad conjugium simul & regnum ex Rhodo Insula accersitus, Cleopatraz nupsit, & regnum simul, & uxorem fratris accepit, Tryphone expulso. Liberalis fuit & beneficus in Judæos, quibus victimas & sumptus pro templo suppeditavit, sed luxui simul & temulentiaz deditus supra modum: duxit ad Parthicam expeditionem lixarum 30000. è quibus coquorum, pictorum scenicorum &c. major numerus esset, quam militum, quorum tantum erant octo millia, unde Parthus tali sarcasmate funus ejus (quem occisum in pugna, sepeliri curavit) veluti mortuum etiam lingue gladio vulneraturus, sic allocutus scribitur: *Fefellit ô Antioche, fefellit ultimo vinum & audacia, speraveras enim Arsacis imperium in magnis poculis te bibiturum esse.*

Memo.

Memorable, quod de ipso refert Plu-
tarchus: cum in venatione quadam studio
persequendi feram ab aulicis & famulis ab-
errasset, & divertere apud hominem tenu-
em coactus, inter cœnandum sermo-
nem de rege (quem se esse dissimulabat) in-
jecisset, & didicisset, bonum quidem esse,
sed qui amicis & adulatoribus flagitiosis
obsequendo, plurima in republica negliget-
ret, tunc tacuisse quidem, postea tamen
cognitum ex satelliticum adventu dixisse, ex
quo diè vos sumpsi, nullam ex vobis veri-
tatem de me sumpsi, nunc verò de me ipso
vera audivi, cœpitque in regno admini-
strando diligentior esse.

Quia *SIDETES* iste regnavit vivente ad-
huc *Demetrio*, ideo non ponitur à quibus-
dam in ordine regum *Syriæ*, sed habetur
quasi socius regni cum *Demetrio*. Vitam
finivit anno M, 3927. ante Chr. 126. post-
quam regnavit annis 19. reliquit post se li-
beros à *Cleopatra* susceptos *Selencum*, *An-
tiuchum VIII.* & filiam anonymam; igno-
ratur autem illa soboles, quam suscepit ex
Rhodogine. *Selencum* occidit *Cleopatra*
mater proprijs manibus, sagittâ eum trans-
verberans, quia post patris interitum sta-
tim diadema sibi assumpsit: metuebat enim
furiam, ne filius ulcisceretur mortem patris,
quem feròx hyena interfici curaverat.

Erat

Erat etiam his temporibus quidam Alexander Zebina filius negotiatoris Ægyptij, hunc Ptolomæus incitavit, ut Syriam armis peteret; in hunc finem composita est fabula, quasi per adoptionem Antiochi regis in familiam regiam adscitus esset. Syris, qui ob Demetrii superbiam defece- rant, gratum id erat, modò regem haberent Demetrio repulso, ideo juveni nomen Alexander imponitur, ei que ex Ægypto ingentia auxilia submittuntur: fabulam hanc opportunè juvit, quòd corpus Antiochi à rege Parthorum interfecti, in loculo argenteo ad sepulturam, in Syriam remissum pervenerit, cùm jam ibi esset Alexander, qui ingenti lucrò & studio civitatum, corpus regium excepit, & funus ipse cum lachrymis profecutus est; quæ res illi magnum favorem popularium conciliavit. Hic igitur Zebina victo & expulso Demetrio Syriæ dominabatur, qui tamen in regum ordine non ponitur hic, quia adhuc vivus rex legitimus exulavit, nec familia Demetrii planè jacebat, sed Seleucus filius, quem Cleopatra postmodum occidit, diadema sumpserat. Neque diu fortunâ suâ tumidus Zebina continere se poterat, ut gratiâ Ptolomæi, quo fulcro sustentabatur, non excideret. Eum enim cepit superbâ insolentiâ paulatim spernere,

& vel-

velle etiam deprimere, quo promotore
 ascenderat. Itaque Ptolomæus ratus ma-
 tris bufonem inflatum compescendum esse,
 forori suæ Cleopatraz reconciliatur, & An-
 tiocho Gripho Tryphenam filiam in spon-
 sam & simul ingentes copias mittit in auxi-
 lium, ad Zebinam evertendum. Griphum
 tunc filium suum Cleopatra recens Athenis
 evocaverat, ut regnaret, sed ita ut regis
 nomen penes filium, jus autem totius im-
 perij penes matrem esset: cum ergo Syri
 viderent Griphum Ægyptiis copiis instru-
 tum, ab Alexandro Zebina paulatim defi-
 cientes, adhæserunt Gripho, qui Zebi-
 nam cecidit, & fugitivum Antiochiam com-
 pulsit, ubi ex Jovis templo solidum ex auro
 victoriæ signum sustulit ad stipendium mili-
 tibus enumerandum, aureum quoque Jovis
 simulachrum immensi ponderis sacrilegè
 eam apprehenderat, & tacitè efferi jusse-
 rat, sed deprehensus in sacrilegio, concursu
 populi in fugam actus, captus, & Gripho
 cum sisteretur, ab eodem interfectus est.

XIII. ANTIOCHUS GRIPHUS

Antiocho Alexandro Zebina regnum in se
 transtulit, & continuis ferè bellis im-
 perium tenuit, cumque foris impe-
 teretur armis à fratre Ciziceno, domi-
 nisi.

insidiis appetitus fuit à matre Cleopatra, nefariâ sceminâ, quæ scenicum in morem filiis suis & filiabus illudebat, regna & maritos & uxores eis auferens & mutans pro arbitrio ac tyrannica dominandi cupidine; *Griphus* autem edoctus de insidiis, venenum sibi à matre præparatum, ipsam bibere coëgit, atq; eodem mox scelere ipse usus in *Cizicenum* fratrem, bellum adversus se, quod restinguere non potuit, concitavit; interfectus tandem est fraude Heraclionis an. m. 3956. ante Chr. 97. cùm regnâisset annis 8.

GRIPHUS ex conjugibus, quas habuit, *Griphina* & *Seleuce* Ptolomæi Phisconis filiabus, & ex tertia, quæ fuit *Cleopatra Selini* liberos suscepit *Seleucum V. Antiochum, Demetrium III, Philippum & Antiochum XI. & Seleucum Cybiotetem.*

Aliqui Historici annos 29. GRIPHI dividunt cum Ciziceno, quia Cizicenus superato Gripho, & dejecto, regnare coëpit; sed

Jose-

Josephus omnes illos annos, quibus super-
stes vixit adhuc Griphus, Ciziceno regnan-
te, & cum Gripho belligerante, attribuit
Gripho, Cizicenum autem tantum ut so-
ciam regni conjungit.

ANTIOCHUS filius *Demetrii* ab
urbe, in qua educatus est, dictus *Ci-
zicenus*, à moribus autem *Aspondius*,
impio conatu, veneno à Gripho ten-
tatus ita exarsit vindicandi libidine,
ut bello continuo persequeretur eum,
ut bello continuo persequeretur eum,
per Cleopatraz connubium plurimum
Cypriis copiis adjutus. Cùm con-
gressu primo conjugem suam spoliatus
esset, mox certamen acrius repetiit,
& fratris sui conjugem Griphinam,
victoriâ potitus, in suæ uxoris ultio-
nem jugulat: à quo tempore à mutua
pernicie neuter fratrum cessavit, do-
nec ardor ulciscendi cum vita utrius-
que extinctus fuisset: post mortem
enim *Griphi* superstes *Cizicenus* à *Se-
lenco* *Griphi* filio exagitabatur, donec
captus ab eo & trucidatus est an. m.
3059. Tantæ fuit avaritiæ, ut, cùm
egeret pecuniâ, Jovis auream statuam,
quæ

quæ erat magnitudinis 15. cubitorum
fundi & ex alia viliori materia sta-
tuam illi similem laminis inauratam
reponi iusserit. Simile hoc facinus illi,
quod de Dionysio Juniore tyranno re-
fert Clemens, qui auream Jovis vestem
laneâ commutavit, quæ ætate esset
levior, & hyeme calidior. *Cizicenus*
à Seleuco filio Griphi tandem inter-
fectus est.

XIV. SELEUCUS II. successit
patri *Gripho*, & cum patruo *Ciziceno*
bellum gerens eum prælio captum
neci dedit. Quo cæso ANTIOCHUS
cognomento EUSEBES, sive *Pius*, *Ci-*
ziceni patris mortem ulturus perve-
nit Aradum, & imposito sibi diade-
mate, Seleuco bellum intulit, quem
uno prælio victum totâ Syriâ expulit.
SELEUCUS ita pulsus, fugâ delatus
est in Ciliciam, & postquam à Mops-
vestenis receptus est, cœpit ab eis tri-
buta exigere, qui exactionem non fe-
rentes, cum regia ipsum & amicos
concremârunt, ut scribit Josephus &
Appia-

Appianus an. m. 3960. ante Chr. 93.
regni an. 25. Occiso Seleuco, frater
eius, secundò genitus Griphi surre-
xit mortem patris fratrisq; ulturus, &
Antiocho Pio suo patrueli regnum eri-
pere molitus, vitam simul & exerci-
tium amisit.

XV. ANTIOCHUS cognomento
EUSEBES sivè *Pius*, sic appellatus,
quia ultus est mortem patris sui *Cizi-
ceni*, quod pietati tribuitur. Appianus
mortem putat per jocum sic dictum es-
se, ut qui *Silenem* uxorem duxerit, quæ
patri ejus *Ciziceno*, & patruo
Gripho nupserat. Hic duobus fratri-
bus *Philippo* & *Demetrio* Griphi filiis
tenuè restitit: brevi tamen Galata-
rum reginæ, socius armorum factus,
contra Parthos occubuit an. m. 3964.
ante Chr. 89. Occiso Antiocho Pio
remansit regnum penes duos fratres,
Demetrium & *Philippum*.

XVI. DEMETRIUS cognomen-
to EUCÆRUS Gnido accitus à
Solomæo Lathuro, Rex salutatus est
apud

apud Damascum, contra *Antiochum Euseben*; quo everfo à Parthis, junxit se Judæis rebellantibus contra *Alexandrum Asmonaum*, Joannis Hircani filium, quem victum non ausus ultra persequi, in regnum reversus, Philippum fratrem temerè irritavit, ideo ab eo & Parthis, armorum sociis obsessus dedere se coactus, & ad Mithridatem Parthorum regem abductus est, ubi perhonorificè habitus, vitam finiit.

XVII. PHILIPPUS hostem expertus est fratrem suum *Demetrium*, quia partem Syriae sibi occupavit, nec totam illi cedere voluit. Igitur se armis tuitus contra Demetrium, eum cum Arabum & Parthorum auxiliis obsedit, & deditioe extortâ totum regnum tenuit, donec *Antiochus Dionysius* ipse quoque frater Philippi, & filius *Griphi*, Damascum per prodicionem Praefecti cepit, & parte regni sibi vindicatâ, armisq; subactâ se Syriae regem & socium regni aliquamdiu

...u gessit. Brevi tamen post cum ar-
...ore aliena rapiendi, *Aretam* regem
...vaderet, in prælio trucidatus est,
...inili prodicione Damasco ad Phi-
...ppum redeunte. Qui & ipse tandem
...ptus est à *Gabinio*: ejus autem mors
...comperta est. Hic fuit Seleucida-
...an ultimus, qui Græcorum Impe-
...m finivit An. m. 3970. ante Chr. 83.
...næi Pontif. 19. Lathuri 33. Olymp.
...LXXIV. an. i. cond. urb. 669. post-
...quam illud durâffet à primo Seleuco,
...ab eo recuperatâ Babylone, an-
...is 228.

Supererat quintus filius Griphi,
SELEUCUS cognomento *Cybiotates*,
hic latuit in obscuro; donec à
Rege Ægypti *Anlete* vocatus ob pro-
nquitatem, & connubio cum *Bere-*
...e filia *Anlete* conjunctus, regno ab
...donatus est. Paulò tamen post ob
...ardidos mores & avaritiam iterum
...pulsus atque necatus est, à Strabo-
...dictus *Cocces*: & scribitur de eo,
...od ex avaritia urnam auream, quâ

conditus erat Alexander M. per Sa-
crilegium cum vitrea commutaverit.

*Regnum Græcorum sub
Tigrane.*

SYRI bellis regulorum suorum attriti, ut
scribit Justinus, ad externos reges se con-
vertērunt, & TIGRANEM regem Armeni-
um cæteris prætulerunt, quia is instructus
erat præter vires domesticas, Parthicâ in-
super societate, & Mithridatis regis Ponti
affinitate: interea tamen *Aretas* Arabs te-
nebat Cælesyriam, à Damascenis vocatus:
qui etiam expeditione in Judæos susceptâ
victor evasit, & certis conditionibus ad sua
reversus est.

TIGRANES cognomento MAGNUS
vixit adolescentulus obses apud Parthos, à
quibus cum regni parte traditâ se redemif-
set, forti ausu, bello hanc repetijt, & ho-
stes tantis affecit cladibus, ut regum nullus
illam gentem ferocius laceffiverit. *Arta-
nem* quoque regem minoris Armeniæ, su-
nelto prælio, regno & vitâ expulit. His
fortiter gestis famam sibi comparavit, ut
ad regnum à Proceribus Syrorum evocare-
tur: quod ille cum magno armorum appa-
ratu suscepit, ejectisque Seleucidarum re-
liquiis, & Phœnicæ cum Ciliciâ receptâ,
Clo-

er Sa-
 verit,
 sub
 triti, ut
 s se con-
 Armeni-
 struatus
 nicâ in-
 is Ponti
 abs re-
 ocatus:
 uceptâ
 is ad sua
 GNUS
 thos, a
 edemif-
 & ho-
 a nullus
 Aria-
 izæ, fu-
 t. His
 vit, ut
 vocare-
 n appa-
 rum re-
 ceptâ,
 Cleo-

Eupatram & *ilenem*, Reginam facem bellis
 ardentissimam, captam in Me-
 potamia, morte multavit: quo successu
 fortunato rerum, cum nihil non sibi arro-
 pret, etiam *Ariobarzanem*, suggerente & in-
 gante *Mithridate Eupatore* finibus ejecit,
 cæscatus Cappodociæ prædâ, exitiali
 toti que regno instituto, hunc deinde
 tra Romanos defendendum suscepit,
 nim victus strage horribili à *Zucullo* ad
granocertam, iterumq; ad *Artaxatam*, do-
 nico etiam à filio *Tigrane* bello exa-
 ctus, Pompeio (quem cidari capiti de-
 cã, & in manus ejus traditâ supplex ad-
 roverat) 6000 talentorum multam, mi-
 bus singulis, minam dimidiam argenti,
 centurioni minas decem, Tribuno talen-
 um persolvit, solumq; regnum paternum
 Media Armeniacum sibi conservavit.
 victus *Tigranes* sapere tandem didicit, &
Mithridatem tantæ ruinæ suæ causam agno-
 ens, cum is ad *Stellam* montem, prælio
 rum victus esset, & ad *Tigranem* confu-
 re, malâq; causæ suæ patronum quærere
 det, alterâ vice intra fines suos & suum
 lum non recepit, immo præmium cen-
 talentorum in ejus caput & vitam con-
 vit ei, qui interficeret. Mortuus est an-
 vitæ octogesimo quinto. Filius *Tigranis*,
Tigranes junior, in vincula conjectus
 O 3 fuit,

fuit, & in triumpho ductus à Pompeio, quia durior in parentem, & *Phraatis*, Parthi fretus societate armorum, refractarius fuit, neque Pompei Imperio se submittere voluit, cum juberet filium in *Sophena* & *Cordena*, patrem autem in reliqua Armenia regnare, eâ lege, ut defuncto parenti per totam Armeniam filius tandem hæres succederet; quam divisionem cum filius admittere detrectaret, nec parte contentus esset, totum perdidit.

Sic **TIGRANES MAGNUS** à Plinio, & à *Velleio Regum Maximus* appellatus, parvus, fieri cœpit post depressum tumorem à Pompeio Magno. Quantus erat Tigranes! Syriæ imperium invasit cum quingentis millibus militum: contra Lucillum eduxit ducenta & quinquaginta peditum millia, & alia adhuc quinquaginta equitum millia, & cæsus nihilominus est à Romanis, cum his tantum pars hujus numeri esset vigesima, ut loquitur Plutarchus & Livius. Usurpavit *Tigranes* titulum REGIS REGUM, & voluit habere reges administratos: ex his quatuor, tanquam stipatores, semper eum ita comitati fuerunt, ut equitanti pedites juxta currerent tunicati, sedenti, & respondenti adstant, complicatis & confertis inter se manibus, quo symbolo servitus indicabatur. Nihil non magnum spirabat
infla.

status extento provinciarum symate
ecioius pavo, sed deplumatus detumuit,
decorem pavonis deprædata est Roma-
aquila, posthac imperium suum & quar-
am mundi Monarchiam expansis longè
atque alis explicatura.

IMPERIUM ROMA-
NUM.

*Quarta Mundi Monar-
chia.*

CAJUS JULIUS CÆSAR

Et Emulus ejus

POMPEJUS MAGNUS.

Roma jam passim rerum domi-
na longè latèque terrarum
audiebat, sed multiceps ad-
huc Roma fuit, Dictatorum,
consulum, purpuratorum Patrum, &
tribunorum arbitrio moderata, quia
madum vastum corpus sub uno ca-
te Monarchico coaluerat, neq; hoc
asci potuit sine Reipublicæ magnâ
percussione, quam belli intestini, Ju-

LIUM CÆSAREM inter, & POMPEJUM,
periculosus turbo concitavit.

Pugna Pharsalica.

Belli causam uterq; dedit tum CÆSAR,
tum POMPEJUS: ille enim Superiorem,
hic autem parem ferre noluit. Quanquam
autem CÆSAR flagraret ingenti desiderio
imperandi, & *Etheoclis* apud *Euripidem* di-
ctum itendidem usurparet: *regni causâ jus*
violandum esse, habito tamen Ravennæ con-
cilio, mitiorem sententiam secutus est, &
pacem exoptare se saltem simulavit: scri-
ptis ad senatum litteris plenissimis æquita-
te; quia tamen sub finem epistolæ minas
adhibuit, rejectæ sunt litteræ, & ipse pro
hoste habitus. Tribunis fugientibus ad
Cæsarem, habitum est extra urbem sena-
tus consultum, cui *Pompejus* aderat, in eoq;
decretum, ut tota Italia delectus haberetur
à *Pompejo*, eiq; ad hoc bellum pecunia ex
ærarario suppeditaretur. Quo audito sta-
tim *Casar* cum legione decima quarta ad
Rubiconem movit. Hic cunctatus aliquan-
tum, & quasi cœpti magnitudinem reputans
Græcè exclamavit *ἀνεπίφθω κίβος, ἴσ-
θα ἔστο ἀλεα*. Et statim quem secum habebat
exercitum trajecit, ac primò impetu mul-
tas Urbes occupavit.

Quibus rebus Romæ nunciatis, urbs à
Con-

Consulibus & optimatibus deserta est: quos
 secutus Pompeius, Brundisium venit. In
 urbe obsessus est, donec naves, quæ Con-
 sules detulerant, revertissent. Tum ipse
 quoq; Pompeius fugit in Macedoniam, &
 Brundisium reliquit Cæsari. Qui cum totam
 Italiam ab adversariis desertam, intra sexa-
 ginta dies sine sanguine in suam potesta-
 tem redegisset, & Galliam insuper utramq;
 teneret, Hispanias autem Magni Pompeii
 copias, Afranius & Petreius possiderent, ed-
 icter instituit dicere inter suos auditus; *se ire
 ad exercitum sine duce, & inde, reversurum
 ad ducem sine exercitu.* Siciliam interim &
 Sardiniam Valerio Legato, & Curione oc-
 cupantibus.

Priusquam autem ex Italia moveret, Ro-
 ma pervenit, & pecunias militi sustentando
 necessarias sibi suppeditari ex ærario pe-
 tit; quod cum negaret L. Metellus, & æra-
 rianus custodiri curaret, Cæsar, securi-
 bus feras perfringere iussit, Metello mortem
 minatus, si contra auderet. Ærario per
 apertum pecuniam omnem egressit, id est,
 ut Orosius refert, 4133. auri pondera, ar-
 genti autem pondo prope nongenta millia.
 Quanta vis pecuniæ! & tamen ex eodem
 ærario paulo antè vis ingens pecuniæ in
 Pompeij copiaseducta fuerat. Sic malè &
 in justis bellis diu quæsitæ, citò bello inju-
 stiore dilapsa sunt.

O s

Post-

Posthæc iter suum suscepit Cæsar in Hispaniam, & bello aggressus *Afranum* & *Pezzeium* duces Pompejanos vicit. Massiliam per *Trebonium* & *Bruzum* obsessam & fortiter resistentem adventu suo coëgit ad deditionem, *Domitio*, qui urbem tuebatur, per tempestatem elapso. Ex Hispania Romanam reversus, susceptâ iterumq; abdicatâ, post decimum diem discuratâ, omnes vires undecunque collegit, ad Bellum Pompejo & Pompejanis inferendum, quibus corroboratus Dyrrachium movit, Pompejo quoque adverso motu exercitum suum ad Dyrrachium ducente, & castra castris, militumque militi opponente. Sed erat utriusque exercitus conditio dispar: Pompejani enim omnibus abundabant, Cæsarei egebant, quia in eorum naves interceptas *Bibulus* ferro & flammis delævit, ideoq; verusatus in angustijs Cæsar, præsertim quod *Antonius* à Cæsare evocatus, mari se committere propter Pompejanos non auderet, sembo se demum audacissimè credidit, ut copias ipse suas ex Italia adduceret: cumque nauclerum propter pericula hostilia timidiorem cerneret, hisce animare conatus est, *quid times? Cæsarem portas, & Cæsari fortuna tecum est*: sed tempestate adversâ ab hac expeditione in littus unde solverat, rejectus est. Mox tamen utrique auxilia-

res copix advenerunt, CÆSARI Antonio
 duce ex Italia, & POMPEIO ex Asia, duce
 Metello Scipione: quibus instructi partium
 duces, ad Dyrrachium obstinatissimè di-
 micarunt. In hac pugna plurimis ex Cæ-
 sareis cadentibus, adeò victoria Pompejo
 mandebatur, ut si eà uti potuisset, bellum
 confectum fuisset: cum verò CÆSAR com-
 munitis inopiâ laborans in Thessaliam re-
 cessisset, & Pompejus eum insecutus, in
 campis Pharsalicis, homini desperato pu-
 gna copiam fecisset, subito retroversâ vi-
 toriâ POMPEIUS Cæsis suorum quindecim
 millibus, & castris perditis (cum CÆSAR
 suorum tantum ducentos desideraret) fugâ
 in omnis præcipiti consuluit, Larissam &
 inde Amphipolim festinans, ubi conscensâ
 navim Mytilenem ad uxorem suam appulit &
 inde in Ciliciam Cyprumque navigavit.
 Auditâ Antiochenorum defectione, ver-
 tus Ægyptum deflexit, multum confusus
 Ptolemao, & ab eo amica omnia sperans,
 petijt hospitio & amicitia ejus excipi, opi-
 busque in præsentis calamitate protegi. Re-
 gis autem amici & procuratores, seu veriti,
 ne Alexandriam, aut Ægyptum occupa-
 ret: seu despectâ ejus fortunâ, & victori
 Cæsari gratificaturi, palam quidem ad re-
 gem aditum ei patefecerunt, clam autem
 secreto consilio, Achillam Præfectum regium
 & L.

O 6

& L. *Septimium* tribunum militum (qui in bello piratico apud Pompejum ordinem duxerat) ad eum interficiendum miserunt; quem in naviculam receptum, cum appropinquaret ad littus, à tergo *Septimius* telo trajecit, deinde reliqui gladijs certatim petierunt, resectumque caput in CÆSARIS adventum reservârunt. Uxor autem ejus & amici, qui extra teli jactum contiterant viso procul facinore, magno cum ejulatu, Superos implorantes, hostilia littora celeri cursu defugêrunt. Corpus in littore relictum, ab ejus liberto combustum, & in arenâ tumulatum est.

POMPEJUS natus est, an. m. 3948. ante Chr. 105. novem mensibus post natum Ciceronem. Vix egressus adolescentiâ, jam maturus fuit ad victorias: cæpit famam maximis gestis extendere, ut cognomento MAGNUS linguis gentium divulgaretur. Anno ætatis suæ 22 primam expeditionem suscepit contra *Carbonem* in Africa, quem vincium ad pedes suos prostratum & objugatum occidit: resectum caput, primæ victoriæ suæ cruentum spoliunt, *Sylla* transmissit: exinde magnâ celeritate, pyratibus alterâ vice devictis, contra viginti tres Orientis reges diversis motibus imperator designatus est. *Tigranem ac Mithridatem* potentissimos Armeniæ & Syriæ reges, illi-
Jun

um regni parte, hunc regno & vitâ mul-
clavit. Arabiam, Judæam omnem cum
Hierosolymis, Albaniam, Iberiam victoriis
Illustravit, fecitque, ut Romanæ aquilæ am-
plissimas regiones fertò, felicitate, ac vir-
tute suâ patefactas, celerrimo volatu supe-
rarent. Asiam extremum Romanorum li-
mitem finibus dilatatis, effecit, ut esset
meditullium Romani Imperij. Præter Par-
thos (quibus fœdus magis, quam bellum
placuit) ad Indos vix adhuc famâ notos,
intra rubrum mare Caspium & Oceanum,
ad Orientem & Boream, terræ Pompeij
ignis domitæ ac territæ, Romam domi-
nicem & domnam orbis Pompejum antea
in Asia, Africa & Europa victorem sus-
pexerunt.

Posteaquam annos 58. vivendo, & ex
his annos 34. vincendo explevisset, igno-
miniosè demum victus est, & qui dicere so-
litus, *si terram pulsaret pede uno, milites se
in obsequium suscitare*, præcipiti & impro-
vida fugâ dilaptus, castra, fortunam, ami-
cos, famam & vitam, amisit. Immo cui
terra videbatur propè defuisse ad victorias,
eidem novercante tandem fortunâ, defuit
ultimò ad sepulturam, ut modicâ arenâ in
tore peregrino tumularetur. Pompeij
Romanæ libertatis clades contigit in
memoratissima pugna Pharsalica anno m.
606, ante Chr, 47.

CÆ.

CÆSAR cum Alexandriam venisset, & vidisset caput Pompeij, ejusque annulum illachymatus, & percussores averfatus est: familiares autem Pompeij periculo exemptos, benignè accepit, scripsitque Romanis ad amicos, quòd *quotidie cives aliquot servet, à quibus fuerat oppugnatus.*

Ubi de Pharsalica pugna rumor Romam pervenit, diu fides non est habita, quia nec CÆSAR eà de re litteras dabat, ne videretur hac victoria lætari: neque volebat de occiso POMPEIO triumphare, neque Romanis credibile videbatur, eum belli imperatorem qui tot jam victorias demessisset, tot copijs instructum, tantà aliàs felicitate usum, uno prælio debellari potuisse. Posteaquam autem id creditum est, vis Romæ annulo ejus, in quo tria trophæa insculpta erant, tum demum convicijs mortuum exagitârunt: tum Syllæ, tum Pompeij statuis, quæ ante rostra stabant, ignominiosè dejectis, CÆSAREM privilegijs & laudibus inter Deos retulerunt, & inep-tâ adulatione omnia concesserunt, à quibus eum impedire non poterant. Accep-tavit CÆSAR ex his favoribus ea quæ sta-biliendo regno prodesse poterant, pontifi-catum maximum, Dictaturam, & consula-tum, per quinquennium, Tribunitiam po-estatem per omnem vitam, Verbo CÆSAR

Rei.

Reipublicæ CAPUT, DOMINUS ROMANO-
MANI, & IMPERII ROMANI PRIMUS IMPE-
RATOR regnare cœpit: non tamen absque
libertate: nam Reipublicæ Romanæ libertas,
(Pompejo magno in acie Pharsalica victo,)
Cæsari quidem victori succubuerat, adhuc
tamen victa & prostrata colluctabatur vi-
ctori suo per quatuor annos, ut incumben-
tem adversarium suum variis motibus in
Africa, & Hispania, ad dextram & sinistram
percuteret, donec anno m. 4010. ante Chr.
44. veluti generosus athleta victorem qui-
dem suum ipsa evertit, Bruti, & conjurato-
rum manu adhibitâ, mox tamen pluribus
rerum bellorum ictibus concussa, OCTA-
VIANI AUGUSTI potentia & industria
penitus solo affixa, & exanimata est, factâ
reipublicæ, in imperium, transformatione.

CAJUS JULIUS CÆSAR RO-
MANI IMPERII IV MONAR-
CHÆ FUNDATOR natus anno m.
654. ante Chr. 99. Olymp. CLXX.
1. urb. cond. 653. mense Quintili,
qui postmodum in ejus honorem di-
ctus est *Julius*, die mensis ejus duode-
cimo. De eo dubitari potest, an plus
nocuerit patriæ, an verò plus profue-
rit; certè pessum datâ libertate nocuit
Rei-

Reipublicæ, imperio autem profuit, quia Monarchiæ, quæ omnium gentium gubernationem antecellit, fundamenta jecit. In moribus suis prætulit aliquid ventis, & tempestati simile, nullibi non motuum concitator, & ubiq; æmulo ambitionis æstu, altum spirans, & ambiens dominatum. Præturam urbanam auspiciatus est anno m. 3991. ante Chr. 62. per hanc abstergere conatus est suspicionem, quam ei consuetudo cum Catilina inusserat, & palam detestabatur crimen, quod ipse aliquando licet cautiùs perfecturus erat.

Ex præturæ officio ut quæreret materiam triumphi, quo Pompejum Magnum æmularetur, iter in Lusitaniam paravit: sed ingentium debitorum vinculis, quibus creditoribus pro summa 830. talentorum obstringebatur, tamdiu retardatus est, donec *Crassus* sponsorem se obtulisset. In Lusitaniam cum venisset, Hermonii montis incolas in planiciem demigrare iussit,

profuit, ne videlicet loco ex natura sua
 m gen- tuto, ad prædas agendas abuterentur.
 it, fun- Hæc prætendebat, non ignarus eos re-
 nis præ- culaturos, atque ita se belli occasio-
 ftati si- nem inventurum: quod etiam factum.
 oncita- Nam arma capientes oppressit, & vi-
 nis æstu- cinos metu percussos desertis urbibus
 omina- fugientes invasit, & hostiliter diri-
 picatus- pit. His sibi aditum ad consula-
 52, per- tum jam factum esse existimans, Ro-
 spicio- mam non expectato successore pro-
 a Cati- fectus est, & sepositâ tantisper curâ
 abatur- triumphi, quem obstante lege, priva-
 o licet- tus habere non poterat, consuiatum
 ambiit & emit, sperans in eo & longè
 retma- majora se acturum, & splendidius tri-
 m Ma- umphaturum; itaque ad hunc affe-
 aniam- quendum, cum Cæsar de se non satis
 torum- posset, *Crassum* sibi atque *Pompejum*
 o sum- adjunxit: quibus etiam juramento
 batur, confirmavit, nihil se nisi ex eorum
Crassus consilio gesturum: sed illud quoque
 usita- meditabatur, ut alterum alterius ope-
 montis- rã everteret, & collisis illis solus do-
 re juf- mi-
 fit,

minaretur. Et hæc femina fuerunt evertendæ Romanæ libertatis.

Anno m. 3995. ante Chr. 58. cum *M. Calpurnio Bibulo* consul creatus tyrannidi suæ prælusit. Primo quidem cum indigeret pecuniâ, tria milia pondo auri furatus in Capitolio, tantum deminaurati æris reposit, omnia munia addixit pretio, quæ antè donari consueverant, eò potentior, quò sceleratior, & tantum religiosus, quantum sua sineret ambitio. Tum quoque filiam suam Pompejo uxorem dedit, & ipse *Calpurniam* filiam *Pisonis* uxorem duxit, ut potentiam suam conjugis firmaret, *Ciceroni* & *Lucullo* confluxit calumniam per *L. Vectium*, quasi ij mortem sibi atque Pompejo machinati essent; cum verò patefacta esset calumnia, *Vectius* in carcere strangulatus pœnas dedit suæ temeritatis. Odium tamen in *Ciceronem* Cæsar non deposuit, sed adversus eum *Clodium* protexit, & ad tribunatum promovit, ut pro potestate sua

sua *Ciceronem* urbe eijceret. Arma
 deinde convertens adversus Helvetos
 novas sedes quærentes, factâ pugnâ,
 & obtentâ victoriâ in suas redire com-
 pulit, & *Ariovistum* ex Germania
 transgressum, & *Æduos*, populi Ro-
 mani socios infestantem, tantâ clade
 delevit, ut per triginta millia passuum,
 & ad Rhenum ulque campi cadaveri-
 bus Germanorum sternerentur, &
 reliquos fluminis vortices haurirent,
Ariovistus autem relictis suorum 80.
 millibus ægrè fluvium trajecerit: his
 gestis rediit in Galliam Cisalpinam,
 unde muneribus & promissis res suas
 firmavit. Romæ hyeme populares
 suos, æstate hostes labefactans, vel
 auro, vel armis.

Anno m. 3997. Belgas aggressus
 Bellovacos, Ambianos, Atrebates,
 Nerinos perdomuit, & anno 3998.
 Pronapios, Morinos, Inalpinos, Le-
 nobios, Aquitanos, aliosque populos
 tum per se, tum per Legatos subegit.
 Ex quibus tantum auri collegit, ut
 habe-

haberet, unde Romam emeret, cuius libertatem minus arma Cæsarum, quam pecunie Gallicæ everterunt. Quibus peractis de more rediit in Italiam hyematurus.

Cato advertens minui libertatem Romanam in plurimis, ut possit cum auctoritate majore tyrannidi mature resistere, præturam ambiit, sed pecuniâ repulsus, & in ejus locum, agente Cæsare, inductus est *Vatinus*, homo ex omnibus sceleribus concretus, gementibus bonis, & certam Reipublicæ jacturam expectantibus.

Anno m. 3999. pugnavit contra Suevos, eosq; in Ubiis magnâ clade prostravit, mox Rheno ponte juncto Sicambros devicit, & ponte rescisso in Britanniam cogitavit, ubi cum classem Romanam tempestate perdidisset, ostensis tantum Romanorum armis, pacem à barbaris extorsit, rediensque in Gallias, Morinos ac Menquos spe cladis atque mortis rebellantes malè accepit, eisque ostendit, se
in

in Britannica expeditione neque victum neque cæsum esse. Eodem tempore, quo Cæsar hæc ageret ad Septentrionem, *Pompejus* in utraq; Hispania, & *Crassus* in Media & Parthicis provinciis, copiis Romanis reges & regna everterunt. Sic enim per *Trebonium* tribunum plebis anno m. 3999. lata lex erat, ut *Cæsari* per triennium prorogato imperio, *Pompejo*, *Crasso* & *Cæsari* potestas esset exercitus colligendi, quantos vellent, bellum inferendi, quibus populis ac regibus expedire videretur: erantque duces ex æquo belli, quàm auri sitientissimi, *Crassus* ex solo templo Hierosolymitano duo talentorum millia depraedatus est.

Anno 4000. Cæsar ingentem iterum exercitum & classem adversus Britannos paravit, motus Trevirorum compressit, turmas Æduorum *Dumnorixis* cæde antevertit, & Britannicum populo Romano vectigalem fecit, rediitque in Galliam cum magna turba

cap-

captivorum, & præsentia suâ per totam Galliam erupturos motus compressit: semper & ubique victor, quia nihil procrastinabat.

Anno m. 4001. alterâ vice Rhenum conjunxit ponte, & quatuor legionibus auctus Senones, Carnutenfes, Nervos compescuit. Germanis autem resistere paratis, & inopiâ frumenti oculis obversante, maturè repetiit Italiam, conventus Reipublicæ perniciosissimos habiturus & Romam, magistratum constitutorum æmulatione concitatâ, perturbaturus.

Anno m. 4002. cùm Romam suis consiliis, molitionibus & magistratum innovatione, reprobatione, collisione plurimum turbâisset (unde & cædibus promiscuis urbs fœdata est) iterumq; effecisset, ut sibi imperium in Galliam prorogatum fuerit; ex urbe in Galliam rediit, & ægerrimè licet, contractis copiis suis Avaricum, Gergobiam, Alexiam improbo labore cepit & crudeliter excidit; victo demum

Vr.

Vercingetorix Galliam universam in
provinciae formam redegit, eamque
plus stipendii Romae pendere compu-
tavit, quam reliquus orbis persolvebat: &
tantum divitiarum iterum in Italiam
petulit, quantum satis erat ad emen-
dam Romam & libertatem everten-
dam; altero deinde anno ita ordina-
vit hanc provinciam universam, ut, si
maximè vellet, non posset rebellare,
legionibus per regionem ita sparsis,
ut altera alteri auxilio esse posset, &
nullam Romanae provinciae partem
exercitus gravaret, & tamen parti om-
ni metuendus immineret.

Anno m. 4004. cùm consules duos
Romae consilij ac rebus suis adversa-
rios haberet, *L. Aemilium Paulum* &
C. Claudium Marcellum pecuniâ in
duas partes utruinq; pertrahere cona-
tus est, ne provinciam atque exerci-
tum dimittere compelleretur: *Mar-*
cellum frustra tentavit, *Paulus* autem
mille & quingentis talentis suam au-
toritatem vendidit: similiter tribu-
num

num plebis *C. Curionem* majore adhuc pecuniâ labefactavit, qui egrégiam emptori suo operam navavit. Ipse enim *CÆSARIS* adversarium se se fingens, inimicorum ejus consilia astuté subodoratus, donec videret *CÆSAREM* sat tutum præsidio legionum suarum, palam prodidit, quis esset: & factus est brevi tuba bellii civilis. *CÆSAR* verò in Gallia ita sibi civitates & populos devinxit, ut ab omnibus quasi cœlo delapsus genius reciperetur, & ingressus ejus in urbes passim speciem triumphantis præferret, effecitque, mirâ in militem suum indulgentiâ, ut haberet eum rebus suis addictissimum, & plus sibi, quàm consulibus obtemperantem; dimissis etiam viritum millenos nummos distribuebat, ut evocati, cui aliquando paruisent duci, meminissent. Hæc Pompejus ignorabat, & putabat copias *Cæsar*is militiâ fessas, statim ad partes suas, quas Reipublicæ esse dicebat, transvolaturas, ideo nullos milites

res scribebat, satis esse sibi dictitans, si
pede terram supploderet, ex qua armata
legiones erumperent. Intellexit autem
miser paulò post, quàm longè sapien-
tius Cæsar res suas instituisset.

Anno 4005. consulibus *Marcello*
& *L. Cornelio Lentulo* latens ignis ha-
stenus sub dolosis cineribus manife-
sto incendio erupit, quo Reipublicæ
salus, civium vita & Romana liber-
tas mox conflagratura corripiebatur,
Cæsarem inter & *Pompejum* bellum il-
lud civile exarsit, quo nihil funestius,
nihil magis exitiale Roma vidit,
quamdiu stetit. De hoc bello & ex-
tra dictum suprâ.

Cæso Pompejo & Româ jam suæ
potestatis factâ, suscepit an. m. 4007
bellum Alexandrinum, *Arfinoë* enim
per *Ganymedem* nutritium suum *Achil-*
læ interemit, illumq; Ægyptiacis co-
mis præfecit ultra dolorem suum &
Pompeji necem. In hoc bello CÆ-
sar magnum adiit periculum, quan-
do nave degravatâ ad *Pharum* ena-
tare

P

tare

tare coactus est inter hostium tela
perdito paludamento. Cæsari in au-
xilium tum venere *Mithridates* Per-
gamenus, & *Antipater* cum tribus
Judæorum millibus ab *Hyrano* pon-
tifice missus. Suis auctus copiis ca-
stra *Ptolomæi* oppugnavit, ex quibus
dum Rex ipse fugit, aquis haustus
interiit, postea agnitus ex aurea lori-
ca. Sic Cæsar potitus est Alexandria,
& *Cleopatram* alteri *Ptolomæo* Juniori
dedit uxorem, de se jam gravidam,
ideo natum ex ea infantem *Cæsariōnem*
Ægyptij appellârunt. *Arsinoe* ad tri-
umphum in Italiam missa, ne quid in
Ægypto turbaret.

Transiit posthæc CÆSAR in Palæ-
stinam, ubi *Antipatrum* rebus suis ser-
vientem creavit procuratorem Ju-
dææ, Præfide *Sextio Casare*, eumque
Romanâ civitate & dynastiâ, quam
vellet, donavit. Quibus favoribus vi-
am ad Judææ regnum suis *Antipater*
patefecit.

His constitutis perrexit CÆSAR An-

tela
n au.
s Per-
ribus
pon-
is ca-
uibus
ustus
a lori-
ndria,
aniori
dam,
sonem
ad tri-
uid in

m. 4007. ad *Pharnacem* turbas mo-
ntem in Ponto, jamque *Domitio* &
Pipato armis superiorem factum.
tunc tam citò uno prælio delevit, ut
Pontico triumpho præferret hunc
salutem: *Veni, vidi, vici.*

Ordinatis rebus Asiaticis Romam
versus, multos sibi demereri insti-
tuit aucto numero magistratuum &
allegiorum, equitibus in senatum
electis, ut hic esset copiosior, om-
nia ea fecit, quæ suam non minuerent,
et augerent potestatem, præmia
omnibus permiscens.

Anno m. 4008. tertiam dictaturam
bellum simul suscepit Africanum,
Varum Iubam, *Scipionem*, *Cato-*
nem, *M. Octavium*, *Cn. Pompejum ma-*
Pompeij filium, *C. Cassium*, *Petre-*
franium, *Labienum* aliosq; om-
nes hostes Cæsaris & amicos *Pompeij*
igni, ejusq; duces & affectas pro-
stravit, quinquaginta hostium milli-
um cæsis, & inde reversus Romam,

quater triumphavit quatuor diebus,
de Gallia, Ægypto, *Pharnace*, & *Juba*
in Africana expeditione superato.
Censum quoq; habuit, in quo depre-
hensum est dimidio pauciores cives
esse, quàm ante bellum.

Tametsi hæc omnia bene fecisset Cæsar,
omnium tamen benefactorum gloriam de-
decorasset, quòd Romam evocaverit post
triumphos suos *Cleopatram*, quæ cum ma-
rito apud *Cæsarem* deinceps cum summa in-
famia Cæsaris habitavit; postea enim cum
multis donis remissa, filium sibi natum de
nomine Cæsaris appellari passa, ostendit,
quàm parum castè usa fuerit hoc contu-
bernio.

Anno m. 4009. confecit ultimum
prælium in Hispania contra filios
Pompeij Magni, in quo non pro victo-
ria, sed pro vita se pugnâsse ajebat,
decretorio certamini summa bellum mu-
commissa est, ad Mundam Boeticæ con-
urbem, in qua utrimque aut vincere
aut mori parati decertârunt. *Pompeius*,
pejani tandem (quibus *Labienus* fe-) &
stinantiùs succurrens videbatur fugere Ma-
re), &

cadentes animis, ex errore fugam
 am apprehenderunt, arenam vi-
 riamq; cefferunt Cæsarianis, suo-
 rum triginta peditum millibus, &
 equitum tribus millibus cæsis, trede-
 cim belli ducibus captis. Munda quo-
 que obfessa cadaveribus & pilis inter-
 connexis pro vallo, brevi post à
Fabio capta est. *Cn. Pompejus* cum
 navibus fugit; sed fugientem *Di-*
 misit insecutus comprehendit, & ac-
 censis navibus occidit. Sic ubicun-
 que viribus restauratis Pompejani
 generi suo mederi volebant, majore
 super plagâ percussi, insanabiles fa-
 ctique tandem consumpti sunt.
 Demum & *CAJO JULIO CÆSARI* sua
 completa mensura est an. m. 4010. cum
 bellum multa ambitiosius ageret, odium
 conflavit. Itaq; conjuratum est in
 à sexaginta viris (ducibus *M.*
Pompeio, Cassio, Marcello & Decimo Bru-
senus fecerunt) & constituta dies ejus cædi Idi-
 bus Martiis; hanc diem ut declina-
 re, & ab ea sibi caveret admonitus,

neglexit. Quare eodem die in senatum veniens, ibidem ad Pompeii statuam viginti tribus plagis confusus est. Vir omnino MAGNUS, & tantò major *Alexandro*, quantò Persis ab hoc domitis Romani libertate ab illo exuti præcelluerunt. Cæde perpetrata statim *M. Lepidus* forum, conjurati Capitolium occupant, libertatem in clamantes; adeò delicato nomine *aurea libertatis* plebs & ordines deliniti, quantumcunque Cæsaris virtutis aliàs applauserunt, ejus tamen internecone ad arma non essent commoti, nisi *Antonius* consul seditiosâ concione motus concivisset. Ex percussoribus autem Cæsaris, nemo triennio ampliùs supervixit, & nullus siccâ morte defunctus, sed omnes alienâ manu sublatis sunt, ita Deo sanguinem pro sanguine repetente.

OCTAVIANUS CÆS. AUGUSTUS

Et Emulus ejus

A N T O N I U S.

OCTAVIUS postea OCTAVIANUS
Augu.

Augustus dictus, Patre OCTAVIO ab
 ACCIA sororis *Julij Caesaris* filia geni-
 tus an. m. 3991. ante Chr. 62. die 28.
 Septembris, testamento *Julij Caesaris*
 adoptatus, & ex dodrante hæres con-
 stitutus, non tantum honorum, sed
 etiam nominis. Hic igitur morte *Julij*
 iudicâ sexto mense postquam *Apol-*
 oniam doctrinæ causâ venerat æta-
 tis suæ anno vigesimo, tum quidem
 nihil movere ausus est, quia nihil ad-
 e de testamento Cæsaris acceperat,
 sed hæres à populo approbata dice-
 retur. Posteaquam autem Brundu-
 m transmisisset, ibiq; factus certior
 de testamento & populi voluntate,
 magnam secum vim pecuniæ, mili-
 amq; à Cæsare ad Parthicam expe-
 ditionem præmissam haberet, assum-
 sit statim Cæsaris nomen, & hære-
 dem ejus se professus, ea agere cœ-
 pit, quæ ad imperium cum hæredita-
 tadeundum conducere videbantur,
 sed tantâ moderatione in omnibus,
 ut juvenes audaciâ, & senes pruden-
 tiâ

tiâ superaret. Primò enim ad nomen *Cæsaris* magnus ad eum factus est amicorum *Cæsaris* militumq; concursus: deinde ingressus in urbem, nullam præ se tulit voluntatem ultionis sumendæ ob *Julij* cædem: tertio *Antonium* sibi maximè consulari suâ potentiâ adversantem demereri studuit: quarto pecuniam plebi à *Cæsare* promissam statim se persolutorum spondit, & ludos à *Cæsare* destinatos suis ipse sumptibus edidit. His amicos sibi devinxit, & ab *Antonio* multum avertit; cui etiam, cum multum ab eo despiceretur, veteranorum coacto exercitu palam se opposuit, & milites ejus numerato majore stipendio ad se magna ex parte attraxit.

Demum invalescente indies insolentiâ *Antonii*, per *Ciceronem* (qui classicum potenter cecinit) Romanorum hostis declaratus est, & bellum contra eum à consulibus *Hircio* & *Pansæ* quibus *Octavius* se conjunxit) pro consulari potestate fortiter susceptum

ptum, & pugna ad Mutinam conferta
est: in quo primò Prætoriani Cæsa-
ris pleriq; deleti, subveniente autem
Hircio, qui fessos *Antonij* milites in-
vitos ad pugnam restaurandam com-
pulsit, victi Antoniani, & *Antonius* ver-
sus Alpes transfugere coactus est.

Petiit ad hæc *Octavianus* trium-
phum ac deinde consulatum, sed *Bru-*
tus contra nitente, & sinistris suspicio-
nibus animos intoxicante, Cæsar ab
utroq; repulsam passus, cum *Antonio*
reconciliatur, & in eandem animo-
rum & armorum societatem adscisci-
tur *Lepidus*, qui cum septendecim le-
gionibus antea cõjunctus erat *Antonio*.

Inde turpissimus inter *Octavianum*,
Antonium & *Lepidum* triumviratus, &
ex hoc nefanda quædam & crudelia
scelera emerferunt. Cicero natus an-
nos 64. optimè de Augusto meritis
iniquissimè proscripius est: Ciceroni
adjecti trecenti senatores, equites bis
mille, quorum tamen aliqui ad *Bru-*

rum & *Cassium* in Macedoniam, aliqui ad *Sextum Pompejum* in Siciliam, aliqui ad *Cornificum* in Africam profugi evaserunt, reliqui immaniter jugulati tragœdiæ luctuosissimæ materiam suffecerunt. Scribit *Velleius* in hac proscriptione & internecone animæ adversam fuisse summam fidem, in proscriptos maritos, uxorum: liberorum autem mediam: servorum aliquam: liberorum nullam.

Anno m. 4012. cum *Marco Bruto* & conjuratorum principibus *Octavio* & *Antonius* acie decertârunt in *Thessalia* ad urbem *Philippos*, in qua pugna *Cassius* ratus per errorem totum exercitum fufum esse, ultro sibi mortem conscivit; *Brutus* quoq; desperatâ fortunâ eodem ferro se perimendum servo suo obtulit, quo *Julium* interemit. Scribuntur in hac pugna Romanorum centum quinquaginta milia interiisse, tantâ obstinaciâ utrimq; pugnatum est.

Anno

Anno m. 4013. *Octavianus* & *Antonius* ita inter se Romanum imperium dividerunt, ut huic Oriens, illi Occidens cederet; jam enim hi duo despiciebant *Lepidum* & ceu fautorem Pompejanorum exauktorare meditabantur: his autem duobus ambitiosissimis viris *Antonio* & *Octaviano* vix orbis totus sufficiebat. *Antonius* post hæc expilavit Asiam, *Octavianus* in Occidente pecuniam extorquebat, siquidem uterque multo egebat auro, utpote qui singulis militibus quinque drachmarum millia præter stipendia promiserant.

Anno m. 4014. *Antonius*, ut novo periculo constringeret ruptum nonnulli foedus cum *Cæsare*, *Octavianam* uxorem *Cæsaris* ducit uxorem (mortuam jam ex ægritudine *Fulviâ* suâ, quam uxorem habuerat) & nuptiis contractis *Antonius* ad bellum Parthicum, *Cæsar* ad sopiendos Galliarum tumultus profectus est.

Anno m. 4018. *Cæsari* nascitur filia
P 6 *Julia*

Julia, quæ postmodum *Marcello* Agrippæ, ac postremùm *Tiberio* nupsit, *Antonius* autem ex *Cleopatra* suscepit *Alexandarum* & *Cleopatram*, quibus *Solis* & *Luna* indidit nomen: quasi non tantùm Deus, sed & parens esset Deorum. Sux autem *Cleopatræ* reginæ amoribus ita se dedit, ut totas ei provincias donaret, & magis de *Cleopatra*, quàm de susceptis expeditionibus cogitans, omnia ageret ita perturbatione, ut non tam amare, quàm insanire videretur. Unde duobus præliis rem pessimè gessit contra *Parthos*, & vix tertiam suorum partem reduxit, ex eo tantùm victorem se ratus, quòd non perdiderit omnia.

Æmulabantur interea *Cleopatra* & *Octavia*, mulieres duæ moribus diffimillimæ. *Cleopatra* redeunti in *Syriam* *Antonio* cum vestibus & immensa pecunia obviam occurrit, ut non tam bellicis laboribus, quàm impuris desideriiis languentem *Antonium* & exercitum reficeret: & creditur hanc pecuniam

cuniam ab iplo Antonio accepisse, ut
 suo ac Cleopatrx nomine distribue-
 ret, & benevolentiam militum ac fa-
 nam magnam conciliaret. Sed &
Octavia ad Antonium navigavit cum
 multis vestibus, multis jumentis, &
 delectâ militum manu, ut obsequiis
 conjugalibus æmularetur, & supera-
 ret Cleopatram; verùm *Octavia* Athe-
 nis iussu subsistere, in speciem quoni-
 am ejus in Syriam adventum bellum
 Parthicum non pateretur, re verâ au-
 tem quòd Antonius impuris Cleopa-
 træ complexibus irretitus esset.

Cæsar interea, (socorditer & mu-
 liebriter rem agente *Antonio*) felici-
 bus præliis Siciliam invasit, *Sexium*
Pompejum delevit navali pugnâ: *Le-
 pidum* exauctoravit, & privatum vi-
 vere coëgit, & de Sicilia victa trium-
 phavit.

Anno m. 4020. *Antonius* regem
 Armeniæ *Artavestam*, quia diuturni-
 tatem belli ob Cleopatrx absentiam
 susti-

sustinere non poterat, dolo ad se evocatum comprehendit, & aureis compedibus vincitum traxit Alexandriam, ubi Alexandrinis epulum dedit, in duobus thronis aureis, super argenteo tabulato sedens ipse cum Cleopatra, suisq; liberis, & concionem habuit ad populum, quâ Cleopatram *Reginam regum*, Cæsariem autem *regem regum* appellari iussit; suis item ex Cleopatra liberis assignavit regna, *Ptolomæo* Syriam & Asiam minorem, *Cleopatra* Africam & Cyrenaicam, *Alexandro* Armeniam & Parthiam. Quâ profusione ostendit, quid expectandum sit ab iis principibus, qui se muliercularum amoribus irretiri sinunt.

Anno m. 4022. *Octavianus* Romæ in senatu comparuit, refutaturus ea, quæ acerbius contra se dicta fuerant ab Antonianis; ex his autem tum consules, tum Senatores multi ante diem indictum ad Antonium confugerunt: quibus acceptis Antonius, & habito præ-

presentium amicorum suorum sena-
 ra, *Octaviam* repudiavit, domoque
 eiecit foeminam, qua indignus erat
 Antonius. Et quia undecim reges ha-
 bebant fautores, quorum sex aderant,
 & quinque auxilia miserunt, bellum
 deinde contra *Octavianum* suscepit.
 Dubitavit plurimum Antonius, an se-
 cum *Cleopatram* ad bellum traheret,
 quamvis ipsa ducentas haberet naves,
 & viginti millia talentorum, multum-
 que comitatum: persuasus tandem
 a *Canidio* (quem *Cleopatra* magna
 mercede induxerat, veritate *Octaviae*
 reconciliaretur) fatalem foeminam
 secum *Ephesum* deduxit, nactus per
 hoc *Titium* & *Plancum* acerrimos ini-
 micos, hi enim dissuaseraut, *Cleopa-
 tra* comitatum.

*Pugna Actiaca Octavia-
 num inter & Antonium.*

Anno m, 4023. pugnatum est a Caesare
 & Antonio ad Actium in sinu Ambracio.
 Antonio in hac pugna plane fatalis fuit
Cleopatrae praesentia, haec enim in ancho-
 ris

ris stabat post pugnantem classem, & cum diuturni conflictus impatiens esset, signo suis dato, vela fecit, & secundo vento usa Peloponesum flectit, Cyprum, & inde Ægyptum petitura. Antonius opinatus Ægyptios non jussu Cleopatraz, sed metu fugere, ipse quoque secutus, reliquæ classi timorem incussit; quæ nihilominus in pugna perstitit ad decem horas, donec Cæsariani incendio pugnare cæperunt, quo multæ naves cum vectoribus, & quidem ex navibus Cleopatraz 140. incensæ per ignem & aquam extinctæ sunt: stetitque victoria Actiaca, & per hanc totum Imperium apud Cæsarem Octavianum Augustum. Stabant adhuc in littore viginti legiones pedestres, & duodecim equitum millia, quibus Antonius res suas reparare poterat, nisi mentem perdidisset. Hæ igitur copiaz, etiam post Antonium fugâ dilapsam (quia incredibilis videbatur fuga tanti viri, qui tot præliis interfuisset) stabant in officio adhuc septem continuis diebus, missosque ab Octaviano legatos constanter rejecerunt. Cum verò Dux eorum noctu profugisset, ab omnibus quasi proditi & deserti in castra Cæsaris transfêrunt. Antonius autem & Cleopatra cum ad Peloponesum simul navigassent, divisi sunt: hæc quidem quasi victrix in Ægyptum ingressa, subditis suis callidissime

simè illust, ne fortè, tumultu inter suos ex-
 orto, periret. Ibi ut securior esset, eos
 omnes sustulit, à quibus sibi quoquo modo
 formidare peterat, si clades innotuisset,
 eorumque bona diripuit, sana insuper ex-
 pillavit, ut suum ærarium exhaustum refice-
 ret. Antonius quoque ubi ubi poterat, auxi-
 lia postulavit, & copias comparavit, perdi-
 tam fortunam reparaturus: conjunctique
 iterum Anno m. 4024. Antonius & Cleo-
 patra, cum armis frustra tentassent omnia,
 precibus ab *Octaviano* pacem postulant; &
 Cleopatra quidem sceptrum aureum, coro-
 nam auream, sellam regiam Cæsari pla-
 cando misit, quasi regnum cum iis signis
 tradens, ut si exosum omnino Antonium
 haberet, saltem sui misereretur. Cæsar
 acceptis muneribus Antonio nihil respon-
 dit, Cleopatraz autem occultè regnum &
 impunitatem promisit, si Antonium occide-
 ret. Quibus promissis illa inducta (quasi
 mox *Octavianum*, sicuti olim Cæsarem &
 Antonium, deinceps in potestate habitura
 esset) Cæsari Pelusium occultà proditione
 tradidit, quin etiam, cum capto Pelusio
 Cæsar Alexandriam veniret, publicè qui-
 dem præcipiebat, ut hosti occurrerent, oc-
 cultè tamen urbe cives exire prohibebat:
 fecit insuper, ut, cum Antonius & Cæsar
 concurrerent, naves ab eo ad Cæsarem
 transfugerent.

Ipsa

Ipsa autem composito dolo muliebri insi-
lijt in sepulchrum suum atque exinde fictum
mortis suæ nuncium misit: quo accepto
Antonius quoque confestim mortem sibi
illaturus in ferrum suum irruit, cumque
patefacto vulnere semianimis adhuc palpi-
taret, iussit eum Cleopatra ad se pertrahi,
in cuius gremio victima infani amoris ani-
mam exhalavit. Rem omnem Cleopatra
primò per nuncios Cæsari significavit, con-
fidens promissis; deinde colloquium petijt
& impetravit, ejus tamen amorem non po-
tuit, quibuscumque uteretur blandimentis,
expugnare: sed potiùs Cæsar oculis in ter-
ram fixis, iussit quidem animo bono esse,
de cætero autem in triumphum suum veluti
speciosissimum ornamentum arctè custodi-
vit. Quam illa pompam verita, morte spon-
taneâ prævenit, exaratis ante mortem lit-
teris, quibus petijt cum Antonio suo sepe-
liri in suo monumento Alexandrino.

Antyllus quoque filius Antonij ex *Fulvia*,
quanquam ei filia Cæsaris jam fuerat de-
sponsata, ex sacello Julii Cæsaris retractus,
jugulatus est: idemque accidit *Cæsarioni*.
Direptio autem Alexandrinæ urbis pretio
redempta & victori militi stipendia libera-
liter soluta sunt. Sic cum Cleopatra sua
interiit Antonius, vir futurus orbis domi-
nus, nisi mulieri subditus sui dominium per-
misset.

Sub.

Sublatis æmulis post hæc impera-
 ravit *Augustus*, & uno mense sextili
 triumphos egit, Dalmaticum, Aetia-
 cum, Ægyptiacum: iterumque bella
 novorum triumphorum semina per
 duces suos per aliquot annos semi-
 navit, cum Cantabris, cum Asturi-
 bus, cum *Phraate* Phætorum rege,
 cum Armenis tumultuantibus, & pro
Artabazano, *Tigranem* repetentibus.

Anno m. 4031. ludos Romæ cele-
 bravit Augustus sæculares cum in-
 genti apparatu, non quòd id temporis
 ratio, sed voluntas Augusti exigeret,
 auctâ firmatâque suâ familiâ vix se se-
 capientis: præsertim quòd compositis
 gravioribus bellis inciperet Roma
 tranquilliora tempora vivere, jamque
 templum Jani alterâ vice clausum
 fuisset: gaudia augebat Augusti bene-
 fica virtus, æquitas, & cum potentia
 ac majestate conjuncta benevolentia
 in omnes & liberalitas.

Anno m. 4042. *Octavianus* nomine
 totius senatûs à Consule *M. Valerio*
Mes-

Niessala, & *P. Sulpitio Quirino* PATRIÆ PATER appellatus est, cui ille lachrymans respondit, optare se, ut perpetuò eâ appellatione dignus esset, neq; unquam eam factis refelleret; quæ responsio atque lachrymæ eum hoc nomine dignissimum probaverunt. Eodem anno suam liberalitatem ostendit, quando Asia terræ motu vehementer afflictæ fuit, ipse ex suis pecuniis tributum à miseris pendi solitum ærario pensitavit, ne cum Reipublicæ detrimento ipse misericors fuisse videretur.

Anno m. 4043. templo Jani iterum referato, per Drusum bella gessit in Germania, vicit Dalmatas, & Pannonios, iterumq; clauso Jani templo magna Romæ tranquillitas fuit.

Anno m. 4051. fœda tempestas Augusti domum concussit, filiæ enim ejus *Julia* (absente *Tiberio* marito) libidines erupérunt, quibus involuti aliquot viri nobiles capite luerunt, inter quos

L. An.

L. *Antony* filius, Triumviri nepos. Id adeo pupugit Augustum, ut præ pudore diu publico caruerit, & de ea necanda consultaverit. Certè in Insulam desertam hanc relegavit, eiq; vino & omni delicatiori cultu interdixit, vetuitq; ad illam, ullum libertum aut servum se inconsulto accedere; eadem quoque à marito *Tiberio* Augusti auctoritate repudiata est. Itaque nobilissima mulier, Imperatoris filia, Cæsarum mater eò dejecta est, ut non aliter, quam *carcinoma domus* sua ab *Augusto* patre vocaretur.

Anno m. 4052. exiit edictum ab *Augusto*, ut describeretur universus orbis, & descripta est Palæstina à *Sulpitio Quirino* seu *Cyrino Carj* moderatore. Probabile quidem est hanc descriptionem ab ipso *Augusto* non fuisse imperatam, sed potiùs à *Cajo* nepote *Augusti*, Præfeto Orientis; sæpe enim à Præfectis & Satrapis fiunt nomine Principum, quorum ipsi penitus ignari sunt. Ab *Augusto* tamen facta descriptio.

scriptio dicitur, quia vulgò ab ipso imperata credebatur, jactatumque fuit omnibus gentibus Romano imperio subditis communem esse, ne Judæi in rebellionem proclives tumultuarentur, si in eorum tantùm capita pendenda pecunia pronunciata esset.

Ad anni hujus exitum imperium Octaviani Augusti & orbem universum nativitate suâ illustravit desideratissimus per quadraginta sæcula, & supra octoginta mundana Jubilæa expectatissimus conditor regnorum, rex regum augustissimus inter Augustos JESUS CHRISTUS.

Post Christi in terris adventum vixit Augustus Octavianus annis adhuc quindecim, & vivendi ac regnandi finem fecit Nolæ in Campania, an naturali fato, an sicubus veneno illitis, dubium faciunt historici. Susceptus est magnâ pompâ Romæ, crematusque quasi *Patria Pater*, sed & *Servilius Numerius* vir prætorius, ut quondam *Proculus Romulum*, sic *Augustum* se vidit.

vidisse ascendentem in cœlum jureju-
rando affirmavit, ideoq; recepit, à Li-
via donum decies sestertium, ut men-
dacium ejus non tantum fuerit offi-
ciosum, sed etiam pretiosum.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶

S. 5. *Ortus & Occasus*
Regnorum.

REferre omnia regna minora, quæ
durante Græcorum imperio vel
ortum vel occasum habuerunt, lon-
gum nimis esset, eorum tantum regum
& regnorum catalogi hic subijcien-
tur, quorum in historia Græca vel
Romana fit crebrius mentio, & noti-
tia ad historiarum catenam necen-
dam utilior est.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶ ¶
REGES BITHYNIÆ V. ÆTATE.

ZIPOETES Thrax occupavit Bi-
thyniam dissidentibus inter se civili bello
regibus ALEXANDRI * II. NICOME-
DES I. cognomento Magnus * III. ZELA
regibus in convivio à Galatis, quibus ipse
infi-

PHRIDATES V. usus est amicissimè An-
tiocho Magno, cui è filiabus alteram col-
locavit * VI. PHARNACES II. pugnavit
contra Sinopenses, & Sinopem urbem
magnificè exornavit. Ab hoc rei herba-
ria studiosissimo PHARNACEON herba no-
men habet * VII. MITHIATES VI.
pugnavit Romanos contra Carthaginenses,
socius & amicus eorundem.

VIII. MITHRIDATES VII.
cognomento Magnus, dictus etiam
DIONYSIUS. Militavit cum Rhoxanis, qui
tunc dicuntur Russi vel Moschi, & uno
bello cecidit eorum 50000. In bello con-
tra Romanos habito edicto suo effecit, ut
uno die per Asiam 150000. Romanorum
viri necarentur, vir fuit incompara-
bilis memoria, & 22. linguarum gnarus,
super nationibus imperabat. Scythas do-
mavit: Cappadociam occupavit; Asiam
complexus animo, ut suis triumphis ady-
ceret, totam prius incognitus peragravit,
& omnium urbium situm exploravit. Iun-
ta cum NICOMEDE rege Bythinia socie-
tate, Paphlagoniam invasit, & mox Ga-
latiam

latiam. Romanis per 40. annos fortissimè restitit, donec tribus ingentibus prælijs felicitate LUCULLI, virtute SYLLÆ, magnitudine POMPEII (qui contra eum Cimbro, Gallo Græcos, Sarmatas Basternas, Scythas & totum Orientem armarat) consumptus est; solius est quotidie, ne veneno tolleretur, 20. ruta folia, duas caricas admixto sale jejunus capere.

Invenior fuit Antidoti, quod hodie MITHRIDATICUM appellatur contra venenum. Usus est canibus ad custodiam sui corporis, item tauris, equis & cervis, qui dormiente ipso proderent vocibus suis adventantes.*

IX. PHARNACES III. JULIO CÆSARI bellum inferre ausus, summâ celeritate victus est, ut diceret Cæsar: veni, vidi, vici.* X. MITHRIDATES. VIII. à CLAUDIO extorris factus & à Nerone receptus ac veniâ donatus, demum à GALBA occisus est, quia in calvitium & rugas ejus procacibus verbis lusit. Cum hoc linea ARTABAZIS expiravit, & ex familia ZENONIS Laodicensis secuti sunt, POLB-

NON I, filius ZENONIS pugnavit in bello
Ptolemico pro Antonio, sed Casari postmo-
do reconciliatus * POLEMON II. ut nu-
m. Berenices filia Agrippa regis Iudae-
ae potiretur, circumcidi se passus est;
atq; illa, ebrietate ejus & intemperan-
tia offensa, rursus deseruisset eum, ipse quo-
dammodo ludaismo rejecto ad gentiles supersti-
tiones redijt. Post hunc Ponticum re-
gnum à CALIGULA, provincia facta &
POLEMONIACUS dicta est.

— 50 — — 50 — — 50 —

REGES MEDIÆ MINORIS V.
ÆTATE.

I. ATROPATUS post obitum Alexan-
dri Mediam minorem à Macedonibus
conquisitam, sibi subjecit, & tenuit per poste-
riora usq; ad tempora AUGUSTI OC-
TAVIANI: de posteris autem ejus nomina-
ta in historijs nihil invenitur usq; ad
DARIUM, qui in Pompeij magni trium-
pho inter reges victos legebatur propter
suam aetatem cum MITHRIDATE EUPATO-
RE & ANTIUCHO COMMAGENO ac TI-
MOTHANE, Post Darium regnavit filius ejus

Q 2

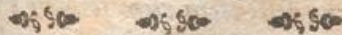
AR.

ARTUASDES, qui à Parthis expulsus, ab
 AUGUSTO honorificè receptus & habitus,
 filius autem ejus ARIOBARZANES ob cor-
 poris insignem formam, & præclarum ani-
 mum Armenis præfectus est.

REGES PERGAMENI V.
 ÆTATE.

I. PHILETÆRUS post mortem Se-
 leuci I. regnare capit * II. EUMENES I. in-
 terit immoderatâ ebrietate * III. AT-
 TALUS I. EUMENIS I. patruelis, virtu-
 tis & doctrinâ præstantiâ clarissimus *
 IV. EUMENES II. celebrat hujus EU-
 MENIS studium circa Bibliothecas Pli-
 nius, in quem finem pro libris conscri-
 bendis usum membranarum tunc primum
 Pergami instituit & pergamena inde co-
 gnomenum retinet. Habuit autem bi-
 bliotheca Pergamensis voluminum du-
 centa millia: Quam totam postmodum
 Antonius dedit Cleopatra, & Alexan-
 driam transtulit * V. ATTALUS II. me-
 moratur hic in regibus sociis Romano-
 rum 1. Mach. 15, laudatur, à SUIDA sp

ulter ob reverentiam erga matrem
COLLO NIADEM virtute ornatissimam
minam, quam manu ad templa & per
tas, quocumq; illa moveretur, deduce-
VI. ATTALUS III. Parricida cru-
dissimus matris, fratris & cognatorum
urum cade infamis, demum ob tam ne-
ria parricidia conscientia stimulis agi-
tus, regni curâ abjectâ cepit hortos fo-
re, & cerdonicam tractare. Refert
marchus eum plantasse herbas, & se-
na ex illis collecta succosq; expressos
nicis dono misisse; Moriens regnum
um testamento Romanis legavit, ARI-
ONICO notho fratre frustra id impedi-
volente, qui à Romanis bello captus, &
carcere jussu senatus, strangulatus est.

REGES PARTHICI V. ÆTATE.

I. ARSACES I. PARTHUS victo AN-
AGORA Prefecto SELEUCI CALLI-
CI, occupavit Parthiam, & tenuit
citer; vir animi regij & virtute bel-
licâ

Q 3

licâ conspicuus * II. ARSACES II. mirâ
 virtute pugnavit contra ANTIUCHUM
 Magnum, qui 100000. peditum &
 20000. equitum producebat, quibus ita
 restitit, ut pace initâ in societatem armo-
 rum ab eo rogaretur * III. PAMPACUS *
 IV. PHARNACES victor Mardorum, va-
 lidissimi Medie populi * V. MITHRIDA-
 TES qui DEMETRIUM II. vivum cepit, &
 benevolè habuit * VI. PHRAATES I. AN-
 TIOCHUM SEDETEM vicit & occidit *
 VII. ARTABANUS I. in bello contra Col-
 chatanos occubuit * VIII. PACORIUS II.
 fuit socius armorû cum SYLLA, & postea cû
 LUCULLO * IX. PHRAATES II. bella ges-
 sit contra TYGRANEM à suis demum fi-
 liis interfectus. * X. MITHRIDATES II.
 propter crudelitatem cum senatu Parthi-
 so regno abdicatus. Ab ORODE (cui se
 cognationis fiduciâ obsessus dedit) per-
 emptus est *

XI. ORODES I. bella gessit cum M.
 CRASSO & vicit, cumq; caput ejus rescis-
 sum in convivio inter concubinas sedenti
 allatum esset, in id aurum liquefactum in-
 fundi

mirâ
HUM
m &
us ita
armo.
ACUS*
n, va
RIDA
pit, &
. AN
idit*
a Col
tis II.
teacû
la ges
um si
ES II.
arhi
cui se
) per
o M.
escif
edenti
um in
fundâ

fundi jussit, ut cujus animus auri capti-
tate arserat, ejus etiam mortuum &
exangue caput auro impleretur. Caeteris
amen Romanis militibus captis huma-
niter usus est, quibus etiam conjuges Par-
thicas dedit, ut ex illis viri fortes pro-
crearentur. Demum cum ANTONIO
LEPIDO & CÆSARE triumviris societa-
te unitâ armorum à PHRAATE tertio filio
no parricidio nefando sublatus est. Filios
reliquit PHRAATEM & PACORUM, de
quo Horatius refert, quòd auro Romano
magnificè torques suos auxerit: meminisse
tam Cicero hujus PACORI. XII. PHRA-
TES III. hic 30. fratres suos interfecit,
& Patrem id indignè ferentem suffoca-
vit, & pari sevitiâ in optimates grassa-
tus fuit, Romanis formidabilis; demum
cum AUGUSTO inivit armorum societa-
tem. HIRCANIUM Asmonæum, quem Pa-
thicus cepit, humaniter habuit & vine-
re solutum ad Herodem reverti permi-
sit. Poenâ talionis, parricida à filio suo
Phraate occisus est* XIII. PHRAATA-

CES à patre regni Successor constitutus, tadiosum ratus expectare, quoad illud acciperet, cum matre confilio communicato, eum obruncat. & tum ob hoc facinus, tum etiam ob incestam consuetudinem à populo tumultuante occisus est * XIII.

ORODES II. ARSACIDES regno proficitur post PHRAATACEN, nec multò post ob efferos mores in convivio à conjuratis occisus * XIV. VONONES obses diu retentus ab Augusto Casare, iterumq; ad regnum post ORODIS II. eadem dimissus, demum à GERMANICO Casare peremptus est * XV. ARTABANUS II. accitatus ad regnum contra VONONEN, eo expulso Rex à populo assumptus, & post bella varia factus socius armorum cum Romanis, Augusti & Caligula statuis adversator impius sacrificavit * XVII. BARDANES à suis obruncatus XVIII. GOLTARZES per insidias sublatus è vivis * XIX. VOLOGESES I. natus è Gracape-lice, familiaris & amicus singularis NERONIS, cujus occisi memoriam coluit. &

peti-

utiuit ut coleretur à Romanis. VESPA-
 IANO contra VITELLIUM auxiliarium
 missum 40000. missi * XX. ARTA-
 NIUS III. offensus graves inimicitias
 fecit cum VESPASIANO, conatus eum,
 quamvis frustra regno eicere, & simula-
 tum novum Neronem quendam inducere
 * XXI. PACORUS II. ab ANTONINO
 Pio Lazorum regno donatus est in Col-
 chide * XXII. COSDROES, Pausanias vo-
 cat OSROEM, à TRAJANO regno ejectus,
 factus fœdere cum Adriano, id recupe-
 rovit & auxit * XXIII. VOLOGESES
 I. bella varia gessit contra Romanos,
 victus ab Antonino materiam ei dedit am-
 plissimi triumphi * XXIV. VOLOGE-
 SES III. occupavit Mesopotamiam, sed
 SEVERO Imperatore iterum ejectus est
 omnibus thesauris amissis * XXV. AR-
 TABANUS IV. circumventus per frau-
 dem à CARACALLA, quâ se nuptiarum
 causâ cum filia ejus in regnum cum exero-
 tu admisit, & pro genero hostem exper-
 tus est acerbissimum, nuptias in multas
 sedes convertentem. A MACRINO tamen

Q 1

occi-

VII. Eueratides II. Patrem victorem ab
 Indis redeuntem occidit, & velut in ho-
 nem id facinus ausus esset, per sanguinem
 eius currum egit, & in sepulchrum abijci iussit
 a Scythis oppressus vitam & regnum amisit
 it; idq; ad Scythas devolutum est.

— — — — —

REGES ARMENIÆ MINORIS V.
 ÆTATE.

DEJOTARUS I. Gente Galata, junctus
 societas Romanis contra Mithrida-
 tem, Pompejo, Bruto, Ciceroni & Sylla
 amicissimus. Cum de structis Casari in-
 iuriis accusatus esset apud Casarem, à Ca-
 sare, à Bruto & Cicerone fortiter defen-
 sus est oratione, qua extat pro Dejotaro,
 & scelus hoc vindicavit in nepote cruda-
 liter, quem unà cum filia jugulavit, &
 castellum, quo ille pro regia utebatur, cum
 fundamentis evertit Plutarchus scribit
 habuisse eum conjugem Stratonicam, qua
 cum sterilis esset, memorabili moderatio-
 nis ethnica exemplo suavisse viro, ut ex
 alia gigneret; ideo Electram ancillam ei

Q 6 collon

vatis & deinde civibus cunctis per mili-
 tes interfectis eodemq; projectis cum libe-
 ris & conjugibus cunctaq; gazâ regiâ ipse
 quoq; JUBA igne subjecto cremaretur: me-
 tu igitur tam horribilis tragœdia merito
 exclusus est.

JUBA II. Adhuc puer captus à Casare
 & triumpho ductus post patris interitum,
 cui Augustus regnum ob præclaras dotes
 restituit * Ptolomæus Juba filius à Ca-
 ligula occisus, quia illo spectaculum eden-
 te ingredi visus est cum obolla purpurea,
 cujus splendore factum, ut hominum in se
 oculos converteret. Atq; hic fuit tragicus
 epilogus regum Numidia.

Regna quoque Commagena & Maurita-
 nia hæc ætate tam ortum, quam occasum
 suum habuerunt, sed continuata regum eo-
 rum series non invenitur. Memoran-
 tur præ cæteris Bocchus sive Bogus Rex
 Mauritania, in bello contra Pompeja-
 nos bene de Casare meritis, & ANTIOCHUS
 quidam rex Commagena, quem Augustus
 Romam evocavit, & à senatu damnatum
 capi-

capite plexit, quia legatum fratris sui,
cum quo litigabat, per dolum occidit.

— — — — —

S. VI. Ritus instituti V.
atate.

HAc ætate ante tempora Macha-
bæorum ortum suum habuerunt
ESSENI vel ESSEI dicti etiam HASSIDEI
quasi sancti, valde affines in sua reli-
gione *Pythagorais*.

Viri hujus sectæ Monasticam vitam agebāt;
voluptatem ut maleficium evitantes & divi-
tias repudiantes, unguenta non curabant,
vestes & calceamenta, nisi concisa, aut pe-
nitentia consumpta essent, non mutabant;
hospitalitatem summo studio exhibebant;
& pro cibo erat eis unum pulmentum; tu-
multus aut clamor apud illorum contuber-
nia nunquam audiebatur; sed Pythagorici
erant observatores silentij: omne juramen-
tum refugiebant; idque perjurium esse do-
cebant; quod autem quis illorum diceret, id
quovis juramento fortius existimabant. In
templis anathemata suspendere prohibe-
bant: sacrificia vel hostias cum populo
non celebrabant, quod se plurimum puta-
rent ab eis sanctitate & munditiâ differre.

Opes

Opes illis communes erant, & nec ditior
 plus, quàm pauperior minus inde usurpa-
 bat: uxores non duxerunt, nec servos ale-
 bant: alterum enim iniquum, & hoc sedi-
 tioni propinquum putabant. Libertatis
 humanæ preceptores docebant omnia sub
 fato esse, & nihil fieri, quod non factorum
 necessitate fiat: Sabbathum adeo serva-
 bant illibatum, ut nec cibum illo die pa-
 rarent, nec ignem accenderent, nec aliquod
 vas transportarent, immò nec alvum die
 illo purgarent. Cæteris autem diebus,
 quando alvum purgaturi erant, dolabro
 prius terram perfoderunt, sordisque sta-
 tim terrâ sepeliêrunt, ne radio solari inju-
 riam facere viderentur &c.

Post Essenos temporibus Ptolomæi Phi-
 adelphi Pontificis, satu suo vipereo, Cutpo-
 (quos Christus *genimina viperarum* appel-
 avit) exclusi sunt Pharisei sic dicti, quod
 cæteris habitu & conversatione divisi
 erant, ijque in septem ordines divisi; cultu
 austriore & victu parcissimo utebantur, &
 statutis suis Mosaicas traditiones determi-
 nantes, in sinistro brachio eorundem cata-
 logum scriptum in legis memoriam gesta-
 bant. Et hæc erant philacteria, quæ, ut
 Christus ait, dilatabant; simbrias quoque
 amplas spinis alligatas (quibus incedendo
 INGERENTUR) deferebant: mortuorum re-
 surrectionem credebant, & sperabant;
 Tan-

Tantum eorum virtutibus à populo datum est, ut integræ civitates eis sese crederent; quâ æstimatione illi insolentiores facti, multa crudelia & impia ausi sunt, præsertim post *Alexandrum Iannæum*, quando cum *Alexandra* simul Pharisæi regnârunt, & ab *Hyrcano* antiquata sua instituta resuscitârunt multis cædibus perpetratis.

Tertia Secta fuit *SADUCÆORUM* à *SADOCO* dicta, qui corporum resurrectionem & angelos esse negabant, & putabant animos cum corpore interire; negabant legem ore traditam, nec fidem habebant ulli rei, quæ non esset quinque libris *Moyſis* contenta & consignata, unde *Karaim* Biblici sive *legistæ* dicti sunt. Fato nullam fidem dabant, in alterutrum tamen scopulum impingebant, docentes omnia bona à nobis ipsis auctoribus provenire, & salutis principium esse ex nobis. Et quia nimis austeri erant, nec inter se sociales, Saduceos sive justos se nuncupabant. Hujus sectæ factus est *Ioannes Hyrcanus*, & fugatis trucidatisque catholicis doctoribus ac magistris, Saducæos hæreticos adscivit, ex eisque summum septuaginta virorum senatum constituit, uno retento *Simeone* filio *Salome*, qui favebat Catholicis Judæis. Primi sectæ hujus auctores fuerunt *Saducus* & *Baiethos*, qui hæresi suâ causam dederunt, ut ortis Sadu-

ceos hæreticos inter & Phariseos seu Catholicos gravissimis tumultibus tandem Judæa perditæ fuerit. Nobilitas maxima ex parte erant Saducæi, plebs autem Pharisæica seu Catholica.

Post Hæresin Saducæorū, orta est hæresis nova Samaritana excitata à quodam Manasse sub Alexandro Magno, quæ multos habuit sectatores usq; ad Romanam captivitatem; quo tempore ita debilitata est, ut non nisi septingentis annis post iterum se se extulerit auctore quodam Anane & Saneæ, qui eam in Judæorum populo, quantumvis disperso & exiliis afflicto, renovârunt, quia Anan non potuit fieri *Gaon*, id est, *Doctor Talmudicus*; unde exacerbatus docuit esse fabulas, quidquid dicerent Talmudici, suam autem doctrinam esse purum verbum Dei.

Pharisaorum & Essenorum sectæ orthodoxæ sunt, nisi quod terrore altercationis contra *Saducæos Samaritas & Bajethoseos*, (hæ enim tres hæreses jam in unam familiam conspiraverant pariter cupiditatibus & impietati fræna laxantes) superstitionibus quibusdam tenerentur.

Scribæ quanquam dudum ab *Ezra* instituti, hæc tamen ætate plurimum floruerunt, quorum munus erat, ut de lege consulti ex *Ss. libris & Prophetarum oraculis* responderent: appellantur in Evangelio *Iuris*.

Jurisperiti, & sicuti *Pharisæi* nostri temporis Theologis respondebant, qui profunda scripturarum mylteria perscrutantur, ita *Scriba* canonistis, quia leges civiles & mo-
faicas secundum legis corticem curabant, & erant interpretes divinarum scriptura-
rum. Consueverant autem scripturas qua-
tuor modis exponere, modus primus dice-
batur *Moyſis Propheta*, secundus modus
Akiba, tertius *Amani* sive *Ida*, quartus *Haſo-
monorum*. Erant *Scriba* Judæi Catholici,
qui super cathedram *Moyſis* federunt cum
Pharisæis; hi enim *Pharisæi* & scribæ ca-
thedram *Moyſis* invaserunt, quando sa-
cerdotes divitijs Ecclesiasticis abutentes
deſeruerunt suum officium; alioquin neque
scribæ, neque *Pharisæi* erant necessariò
de genere Sacerdotum, quorum proprium
erat sedere super cathedram *Moyſis*; Scri-
bæ plerique erant de paupere tribu *Simeo-
nis*, at *Pharisæis* hodie successerunt *Rabbi-
ui*. Hæc ex *Genebrardo*.

Pharisæorum institutum plurimum pro-
moverunt insignes duæ familiæ seu collegia
Sammai & *Hillel*, quorum scholas præ-
stantissimi Doctores ornârunt. Ex *Hille-
lis* discipulis 80. clarissimi fuerunt *Ionathan*
filius *Vziel*, cujus paraphrasis Chaldaica
exrat in vetus testamentum magna ex par-
te, & *Simeon Iustus*, qui Christum ulnis ex-
cepit. Plura de his sectis *Josephus*.

A tem-

A temporibus Judæ Machabæi publicum habetur scripturæ testimonium pro antiquissimo ritu veteris Ecclesiæ sacrificium offerendi pro defunctis, quando 2. Mach. 12. magnâ collatione argenti factâ jussit offerri pro peccatis mortuorum militum, & extant preces mortuorum pro defunctis 10. libro *Mabzar*, & nominatur precatio *Huscaba* id est oratio pro *requis*, sive *cubitu*, quod officium solis sui interfectores fuisse denegatum Josephus Hebraicus ostendit de bello Judaico,

Antiochus impius præter alia crudelia mandata vetuit legem Moysis publicè legi (lex enim antea pro numero hebdomadam anni distributa in 12. lectiones, quarum singulæ constabant 36. versibus) singulis sabbathis legebatur, tunc autem earum loco decerpæ sunt à prophetis libris totidem lectiones, quæ antiquis dierum lectionibus sensu congruerent. Et tametsi tyrannicum edictum Antiochi defierit, inter Judæos hodieum tamen mos perseverat, ut Sabbathis post diei legalem lectionem canant propheticam, quam vocant *haptara* quasi

quasi *missam* sive *missionem*, eâ enim absolūtâ plebs dimittitur.

Cultus *Jovis Olympij* in templo Hierosolymitano, & in Samaritano, Jovis Hospitalis, sacrilegis ritibus peractus est ab impijs & apostatis Judæis, Antiocho in hunc finem statuas utriusque Jovis in utroque templo collocante; à tempore autem purgati per Machabæum templi, Judæi nunquam deinceps leguntur idola coluisse; itaque exilium, quod miseri hodie perferunt, non suæ idololatriæ, sed Christi impiè crucifixi peccato adscribere debent. Neque reges Syriæ, qui post Antiochum impium bella cum Judæis gesserunt, eos ad idololatriam impulerunt. Templum recuperatum Judas Machabæus magnâ solennitate expiavit, & recuperationis hujus memoriam festis diebus, (qui dies luminum vocati sunt) celebrari jussit; fuitque idem & lustrationis & profanationis dies, nimirum 25. Novembris, qui Hebræis est *Caslen* à fidere *Kesl*, quod

quod aliqui Oriona interpretantur; & ut Nicanoris ducis impias de templo evertendo minas vindicaret, interfecti caput brachiumque dextrum de templo suspendit, voluitque etiam hujus victoriae diem, qui fuit mensis Februarij 13. solennem esse.

Judæi Alexandrini memoriam septuaginta interpretum anniversario festo colere inceperunt propter multa beneficia, quæ ex occasione illius versionis eis collata sunt, suafu namque *Aristhai, Philadelphus* omnes captivos Judæos liberos dimisit, cum magnis muneribus & beneficijs.

Anno urbis conditæ 657. Senatus consultum factum est Romæ, ne homo posthac immolaretur, quod ante religiosissimum habebatur.

Ptolomæus Lagi primus fuit, qui dies à planetis nominavit & ordinavit, hinc diei Solis, Lunæ, Martis, Mercurij &c. in antiquis auctoribus nullibi invenitur memoria: ab Ægyptiis usum hujus distinctionis & ordinatio-
nis

nis acceperunt modò Romani propè ad tempora *Pompeij*, ut Dion observat; similiter horarum duodecim spatia æqualiter divisa PTOLOMÆUS iste primus observâsse fertur ex urina alijus animalis Serapi dicti, quod duodecies diei & noctis spatio urinam emisit, quanquam enim pridem antè fuisset usus horologiorum solarium apud Chaldæos & Hebræos, non tamen observabatur similis in duodecim partes divisio horarum, neque machinæ horologæ & sonantes construebantur, unde nusquam in historia antiqua Romanorum fit mentio horarum!

Anno m. 4035. ante Chr. 18. Instituta sunt Romæ *Augustalia*, & dies ille, quo Romam ille rediit inter ferias relatus, & ipse ad turbas componendas magister morum renunciatus est cum potestate condendi leges, quas vellet, quæ *Augustales* vocantur. Inter cætera instituit, ut Senatores priusquam curiam subirent, thus adolerent,
& tan-

& tanquam adoraturi ac sacrificaturi senatum ingrederentur. Hoc institutum laude dignissimum: illud autem turpissimum, quod ante *Augusti* tempora instituta sint Romæ *Floralia* in memoriam *Flora* prostitutæ meretricis, quod Romanum populum bonorum suorum & lucri quæstu meretricio acquisiti, hæredem nominaverit.

Quinquennalia & Decennalia ab Imperatoribus celebrari solita instituit *Augustus*: cum enim Monarchiam contra tyrannidis suspicionem stabilire sibi vellet, decenniorum & quinquenniorum rogatione id perfecit; quod secuti reliqui Cæsares quamquam non in certum tempus, sed in totam vitam designarentur imperatores, tamen quinquennalia & decennalia celebrârunt, quasi tum imperium renovantes.

Romanis sollemnissimus fuit ritus claudendi & aperiendi templum Jani, nimirum bella gesturi aperiabant, pace

pace iterum compositâ clauderent
Janum. *Augustus Octavianus* ter clau-
dit Janum, cumq; tertio clauderetur,
pace terrâ mariq; compositâ natus est
Princeps pacis CHRISTUS JESUS.

— — — — —

S. 7. *Persona Sanctitate &
prophetiâ celebres.*

Post *Zachariam & Malachiam* de-
suerunt prophetæ esse in synagoga
usque ad ortum Christi ducentis annis
ante Christum, uti observat *Cornelius*
à *Lapide* in libr. *Mach.* cap. 4. & ut
refert *Josephus* *Urim & Thummin*,
consuetum & usitatum Pontificibus
Hebræis oraculum filuit & desit,
Abulensis autem & alij affirmant
Ephod manifestans oracula ab *Anti-*
ochi ministris penitus ablatum fuisse
ac præsertim à pseudo-Pontifice *Jaso-*
ne, *Menelao* & *Alcimo* apostatis &
proditoribus, ita ut nihil haberent
Judæi, per quod consulerent Deum,
ut antè, & prophetis insuper carerent.

Inter

Inter personas autem hujus ætatis
 sanctitate illustres singularibus & ex-
 celsis encomiis à SS. Patribus cele-
 brantur MACHABÆI legis divinæ pro-
 pugnatores, & glorioso sanguine suo
 consignatores, *qui non in equis & cur-
 ribus, sed in nomine Dei sui pugnârunt,*
 pro aris & focis sanguinem suum ex-
 posuerunt. Quamquam ex Macha-
 bæis eorumq; affectis piis ac pro ju-
 stitia fortiter pugnantibus Judæis plu-
 rimi fuerint, qui martyrio coronati
 sunt fundentes sanguinem potius,
 quam sacrilegia, ad quæ instigaban-
 tur, & pœnis gravissimis compelle-
 rantur, perpetrantes: alii enim præ-
 cipitati sunt, alii igne cremati, quòd
 obbathum colerent, alii in ore gla-
 dii occisi propter religionem & piam
 observantiam. Præ omnibus tamen
 distinctissimè in scriptura refertur lib.
 Mach. c. 6. & 7. Martyrium *Eleaza-
 ræ* & septem fratrum cum matre sua
 contemptorum.

ELEAZARUS quidem fuit unus
 R de

de primoribus sacerdotum, scribarum & doctorum, instructor ac præceptor septem fratrum, qui omnes, ut referunt *Serarius & Torneillus*, è Susandro castello Antiochiam in regis conspectum adducti sunt cum matre *Salomona*, quorum nomina hoc ordine recenset *Cornelius à Lapide*: I. MACHABÆUS, à quo in sex reliquos derivata est denominatio: hic amputatâ linguâ, cute capitis abstractâ, manuum pedumq; summis partibus abscissis, vivus & spirans adhuc in succensa sartagine tostus est. II. ABER iisdem tormentis excarnificatus. III. MACHOR exsectâ linguâ & manibus amputatis in sartagine frixus. IV. JUDAS. V. ACHATZ. VI. ARETH. VII. JACOBUS, qui omnes validissimis tormentis, sectionibus, mutilationibus, & ustionibus sublatis sunt, ita ut quò majori puerorum constantiâ tyrannus exasperabatur, tantò crudeliora tormenta posterioribus sufferenda essent, donec etiam SALOMONA in se & in filiis

illis octies Martyr suppliciiis imma-
ribus consumpta est: sic quidem san-
guine suo & forti Martyrio hanc æta-
tem Machabæi illustrarunt. Anno
m. 3887. *Menelai* Pseudo-Pontificis
Antiochi Epiphani 9. Imperii Græc.
45. ante Chr. 166.

Cæteri, quorum sanctitas hisce tem-
poribus eluxit, illi proximè appropin-
quant ad Christum, *Sanctum Sancto-*

S. Panther, atavus B.V.M. * *S. Ba-*
nther avus * *S. Joachim* Pater B.V. *
Anna mater B. Virginis * *S. Ma-*
riam avus *S. Iosephi* * *S. Iacob* pater *S.*
Iosephi * *S. Ioseph* Sponsus B. Virgi-
nis * *S. Zacharias* * *S. Elisabetha* con-
sortina B. Virginis * BEATISSIMA
MARGO MARIA nata est in Nazareth
provincia Galilææ in Judæa regio-
ne Syria anno m. 4038. Herodis 22.
Augusti Imp. 28. Olymp. CXCI, ante
Chr. 15. * Huc pertinent alii quoque
& foeminae sanctæ de cognatio-
ne Christi * *S. Ioannes Baptista* natus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

An. m. 4051. aliquot menses ante Christum, bosphorus ante solem, vox ante VERBUM, quod CARO FACTUM est eodem anno in utero Virginis.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

§. 8. Nova reperta & Urbium Natales.

Circa annum, m. 3775. ante Chr. 278. Ptolomai Philadelphi 8. Eleazari Pontif. 10. divinum illud beneficium versionis sacrarum litterarum in linguam Græcam factum est orbi universo.

Versio hoc modo contigit: cupiditas Philadelphi divinitus injecta est colligendi nobilissimam Alexandriæ Bibliothecam, cujus cum præcipuum ornamentum futuri crederentur libri Judæorum, quos illi divinos profitebantur, & summo studio conservabant, ne in vulgus promanarent, Ptolomæus collato in Judæos ingenti beneficio sacrisque muneribus, eis sapienter & suaviter vim injecit, ut sacros libros in græcum idioma vertendos præberent. In hunc finem omnes captivos Judæos dimisit. 120. millia fuisse

na

2 11

gisse
biata
mout
is, sup
alen
muner
& Aris
scribu
umma
ta, ut
is pub
ibus,
u orn
ides n
num
tis au
artifi
plo p
lephu
tam h
ni di
altitu
non
ducta
de nor
itur
ria, c
delphu
de lin
offet.

uisse scribit Genebrardus, misitque donaria,
phialas aureas 20. & argenteas triginta,
annulos, cornua &c. crateras quinque, men-
sas, super quas oblationes fierent, & pecunię
valenta centum ad alios templi usus, quę
munera Hierosolymam detulerunt *Andreas*
& *Aristeus* viri præcipui. In his autem mu-
neribus pretiosè & artificiosè elaborandis
summã curã se se impendebat Ptolomæus,
ita, ut Josephus scribat, sæpe illum omi-
s publicis occupationibus assedisse artifi-
cibus, ut illa sollicitè perficerent; addidit
ornatum horum munerum pretiosos la-
pides magnitudine conspicuos copiosè, ita
numerus ad quinque millia excreveret:
his autem solertia ita excelluit in vasis,
artificum industria & lapidum valor quin-
tuplò pretium auri superaret, cum tamen
Josephus memoret mensurę modum ac men-
suram habuisse in longitudine duos cubitos
aut dimidio, in latitudine unum cubitum,
in altitudine autem fuisse sesqui cubitalem,
non tantum aureis laminis extrinsecus
ductam, sed auro probato solidam in cras-
situdine non minorem semicubito. Necessarium
est, ut ingentis pretij fuerint hæc do-
naria, quibus Deum verum Judæorum *Phi-*
læus honoravit, cum legem vertere,
de lingua in linguam transferre propo-
sisset.

R 3

Quã

Quâ liberalitate cum Judæos sibi obstrinxisset, ut libros promptâ voluntate & gratitudine magnâ extraderent, conquisiti sunt quæquæ versum septuaginta duo peritissimi viri, qui simul virtutis & litterarum laude celeberrimi audiebant, ex qualibet duodecim tribuum sex; ita *Eleazaro* Pontifice disponente, ut nulli ex tribus plus minusve honoris per hoc exhibuisse videretur. Qui ubi Hierosolymæ convenerunt, ibidemque ab *Eleazaro* donis unâ cum libris deferendis liberaliter quoque instructi essent, *Aristai* & *Andrea* legatorum auspiciis Alexandriam profecti sunt, eodemque die libros aureis characteribus in subtilissimis membranis exaratos cum alijs muneribus obtulerunt, quo adversus *Antigonum* navali prælio victor *Ptolomæus* triumphavit; ut duplici gaudio dies ille sollemnissimus ageretur. Posthæc per aliquot dies convivio regio magnificentissimè gratissimos hospites excepit; subtilissimis insuper quæstionibus in cætu suorum Philosophorum sapientiam eorum exploravit, & apprehendit cum sui & Ægyptiorum omnium admiratione, viros esse omnes præstantissimos, quorum fidei, doctrinæ & virtutis tantum opus committi posset.

Post hæc *Demetrius*, qui regiæ Bibliothecæ tum temporis Præfectus constitutus erat,

erat, viros ad maris insulam deduxit, in qua domus erat supra littus perquam decenter ornata, & quæ multo silentio quiesceret, rebus omnibus ad vitæ usum elegantissimè dispositis instructa: illic eos ad perlegendam interpretationem constituit, in cædris unicuique seorsim assignatis, ita ut suam quisque versionem sine alterius scitu & intuitu elaboratam per partes quotidie Demetrio extraderet. Totius autem legis versione intra dies septuaginta duos absolutâ (quâ temporis brevitatem apertum miraculo ostenderunt, se instrumenta esse divinâ scriba velociter scribantis)

Demetrius advocatis omnibus Judæis in locum, ubi versio facta fuit præsentibus etiam interpretibus perlegit codicem, deprehensumque est omnium verba & sententias quasi unâ mente conceptas, uno calamo scriptas ad apicem convenisse; erant autem libri, quos verterunt, non tantum Moysis, sed & Davidis & aliorum prophetarum, ut multis Sanctorum Patrum ostendit Salianus, & expressè D. Cyrillus ait Cath. 4. *divinas lege scripturas veteris testamenti libros viginti duos, quos septuaginta duo interpretes transfulerunt.*

Rex ubi exemplaria singulorum perlustravit, & unanimum omnium in unum sententiam conspirantium concordiam, quasi ab eodem

eodem magistro dictata verba singula excepissent, admiratus esset & deprædicasset, donis ingentibus locupletatos interpretes domum remisit; annuâ insuper celebritate memoriam tam miraculosæ versionis celebrari instituit. Hodie, inquit Philo. solennis celebritas renovatur in Pharo insula, ad quam non tantum Judæi, sed & alij plurimi trajiciunt locum veneraturi, in quo primum visa est hæc interpretatio, & pro tanto beneficio tanquam recenti gratias Deo acturi; post vota autem & gratiarum actiones cum amicis & domesticis in litore epulantur. De cellis separatis ingens certamen est nos inter & A catholicos, qui pertinaciter hoc miraculum manifestum negant, & pro sua sententia habent fauorem S. Hieronymum, quo sibi mirificè applaudunt: ille enim apertis verbis in Epistola ad *Desiderium* negat hanc septuaginta cellularum, & in eis interpretum factam separationem, aitque in una basilica congregatos fuisse, cellulas autem mendaciter constructas esse. *Iosephus* etiam & *Eusebius* nihil meminerunt de cellulis.

Catholici autem patrum antiquorum innixi auctoritate præclarissimè, per cellulas hæc miraculum factum & divinum beneficium, extollunt, & citantur pro hac sententia à *Saliano*, *S. Iustino Martyr*, *S. Irenæo*, S.

Cyrillus, S. Epiphanius, & Epiphanium
 secutus Iustinianus Imperator Novell. const.
 46. S. Augustinus, Rufinus &c. Numeran-
 tur etiam assertores hujus sententiæ Philo-
 strattianus, Clemens Alexandrinus, D.
 Chrysostomus, & defendunt doctissimè Leo
 Cassarius, Alphonsus Salmeron, Baronius,
 Gretserus, Serarius & Doctores plerique.
 Ratio autem cur S. Hieronymus hoc ne-
 gaverit, hæc est; cum ille fidelissimè scri-
 pturas sacras ex Hebræis fontibus vertisset,
 cepit habere multos adversarios, quibus
 hæc novâ interpretatione videbatur illa
 prior per septuaginta interpretes facta an-
 tiquari, & veluti fugillari, ideoque illam in
 prima veneratione complectentes multum
 S. Hieronymo opposuerunt; unde vir
 incensus, animo acer, & ingenio fervidus
 molesto stylo priorem illam interpreta-
 tionem perstrinxit; præsertim quia con-
 versus erat multorum erratorum, quæ tem-
 porum successu in illam irrepserunt; itaque
 non tam primam illam genuinam & limpi-
 am adhuc, quam vitiatam persecutus est,
 sed quam corruptelam factum deinde, ut
 multi alij vertendi laborem susceperint. Ut
 ait Aquila Iudæus tempore Adriani Cæsa-
 ris, Theodotion Ephesinus proselyta judaicæ
 religionis sub Imperatore Commodo, Sym-
 machus sub Severo, & alij incerti auctores
 veterum versionum.

R 5

Nova

*Nova quadam profana
reperita.*

Circa tempora Ptolomæi Regis ex Ægypto Romam transportatus est usus horologiorum solarium, & primò solare horologium fecisse scribitur Papyrius. *P. Licinius* hâc ætate primùm tonsores è Sicilia Romam induxit. Gemmarum luxuria Romam primò illata est post devictam Asiam: quæ posteaquam Romanis subdita facta est, cum opibus suis vitia quoque transmisit Romam. Usus papyri, quâ abundant Nilus & mare Ægyptium, sive chartæ junceæ inventus à *Philadelpho* ad parandam librorum copiosam supellectilem, cum antè scriberetur in arborum corticibus: *Philadelphum* æmulatus est *Attalus* Pergami Rex, qui pro sua bibliotheca condendâ invenit usum pergamensæ membranæ. Idem *Attalus* docuit primus aurum intexere, unde *textæ Attalica* dicuntur. Primus è medicis

dicis venit Romam Peloponensis Archagatus an. urb. cond. 535. tamdiu enim Roma medicis caruit.

M. Æmilio P. Servio Coff. argenteus nummus primus figuratus est.

Ante ætatem *Lalij & Scipionis* nulli apud Romanos sapientes nominantur, ex quo colligitur, quòd Romæ litterarum & disciplinarum studium tunc temporis modò inceperit, nec inventus Romana aliis, quàm Græcis exercitationibus alebatur; nam *Pho-* natione Gallus fertur primus fuisse, qui Cicerone adhuc puero existente latinè Romanam juventutem docere incepit. Primum divortium Romæ induxit *Carnitius* & meritò odium populi Romani incurrit.

Augustus Cæsar orbem universum per Geometriæ peritissimos emensus, hæc celebriora comperit. *Maria* 30. *Insulas* 27. * *Montes*. 40. *Provincias* 78. *urbes insignes*. 370. *majora tumina* 94. *gentes* 125. *ambitum* vè orbis trecenties quindecies cen-

R 6 tena

tena passuum millia continere in longitudinem, ab Oriente in Occidentem sive ab India ad fretum Gatidanū octuagies quinquies centum septuaginta octo milliaria, latitudinem à meridie ad septentrionem fere dimidio minorem quinquagesies septuaginta duo milliaria, maris verò profundissimum perpendiculo in quindecim stadia protendi. Hæc quidem temporibus *Augusti* inventa sunt, sed ab eo tempore valde est aucta Geographia Christianorum sedulitate.

Anno m. 4005. ante Chr. 45. *Julius Cæsar* operâ *Sosigenis* periti Mathematici correxit annum, cum reperti essent dies sexaginta septem, qui propter frequentem Pontificum intercalandi licentiam, superârunt annum solarem, & adeò digressa est anni ratio à legitimo loco, ut solstitium æstivum in 3. Calend. Augusti incideret, & neque messis æstati, neque vindemia autumnò amplius competeret. Itaque hoc anno Cæsar inter Novembrem

brems ac Decembrem duos integros
menses, qui dierum sexaginta septem
erant, intercalavit, & is ipse annus
4008. erat annus intercalaris ordina-
rius, quo ex consuetudine intercalan-
dus erat aliquis mensis, ut Censorius
ait, impar, pauciorum scilicet, ac non
nisi 23. dierum, qui inter terminalia
& regifugium mense Februario inse-
rebatur; inde factum est, ut annus iste,
quem Macrobius vocat annum con-
fusionis, quindecim mensibus consti-
tueretur, & dies 444. completeretur.
Ab hoc anno inceperunt anni ab hoc
reformatore & auctore ejus Julio dici
anni Juliani.

Urbes condita.

Lysimachia in Thracia condita à
Lysimacho * Nicomedes condi-
tor Nicomediae * Ticinum conditum
à Boiis insubribus * Carthago & Co-
rinthus restitutæ ab Augusto * Seleu-
cia à Seleuco * ab eodem Edissa, Be-
roea & Pellus * Eumenia in Phrygia
con-

condita ab Eumene * Onias filius Pontificis Oniæ conditor Heliopoles * Sebaste solo æquata ab Hyrcano Pontifice Judæorum, & ab Herode in honorem Augusti instaurata * Nicopolis condita ad memoriam pugne Actiacæ * Herodes conditor Cæsareæ in honorem Cæsaris; vocabatur autem turris stratonis * Idem condidit Antidonam, Antipatridem & Herodionem in Antipatri & suum honorem *

— 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 —

S. 9. *Persona scientiis & artibus celebres.*

MENEDEMUS Erethriensis Philosophus tantæ apud suos auctoritatis fuit, ut gubernacula urbis ei cederentur; septem diebus ab omni cibo abstinere potuit absque valetudinis detrimento, vixit temporibus Antiochi Magni.

THEOPHRASTUS Cresius Philosopho.

iosophus, primò Platonis, postea Aristotelis auditor ; vir singularis prudentiæ & admirabilis eloquii, discipulum habuit Nicomachum filium Aristotelis, dicere solitus ad auditores suos : *fily tempus pretiosissimum sumptus est, item ad amicos aiebat: fides coagulum est amicitia, amico ea exhibere te decet, qua ab eo tibi expulso exhiberi velles.* Libris multis editis nomen suum & memoriam propagavit.

MENANDER Poëta comicus, discipulus *Theophrasti*, familiarem sibi habuit eandem sententiam, quam D. Paulus postea scripsit, *corrumpunt bonos mores colloquia prava* ; mortuus Olymp. 122.

PHILEMON Poëta comicus, *Memandri* æmulus, mortuus est ex immodico risu, quo captus est, cum videret asellum comedentem ficus.

DEMETRIUS PHALEREUS Philosophus & *Theophrasti* discipulus, ab Atheniensibus, quibus præfuit per decem annos, trecentis & sexa-

sexaginta æreis statuis est honoratus, eo quòd civitatem redditibus & ædificijs plurimis auxerit. Sic quidè præfens honoratus est: cum autem abesset, omnibus statuis dirutis traduxerunt eum & infamârunt. *Demetrius* autem ad calumnias & probra, quæ illata sibi fuisse audit, pacatè respondit: *imagines, non autem virtutem everterunt, cujus gratiâ illa erecta erant.* Sæpius auditus est dicere, *tantum eloquentiam valere in republica, quantum in militia ferrum.* Plures fuerunt *Demetrii* scientiis clari, sed inter omnes *Phalereus* excelluit, mortuus circa annum mundi 3749. auctoritate suâ impetravit à *Ptolomæo*, ut *Athenienses* Democratiâ iterum regerentur.

ZENON stoicus Philosophus ante Chr. 275. variis editis libris clarus dicere solitus: *sepultus apud te sit sermo tuus, quem tu solus audieris:* inediâ consumptus est anno m. 3784. ante Chr. 269.

CHRYSIPPIUS natione *Clius*, stoicus

icæ sectæ Philosophus & ZENONIS
collega, quorum doctrina erat posse
omnem animi perturbationem penitus ho-
minum mentibus eradicari; id summum
bonum esse, quod honestum, nihil deesse
ad rectè vivendum, in quo virtus est.
Chrysippi Symbolum erat: Sapiens
nullâ re eget, & multis rebus illi opus est;
& contra stultis nullâ re opus est, nullâ
anim re scit uti, sed omnibus eget.

POLEMON Philosophus Atheni-
ensis cùm juventutis esset valde lubri-
cæ, cùm Xenocratem audiisset de pudici-
tâ perorantem, ita se emendavit, ut
cum singulari scientia, hâc quoque
gemmâ virtutum omnibus præluce-
ret, eidemque in schola succederet.
Obiit an. m. 3782. ante Chr. 267.

ARATUS Asianus Poëta & Astro-
logus clarissimus, quem Antigonus
Macedoniæ Rex continuè secum re-
tinuit, & plurimum honoravit.

STRABO Lampfacenus Philoso-
phus & Orator præstantissimus, præ-
ceptor Philadelphi regis, à quo talentis
tre-

trecentis donatus fuit : Fuerunt alii quoque septem hoc nomine appellati variis scientiis insignes.

SILPHON Megarensis Philosophus, qui cum patriâ suâ ab hostibus expilatâ interrogaretur, quid suppellectilis sibi retinuisset, quod secum asportaret, respondit: *ego mea in pectore, & non in seapulis porto.*

CRATES Atheniensis Philosophus auditor Polemonis ejusq; successor, quem adeo amavit, ut non vellet post mortem alio, quàm præceptoris sui sepulchro condi.

CRATES Philosophus Thebanus de hoc S. Hieronymus scribit, magnum auri pondus in mare projecisse & dixisse. *abi à me venenum divitiarum, vos potius mergam, quàm ego demergar à vobis.* Fuerunt & alii hujus nominis Crates, sed iste celebrior vixit temporibus Philadelphi.

ERASISTRATUS medicus Atheniensis temporibus Philadelphi medicus

dicus insignis, qui cum Antiochum regem ex gravissimo morbo sanasset, à Ptolomæo rege, filio Antiochi centum talentis donatus est.

LYCON Troadensis Philosophus circa eadem tempora, vir eloquio nitidissimus, & vestium mundicie cultissimus, per 40. annos artibus eximiis juventutem excoluit, & demum podagræ doloribus consumptus est.

TYMON APOLLONIADES Philosophus charissimus Ptolomæo Philadelpho.

JESUS filius SYRACH, natione Hebræus temporibus Ptolomæi Philadelphi Evergetis, floruit Hierosolymæ: multâ scientiâ & rerum experienciâ clarissimus, putatur nepos vel abnepos JESU SACERDOTIS MAGNI cum Zorobabele reducis ex Babylone sub Cyro, & fuisse unus ex LXXII. interpretibus, qui jubente Philadelpho biblia ex Hebræo in græcum transtulerunt. Librum, qui vocatur *Ecclesiasticus* sive *Concionator* Hebra-

Hebraicè scripsit, ut se vidisse testatur *S Hieronymus* exemplar illud Hebraicum.

Quem librum deinde JESUS JUNIOR nepos Senioris JESUS transtulit in græcum, in gratiam Græcorum & Profelytorum. Porro liber iste *Ecclesiasticus* adscribitur quidem à multis Salomoni, ejusq; nomine citatur ob similitudinem scilicet parabolarum & phrasium, & quia ex parabolis Salomonis quædam hinc inde huic operi inspersa inveniuntur, libri tamen auctor Salomon non est.

ANTIPATER Philosophus acutissimi ingenij.

ONESICRITUS Eginensis Philosophus.

ARISTOBULUS natione Judæus, Philosophus opera sua scripsit ad regem Ptolom: Philopatorem, fecitque commentarios explicationum in Moyfen.

ARCHIMEDES Philosophus Syracusanus, & Geometra excellens, captis

capto per prodicionem Syracusis, cum hostes omnia everterent, ipse diametros suos in pulvere designans à prætereunte milite occisus est; fuit primus sphaeræ fabricator: quanquam hoc inventum à *Laërtio* etiam *Anastimandro* attribuatur; edidit opusculum de cylindro, quod postea *Nicolaus V.* Pontifex in latinum traduci fecit.

PHILOPOMANES Megapolitanus Imperator & Philosophus æquè scientijs, quàm bellicis gestis illustris, temporibus Philopatoris vixit, cujus fortitudinem magno suo & suorum damno expertus est *Cleomenes Rex* Lacedæmonum, qui cum jam teneret Megapolim, & urbis medium forum cum armato milite repentino de nocte impetu occupasset, magnâ suorum strage à *Philopomane* denuò ejectus est. Mortem obiit veneno à *Dinocrate* porrecto sublatus. Fertur de eo, aded frugalem fuisse, & ab omni pompa superflua alienum, ut cum aliquando in itinere ad Megarensis fœminæ hospitium.

spitium diversurus ministrum præmiffisset, qui significaret hospitem adventum; fœmina autem, absente marito suo, plurimum ob hospites adventuros consternata, & occupata esset in cœna paranda; primum *Philopomenem* ingressum esse in domum mulieris, quem illa famulum arbitrata in tenui pallio & vestitu vulgari, iussit sibi illicò ligna scindere, opemq; sibi in ministrando adhibere; quam servitutem ille avidus arripuit, ligna scidit, & in culinariis ministeriis operam solertem, ministris regiis scitè dissimulantibus, coquæ impertiit, donec à marito redeunte agnitus & veniam suppliciter rogatus respondit: *nulla conjugis tua, sed indecora faciei mea culpa est, quicquid hic culpa commissum deprecaris.*

NEVIUS Poëta comicus floruit sub Rege Epiphane, ad quem se contulit, cum Româ militum & Metelli factione expulsus esset.

PLAUTUS similiter Poëta comicus

cus ex Umbria Sarsina Romam profectus; vir voluntariè pauperrimus, qui operam suam pro victu ad manuaras molas alicui pistori locavit, & quoties ab opere vacaret, fabulas scribere ac vendere solitus, unde vestitum sibi compararet, victumq; solveret, quem labore manuum ex integro non merebatur. Mortuus ante Chr. circiter an. 188.

Circa Philometoris tempora clamerunt ENNIUS Poëta comicus, natione Tarentius * *Licinus* * qui à Catione quaestore Romam translatus & parco sumptu in monte Aventino habitavit usque ad annum vitæ septuagesimum. *Attilius* * *Turpilius* * omnes comici Poëtæ, floruerunt circa tempora Philopatoris.

PANETIUS philosophus fuit Scipionis consulis præceptor * *Possidonium* postea magno Pompejo perquam familiaris * *Sextius Cæcilius* Ennij consubernalis, natione Mediolanensis * *Nigander* poëta Græcus * *Titius Livius* scri.

scriptor tragoediarum & alius à pata-
vino * *Cathin* philosophus natione
Ægyptius.

CATO oriundus ex agro *Censori-*
no: vir fuit integerrimus, qui similem,
quam in se repræsentabat, innocentiam
in aliis quoque exigebat. Senatoris,
Tribuni, consulis, prætoris, bel-
lici imperatoris, Censoris, Philoso-
phi, oratoris, Juristæ dotes amplissi-
mas & maximas raro exemplo in se
uno complexus, sicuti per omnium
scientiarum classes, ita per omnes gra-
dus dignitatum in gubernanda re-
publica glorioso & intaminato calle
pertransiit. Cujus integritatem Deus
longævæ senectutis honore coronâ-
se videtur; vixit enim multum supra
centum annos, & quidem centum an-
nis integris, eâ valetudinis constantiâ
& firmitate, ut nullâ unquam corpo-
ris ægritudine afflictus fuerit. Fun-
damenta posuit præclarissimæ fami-
liæ *Catonum*, quorum virtutibus &
præclare gestis reipublicæ Romanæ
flos

los magna incrementa & emolumenta accepit, ut immortale & sacratissimum fieret nomen *Catonum* Romanorum. Mortuus demum anno m. 1904. ante Chr. 149.

PHILO Judæus ex genere Sacerdotum, Alexandriae educatus, doctrinâ & scriptis libris claruit sub Philometore: putant nonnulli, illum librum sapientiæ græcâ linguâ scripsisse, sed probabilius id de ipso Salmone refertur. Fuit alius quidam Philo senior isto Alexandrino, quem Enebrardus numerat inter LXXII. interpretes.

Circa tempora Ptolomæi Everges celebres fuerunt *Methrodorus* Athenensis Philosophus * *Terentius* Carthaginensis Poëta comicus * *Pacuvius* Brundusius tragædiarum scriptor, *Ennius* ex filio nepos. * *Aristarchus* grammaticus * *Lucius Accius* Tragædiarum scriptor * *Cajus Lucillus*
S Saty-

satyrarum scriptor primus inter Latinos.

HORTENSIUS Romanus, oratorum sui temporis princeps, æmulus fuit quoad vixit Ciceronis, illique secundus. De quo refertur, quod fuerit Orator delicatior, quàm virum decet, & formæ non minùs, quàm eloquentiæ studiosus, quia nunquam speculo inconsulto prodire voluit in publicum, quin priùs in illo semetipsum contemplatus & admiratus fuerit.

HORTENSIA filia fuit HORTENSII, quæ non solùm patris facundiam & doctrinam addidit, sed etiam ipsius pronunciandi splendorem æmulata est. Hæc in Triumvirorum Magistratu, cùm Matronarum Romanarum multitudo, publicâ exigente necessitate aliquando magno onere gravaretur, & nusquam vir inveniretur, qui mulierum causam ageret, sola ausa est animo constanti coram Triumviris eâ facundiâ perorare.

ut ma.

ut maximâ omnium admiratione crederetur ipse Hortensius elocutus esse, eamque ob rem quicquid expetiêrit, obtinuerit.

Floruerunt temporibus Pompeji
Phorius Orator, natione Gallus, qui prius Rhetoricam Romæ docuit, & discipulum Ciceronem nactus est *
Lucius Pomponius Historicus & Orator * *Leonicus* Grammaticus doctissimus, commentarios medicos, quos Pompejus Magnus in Archivis Mithridatis reperit, in latinum transtulit, magno emolumento rei medicæ *
Ultracillus Plotus instructor Cnei Pompeji * *Asclepidus* medicus * *Diodorus* Cardensis Orator * *Metbrodorus* Rhetor Græcus * *M. Furius* Poëta commentato *bibaculus*, natione Cremonensis * *T. Lucretius* Poëta, qui postea inatorio poculo in furorem versus propria se manu interfecit * *Apollo* Pergamenus, Orator Græcus, Claudij Augusti Præceptor, cujus disci.

scipulus quoq; fuit Dionysius cogno-
mento *Atticus* Historiis clarus * *Theo-*
phanes Mitilenus, qui res gestas Pom-
peji magni, cui familiaris erat, poste-
ritati transcripsit * *Mithridates* Phi-
losophus Pergamenus, qui postea cum
Julio Cæsare contractâ amicitia ad
eos honores pervenit, ut Bossori rex
efficeretur * *Catullus* Poëta patriâ Ve-
ronensis, qui scripsit amatoria * *Dio-*
dorus Historicus siculus, Græcæ po-
tissimum historiæ scriptor.

TULLIUS cognominatus MAR-
CUS CICERO Volscorum genere
natus anno m. 3948. ante Chr. 105.
Olymp. CLXVIII. Patrem habuit *Tul-*
lium, matrem *Majam*: in juventute sua
optimis disciplinis & artibus ita ex-
cultus est, ut adultâ ætate in omni ge-
nere scientiarum principatum tene-
ret, non minùs Palladis togatæ, quàm
sagatæ strenuus sectator: militare cœ-
pit sub *Sylla*, sub quo hostes extrane-
os superare didicit: consul deinde fa-
ctus anno ætatis suæ quadragesimo
se-

secundo ad reipublicæ intestinos ho-
 stes, *Catilinam*, *Clodium*, *Antonium*,
Verrem, aliasque sanguinarias conju-
 ratorum cohortes eloquii sui vires &
 arma convertit, tot victoriis in rostris
 potitus, quot nullus imperatorum in
 campis: centies expugnator animo-
 rum perorando triumphavit, & po-
 pulum Romanum rapuit in admira-
 tionem: Experiri nihilominus de-
 buit, quàm incerta sint omnia, quæ
 gratiâ hominum & plausibus nitun-
 tur, quando ipse non solum à *Clodio*
 perditissimo nebulonum in exilium
 actus est, sed etiam iniquissimæ con-
 cordiæ victima cadere debuit, quam
 tres Triumviri, *Antonius*, *Augustus* &
Lepidus conjuratâ tyrannide iniêrunt,
 integerrimorum virorum cruore
 cinxerunt. De morte Ciceronis ita
D. Augustinus lib. 3. de civitate Dei
 cap. 30. *Octavianum* adhuc adolescen-
 tem fovebat *Tullius*, sub spe Reipublicæ
 promovenda contra *Antonij* malitiam;
 & *Augustus Octavianus* *Cesar* *Anto-*
nium

nio permisit Ciceronem occidere, quasi concordia quâdam pacto. Tullius patriæ pater anno vitæ suæ 64. à Popilio, quem ipse defenderat, traditus est voluntati infensissimi hostis sui Antonij; in fuga captus & capite truncatus est, cum prius linguæ partem præscidisset, & caput in rostris Romanis expositum est an. m. 4011. ante Chr. 42. Scribunt Antonium, priusquam capite truncaret, linguæ partem refecuisse propter inuectivas adversus se dictas, cui Cicero dixerit, *nil agit Antoni, scripta diserta manent.*

CATO JUNIOR *Catonis senioris, Censorini dicti, pronepos, Philosophus & Orator clarissimus, Senatûs Romani ornamentum & decus litteraturæ exquisitissimæ, insuper patriæ salutis & libertatis avitæ retinendæ tantâ intemperantiâ æstuans, ut, cum Actiâ câ pugnâ peremptam populi Romani libertatem videret, ferrum in se ipsum strinxerit, & cum vulnus nondum exanimati amici & domestici contine-*

rent

rent atque obligarent, suis ipse mani-
bus vulnus ferociter distraxerit, atque
obfirmato animo se interemerit anno
m. 4008. ante Chr. 45. Vocatur hic Ca-
to *Uticensis*, quia *Ulticæ* violentam sibi
mortem adscivit.

Claruerunt etiam hisce temporibus
Salustius Romanus Historicus ac Phi-
losophus, quem *S. Augustinus* vocat
insignem nobilitate veritatis * *Varro* vir
acumine ingenij & editis copiosis li-
bris celeberrimus, cujus meminit *S.*
Augustinus lib. 6. de civitate Dei, ait
que in omni eruditione versatissimum
fuisse * *Mencrates* Nofensis Philo-
sophus * *Aristodemus* ejusdem Mene-
cratis filius * *Sostratus* frater Aristo-
demi * *Emilius Macer* Poëta natio-
ne Veronensis * *Antonius Musa* Cæ-
saris Augusti medicus, à quo statuâ
publicâ ex ære fusâ honoratus est,
cum gravi morbo eum exemisset: pe-
rijt in naufragio * *Servius Sulpitius*
doctissimus Jurisconsultus * *Falcidius*
Jurisconsultus & tribunus plebis, con-
ditor

ditor legis Falcidæ * *Albanus Tibullus* eques Romanus, Poëta & vir litteratissimus * *Varrus Tucha* Poëta & contubernalis Virgilio * *Messale Corvinus* Orator magno loco apud Augustum, qui regi Herodi benevolentiam conciliavit, ut rex Judææ nominaretur * *Cornificus* Poëta Romanus, & simul militaribus gestis præclarus, à suis militibus destitutus occubuit, quos fugitivos galeatos lepores appellare consuevit * *Cornifica* soror *Cornifici* poëticæ artis præstantiâ cum fratre certavit * *M. Bavus* Poëta celeberrimus, cujus in bucolicis Virgilius meminit * *Tullius* tyro Ciceronis alumnus, & libertus, & socius atque adiutor Ciceronis in litteris, post cujus obitum in prædium Puteolanum se contulit, & in annum centesimum vitam extraxit. *

VENTIDIUS BASSUS humili loco natus patre murario, & à Pompejo cum matre in triumpho ductus, scientiâ & re militari ita profecit, ut ab
Anto-

Antonio provinciarum orientalium
Præfectus constitutus fuerit; Cæsar
deinde favoribus Prætor, pontifex,
Romanus & consul factus fuit, quâ dig-
nitate postremâ obtentâ circumiens
Romæ exclamavit ad cives: *videte
portentum, qui muros fabricabat, consul
factus est Romanus.*

VIRGILIUS MARO Poëtarum
princeps, natione Mantuanus, natus
anno m. 3984. ante Chr. 69. ingenij
fuit ad poësin & Mathesin, aliasque li-
berales artes à natura ficti factique, &
industriâ constantiâque mirificè à
primis annis elaborati claritate & ce-
lebritate Cremonam, Mediolanum,
Neapolim & Romam illustravit. O for-
voluptatis & spurcitiarum, *Cæsari Au-*
gusto ob puritatem in scriptis & mori-
bus valde acceptus & dilectus, obiit
tandem Brundusij anno ætatis suæ 52.
cujus ossa Neapolim translata in via
Puteolana condita cum epitaphio,
quod ipse sibi condidit.

S 5

Man-

*Mantuam genuit: Calabri rapuere: tenet nunc
Parthenope; cecinit pascua, rura, duces,*

MECÆNAS vir litteratus & litterarum fautor ac protector singularis, *Augusto Cæsari* familiarissimus & in summis amoribus propter fortitudinem, felicitatem & in monendo libertatem cum maxima prudentia conjunctam; cui urbis custodiam tradere non dubitavit, quia ab omni ambitione, dolo & omni cupiditate alienum novit. Fuisse autem illum præsidium litteratorum ex *Virgilio, Horatio* & alijs notissimum habetur, nec sine gloria nomen MECÆNATIS ad posteros benignitatis ipsius imitatores propagatum est. Obijt anno 5046° ante Chr. 7.

HORATIUS Poëta patriâ Venusinus patre Libertino natus ex humiliforte, ingenij & litteraturæ præstantiâ evasit ad Tribunatum, quo à *Bruto Cæsaris* interfectore honoratus est. Post *Brutum* autem devictum ad *Augustum* reversus *Mecanatis* patrocinio &

& intercessione gratiam favoremque
 ejus obtinuit, & vitam poësi concin-
 nandæ addixit tam eleganter, ut inter
 Lyricos principatum mereatur. Mor-
 tuus est anno vitæ quinquagesimo
 septimo, ut creditur ex nimio dolore
 ob *Mecanatem* suum paulò antè de-
 functum. Vir fuit linguâ melior, quàm
 vitâ, in cujus sepulchro sine injuria
 (& ipso neutiquam repugnante) in-
 scribi posset: *Epicuri de grege porcus,*
 adeo voluptatibus sese laureatum
 mancipium consecravit. Cumque ex
 poësi suâ valde opulentus evasisset,
 obiens hæredem scripsit *Augustum*, si-
 cut etiam *Mecanas* fecit, fuitque maxi-
 mâ pompâ apud *Mecanatem* suum
 sepultus.

Illustres circa eadem tempora exti-
 terunt *Cornelius Gallus* Poëta * *Bassus*
 ornatissimus Orator & Dux Augusti
 Cæsaris præstantissimus * *Strabo* Hi-
 storicus, Geographus & Philosophus
 natione Cretensis * *Solinus* Histori-
 cus & Orator gravissimus * *Titus Li-*

vius Patavinus Historicorum tam Græcorum, quàm Latinorum princeps, obiit anno post Christum natum 27.*

Valerius Maximus Romanus, Philosophus & Orator eloquentissimus, cui familiare erat illud: *Lento gradu ad vindictam sui divina ira procedit, tarditatemque supplicij gravitate compensat**
Anthenodorus patriâ Tharsensis Philosophus Stoicus*

OVIDIUS NASO Sulmonensis Poëta clarissimus, elegiarum elegantiam plurimum apud Augustum valuit, sed anno ætatis suæ quinquagesimo ab eodem *Augusto* in Pontum insulam apud Sarmatas est relegatus; de crimine non satis constat, in lib. de ponto sic ipse quidem de se canit:

*Naso nimis prudens artem dum tradit amandi,
Doctrina precium triste magister habet.*

Sed fuerunt etiam alij, qui eadem ætate scripserunt lasciva impunè, igitur per hoc non videtur exilij sententiam incurrisse. Affirmant nonnulli cum *Livia Drusilla* imperatrice nimis familia-

miliarem fuisse, & artis amatorix negotium tractare voluisse ; unde (mitigata mortis sententia) in exilium relegatus fuerit. Obiit an. Chr. 17. exilii sui anno septimo, non tam bene meritus de poesi, quam male de suis moribus.

§ 10. *Bella & bellis clari.*

Quo tempore bella Judæorū ple. raq; gesta sint, supra commemoratum in gestis Pontificum, & Ducum Judæorum: quos inter Machabæorum gloria præcipua enituit, & præter alios specimen suæ fortitudinis singulare præbuerunt *Eleazarus & Razias.*

ELEAZARUS cognomento ABARON interpretandum cum *Antiocho*, ratus præclaro elephanto insidere regem, illuc cursu, cæsis hinc & inde hostibus pervenit, & succedens sub ventrem ejus, belluam suffodit, cujus ruentis pondere, ipse quoq; oppressus est. Erant autem elephanti in illa

illa pugna numero triginta duo, & singulis elephantis addicti mille viri clypeis & armis fulgentes, ipsiq; elephanti Antiochi jussu vino, & Mororum succo potato ad pugnam efferati.

RAZIAS propter affectum singularem in Judæos, *pater Judaorum* appellatus Hierosolymis *Nicanore* graffante & *Judam Machabaum* indagante ad occidendum, eidem proditus, cum à quingentis militibus obsideretur, jamque perfractis januis capiendum se videret, ex alto præcipitem se dedit in turbas, ut saltem non inultus aliquos opprimeret; quibus locum cedentibus in vacuum decidens, toto corpore conquassatus, animosè tamen surrexit, & cursu in petram quandam ascendit, ex qua intestina sua spargens super turbas, & invocans Dominum vitâ functus est.

Hoc factum D. *Augustinus* variè omnem versat in partem, ad condemnandum multò pronior, quàm ad probandum; ideo Circumcellionum dementiæ furiosæ an conferat, dubium movet; nihilominus propter
viri

viri optimi famam & zelum pro vero Deo & lege ejus, præsertim quia commendatur à sacra scriptura, adscribendum videtur speciali instinctui Spiritus sancti, volentis Judæos ad generosos ausus pro gloria veri Dei contra gentes animare.

Bella gentium.

BELLUM TARENTINUM duce *Pyrrho* Epirotarum rege contra Romanos initium habuit an. m. 3774. ante Chr. 279, & prælio triplici totum bellum confectum est, quod Tarentini inferre cœperunt. In primo prælio Romani duce *Valerio Lemno* (quibus incogniti adhuc erant elephantibus & necdum exploratum robur eorum) ab his terri & oppressi magnâ suorum strage cesserunt. Capti sunt à *Pyrrho* 1800. quos honorificè tractavit. Secundo prælio Romani ducibus *P. Sulpitio* & *Decio* contra milites æquè, quàm elephantos victores evasere, suorum tantum quinque, hostium autem multis millibus cæsis. Tertio prælio iterum victoria penes Romanos

nos

nos stetit duce *Fabricio*, à quo sibi metuens *Pyrrhus* missis amplissimis & regiis muneribus optimatum Romanorum consulumque animos conciliare studuit; sed quia avaritia Romanos nondum invalerat, neminem invenit, cujus domus muneribus pateret; itaque Samnitibus & Curiis devictis *Fabricius* Romæ triumphavit. Missus autem contra *Pyrrhum* *Curius dentatus* & *Cornelius Lentulus*, cæsis ex Tarentinorum exercitu 24. millibus, *Pyrrhum* penitus nunc copiis exutum in fugam compulerunt; & composita est quies tum inter Tarentinos, postquam decem annis bellum insolentiâ Tarentinorum inceptum durâset, tum inter Samnites bello per septendecim annos contra Romanos incumbentes.

PYRRHUS rex fuit Epirotarum à Tarentinis imperator belli postulatus, quam opportunam regni sui augendi occasionem ille ratus, promptissimè amplexus est, æquè parandis, quàm regnis perdendis natus, magis spe regnorum, quàm usu *Alexander dimidiatus* dictus, ejus ambitione & regnandi insa-

infatiabilem libidinem æmulabatur ; cupiebat omnia , donec nihil demum tenuit , infestus omnibus , Siculis , Carthaginensibus , Tarentinis , Romanis , Spartanis , à nullo tamen ex omnibus his , immò nec omnium viribus conjunctis victus fuit , donec Argos occupantem & ferocissimè inter promptissimos dimicantem intra portas anicula imbellis illisu tegulæ posttravit , & truculentum ducem exanimavit anno ante Chr. 241.

FABRICIUS singularem laudem refert à continentia sua , cum enim Pyrrhus novisset tenuem Fabricij & pauperem sortem , obtulit ei quartam regni sui partem , si ad partes suas à Romanis transfret , cui Fabricius respondit : *malle se vivere pauperem in divite imperio , quàm in paupere imperio divitem esse ;* repulit etiam alterâ vice oblatos à Pyrrho thesauros , quibus amicitiam ejus sibi conciliare & fidelitatem expugnare tentabat , hoc responso reddito , *neutiquam Romanos divitias quarere , sed quarere , ut divitibus imperent ;* quod admiratus Pyrrhus ajebat , *difficilius Fabricium ab honestate , quàm solem à cursu suo dimoveri posse* Tantæ fuit ob fidem apud Pyrrhum æstimationis , ut unius illius fidei omnes captivos 1800. crederet hâc lege , ut si pacem abnuisset tenatus (quam per *Cineum* legatum & ducem

cem suum petebat) salutatis amicis & celebratis saturnalibus ad se remitterentur, idque mirâ fide factum est. Obijt Romæ nihil hæredibus præter bonam famam relinquens.

Anno m. 3774. ante Chr. 279. Galli populosissima gens, ut novas terras acquireret, cum trecentis millibus eruperunt, & pars illorum media in Macedonia invaserunt, & *Ceraunum* occurrentem profligârunt ac ceciderunt: pars altera duce *Brenno* in Græciam involavit, ingenti omnium consternatione, sed cum profanis spoliis addere concupisceret etiam sacra, & pararet Delphicum templum expilare, aëre per grandinem & frigore præliante, variis casibus periére, & Brenno demum ipso mortem sibi violentam inferente, nullus Gallorum evasit.

Anno m. 3790. ante Chr. 263. inchoatum est primum bellum Punicum à Romanis: quocunque prætextu ejus indictio facta fuisse perhibeatur, reipsâ propter Siciliam Italiæ proximam, eique horreum futuram.

pro-

Propter hanc duo commissi sunt populi, Pœni & Romani odiis internecinis grassaturi.

Primæ expeditionis navalis Dux fuit *Appius Claudius*, *Quinti Fulvii* consulis collega, qui primus omnium Itatarios milites Romanos classi commisit & Romanis hactenus intentatum mare, cum milite pugnae mobili inassueto, explorare ausus est, & quidem ausu tam fortunato, ut in ipso elemento quod Afrorum & Siculorum proprium credebatur, pugna navali commissa *Hieronem* Siculorum regem profligaverit magnanimitate *Duillii* nunquam tentatum facinus moderante. Pœnos per occupatam Siciliam profecutus est *Attilius Regulus* & in gentibus cladibus fugientes affecit in Africa.

(Erant enim Pœni sive Carthaginenses evocati ab *Hierone* rege Siciliae, ut adversus Romanos confederatis viribus pugnarent) Victorem autem Regulum victoriâ spoliavit *Xanthippus*, qui Carthaginenses artes spartanâ virtute suffulciens cum repulso Regulo bellum quoque repulit in Siciliam, quæ facta est belli sedes, donec per *Metellum* in Africam Pœni iterum retrusi sunt: idque non sine damno Romanorum terrâ marique percepto: quod tamen lucrum ingens ex Sicilia, *Melliana* & *Hierone* rege

rege superatis & captis uberrimè compensavit.

Altera expeditio à *Marco Regulo* & *Lucio Manlio* consulibus suscepta est contra *Amilcarem* Afrorum ducem, in qua captis merfisq̃ pluribus navibus, Romanis cessit magna copia elephantorum & viginti septem millia captivorum, quos Romam miserunt; neque tamen semper feliciter cecidit belli alea Romanis. In tertia expeditione susceptâ Carthaginenses pacem rogârunt suppliciter, sed à *Regulo* durioribus conditionibus oblatis (non tamen acceptatis) rejecti sunt; unde efferati & audâs Lacedæmoniorum copiis regem cum omni exercitu ultimâ pernicie devicerunt, ita ut duobus tantum Romanis fugientibus 30. millibus occisis ipse *Regulus* cum quingentis captivis in vincula conijceretur.

Hanc stragem *Marcus Æmilius Paulus*, & *Servius Fulvius* novâ expeditione & nobiliore fortunâ vindicaverunt, Afris terrâ mariq̃ superatis & ducentis hostium millibus interfectis captisque centum & triginta elephantis.

Carthaginenses adhæc *Regulum* Romam cum legatis suis miserunt, qui captivorum permutationem imploraret, suscepto tamen prius ab eo juramento, ut si Romani permutationi non assentirent, ipse Carthaginem

ginem rediret, qui ut D. Augustinus de eo scribit variis in libris *de civitate Dei*: cum Romam venisset, in senatu contraria legationi suæ Romanis persuasit, asserens utile eis non esse propter se, jam propè senio confectum virum, tot robustos & nobiles captivos permutare; quod etiam factum est, Regulus autem ut se tenacem datæ fidei præstaret, Carthaginem rediit, ubi crudeliter est habitus. Resectis enim palpebris vel sursum deorsum confutis, expositus est ad solem: quotidie etiam inclusus in machinâ seu dolio acutis clavis intrinsicè horrente, in quo circumagebatur, illâ machinâ ex loco lubrico defluente. Sic cruciatus ac præterea diu vigilare coactus Regulus interiit, vir supra modum fortis & constans.

Alternis victorijs & cladibus Romanos inter & Pœnos per 23. annos ferociter pugnatum est, & Pœni tandem cladibus magnis attriti pacem postulârunt & non ægrè impetrârunt his conditionibus: *Pœni universâ Siciliâ excedunt; cum Hierone bellum non gerunt* (erat enim jam Hieron rex Siciliæ à Romanis redditus, quanquam Siciliæ regnum cum rege maneret Romanorum) *Syracusanos armis ne petunt, neque Socios Syracusanorum: captivos omnes sine pretio Carthaginenses Romanis reddunt: argenti talenta bis mille & ducenta intra annos*

annos viginti Pani Romanis pendunt. Et hic fuit eventus primi belli punici, quod Romanis multiplicis triumphus materiam suppeditavit.

Anno m. 3829. ante Chr. 224 erupit bellum Gallicum, quod octavum jam annum Insubres Boii Galli; contra Romanos meditabantur; accessere ad Insubres Gessatæ Galli cum regibus *Concolitano*, *Aneroesto*, *Viridomaro*, qui validis exercitibus instructi comparuerunt. Tot populis ut se Romani possent opponere, Venetos & Cenomanos ad se traduxerunt, tota deinde Roma cum tota Italia (etiam sacerdotibus non exceptis, qui aliàs exemptierant militiæ gravaminibus) arma induere coacta est; & tres exercitus fortissimi compacti sunt: *Polybicus* numerat in triplici exercitu septuaginta sex millia. Pugnatum primò ab uno exercitu Romanorum sinistro Marte, cæsis multis millibus suorum; Galli autem spolia domum referre festinantes, & tunc ad debelland-

landos Romanos reverti cogitantes, ex inopinato triplici coeunte exercitu Romanorum, omni ex parte conclusi & arctati sunt: unde statuerunt aut vincere aut mori. Fortissimis igitur animis pugnare coeperunt, & forte conceptæ Ipei respondisset secundus eventus, nisi sagis braccisq; rejectis nudi cum solis armis pugnare, & primos ordines occupare temerè & insolentes tentassent: à sagittariis enim mox telis confixi, partim in vestigio ceciderunt, partim retrocedentes ordines turbaverunt, & quadraginta millibus suorum cæsis, decem millibus captis, multis suorum millibus fugâ dilapsis, Romanis præbuere victoriam. Captivos inter rex *Concolitanus* fuit, quem *Emilius* Romæ cum aliis captivis in triumpho ad Capitolium deduxit, quia juraverant se non prius thoraces exuturos esse, quàm in Capitolium venissent.

Anno m. 3836. ante Chr. 217. *An- nibale* Carthaginensium duce Saguntum

tum expugnante, Romanos pudor, quia sociis opem non tulerunt, & furor, quia viderunt leges violatas esse, eò abripuit, ut peterent per legatos aut Hannibalem sibi à Carthaginensibus & Saguntum restitui, aut bello gravissimo vindicandam injuriam intelligerent. Carthaginensibus nihil ad has minas perterrefactis, sed arma inclamantibus tam ferox bellum motum est, ut per annos octodecim Europa & Africa Pœnorum & Romanorum sanguine stagnâverit: & primò quidem in multis præliis ab Annibale stetit victoria: postea ab eodem, ex ægritudine aliqua lusco facto (veluti fortuna deformem despueret, & juvenem floridum præ lusco amaret) ab *Hannibale* ad *Scipionem* Romanum, postea dictum à victoriis *Africanum* recessit. Duces, qui bellum hoc celeberrimum reddiderunt, præcipui fuerunt, qui sequuntur.

HANNIBAL filius *Amilcaris* magni ducis Carthaginensium natus annos 25. imperator

tor exercitus creatus est, ingentis animi, maturi consilij, intrepidæ audaciæ, indefessæ industriæ imperator. Proximo triennio, quo imperium suscepit, omnes Hispaniæ gentes bello subegit, & Saguntinorum civitatem opulentissimam, populi Romani amicam fame oppressit tam furiosâ, ut teste D. Augustino diu suorum cadaveribus pasta fuerit: quæ denique omnibus exhausta viribus & rebus, ne saltem captiva in Hannibalis manus veniret, ingentem rogam publicè construxit, in quem ardentem omnes incolæ unanimi consilio sese conjecerunt, & cineres suos victori Hannibali cum urbe reliquerunt. Post hæc Hannibal fratre suo Asdrubale ad Hispaniæ custodiam relicto, saltus Pyrrheneos transiit, & cum ad Alpes pervenisset, quæ Italiam à Gallia dividunt, quas nemo unquam cum exercitu præterquam Hannibal pertransiit, ita prærupta illa & lapidosa montium acetosissimo & ignibus patefecit, ut elephantis oneratis strata pervia præberent. His itineribus superatis in Taurinenses agros descendit, & pervagatus totâ Cisalpinâ regione Romanos tribus atrocissimis præliis profliavit, urbes multas obtinuit, inde in Liguriam & Apenninum transiens Hetruriam invasit, ubi gravi catharro affectus oculos alterum perdidit. Causam hujus ægritudi-

T

tudi-

tudinis conijciunt in nives, quarum intuitu continuo in Alpium transitu multi militum ejus excæcati sunt.

Sic luscus redditus *Flaminium consulem* apud *Thrasimenum lacum* occidit, & 26. millia feroci conflictu interfecit. Cladibus ut aggerem opponerent Romani, *Fabium Maximum* miserunt, qui castra sua per summa montium abdita ponens, Hannibalis fervorem cunctando eludere cæpit, donec oblatâ cædendi occasione Aretinorû auxilio vicit: qui tantum ad hoc bellum apparatum contulerunt, quantum testante Livio tota nunc Hetruria non conficeret. Per sexdecim ergo annos totam Italiam varijs cladibus *Hannibal* fatigavit, indeque in Apuliam conversus stragem ingentē, iterû intulit Romanis apud Cannas, in quo prælio tot Romanorum millia occisa sunt, ut tres annulorum aureorum modios, quos è militum occisorum manibus extraxerat, Carthaginem mitteret. Hoc prælio consulares omnes viri & senatores, aut capti, aut interfecti sunt, & actum fuisset cum Roma, si Hannibal uti potuisset victoriâ. Sed Capuæ captæ delicijs & otio miles per hyemem emollitus (quem labor hæctenus induraverat) deinceps subsistere non valuit. Aliunde etiam sinister eventus cursum victoriarum Hannibalis stitit: nam P. & Cn. Corne-

lius *Scipiones* in Hispania *Asdrubalem* fratrem *Hannibalis* (quem cum exercitu in Italiam acciverat) non tantum ab itinere incepto represserunt, sed audacissimo & fortunatissimo praelio victum, castris & milite exuerunt, unde res Pænorum infirmari cepit.

Capua posthæc à Romanis iterum obsessa ab *Hannibale* redimi non potuit; unde Capuani, metuentes pænas à Romanis ob defectionem infligendas, consilio inito magna ex parte (inter quos 27. senatores numerantur) convivia celebrârunt, & mutuis veneni propinationibus ad mortem obeundam semet invitârunt; alij autem populi Romani clementiam sæpius experti, legatos de urbe dedenda miserunt: quâ obtentâ Romani præter spem crudeliter sævierunt. *Fulvius* enim 53. Senatores virgis cæfos securi percussit, priusquã responsum Româ veniret, quid cum Capuanis victis ac vincendis statuendum esset. Trecenti nobiles Capuani venditi, distracti & varijs casibus intercepti perierunt. *Syracusa* quoque à *Marcello* pulsâ Pænis recuperata: cum *Agrippa* pulso *Hierone*: *Carthago* nova à *Scipione* recuperata, & fugato *Magone* tota deinde belli fortuna Pænos deseruit. *Hannibal* enim, quantumcunque vires suas restaurare laboraret

raret, *Marcello* tamen cedere coactus, unde multæ ad Romanos deditiones factæ, & multi in Hispania ad *Scipiones* transierunt.

Hosilius quoque *Hannibali* formidabilem se præbuit cum exercitu, qui Pœnos carpsit, & quæqua potuit, valde diminuit. Post hæc Pœni cernentes hinc *Asdrubalem* iteratis præliis succubuisse, inde *Hannibalis* vires plurimum debilitatas esse, & præclarissimorum ducum Romanorum, *Fulvii*, *Marcelli*, *Scipionum*, *Fabii* fortitudine ac felicitate, retroversam victoriam relictis Pœnis ad Romanos remeasse, *Hannibalem* (quamquam multum invitum & diu reluctantem) Carthaginem revocant, pacemque tanquam castigati suppliciter rogant & impetrant: *Hannibal* autem inde sibi metuere coepit: fiebat enim in ita pace suspectus Romanis de foedere inito cum *Antiocho*, unde Romani tradi sibi postulabant *Hannibalem*; quod ille resciscens fugit ad *Antiochum*, quod etiam Romani arma sua converterunt, & bello facti superiores *Antiocho*, ab hoc quoque postulant *Hannibalem*; sed præmonitus iterum *Hannibal*, etiam nunc fugam maturam evasit ad *Prusiam* Bythinæ regem, quem insecutus mox *Quintius* legatus à Rege Bythinæ postulat, bellum minatus, & Romanas inimicitias, nisi dederetur *Hannibal*, quam deditionem cum ultra declinare non pos-

posset, haulto veneno (quod more regum in annulo circumferebat) morte spontanea prævenit an. m. 3871. ante Chr. 18. ætatis suæ septuagesimo.

FABIUS MAXIMUS consul Romanus, militaris rei peritissimus, triumphos quinque egit, & electus contra *Hannibalem* dictator non tam bellando, quàm cunctando, & maturè consilia agitando, rempublicam ab interitu, in quem Hannibalis fervore rapi videbatur, servavit. Cum enim vidisset *Minutium* collegam suum à Pœnis victum, quanquam sibi infensum, privato tantum odio, posthabito amore patriæ, Pœnos aggressus, Romanos periculo liberavit, de quo Hannibal dixit, *facile cogitabam hanc nubem Fabium intelligebat) cunctantem, impetstatem & procellam parituram esse.* Victo Hannibale quintum triumphum, cumque celeberrimum Romæ egit. Laudat *S. Augustinus* in *Fabio* singularem abstinentiam, quod in everfione Tarenti & publica dirptione non permiserit diripi simulachra Deorum & interroganti quid simulachris faciendum statueret, responderit, *relinquamus Tarentinis iratos Deos suos.*

CLAUDIUS NERO cum *Livio Salina* consule adversus *Asdrubalem* exercitum duxit, quem collatis signis devicit, & precepto Romæ triumphavit.

T 3 CLAU

CLAUDIUS MARCELLUS iisdem temporibus contra Syracusanos missus, urbem Syracusanam evertit, & ut S. Augustinus de eo scribit, in ipso hoste servanda pudicitia curam gessit, antequam enim civitas invaderetur, edicto publico constituit, ne quispiam corpus aliquod liberum violaret. In re militari egregiè excelluit: ad nullum genus pugnae vel segnis vel minùs exercitatus. Capto Mediolano, & omnibus oppidis Æmiliae, victisque Iberis cum duce *Briomate*, quem *Marcellus* ipse manibus suis duello aggressus peremit, Romæ splendidissimè triumphavit. Demum cum Pœnis pugnans, unà cum *Crispippo* ejus collega lanceâ perfoctus occubuit.

SCIPIO AFRICANUS filius *Scipionis*, vir non solum *Scipionum*, sed omnium ferme Romanorum primarius: cum annum ageret 24. & intellexisset senatores propter *Hannibalis* metum Italiam relicturos, veniens in senatum extracto gladio id fieri prohibuit, asserens se patriæ defensorem futurum. Tanta ex facie ejus effulgebat virtutis præstantia, ut *Masinissa* Rex ad eum veniens & intuitus, sic virum admiratus fuerit, ut ne oculos ab eo contemplando averteret. Voluptatem carnis ab exercitu proscrispsit, & duo millia scortorum abegit. Captâ Carthagine, novâ Hispaniæ urbe,

Mago-

Magonem fratrem *Hannibalis* captivum Romanam transmisit, *Amionem* Afrorum ducem cum *Siphace* Numidiæ rege, Romanæ ditioni subegit; *Hannibalis* equitatum ita fudit, ut supra 20. Pœnorum millia cæsa, & totidem uno die capta fuerint, *Hannibale* cum paucis equitibus elapso: unde honorificentissimo triumpho Romanam invehens, in ærarium retulit prædam auri & argenti pondo centum & viginti duo millia. *Siphacem* quoque captivum duxit, & sic finem bello punico secundo imposuit, cum illud octodecim annis durasset. Hic ille *Scipio* fuit, qui, cum in senatu deliberaretur, an Carthago evertenda esset, contradixit *Catonis*, noluitque illam Romanorum æmulam urbem deleri, ne Romani sine æmulâ urbe otio lascivirent; quod etiam contigit. Hic tandem *Scipio* patriæ pater & conservator, æmulorum invidiâ de pecunia in senatu accusatus, apud Linternum Tusculum exul, privatus vitam finiit, & nihil ex omnibus præliis & victoriis in Africa gestis retulit, nisi inane cognomentum hoc *Scipio Africanus*.

SCIPIO NASICA prædicti *Scipionis* frater, dictus *Asianus* ab Asia devicta. Hic *Antiochi* filium *Epiphanem* obsidem Romanam deduxit, triumphavit de Boiis superatis, in quo triumpho usus est Gallicis carpentis arma

arma, signa, spolia Gallica omnis generis tranſvexit, & cum captivis nobiles ingentem equorum gregem, præter æris immensam copiam intulit in ærarium auri ducenta quadraginta ſex, argenti infecti trecenta quadraginta millia pondo.

Anno m: 3854. ante Chr. 199. ex cineribus ſopiti belli Punici exarſit bellum novum, Macedonicum dictum, quod Romani *Philippo* regi intulerunt, quia is Athenienſes ſocios Romanorum afflixit, & agros depopulatus, & ex Punico fœdere in ſenſus eſſet Romanis. In hoc bello *Quintius Flaminius*, cui (provincia illa cum cõſulari dignitate obtigerat) rem fortiter & feliciter geſſit. Pax petenti *Philippo* his legibus data eſt, ut impoſterum quinquaginta tantum naves haberet, & reliqua daret Romanis adverſus Græcas civitates: arma non ſumeret: captivos & tranſugas omnes redderet; per annos decem quaterna pondo argenti millia præſtaret; & obſidem *Demetrium* ſuum filium daret: Poſt hæc *Quintius* Lacedæmoniis bellum intulit.

intulit, & *Nabidi* eorum duci, ac y-
ranno crudeli pacem petenti, quibus
ipse conditionibus voluit, dedit, veri-
tus, si bello ad duriora eum cōpelleret,
expirante consulatu suo ipse labores,
& successor alius triumphii honores re-
portaret.

Anno m. 3905. ante Chr. 148. ex-
arsit tertium bellum Punicum coff. I.
Manlio Censorino, & M. Manlio.
Placuit senatui Romano hoc bellum
indici Pœnis, quòd contra fœdus plu-
res naves haberent: extra fines duxif-
sent exercitum, & *Masanissa* socio
& amico populi Romani arma intulif-
sent: jussi igitur sunt, ut omnia arma
navesque Romanis traderent: qui ti-
more perculsi, tantam repentè vim ar-
morum contulerunt, ut tota Africa il-
lis armari potuisset: postquam verò
arma comportârunt, jussi quoque sunt
relictâ civitate procul à mari decem
passuum millibus recedere. Quo au-
dito Carthaginenses dolorem despe-
rationi miscentes decreverunt aut ur-
bem

T 5

bem defendere, aut cum urbe perire, quamobrem *Asdrubales* duos duces suos creaverunt: dehinc arma nova facere aggressi, cum æris ferrique materia deficeret, auro argentoque hunc defectum suppleverunt, consulibus urbem oppugnantibus tanto impetu restiterunt, ut turpiter repulsi, & Romam repetere coacti sint: donec *Scipio Magni Scipionis* nepos extra ordinem consul creatus sextiduanâ oppugnatione ad deditionem Carthaginenses coëgit, rogantes, ut saltem vitâ servatâ servire liceret; atque ita exire permitti; primò quidem mulierum agmen satis miserabile, quarum, ut *Livius* ait, fuere 25. millia, post mulieres virorum turba descendit ad 30. millia, qui omnes captivi ducti. *Asdrubalis* uxor, liberi & universa familia fœmineo quodam furore rogo excitato in medium incendium sese coniecere. Transfugæ ad populi spectaculum feris traditi sunt discerpenti, aut conculcandi. Carthago
sup-

suppositis ignibus sexdecim continuis diebus præbuit spectaculum. Captivi pleriq; principibus venundati, *Scipio* autem eodem cognomine, quo avus ejus nobilitatus est, & dictus *Africanus junior*. In triumphum duxit excisâ Carthagine laureatam Romanam securitatem. Annis 22. post everfionem nova Carthago reposita est, & cives Romani plurimi eò adducti; sed intra breve tempus *Æthna* ultra solitum igneos cineres evomens, tecta ejus exussit, cui calamitati sublevandæ senatus Romanus decem annis vectigalia remisit.

Anno m. 3942. ante Chr. 111. bellum Jugurthinum jam pridem sceleribus *Jugurtha* debitum, & Romanorum optimatum avaritiâ dilatum, tandem inchoatum est *Calphurnio* primam expeditionem parante, fuit autem *Jugurtha Masanissa* regis ex pellice nepos & rex Numidiorum, qui occisis *Hempsale* & *Adherbale Masanissa* nepotibus ex toro regio & legitimo descend-

T 6

tibus

tibus, & auro corruptis senatoribus Romanis diu effreni audaciâ crimina criminibus cumulavit, & has fraudes suas tum multiplici fuce, tum auro obduxit, quo iudices Romanos, inter ipsum & accusatores ejus, arbitros æquitatis constitutos excæcavit, ad eò, ut ipse Româ redux, tanquam mali nihil unquam egisset, sibi met de re bene gestâ applaudens, & Romanis illudens exclamaret, *O urbem venalem, & maturè perituram! si emptorem invenerit.* Sic demum insolescentem armis suis adorti sunt per *Culphurnium*, qui cum urbem aliquot pugnando cepisset, ab aureis Jugurthæ oratoribus ea, quæ pacis sunt, persuasus, domum rediit, difficultatem belli in senatu expositurus. *Scaurus* quoque eodem morbo icterico ab auro *Jugurtha* infirmatus, & avaritiâ æger in belli negotiis susceptis elanguit, donec *Metellus* vir tam auro intactus, quam ferro strenuus, qui & inde *Numidicus* dictus, invasit, & audaciam *Jugurtha* fre-

fregit: quam deinde *Marius* omnino
vicit & in fugam egit, ac tandem *Syl-*
la à *Baccho* locero traditum catenis
vinxit, captumque Romam in trium-
pho induxit, ubi eisdem, quibus ad
solium gradibus ascendit, ad dignum
quoque sceleribus supplicium descendit,
in carcere laqueo suffocatus.

Anno 3948. ante Chr. 104. incepit
bellum Cimbricum, quo ab ultimo
Septentrione excita gentium exami-
na, Teutones, Cimbri & Tigurini ita
Italiam inundabant, ut actum de Ro-
ma videretur, interfecto jam *Man-*
lio consule cum duobus filiis & 80.
millibus Romanorum, & quadraginta
colonorum millibus trucidatis. Quo
furore tum sævitum fuerit à victori-
bus, ex eo perspicuum fit, quòd au-
rum omne & argentum magnâ copiâ
in Rhodanum fluvium conjecerint,
dedignati atrectare, quicquid Ro-
manorum erat: loricas, arma, equos
etiam & tota castra gurgitibus demer-
serunt: & periisset Roma, nisi *Marius*
supe-

superato *Iugurthâ* cum victore exercitu summâ celeritate movisset in Gallos, qui tripartito exercitu inter se divisos hostes, primò Teutones ad aquas sextias, Cimbros superato *Attesi* vagos, & *Tigurinos* per sylvas & montes fugitivos oppressit, & ducenta millia trucidavit, octoginta millia cepit, præter mulieres, quæ parvulis suis ad saxa illisis, pleræque ferro aut suspendio se ipsas peremerunt. *Marius* ab hac expeditione alter *Romulus* & *Roma conditor* appellatus, tantum gloriæ hausit, ut paulò post temulentâ vertigine actus in præceps iverit.

Anno m. 3967. *Marius* antea *Servator* ac *Romulus secundus* appellatus, postmodum, cum esset propè decrepitus, pessum dedit rempublicam. Septimum enim consulatum ambiens, decretam *Syllæ* provinciam vi captavit. Unde *Syllam* atque *Syllanos* inter, & *Marium* ac *Marianos*, bellum *Marianum* exortum est, in quo tantum sanguinis in urbe, & per Italiam effusum est,

est, ut vindicta Marianorum scelerum
 ipsis sceleribus fuerit funestior: *Ma-*
rius quidem consulatum non tenuit
 ultra decimum sextum diem, & vive-
 re & tyrannidem exercere desuit, mor-
 te per intemperantiam voluntariâ si-
 bi adscitâ metu Syllanæ vindictæ:
 post obitum autem ejus à *Cinna* colle-
 ga consulatûs *Sertorio Carbone* alijs-
 que Marianis, ingens Romæ laniena
 exercita est, quorum crudelitatem de-
 testantes senatores & optimates ad
Syllam se converterunt, atq; Marianis
 arma opposcentes sanguini sangui-
 nem, cædes cædibus, scelera Maria-
 na sceleribus Syllanis vindicaverunt,
 donec ambo æmuli tyranni (divina
 vindictâ pœnas exigente) utrimque
 sublati sunt.

Cinna quidem anno 3970. ante
 Chr. 83. à suis confossus est. *Sertorius*
 partium Marianarum firmissimus cly-
 peus conjuratorum dolo tandem in
 convivio periit, Dux summæ virtutis,
 sed calamitosæ. Deniq; Sylla qui ca-
 tenas

tenas *Iugurtha* iniecit, *Mithrydatem* compescuit, qui socialis belli furores repressit, qui *Cinna* dominationem fregit, qui *Marium* afflixit, qui *Marianos* confudit, & in sola urbe ex *Marianis* sex millia necavit, quingentos proscripfit, duodecim millia in *Præneste* occidit, qui rempublicam Romanam jugavit & pressit, hic à vermibus tandem parvis, sed acutis tortoribus corrosus, pediculari morbo consumptus interiit.

Anno m. 3963. Roma suo fatiscens pondere, intestinis bellis agitari cepit. Primum sociale dictum, vel etiam *Marsicum* à *Marsis* præcipuâ gente *Italiae*, quod *Picentes*, *Vestini*, *Marsi*, *Peligni*, *Mariani*, *Lucani*, *Samnites* fidelissimi socij, *Drusi* promissis exciti & conjurati adversus Romam susceperunt, tanto furore, ut Roma non potuerit vincere, nisi trecentis juventutis latinæ millibus absumptis, & Romanis non paucioribus.

Anno m. 3981, ante Chr. 72, bellum
ser-

servile in Sicilia per *Aquilium* præto-
rem. Posthoc bellum *Spartacum*
in Italia per *M. Crassum*, confectum,
qui ex ergastulis erumpentes servos, &
duce *Spartaco* tumultuantes gladiato-
res ferro maturè exciderunt, ne ex
fæce hominis enata hydra Romanam
rem immedicabili vulnere percuteret.

Anno m. 3987 *Pompejus* bellum py-
raticum quadraginta dierum spatio
mirâ celeritate confecit.

Bellum Mithridaticum initium sum-
psit anno m. 3965. ante Chr. 88. de
quo in Mithridate facta mentio.

LUCULLUS ROMANUS Patritius Mi-
thridatici belli imperator *Metellum Numi-
dicum* habuit avunculum devicta Armeniâ,
Mesopotamiâ, ac Nisibi civitate captâ,
Romæ imperator appellatus est, præcla-
rissima virtutis suæ specimina dedit contra
Tigranem & Mithridatem: pluribus præliis
victor evasit. Demum indignatus suis mili-
tibus quibus non ad eò placebat, sponte ab-
dicavit, & quieti sededit cœpitq; vivere splē-
didè, & luxu epularum omnes superare,
auctor factus & dux Romani luxûs: ita ut
ingentes illas opes, quas bello acquiserat,
tan-

tantum convivando consumeret, iretque in proverbium apud eos, qui vellent apud *Lucullum* convivari, ut dicerent *hodie in Apolline sanabitur*; consueverant enim, ut *Plutarchus* scribit, epulæ in Apolline præparari precio quinquaginta millium. Obijt tandem in otio & luxu, ejusque funeralia in Tusculano agro celebrata sunt.

Conjuratio Catilinaria.

ANno m. 3990. Consulibus *Iulio Casare* & *C. Marcio Figulo* instauravit *Catilina* conjurationem suam. In hunc finem advocavit homo perditissimus unum in locum focios suos (ex quibus plerique equites & senatores) libidine prius, vino & omni turpitudine corruptos, eosque nefando sacrificio, hausto etiam humano sanguine inter se devinxit ad mutandum reipublicæ statum, novasque tabulas inducendas. Distribuerunt deinde inter se magistratus & sacerdotia, bonos & divites ad cædes designarunt, ipsum *Catilinam* consulem elegerunt, habiturum collegam *Antonium* sibi non inimicum: quod ubi plerique viri boni patriæ suboluisse, accensi sunt omnes ad demandandum *Tullio* consulatum. Neque tamen ideo *Catilina* despondit animum, sed arma, viros, pecuniam copiosius comparavit & *Ciceroni* modis omnibus insidias paravit

vit, quas ille cæteraque eius consilia operã
Fulvia discebat, & circum se præsidia cli-
entum & amicorum occultè habebat: col-
legam quoque suum *Antonium* pactione
provinciæ permoverat, ne contra rempub-
licam à se dissentiret: Macedoniam enim,
quæ sibi contigerat, ipsi concessit, Galliam
verò *Motello* mandavit, ne eam *Catilina* sui
juris faceret. Cùm dies comitiorum venis-
set, & *Catilinæ* neque petitio consulatûs,
neque insidiæ succederent, constituit bel-
lum gerere & omnia extrema experiri.
Ideo aliquot conjuratorum varia in loca
dimisit, qui velut faces *Catilinariæ* bellum
accenderent. Ipse interim per *Cornelium*
equitem & *Vargunterium* senatores negoti-
um *Ciceronis*, specie salutationis, interficien-
di sollicitè tractat, sed re per *Fulviam* pa-
tesfactâ sicarij januâ & domo *Ciceronis* pro-
hibiti sunt. Jamque *Manly* in *Etruria*, alio-
rumq; conjuratorû arma audiebantur, cùm
rem ad senatum defert consul, ubi pro rei-
publicæ salute omnia, quæ profutura vide-
bantur, decreta sunt, & *Catilina* (qui &
ipse in senatu comparuit, sive dissimulandi
sive sui purgandi causâ) facessere ex urbe
jussus est. Quare ex curia se proripiens furia
nefaria, indeque intempestâ nocte in *Man-*
lia castra profectus, nomen & apparatus
consulis assumit, ad 20. millia militum con-
tra-

trahit, oppida ad defectionem sollicitat, quos omnes per *Antonium* senatus celerrimè (hostes prius declaratos) bello persequitur, *Cicero* autem per Allobroges patefactos primarios quosdam conjurationis complices, *Cetheginum*, *Statilium*, *Gabinianum*, *Ceparium* ordinis senatorij viros decreto senatus unà cum *Lentulo* (qui consularu cum *Cicerone* fugebatur, & imperio à senatu abdicatus erat) publicè spectante populo in carcerem coniectos laqueo omnes suffocari mandat; applaudente populo, aliquibus autem invidiam constantibus.

Fuit *Lucius Catilina* nobili genere natus, magnà animi & corporis vi, sed ingenio pravo, cui ab adolescentia bella intestina, discordiæ & flagitiosorum consortium delicti fuerunt: quorum facinorosorum hominum copiâ semper magnâ stipatus incedebat, eâque nefariâ manu fretus consulatum ambivit, & tyrannidem intulit, sed comprehensis conjuratis primariis & interfectis, ipse in *Transalpina* confugiens, ab *Antonio* cum militibus persequente, inter confertissimas legiones confossus est.

CLODIUS ejusdem farinae cum *Catilina* (sed non consors ejusdem conjurationis) prænominè *Publius*, ex antiquissima *Claudiorum* familia civis, sed factiosus & libidinis notissimæ, ut qui tres sorores per incestum

stum polluit, & in sacris *Bona Dea* cum muliebri veste deprehensus est. Hic ut *Ciceroni* in perniciem reipublicæ majus negotium facessere posset, petiit tribunatum, quem cum ex lege obtinere non posset, quod Patricius esset, alicui ex plebeis adoptandum dedit, atque nactus est tribunatum, & non quievit, donec *Ciceronem* per vim civitate expelleret; cum autem insolentior factus etiam *Pompejo* molestus esset, & optimum quemque lacefferet, placuit senatui *Ciceronem* ab exilio revocare, qui reversus *Milonis* operâ inimicum compescuit, à quo etiam *Clodius* in via Appia interfectus est. Quod facinus *Cicero* egregiè defendit, sed frustra: *Milo* enim exiliodamnatus in *Massiliam* abire compulsus, ubi cum *Ciceronis* orationem scriptam pro sui defensione legisset, dixisse fertur, *si sic perorâset Cicero, uti scripsit, non ego Massilia umbilice legerem.*

— 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 — 50 —
 S. II. *Memorabilia Miscel-*
lanea.

A Nno m. 3750. ante Chr. 303. *Rhodi* *Ptolomæi* auxilium, à *Demetrio*, qui *Rhodium* infecto prælio affligerat, & arctè obsederat, liberati vindicem suum *Ptolomæum* divinis honoribus

ribus profecuti sunt, & ingentem illum Coloffum solis, inter orbis septem miracula nominatum excitârunt 70. cubitorum, longè quàm ipsa Rhodus fuerat, memorabiliorem, qui & urbi fuit ornamento, & secundùm aliquos Græcos recentiores urbi nomen imposuit.

Anno 3770. ante Chr. 273. Softratus Cnidius in Insula Alexandriæ vicina excitavit Pharum turrin præaltam ad dirigendos navium nocturnos cursus, quam diis servatoribus, *Ptolemais, Lagida*, atque *Philadelpho* consecravit.

Anno m. 3798. ante Chr. 255. ad fluvium Bagradam inusitatæ magnitudinis serpens deprehensus, quem *Marcus Regulus* aggredi aususest; erat is pedum centum viginti, tam duris squammis, ut telis penetrari non possent: tandem muralis machinæ saxo confractus, multisque simul telis appetitus interiit: hujus pellis Romæ suspensa è tholo diutissimè perduravit,

vit, ut inventum ejusmodi in Africa monstrum oculis pateret.

Anno m. 3840. ante Chr. 213. Romæ lex Oppia lata de sumptu mulierum, quâ cautum erat, ne mulier semicinctia auri haberet, ne veste versicolore uteretur, ne juncto vehiculo in urbe circumduceretur, aut propius, quam mille passus, idque causâ sacrorum, & nulla sceminarum tunc temporis hanc legem duram putabat, sed omnes acceptabant: anno autem 3859. agere cœperunt omnibus viribus per Valericum consule, mut abrogaretur; quod etiam (frustra reluctante Catoe) effecerunt.

Anno m. 3849. in libris Sybillinis legerant Romani alienigenam (quem Hannibalem Romani vatidici interpretati sunt) eijci ex Italia posse, si MATER IDÆA Pessinunte Romam deveheretur, ideo destinatus ad *Attalum* Pergami regem M. Valerius cum quatuor alijs legatis Delphos adit, Apollinem de suo itinere rogaturus, cui

cui respondit oraculum: rem per Attalum conficiendam esse, & parandum Romam hospitium Dea apud eum, qui vir optimus esset; de vectus est ergo Romam lapis ille sacer (è cælo, ut creditum fuit, delapsus) quem incolæ Deam dicebant. Cùm jam Terracinae *Idea mater* esset, quæ situm est inter Romanos de ejus hospitio, & *P. Scipio Nasica Cnei* in Hispania cæsi filius adolescens adhuc & nondum quæstorius vir, optimus à senatu judicatus est. Qui cum matronis Ostiam usque venienti Deæ obviam processit. Cumque navis, quæ Deam portabat, hæssisset in Tiberi, *Q. Claudia Vestalis* eam Zonâ suâ attraxit, ut pudicitiam suam, quæ revocabatur in dubium, testaretur. Dea summâ solennitate, quâ fieri potuit, Romæ excepta, & primò in æde Victoriæ in palatio reposita, quia adventus ejus de Annibale certam spondebat victoriam. Sed ad depellendum ex Italia Hannibalem plus Scipio, quam brutus iste lapis profuit.

Anno

Anno m. 3873. ante Chr. 180. con-
 sulibus *Cornelio Lentulo, Cethego & M.*
Boetio, Tamphilo seu *Pamphilo*, in agro
L. Petily scribæ, inventi sunt vel ab
 eluvie, vel à fossoribus incertum est,
 libri *Numa*, corpore ejus nusquam re-
 perto, in duabus arculis lapideis cum
 plúbeis operculis: cū eos libros legif-
 set *Q. Petilius Prætor*, juravit eos per-
 niciosos, irreligiosos atq; comburen-
 dos esse: & huic juranti habita est fides
 à senatu, itaque à victimariis cremati
 sunt, aut omnes aut saltem Græci:
 erant enim septem Græci & toridem
 latini. Ex quibus judicium ferri po-
 test de eorum auctore *Numa*, quo
 usus magistro fuerit.

Anno m. 3893. ante Chr. 160. con-
 sulibus *Valerio Messala & Fannio Stra-*
bone. Editum senatûs consultum
 de Philosophis ac Rhetoribus urbe
 pellendis. Quod edictum tametsi
 tunc effectum non obtineret, postmo-
 dum tamen sub Censore *Crasso* reipsâ
 omnes Philosophi & Rhetores ejecti
 sunt

V

sunt; eò quod multi otiosi adolefcen-
tes eis adhærerent; sed mirum est
Crassum tam celebrem oratorem poti-
us omnes eijcere, quàm otiosos per
præceptores emendare voluisse.

Anno m. 3933. ante Chr. consu-
libus *Q. Fabio Maximo & L. Opimio*
nepote tanta cæli serenitas & calor
exitit, ut his consulibus collecta vi-
na ad annos ducentos servarentur, un-
de vina *Opimiana dicta.*

Anno m. 3948. ante Chr. 105. *Q.*
Capio Romanus consul, cui obtigerat
Gallia, thesauros ex templo Apolli-
nis Delphici raptos quondam à Gallis
& in Tolofates lacus ad pestem arcen-
dam projectos colligi iussit, ac tandem
sublatis custodibus sibi vendicavit
centum millia pondo auri, argenti
centum decem millia, seu in genere
ad quindecies centum millia talen-
tùm; sed ea pecunia & duci & militi-
bus suis fatalis fuit, hanc enim quis-
quis attigit, malè periit, quare inter
fatalia numeratum est *aurum Tolo-
sanum.* Anno

Anno circiter 87. ante Chr. natum Gothi in Franconiam irruerunt eamque depopulati sunt: *Diceneus Boroista* Gotthorum consiliarius & doctor Philosophiam & Theologiam Ethnicam eos docuit. Sacella & ceremonias instituit. *Genebrard. ex Jornado* de rebus Geticis.

Triumphus Pompejanus.

ANno m. 3993. ante Chr. 61. triumphavit POMPEJUS MAGNUS Romæ tantâ magnificentiâ, ut omnes triumphos quotquot Romæ visi sunt, Pompejanus superaverit.

Triumphus pompa duravit per biduum, traductis multis gentibus, Ponticis, Armeniis, Capdocibus, Cilicibus totius Syriæ nationibus, Albanis, Heniochiis, Achæis, Scythis, Iberis. In portum adduxit 700. integras naves, in pompa autem traduxit innumera carpenta auro & argento & alijs variis ornamentis onusta: inter quæ erat lectus *Hystaspis* filij & sceptrum ac sella *Mithridatis*, nec non aurea ipsius effigies octo cubitorum pectore tenus, argentiq; signati septem-millia Myriadum. Insuper 520. drachmæ, id est 70. milliones, & alij quatuor

tuor milliones. Transvectus etiam est ex *Mithridatis* supellectile alveus lusorius cum tesseriis è gemmis duabus, latus pedes tres, longus pedes quatuor: Luna aurea 30. pondus: lecti triclinarij tres; vasa ex auro & gemmis abacorum novem; signa aurea tria *Minervæ*, *Martis* & *Apollinis*: coronæ ex *Margaritis* 33. mons aureus quadratus cum cervis & leonibus & pomis omnis generis. Vitis aurea (videtur fuisse hæc vitis aurea *Aristobuli*) quæ fuit quingentorum talentorum. Musæum ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat: denique imago *Mithridatis* ex meris margaritis item duomillia poculorum ex Oniche gemmâ & auro compactorum *Tigranocertæ* in promptuario regis servari solita: verbo, tanta fuit copia supellectilis aureæ, ut iis recipiendis, & percensendis 30. dies quæstor infumpserit; plaustrorum verò, quibus arma in vecta sunt, fuit ingens numerus. Post spolia procedebat multitudo captivorum, qui non vincti sed habitu patrio induti & eleganter culti incedebant.

Pompejum antecederant regum Satrapæ, duces, filij regij partim captivi, partim obfides 324. inter hos *Tigranes* filius *Tigranidis*, & quinque filij *Mithridatis*, *Artaxerxes*, *Cyrus*, *Oxathres*, *Darius*, *Xerxes*, filia *Orsabaridis* & *Eupatra*, & mulieres *Scythicæ* magno numero cum sorore *Mithridatis*,
Tra-

Traductus est quoque Colchorum rex *Othaces* & Judæorum *Aristobulus* & tyranni *Cylicum*, duces tres Iberorum, duo Albanorum. Transvehebantur quoque effigies absentium *Tigranis* & *Mithridatis*, ejusque filiorum ante eum defunctorum: & figuræ Deorum barbaricorum cum ornatu patrio (ut scilicet non hominibus tantum, sed etiam Dijs victis insultaretur) Translata est tabula cum hac inscriptione, *naves rostrata octingenta capta sunt, urbes condita octo in Cappadocia, in Cilicia, Cœlesiriaq;: viginti reges victi; Tigranes Armenius: Artoces Iberus, Orozes Albanus, Darius Medus, Aretas Nabataus, Antiochus Comagenus.*

Ipse Pompejus geminato curru vehebatur amictus chlamyde Alexandri Magni inventâ in Mithridatis supellectile: currum sequebantur socij hujus expeditionis, Præfecti militum, duces, equites & pedites. Ubi in Capitolium devenit, neminem captivum necavit, quod alij triumphatores facere solebant, sed publicis impensis remisit quemvis in suam patriam, exceptis regiis, è quibus solus *Aristobulus* postea interemptus est, & post eum *Tigranes*. Addit *Plutarchus* in tabulis quoque ostensum fuisse universa vestigalia ante id bellum populi Romani decem millionum librarum, ex ijs verò, quæ populo Romano Pompejus addidisset, redire 17. milliones librarum, ita ut totus reditus

ditus esset 27. millionum librarum. Divisa quoque magna copia pecuniæ inter milites, quorum qui minimum accepit, mille & quingentos denarios tulit. Illud quoque Pompejo gloriosissimum fuit in hoc triumpho, quod cum antea de Europa & Africa triumphasset, addito nunc Asiatico triumpho visus sit totius orbis terrarum domitor. Decretum igitur ei fuerat à senatu præter nomen Magni, ut in omnibus festis solennibus lauream & paludamentum ferret, vestem autem triumphalem in equestribus certaminibus indueret, quod ille semel tantum fecit.

Post hunc triumphum fortunæ mutatione deinceps seipsum suosque alios triumphandos dedit.

Anno m. 3999. ante Chr. 54. *Pompeij* theatrum Romæ dedicatum est ab ejus liberto *Demetrio* constructum, qui pecunias in ejus obsequio comparatas impendit, domini gloriæ, quam sui commodi cupidior. In hac celebritate multi ludi sunt exhibiti, musici, gymnici, bellici. Quingenti leones occisi, duo de viginti elephantes, reliquis contra voluntatem servatis, jubente populo, cujus misericordiam
bel.

bellæ implorare videbantur : tumq; plebs Romana in gladiatores & homines vulgò immitis, in belluas misericors fuit.

Anno m. 4027. ante Chr. 26. Agrippa Romæ pantheon ædificavit omnibus Diis, opus admirabile, ad similitudinem orbis fastigiatum. Exstruxit etiam porticum Neptuni argonautarum picturâ decoratum ob victorias navales, ita tamen, ut omnia in honorem Augusti cederent: sic enim benevolentia & gratiâ inter se *Octavianus Caesar & Agrippa* decertârunt, ut dubium reliquerint, an hic fuerit modestior, an ille liberalior, cui ut honorem majorem conferret, præcepit ut uxore suâ repudiata, quanquam illa esset *Augusti* sororis filia, suam filiam Juliam duceret.

Anno m. 4035. ante Chr. 18. *Herodes* instauravit templum Hierosolymitanum, dilatavit nimirum ejus spatia exteriora, & porticus exornavit, sed à fundamentis illud nequaquam

excitavit, remansit enim templum à *Zorobabele* conditum, cuius gloria viso Christo erat futura celebrior juxta prophetam, quàm Salomonici, ideoq; fingit Josephus templum Herodianum, quod meritò ab omnibus Catholicis ut fabula exploditur.

Indi missis legatis suis fœdus cum Augusto sanxere Anno 4026. ante Chr. 26. adduxeruntq; tigres Indicas nondum in Græcia & Occidente visas. Tunc etiam coram Augusto legatorum unus dictus *Zamarus* Gymnosophistes Deorum suorum sacris initiatus sponte in ignes insiliit, & vanæ gloriæ obtulit ferale sacrificium.

— 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 95 90 — 90 90

§. 12. *Eventus Tragicæ* & *Signa.*

ANno m. 3884. ante Chr. 169. Hierosolymis visa sunt in cœlis portenta per 40. dies magnæ cladis prænuncia: equites videlicet in aëre discurrentes, & exercitus inter se congressi

gressi, adeo ut re ipsa hic bellum geri videretur, cuius repræsentatio tantum terroris, quantum postea bellum ipsum damni intulit.

Anno m. 3839 ante Chr. 214. ingens in Ægypto persecutio Judæorum à *Philopatro* inchoata, quâ eos ad Ægyptios ritus adigere voluit, edicto promulgato, ut quisquis renueret, omni libertate & dignitate privatus stigmaticus fieret in isto hederæ folio in fronte, quod Bacchi insigne erat. Multi propterea defecerunt; qui verò perseverabant, in eos ultimò etiam mortis sententia lata est, quam Deus mirabiliter avertit.

Alexandriæ in hunc finem in hippodromo constituti prætereuntium omnium irrisionibus expositi fuerunt. *Hermioni* quoque Præfecto elephantorum mandatum est, ut elephantos numero 500. thure in merum infuso potatos, eâque portione efferatos in Judæos immitteret ab ijs proterendos & discerpandos; immissi jam erant ministri, qui Judæos manibus colligarent, sub crepusculum matutinum feris obijciendos; sed Judæorum ploratus ad Deum, avertit malum; tantum enim Deus soporem regi immisit, ut ad horam decimam usque illius diei feralis, non expergeret, donec congregatis, qui ad coævivium præmoniti erant, à cubiculario excitatus ad

ad convivandum versus est, accitoque *Hermoni* imperavit elephantos in sequentem diem parari, eademque portione iterum efferari in crastinum; ad fuit secundus dies, ad fuit exercitus elephantorum, ad fuit etiam *Hermon*, qui regem monuit, parata esse omnia: at rex divinitus in oblivionem præteritorum adductus, interrogabat quodnam id esset negotium quod ageretur? iratus insuper *Hermoni* & Sociis Judæorum inimicis, eos objurgavit, Judæos autem plurimum laudatos, liberos omnes dimisit. Non multo post rediens ad suum ingenium rex instaurato convivio jubet tertio parari elephantos, multo quam prius in Judæos ferocior, adit spectaturus rex cum proceribus, prodeunt elephantis, prodeunt armati exercitus, & clamor horridus bellarum Judæos de imminente exitio monet; his vero ad lachrymas iterum precesque confugientibus visi sunt duo terribiles Angeli cælo descendere, omnibus præterquam Judæis manifesti, qui Ægyptios ita perturbârunt, ut quasi constricti vinculis imobiles hærent, rex quoque totus exhorresceret: ex quo horrore animum commutatus, feritatem deposuit, quin & bellum in exercitum armatum convertit eos pedibus prostraverunt. Rex quoque Judæorum Deum agnoscens, & vereri incipiens, eos septem dierum convivio excepit: quibus expletis potestatem eis dedit, omnes apostatas Judæos interficiendi, quorum illi supra trecentos occiderunt; denique Ptolomaidem regressi, ibidem festos dies instituerunt, & suam quique domum cum gaudio repetiverunt.

Anno m. 3776. ante Chr. 277. Duce *Brenno* sacrilegi Galli severissime puniti sunt: *Brennus* enim vel dux vel rex eorum cum 150. millibus in Macedoniam

niam irrumpens, & occiso *Sosthene* rege omnia sacra & prophana ever-
tens Delphicum quoq; templum ditif-
simum invasit, joculariter idenditem
repetens, *Deos locupletes hominibus li-
berales esse oportere*. Sed ab hominibus
lapidibus, & à Dijs terræ motu, tem-
pestate & fulminibus ita percussus est,
ut fere omnes suos perdiderit, & vul-
neratus ipse præ doloris vehementia
violentas manus sibimet intulerit, suis
antè præmonitis, ut *Cichorium* sibi re-
gem successorem crearent. *Cichorius*
autem rex creatus, omnes quotquot
à tempestate illa vulnere aliquo affe-
cti, vel attriti languerent, ad viginti
scilicet millia crudelissimè trucidavit
ex tanto numero 150. millium Gallo-
rum, non nisi decem millia ex Mace-
donia reduxit; sed & isti à populis
omnibus, per quos transeundum erat
in Galliam, cæsi miserè omnes perie-
runt. Ita dijs suis etiam inanibus in-
sultare Ethnicis perniciosum erat.

Anno m. 3928, ante Chr. 125. mons
Æthna

Æthna primùm magno motu concussus, postea globos igneos iugentes, scopulis ignitis permixtos evomuit, & paulò post mare circa Liparam Insulam sic efferbuit, ut adustas rupes dissolverit, navium ceram picemq; liquefecerit, exanimârit pisces atque nautas, nisi qui statim effugêrunt cum ingenti Insulanorum metu ac stupore.

Anno m. 4043. ante Chr. 10. *Druiso* armis suis Germanos infestante, tantus harum gentium furor fuit, ut etiam mulieres armatæ castra propugnarent, & deficientibus telis in Romanorum ora prius collisos humi liberos proijcerent, in singulis filiorum necibus bis parricidæ factæ.

Anno m. 4010. ante Chr. 43. post cædem Julij Cæsaris Octavianus ludos suis sumptibus Romæ instituit in honorem defuncti Cæsaris, quos cum exhiberet, totos septem dies stella crinita apparuit in cælo, quam vulgus animam Cæsaris in cælum recepti opinabatur.

Anno m. 3955. ante Chr. 98. Alexandro Jannæi in Judæa regnante, magnâ crudelitate in Judæos à Lathuro Ægypti rege de-

lævi-

sævitum, triginta millia illorum occisa, & Judæi captivi magno numero interfectorum carnibus vesci coacti sunt, & hæc quidē tunc temporis a Lathuro perpeffi sunt, sed à proprio etiam rege Jannæo (regem is se nominari voluit, & non suūm sacerdotem, quia Saducæus erat, & sacerdotis nomen pro abjecto & pudendo habebat) crudeles persecutiones passi sunt: cū enim hæreticus esset (quod idem est ac Saducæus) Catholicorum sex millia interfecit, septingentos Phariseos crucifixit, & plurimos Judæos in fugam convertit, quanquam tyrannus efficere non potuit, quin plebs maneret catholica, & Phariseorum cathedram sequeretur.

Anno m. 3977. ante Chr. 76. ut refert S. Augustinus lib. 3. de civitate Dei cap. 15. metuenda prodigia in Italia visa fuerunt: nam canes, equi, boves, asini, & alia quoque animalia humanis usibus subdita, subito ita ubique efferata, & pristinæ lenitatis oblita sunt, ut relictis dominis libera vagarentur, nec hominum ullorū accessum paterentur.

Anno m. 3935. ante Chr. 118. ut refert S. Augustinus lib. 3. de civitate Dei cap. 31. tanta fuit locustarum multitudo in Africa, ut non solum segetes & folia, sed etiam cortices arborum corroderent, quibus consumptis vehementissimo vento in Africanum pelagus demersæ sunt, quarum corpora ad littus rejecta, ibidemque putrefacta

tam pestiferum foetorem exhalârunt , ut omnes ferè aves & pecudes emortuæ sint, Afrorum autem hominum ducenta millia, & Romanorum , qui illic in præfidijs collocati erant, triginta millia interiêrint .

Antequam Octavianus Augustus succederet Cæsari , inter alia portenta contigit Romæ, ut bos in suburbano ad aratorem, à quo flagellis impellebatur, conversus inciperet loqui , diceretque: frustra urges me, non enim frumenta , sed homines brevi deficient.

Anno m. 4052. qui fuit annus salutis, præter alia signa passim in orbe terrarum visa, Romæ in trans-Tyberina regione fons olei in taberna quâdam per totam diem effluxit; eodemque die circulus aureus circa solem apparuit; & tres soles visi sunt , qui brevi in unum coaluerunt. Romuli statua & Pacis templum corruit. Stella denique visa est à Magis in oriente, à qua melior mundo Dominus venturus nunciabatur

JESUS CHRISTUS

Natus ex virgine in Bethlem Judæ
Anno m. 4052. Imperij Romani 47.
regni *Herodis* 36. & 39 *Matthia Pontificis*, 2. Præfidiibus Syriæ *Varo & Corino*,
Olymp. CXCIV. an 3. urbis conditæ

usq; ad an. mundi 4052. 471

751. consulibus *Augusto* decimo ter-
tiod *M. Plantio Sylvano*, Imperij *Augu-*
sti 42. Ante mortem *Augusti* decimo
quinto, nativitate sua adimplens va-
ticiuium *Danielis* cap. 2. v. 34. & 35.

Lapis abscissus est de monte sine mani-
bis, & percussit statuam quatuor Mo-
narchiarum in pedibus ferreis & fictilibus,
& comminuit eos, & contrita pariter sunt
ferrum, testa, as, argentum & aurum, &
reducta quasi in favillam astiva area, qua
rapta sunt vento, nullusque locus inventus
est eis, lapis autem, qui percusserat statu-
am factus est mons magnus, & implevit
universam terram est enim.

COELI ET TERRÆ SUMMUS
MONARCHA
PRIMUS ET ULTIMUS

Cujus regni non erit

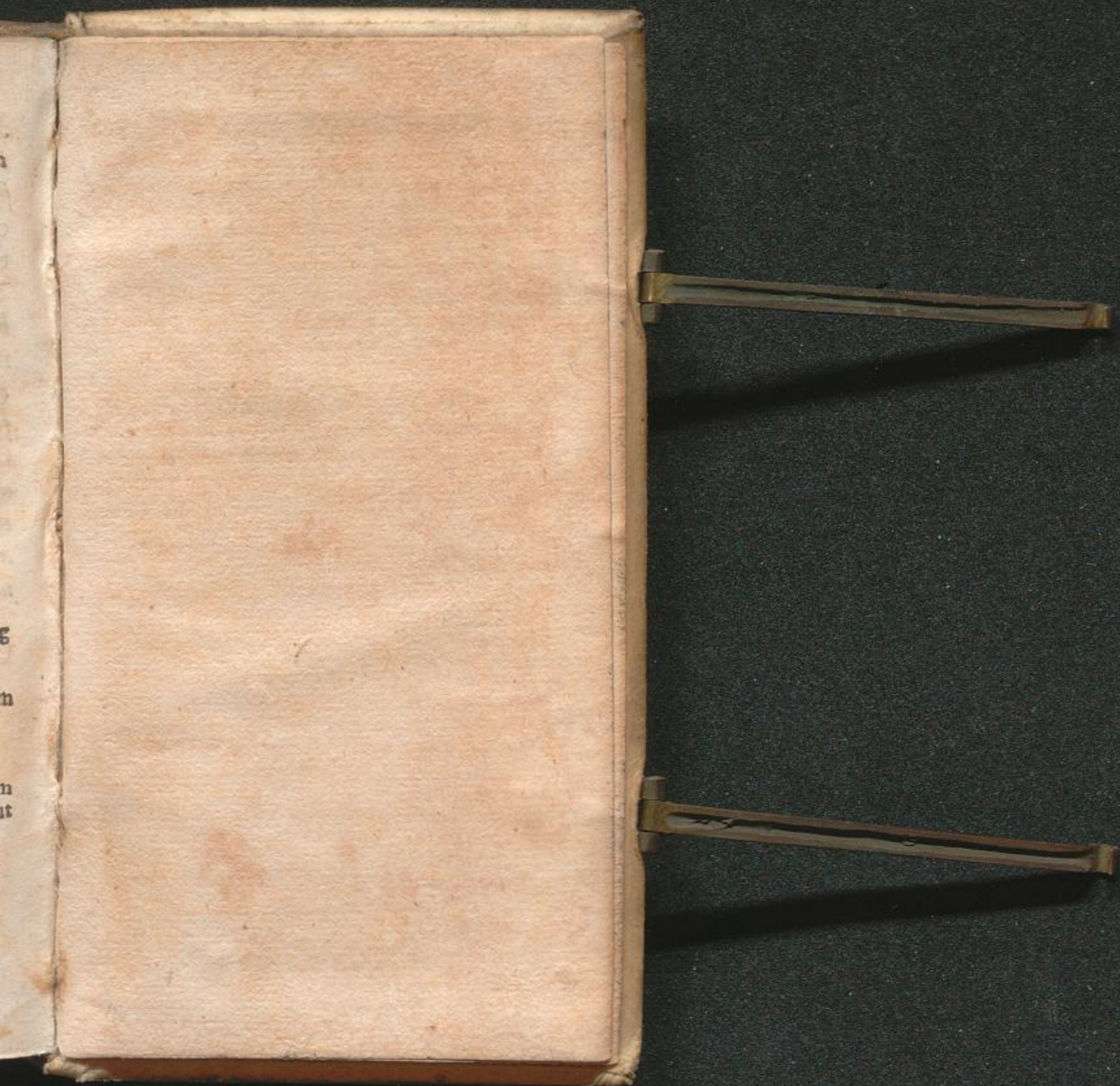
FINIS.

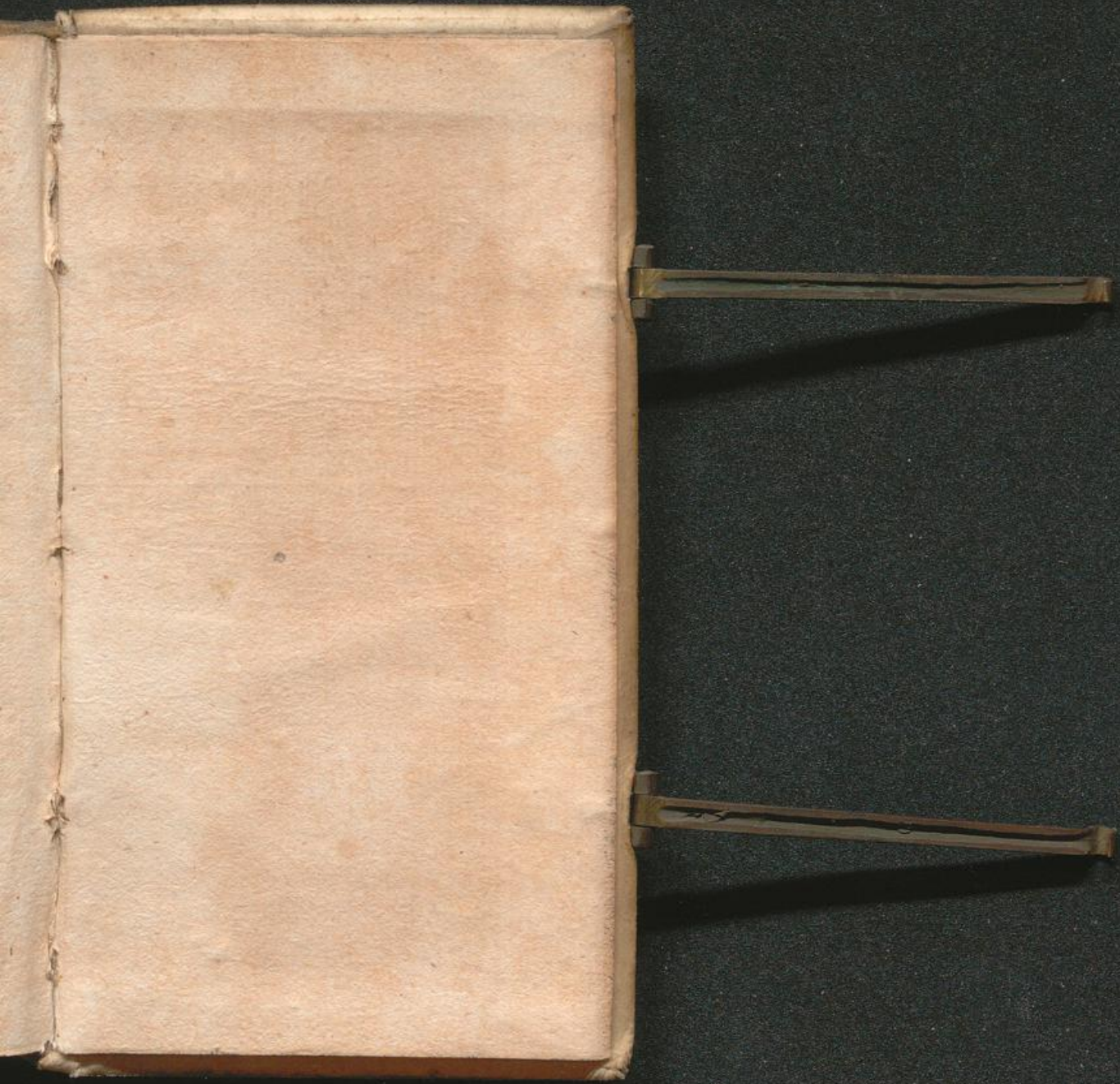
ERRATA.

pag. 16.	lin. 22.	Esdra.	adde. 2.
pag. 41.	lin. 33.	SUCCESSOTEM	leg. SUCCESSOREM
pag. 42.	lin. 5.	418.	leg. 335.
pag. 45.	lin. 28.	malle	adde inquiens
pag. 55.	lin. 13.	386.	leg. 286.
pag. 57.	lin. 12.	3906.	leg. 3806.
pag. 59.	lin. 2.	205.	leg. 203.
pag. 61.	lin. 22.	144.	leg. 153.
pag. 72.	lin. 1.	Tarquini	leg. Tarquinijs.
pag. 76.	lin. 1.	singul.	lege singuli
pag. 93.	lin. pen. uo		leg. uno.
pag. 106.	lin. 9.	olimp.	leg. olymp.
pag. 118.	lin. 3.	postquam	leg. postquam
pag. 124.	lin. 1.	derita	leg. Abderita.
pag. 173.	lin. 4.	millit	leg. millia.
pag. 186.	lin. antep.	conjuxit.	leg. conjunxit.
pag. 285.	lin. 2.	Aecida.	leg. Aeacida
pag. 318.	lin. 4.	Pompei.	leg. Pompeji.
pag. 322.	lin. 21.	Autonius	leg. Antonius.
pag. 325.	lin. 5.	fetto	leg. ferro.
pag. 337.	lin. 7.	Leutolo	leg. Lentulo
pag. 353.	lin. 29.	fecit.	leg. fecit.
pag. 359.	360. 363. 364. 365. 370. 371.	In titulis leg VI. Aetate.	
pag. 361.	lin. 7.	Mithricates	leg. Mithridates
pag. 370.	lin. 8.	Bactrianorum	leg. Bactrianarum
pag. 272.	lin. 20.	Civis	leg. Cives.
pag. 438.	lin. 4.	padicitæ.	leg. pudicitæ.
	lin. 15.	Crisippo	leg. Crisippo
pag. 444.	lin. 14.	Culphurnium	leg. Calphurniam
pag. 455.	lin. 14.	Consule, mut	leg. Consulem, ut
pag. 156.	lin. 10.	Cnei	leg. Cneji.

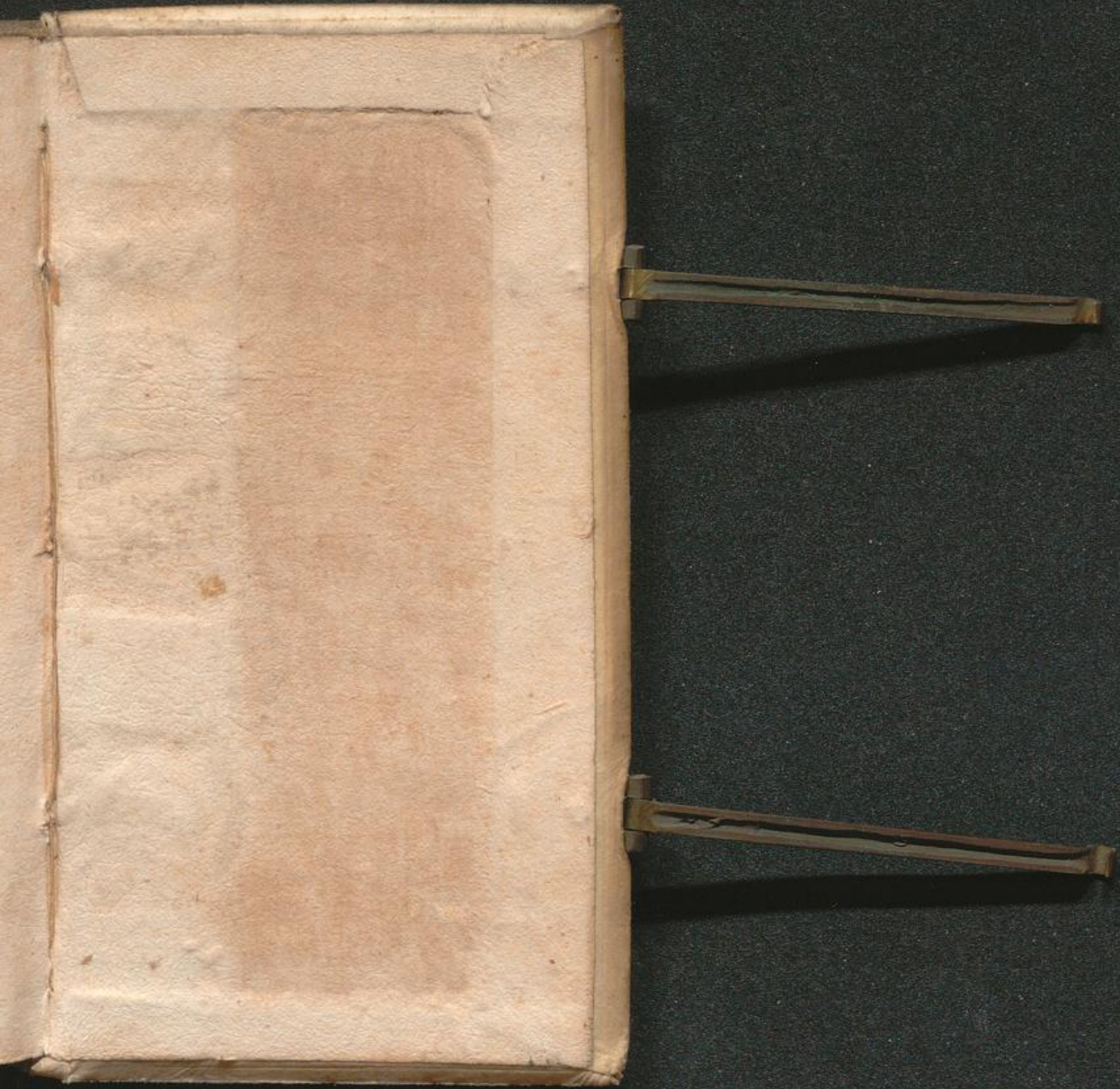

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Breviar Chronology
Veteris Testamenti

Th

5007